

TOTALREGNSKAP FOR REINDRIFTSNÆRINGEN

Regnskap 2021 og budsjett 2022

RAPPORT NR. 46/2022

6.12.2021

Landbruksdirektoratet
Eanandoalldirektoráhtta

Rapport: Totalregnskap for reindriftsnæringen – regnskap 2021 og
budsjett 2022

Dato: 06.12.2021

Ansvarlig: Økonomisk utvalg

Rapport-nr.: 46/2022

Forsidebilde: Liv Berit Hætta

Forord

Mandatet til Økonomisk utvalg for reindriften er gitt ved instruks fastsatt av Landbruksdepartementet 16. juli 1993. Utvalgets oppgave er å fremstille et økonomisk grunnlagsmateriale som danner utgangspunkt for forhandlingene om en næringsavtale mellom staten og Norske reindriftssamers landsforbund (NRL).

Totalregnskapet for reindriftsnæringen, som legges frem i denne rapporten, viser en oversikt over de samlede verdiene som er skapt i næringen ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital. Regnskapet viser altså samlede inntekter, kostnader og resultat for hele reindriftsnæringen i Norge. I tillegg til regnskap for 2021 legger utvalget også frem et budsjett for 2022.

Utvalget har medregnet denne rapporten lagt frem 44 totalregnskap for reindriften siden 1980. Til sammen gir disse regnskapene oversikt over reindriftens økonomi i perioden 1975-2021.

Ved siden av å legge frem materiale som viser det økonomiske resultatet for reindriftsnæringen totalt, er det også utvalgets oppgave å gi oversikt over utviklingen for de enkelte reinbeiteområdene. For Finnmarks vedkommende er reinbeiteområdene delt opp i soner.

I tillegg er det egne kapitler i rapporten som presenterer henholdsvis reindriftsavtalen, de langsiktige utviklingstrekkene for reindriften (fra 2012 til 2021), husholdsinntekter for familier som driver reindrift, samt vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene.

Landbruksdirektoratet, avdeling reindrift, er sekretariat for utvalget.

Desember 2022
Lars Johan Rustad

Čoahkkáigeassu

Boazodoalu oppalašrehketdoalu čoahkkáigeassu 2018-21 áigodagas, rievdamat 2020 rájes
2021 rádjái, ja 2022 bušeahtta (1 000 kr)

Rehketdoallo- poasttat	Rehketdoallologut				Rievdamat	Bušeahtta 2022
	2018	2019	2020	2021		
Buvttadandietnasat:	190 543	176 009	154 157	205 729	51 573	206 312
Biergu ja lassibuktagat	122 767	146 898	100 231	151 866	51 635	155 609
Bonus	3 988	6 029	6 089	3 262	-2 828	3 923
Ealloárvvu rievdan	12 879	-15 327	4 048	92	-3 956	-3 729
Lassiealáhusdietnasat	13 776	9 097	7 954	8 428	474	8 428
Eará buvttadandietnasat ¹	37 132	29 312	35 834	42 081	6 247	42 081
Stáhtadoarjagat:	92 461	106 335	130 875	108 120	-22 755	160 525
Dábálaš doarjagat	69 841	83 946	83 724	88 636	4 911	90 645
Eará doarjagat	12 107	13 167	9 555	11 587	2 032	13 262
Erenoamášdoarjagat	342	330	24 826	1 691	-23 135	47 638
Lassiealáhusdoarjagat ²	481	105	32	122	90	34
Árvoháhkoprográmma	281	365	174	230	56	0
Doaibmabijut rádioakt.vuostá	909	-	-	0	-	0
Doaibmabijut riidoeast. borasp.	8 501	8 422	12 563	5 854	-6 709	8 946
Buhtadusat:	104 006	88 050	102 763	114 273	11 511	101 695
Boazomassimat	91 667	83 671	98 145	107 228	9 083	96 347
Areálasisabahkkemat	12 339	4 379	4 618	7 045	2 428	5 347
Supmi sisaboadut:	387 010	370 395	387 794	428 122	40 328	468 532
Golut:						
Siidaosiid golut	197 017	167 732	184 957	176 255	-8 702	195 040
Oktasašgolut	39 821	36 476	66 032	37 075	-28 957	67 808
Boazoservviid golut	10 870	14 497	12 875	13 850	975	13 577
Supmi golut:	247 708	218 705	263 864	227 180	-36 684	276 424
Barggu ja kap. buhtadus	139 301	151 690	123 931	200 943	77 012	192 108
Luoikkahuvvon kapitála reanttut	11 202	10 150	8 528	8 848	290	8 481
Barggu ja iežaskap. buhtadus						
Oktiibuot (1 000 kr)	128 099	141 540	115 403	192 095	76 723	183 627
Guđege jahked. nammii (kr)	143 448	152 357	124 054	202 344	78 322	193 904
Guđege siidaoasi nammii (kr)	229 158	252 749	207 001	341 807	134 806	326 738
Jahkedoaimmaid supmi	893	929	930	949	19	947
Galle ovttaskas siidaoasi ³	559	560	558	562	4	562
<i>Buhtadus barggu ja iežaskapitála ovddas, earret buhtadusat areálasisabahkkemiid ovddas</i>						
Oktiibuot (1 000 kr)	115 761	137 161	110 785	185 050	74 265	178 280
Guđege jahked. nammii (kr)	129 631	147 643	119 090	195 299	76 209	188 517
Guđege siidaoasi nammii (kr)	207 085	244 930	198 718	334 762	136 044	321 391

¹ Poasta sisttisoallá láigodietnasiid ja eará doaibmadietnasiid.

² Sámedikki doarjja lassiealáhusaide

³ Boazoservviid jahkedoaimmat (22 doaimma 2021:s) leat mielde siidaosiid logus (561) ja sámi boazodoalu jahkedoaimmaid logus.

Boadusmihtut

Oppalašrehketdoallu čájeha ahte boadusmihtut lassánit 2020 rájes 2021 rádjái. Buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas lassána 115,4 milj. ruvnnos 2020:s 192,1 milj. ruvdnui 2021:s (+76,7 milj. ruvno). Buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas guđege jahkedoaimma nammii lassána 124 054 ruvnnos 2020:s 202 344 ruvdnui 2021:s. Go mihtida ovttaskas siidaosiid mielde, de lassána buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas 207 001 ruvnnos 2020:s 341 807 ruvdnui 2021:s.

Dietnasat

Buvttadandietnasiid supmi lassána 154,2 milj. ruvnnos 2020:s 205,7 milj. ruvdnui 2021:s (51,6 milj. ruvno). Biergodietnasat lassánit 51,6 milj. ruvnnuin, ja oppalaš ealloárvu njiedjá 3,9 milj. ruvnnuin.

Eará buvttadandietnasat -poasta lassána 6,2 milj. ruvnnuin 2020 ektui, ja Lassiealáhusdietnasat -poasta lassána 0,5 milj. ruvnnuin.

Stáhtadoarjagiid supmi njiedjá 130,9 milj. ruvnnos 2020:s 108,1 milj. ruvdnui 2021:s (-22,8 milj. ruvno). Njiedjan sáhtá buoremuddui čatnasit Erenoamášdoarjagat -postii, mas leat erenoamášdoarjagat roassogearggusvuhtii. 2020 guohtunroasu geažil ledje stuora máksámušat dán doarjjaortnega olis.

Boazomassimiid buhtadusat lassánit 98,1 milj. ruvnnos 2020:s 107,2 milj. ruvdnui 2021:s (+9,1 milj. ruvno), ja areálasisabahkkemiid buhtadusat lassánit 4,6 milj. ruvnnos 2020:s 7,0 milj. ruvdnui 2021:s (+2,4 milj. ruvno).

Oktiibuot leat oppalaš dietnasat lassánan 387,8 milj. ruvnnos 2020:s 436,2 milj. ruvdnui 2021:s (+48,4 milj. ruvno).

Golut

Siidaosiid golut njidjet 184,9 milj. ruvnnos 2020:s 176,3 milj. ruvdnui 2021:s (-8,7 milj. ruvno) ja oktasašgolut njidjet 66,0 milj. ruvnnos 2020:s 37,1 milj. ruvdnui 2021:s (-28,9 milj. ruvno). Oktasašgoluid njiedjan 2021:s boahtá earret eará das go 2020 oktasašgolut ledje alladat guohtunroasu geažil.

Boazoservviid golut lassánit 12,9 milj. ruvnnos 2020:s 13,9 milj. ruvdnui 2021:s (-1,6 milj. ruvno).

Oktiibuot mearkkaša dát ahte ollislaš golut njidjet 263,9 milj. ruvnnos 2020:s 227,2 milj. ruvdnui 2021:s (-36,7 milj. ruvno).

Reantut luoikkahuvvon kapitála dáfus njidjet 8,6 milj. ruvnnos 2020:s 8,8 milj. ruvdnui 2021:s (-0,3 milj. ruvno).

Siidaosit, boazolohku ja jahkedoaimmat

Siidaosiid lohku sámi boazodoalus lea 540 2021:s. Boazolohku njiejai 216 300 bohccos 2020:s 214 996 bohccui 2021:s (-1300 bohcco).

Jahkedoaimmaid lohku boazoservviin lea 22 2021:s. Boazosearvvit raporterejit ieža jahkedoaimmaid logu.

Bušeahhta 2022

2022 bušeahhta dietnasat váldet vuođu raporterejuvvon njuovvandieđuin maid registrerejuvvon njuovahagat leat dieđihan dálvenjuovvamiid hárrái, Animalia loguin, njuovahagaid árvoštallamiin das man olu jáhkket njuovvat jagi loahpageahčái, skábmamánu rehketoallologuin ja prognosain.

Daid dieđuid vuođul mat ledje skábmamánu, de vurdojuvvo ahte biergodietnasat lassánit 2022 lassánan njuovvanhivvodaga ja haddegoargnuma geažil.

Bušetterejuvvo ahte stáhtadoarjagat lassánit ja buhtadusat njidjet.

Ollislaš golut 2022:s vurdojuvvojit lassánit 2021 ektui.

Daid eavttuid mielde mat leat bušeahhtas vuođđun, meroštallojuvvo buhtadus barggu ja ieškapitála ovddas 192 milj. ruvdnui 2022:s. Dát lea 4 milj. ruvnno unnit go 2021:s.

Sammendrag

Sammendrag av reindriftens totalregnskap i perioden 2018-21, endring fra 2020 til 2021, og budsjett 2022 (1 000 kroner)

Regnskaps- poster	Regnskapstall				Endring	Budsjett 2022
	2018	2019	2020	2021		
Produksjonsbaserte inntekter:	190 543	176 009	154 157	205 729	51 573	206 312
Kjøtt og biprodukter	122 767	146 898	100 231	151 866	51 635	155 609
Bonus	3 988	6 029	6 089	3 262	-2 828	3 923
Endring i livdyrverdien	12 879	-15 327	4 048	92	-3 956	-3 729
Binæringsinntekter	13 776	9 097	7 954	8 428	474	8 428
Andre prod.bas. innt. ¹	37 132	29 312	35 834	42 081	6 247	42 081
Statstilskudd:	92 461	106 335	130 875	108 120	-22 755	160 525
Direkte tilskudd	69 841	83 946	83 724	88 636	4 911	90 645
Andre tilskudd	12 107	13 167	9 555	11 587	2 032	13 262
Ekstraordinære tilskudd	342	330	24 826	1 691	-23 135	47 638
Tilskudd til binæringer ²	481	105	32	122	90	34
Verdiskapningsprogram	281	365	174	230	56	0
Tiltak mot radioaktivitet	909	0	0	0	0	0
Konfl.demp. tiltak rovvilt	8 501	8 422	12 563	5 854	-6 709	8 946
Erstatninger:	104 006	88 050	102 763	114 273	11 511	101 695
Tap av rein	91 667	83 671	98 145	107 228	9 083	96 347
Arealinngrep	12 339	4 379	4 618	7 045	2 428	5 347
Sum inntekter:	387 010	370 395	387 794	428 122	40 328	468 532
Kostnader:						
Siidaandelenes kostnader	197 017	167 732	184 957	176 255	-8 702	195 040
Felleskostnader	39 821	36 476	66 032	37 075	-28 957	67 808
Kostnader i reinlag	10 870	14 497	12 875	13 850	975	13 577
Sum kostnader:	247 708	218 705	263 864	227 180	-36 684	276 424
Vederlag til arbeid og kap.	139 301	151 690	123 931	200 943	77 012	192 108
Renter på lånt kapital	11 202	10 150	8 528	8 848	290	8 481
Vederlag til arbeid og EK						
Totalt (1 000 kr)	128 099	141 540	115 403	192 095	76 692	183 627
Per årsverk (kr)	143 448	152 357	124 054	202 344	78 322	193 904
Per siidaandel (kr)	229 158	252 749	207 001	341 807	134 860	326 738
Sum årsverk ³	893	929	930	949	19	947
Antall siidaandeler ⁴	559	560	558	562	4	562
<i>Vederlag til arb. og egenkapital eks. erstatninger for arealinngrep</i>						
Totalt (1 000 kr)	115 761	137 161	110 785	185 050	74 265	178 280
Per årsverk (kr)	129 631	147 643	119 090	195 299	76 209	188 517
Per siidaandel (kr)	207 085	244 930	198 718	334 762	136 044	321 391

¹ Posten omfatter leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter.

² Tilskudd til tilleggsnæringer fra Sametinget

³ Antall årsverk for reindrift i reinlagene (22 i 2021) er lagt til antall årsverk i samisk reindrift.

⁴ Antall årsverk for reindrift i reinlagene (22 i 2021) er lagt til antall siidaandeler (540)

Resultatmål

Totalregnskapet viser en økning i resultatmålene fra 2020 til 2021. Vederlag til arbeid og egenkapital øker fra 115,4 mill. kroner i 2020 til 192,1 mill. kroner i 2021 (+76,7 mill. kroner). Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk økes fra 124 054 kroner i 2020 til 202 344 kroner i 2021. Målt per siidaandel økes vederlag til arbeid og egenkapital fra 207 001 kroner i 2020 til 341 807 kroner i 2021.

Inntekter

Sum produksjonsbaserte inntekter økes fra 154,2 mill. kroner i 2020 til 205,7 mill. kroner i 2021 (51,6 mill. kroner). Kjøttinntektene økes med 51,6 mill. kroner, og den totale livdyrverdien reduseres med 3,9 mill. kroner.

Posten andre produksjonsbaserte inntekter øker med 6,2 mill. kroner fra 2020, og posten binæringsinntekter økes med 0,5 mill. kroner.

Sum statstilskudd reduseres fra 130,9 mill. kroner i 2020 til 108,1 mill. kroner i 2021 (-22,8 mill. kroner). Reduksjonen kan i stor grad knyttes til posten ekstraordinære tilskudd, som inneholder ekstraordinært tilskudd til kriseberedskap. På bakgrunn av beitekrisen 2020 var det store utbetalinger over denne tilskuddordningen.

Erstatningene for tap av rein øker fra 98,1 mill. kroner i 2020 til 107,2 mill. kroner i 2021 (+9,1 mill. kroner), og erstatningene for arealinngrep øker fra 4,6 mill. kroner i 2020 til 7,0 mill. kroner i 2021 (+2,4 mill. kroner).

Totalt sett gir dette en økning i de samlede inntektene fra 387,8 mill. kroner i 2020 til 428,1 mill. kroner i 2021 (+48,4 mill. kroner).

Kostnader

Siidaandelens kostnader reduseres fra 184,9 mill. kroner i 2020 til 176,3 mill. kroner i 2021 (-8,7 mill. kroner) og felleskostnadene reduseres fra 66,0 mill. kroner i 2020 til 37,1 mill. kroner i 2021 (-28,9 mill. kroner). Nedgangen i felleskostnader i 2021 skyldes blant annet at felleskostnadene var på et høyt nivå i 2020 som følge av en beitekrise. Reinlagenes kostnader økes fra 12,9 mill. kroner i 2020 til 13,9 mill. kroner i 2021 (-1,6 mill. kroner).

I sum gir dette en nedgang i de totale kostnadene fra 263,9 mill. kroner i 2020 til 227,2 mill. kroner i 2021 (-36,7 mill. kroner).

Renter på lånt kapital reduseres fra 8,6 mill. kroner i 2020 til 8,8 mill. kroner i 2021 (-0,3 mill. kroner).

Siidaandeler, reintall og årsverk

Antall siidaandeler i samisk reindrift er på 540 i 2021. Reintallet ble redusert fra 216 300 i 2020 til 214 996 i 2021 (-1300 dyr).

Antall årsverk hos reinlagene er på 22 i 2021. Reinlagene rapporterer selv om antall årsverk.

Budsjett 2022

Inntektene i budsjett for 2022 bygger på innrapporterte slaktedata for vinterslakt fra registrerte slakterier, tall fra Animalia 21. november 2022, anslag fra slakteriene over hvor mye som forventes slaktet ut året, regnskapstall per november og prognoser.

Ut ifra de opplysninger man i november satt inne med, forventes det at kjøttinntektene vil øke på grunn av høyere slaktevekt og økt pris i 2022.

Det budsjetteres med en økning i statstilskuddene og en reduksjon i erstatningene.

De totale kostnadene i 2022 forventes å økes i forhold til 2021.

Med utgangspunkt i de forutsetningene som ligger til grunn budsjettet, er vederlag til arbeid og egenkapital beregnet til 192 mill. kroner i 2022. Dette vil være en nedgang på 4 mill. kroner sammenlignet med 2021.

Innhold

Forord	1
Čoahkkáigeassu	2
Sammendrag	5
Innhold	8
1. Økonomisk utvalg	10
1.1 Mandat.....	10
1.2 Medlemmer og sekretariat.....	10
1.3 Utvalgets arbeid.....	11
2. Mål og virkemidler i reindriftspolitikken	12
2.1 Reindriftspolitiske mål	12
2.2 Reindriftspolitiske virkemidler	12
3. Grunnlag og forutsetninger	14
3.1 Prinsipper	14
3.2 Materiale og metode.....	15
4. Totalregnskap 2020 og budsjett 2021	22
4.1 Produksjonsbaserte inntekter.....	22
4.2 Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak mot rovviltskader	36
4.3 Erstatninger	44
4.4 Kostnader	47
4.5 Kapitalforhold	58
4.6 Antall årsverk og antall siidaandeler	61
4.7 Sammendrag av totalregnskapet.....	62
4.8 Budsjett 2021.....	72
Tilleggsinformasjon	76
5. Nærmere om reindrifftsavtalen	77
5.1 Innledning.....	77
5.2 Reindrifftsavtalen 2021/2022	78
5.3 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme.....	78
5.4 Reindriftens utviklingsfond.....	80
5.5 Kostnadssenkende og direkte tilskudd	85
6. Langsiktige utviklingstrekk for reindrifften	94
6.1 Kjøttinntekter	94
6.2 Statstilskudd og tiltak mot radioaktivitet	98
6.3 Rovvilt.....	100
6.4 Erstatninger	104
6.5 Kostnader	105
6.6 Vederlag til arbeid og egenkapital	107
6.7 Markedsforhold	109
7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier	113
7.1 Inntekter utenfor reindrifftsnaeringen	113
7.2 Strukturutvikling og sysselsetting	117
8. Vurderinger av materialet	130
8.1 Vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene og sonene.....	130
8.2 Generelle vurderinger.....	155
Vedlegg	158
1. Tabeller.....	158
4. Kart over reinbeiteområdene	161

5. Ordforklaringer..... 164

1. Økonomisk utvalg

1.1 Mandat

Ifølge hovedavtalen for reindriftsnæringen mellom Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) og staten ved Landbruksdepartementet av 26. februar 1993, skal det føres forhandlinger om en løpende reindrifftsavtale. Landbruksdepartementet har 16. juli 1993, i medhold av hovedavtalen, fastsatt nærmere instruks for Økonomisk utvalg for reindriften. Utvalgets mandat fremgår av instruksens § 1, der det heter:

“Utvalget skal legge frem et økonomisk grunnlagsmateriale for reindriften som utgangspunkt for forhandlingene mellom staten ved Landbruksdepartementet og reindriftsnæringen ved Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) om en næringsavtale for reindriften.

Utvalget har ansvaret for å fremskaffe nødvendige opplysninger, og tilrettelegge materialet for avtalepartene. Materialet skal gi en oversikt over den økonomiske situasjonen i næringen, herunder hovedtrekk i utviklingen, både for den enkelte driftsenhet, distrikter, tamreinlag, områder og for næringen som helhet.”

1.2 Medlemmer og sekretariat

Partene oppnevner to medlemmer hver til utvalget. Landbruks- og matdepartementet oppnevner i tillegg en leder etter samråd med NRL. Funksjonstiden er 4 år. Økonomisk utvalg ble første gang oppnevnt i januar 1977.

Økonomisk utvalg har følgende sammensetning for perioden 2022-2025:

- Lars Johan Rustad (leder), avdelingsleder, Norsk institutt for bioøkonomi
- Anne Merete Sara Gaup, assisterende direktør, Statsforvalteren i Troms og Finnmark
- Katarina Påve Gaup, reineier, Norske Reindriftsamers Landsforbund
- Silje Trollstøl, fagdirektør, Landbruks- og matdepartementet
- Tom Lifjell, reineier, Norske Reindriftsamers Landsforbund

Varamedlemmer:

- Per John Anti, reineier, Norske Reindriftsamers Landsforbund
- Kjersti Sorteberglien, seniorrådgiver, Landbruks- og matdepartementet

Landbruksdirektoratet er sekretariat for utvalget.

1.3 Utvalgets arbeid

Utvalgets oppgave er å legge frem et materiale som viser det samlede økonomiske resultatet for reindriftsnæringen totalt og regionalt. I tillegg skal utvalget beregne det økonomiske resultatet og utviklingen for de enkelte reinbeiteområder. For Finnmark er reinbeiteområdene delt opp i soner.

Rapporten inneholder også egne kapitler som presenterer henholdsvis reindrifftsavtalen, langsiktige utviklingstrekk for reindrifften fra 2012 til 2021, husholdsinntekter for reindrifftsfamilier, samt utviklingstrekk for de enkelte reinbeiteområdene.

2. Mål og virkemidler i reindriftspolitikken

De reindriftspolitiske målene bygger på Meld. St. nr. 32 (2016-2017) *Reindrift - Lang tradisjon – unike muligheter*, og de årlige proposisjonene for reindrifftsavtalen. De økonomiske virkemidlene fremgår av de årlige reindrifftsavtalene, mens de juridiske virkemidlene hovedsakelig er gitt i lov 15. juni 2007 nr. 40 om reindrift (reindrifftsloven) .

2.1 Reindriftspolitiske mål

Reindriftspolitikken bygger på Stortingets behandling av Meld. St. 32 (2016 - 2017) Reindrift. Lang tradisjon – unike muligheter. Stortinget behandler i tillegg reindriftspolitikken to ganger i året; ved den årlige reindrifftsavtaleproposisjonen og ved behandlingen av det årlige statsbudsjettet.

Stortingets behandling av de siste års avtaleproposisjoner viser at en samlet næringskomité i hovedsak har støttet opp om regjeringens reindriftspolitikk. Videre at det er bred politisk enighet om å legge vekt på næringsretting og tilrettelegging for dem som har reindrift som hovedvirksomhet.

I Hurdalsplattformen slår regjeringen fast at reindriften er viktig for å bevare samisk kultur, samfunnsliv og språk. Næringen utnytter viktige utmarksressurser og har potensial for økt verdiskaping. Det gjelder særlig økt videreføring av reinkjøtt og formidling av reindriftssamisk kultur og levesett.

Det framgår videre at regjeringen vil:

- Fremdeles anerkjenne reindriften som en viktig kulturnæring som er familiebasert og bygger på et unikt levesett.
- Utvikle reindriften med et tredelt mål om økologisk, økonomisk og kulturell bærekraft.
- Gjennomføre en helhetlig revidering av reindrifftsloven.
- Tilrettelegge for økt verdiskaping av kjøtt og biprodukter og økt satsing på kulturformidling og turisme basert på reindrift.

2.2 Reindriftspolitiske virkemidler

Reindriften er regulert gjennom lov 15. juni 2007 nr 40 om reindrift (reindrifftsloven). Loven konstituerer ikke reindrifftsretten, men gir en nærmere definisjon av innholdet i disse rettighetene, samt en regulering og styring av utøvelsen. Dette innebærer at reindriftens rettsstilling ikke er uttømmende regulert gjennom loven. Loven må suppleres med rettigheter ervervet gjennom sedvane, alders tids bruk med videre. I reindrifftsloven legges det opp til en større grad av egenforvaltning av interne forhold i reindriftsnæringen enn hva som har vært tilfelle tidligere. Det arbeidsmessige fellesskapet siida utgjør et viktig element i bestemmelsene om intern organisering.

Formålet med reindrifftsloven (§ 1) er å legge til rette for en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift med basis i samisk kultur, tradisjon og sedvane til gagn for

reindrifsbefolkningen selv og samfunnet for øvrig. For å nå disse målene skal loven gi grunnlag for en hensiktsmessig organisering og forvaltning av reindriften. Reindriften skal bevares som et viktig grunnlag for samisk kultur og samfunnsliv i samsvar med Grunnlovens § 108 og folkerettens regler om urbefolkning og minoriteter. Loven skal videre bidra til sikring av reindriftsarealene i det samiske reinbeiteområdet som reindriften sin viktigste ressursgrunnlag.

Ansvar for sikring av arealene påhviler både innehavere av reindriftsretten, øvrige rettighetshavere og myndighetene. Utenfor det samiske reinbeiteområdet skal loven legge forholdene til rette for en økologisk og økonomisk bærekraftig utnyttning av reinbeiteressursene i de områder der reindrift foregår. Det påpekes for øvrig at det er en rekke juridiske styringsverktøy ved siden av reindriftsloven som har betydning for reindriften. Herunder nevnes plan- og bygningsloven, naturmangfoldloven, energiloven, fjelloven og Finnmarksloven.

Historisk har man omtalt reindriftsretten som en kollektiv rett. Dette innebærer at det er samene som har ervervet en rett til å drive reindrift på de arealer hvor det fra gammelt av har vært utøvet slik bruk. Det er reindriftsamene som etnisk gruppe som er bærere av denne rettigheten, og ikke enkeltpersoner eller mindre grupperinger innenfor dette kollektivet. Den enkelte har en andel i den kollektive rett, og ikke eksklusive rettigheter som nyter særskilt vern internt. Dette utgangspunktet vil i dag måtte nyanseres. Over tid har det innenfor reindriftsretten skjedd en relativt stor rettsutvikling knyttet til rettigheter. Både rettspraksis, arbeidet med rammebetingelser i reindriften og arbeidet med reindriftsloven av 2007 viser klart at siidaer kan etablere særskilte rettigheter over den grunn de disponerer. Reindriftsloven har en rekke bestemmelser som klargjør og fremhever at det skal tas hensyn til etablerte rettigheter.

Stortinget godkjente 1. juni 1993 den gjeldende hovedavtalen for reindrift (St.prp. nr. 66 (1992-1993)), og ga Landbruksdepartementet (nå Landbruks- og matdepartementet) fullmakt til å forhandle med Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) om ettårige avtaler for reindriftnæringen. Reindriftsavtalen er, ved siden av reindriftsloven, det viktigste operative redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindriftspolitikken. Gjennom reindriftsavtalen bestemmes bruken av de *økonomiske virkemidlene*, blant annet ut fra reindriftslovens intensjon og bestemmelser. Dette skal bidra til at utviklingen går i retning av de målene som Stortinget har fastsatt.

Det vises til kapittel 5 for nærmere omtale av reindriftsavtalen.

Ut over de nevnte virkemidlene viser Økonomisk utvalg også til i lov 12. desember nr 65 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven). Her slås det fast at Sametinget og andre representanter for berørte samiske interesser har rett til å bli konsultert i saker som vil kunne påvirke samiske interesser direkte.

3. Grunnlag og forutsetninger

3.1 Prinsipper

Totalregnskapet for reindriften viser en oversikt over verdiene som skapes i næringen ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital. Kalenderåret er utgangspunkt for beregningene. På grunn av ulik periodisering er opplysninger om slakteuttak i totalregnskapet ikke direkte sammenlignbare med tilsvarende opplysninger i ressursregnskapet for reindriftsnæringen, som tar utgangspunkt i driftsår.

Publikasjonen er inndelt i åtte kapitler. I hovedoversikten i kapittel 4 er regnskap for 2021 sammenlignet med regnskapene for de fire foregående år. Budsjett for 2022 presenteres i kapittel 4.8. Kapittel 5 omhandler reindrifftsavtalen, med spesiell vekt på tilskuddsordningene. I kapittel 6 presenteres langsiktige utviklingstrekk for reindriften fra 2012 til 2021. Kapittel 7 omhandler husholdsinntekter og strukturelle forhold, mens kapittel 8 gir en vurdering av utviklingen både totalt og i de ulike reinbeiteområdene – i hovedsak på bakgrunn av nøkkeltall fra kapitlene 4, 6 og 7.

Som hovedregel er alle beregninger som ligger til grunn for fremstillingen gjort uten avrundinger og med flere desimaler enn det som fremkommer i tabellene. Dette innebærer at det i enkelte tabeller ikke er nøyaktig samsvar mellom del- og totalsummer. Totaltallene er basert på originaldata og er således korrekte.

3.2 Materiale og metode

Generelt

Kilder

Totalregnskapet henter informasjon fra flere ulike kilder. Mye dokumentasjon hentes fra Landbruksdirektoratets interne regnskap, blant annet utbetaling av tilskudd. Melding om reindrift brukes som kilde, her hentes blant annet antall siidaandeler og reintall. Vi får dokumentasjon fra statsforvalter, distriktsregnskapene og statistikk over søknader. Til dette Totalregnskapet er 70 pst. av distriktsregnskapene levert. Skattetall blir hentet fra skatteetaten. I tillegg får vi tall fra Sametinget, Bane NOR, rovbaser, slakteriene, Animalia og innovasjon Norge. Tall fra reindriften i Finland og Sverige blir hentet fra det svenske Sametinget og de finske reinbeitedistriktenes forening.

Gruppering av tallmaterialet

Datamaterialet er i hovedsak gruppert etter reinbeiteområder. Selv om Polmak/Varanger ikke er et ensartet område har en på bakgrunn av ulike driftsforhold valgt å splitte Øst-Finnmark reinbeiteområde inn i Polmak/Varanger og Karasjok. Delingen er først og fremst begrunnet med et ønske om å skille ut Karasjok, slik at dette området kan sammenlignes med Vest-Finnmark reinbeiteområde. Øst-Finnmark og Vest-Finnmark er begge delt opp i tre soner. Øst-Finnmark er delt i Polmak/ Varanger, Karasjok øst og Karasjok vest. Resultatene fra Vest-Finnmark er delt opp i tre soner: Kautokeino øst, Kautokeino midt og Kautokeino vest. Denne splittingen er blant annet gjort i kapittel 4 og kapittel 5.5.

Tidsangivelse

Datamaterialet i totalregnskapet er i hovedsak knyttet til kalenderår, men tallmateriale som er hentet fra reineiernes melding om reindrift gjelder for driftsåret. Et driftsår varer fra 1. april (inngående beholdning) til 31. mars påfølgende år (utgående beholdning). I totalregnskapet brukes foregående driftsårs korrigerende utgående beholdning fra melding om reindrift (MOR) som utgangspunkt når det gjelder fastsettelse av antall aktive siidaandeler og reintall i kalenderåret. Dette betyr at antall aktive siidaandeler og korrigerende reintall per 31. mars i driftsåret 2020/21 gir henholdsvis antall aktive siidaandeler og reintall i kalenderåret 2021.

Produksjonsbaserte inntekter

Næringens kjøttinntekter omfatter førstehåndssalg og hjemmeforbruk av ikke foredlede produkter av rein slik som kjøtt, innmat, skinn, gápmasat og gevir. Inntektene korrigeres for endringer i den samlede livdyrverdien. I tillegg til inntektene fra salg av ikke foredlede reinprodukter, er binæringsinntekter, andre produksjonsbaserte inntekter, statstilskudd og erstatninger med på inntektssiden i totalregnskapet.

Priser

Fra og med avtaleåret 2016/2017 ble vilkår for beregning av produksjonspremie presisert. Fra og med dette driftsåret er frakt- og slaktekostnader ikke inkludert i den næringspliktige inntekten, og

da heller ikke i beregning av produksjonspremien. Dette betyr også at slakteriene endret sine avregningsmetoder til ikke å inkludere slakte- og fraktekostnadene i avregningsbilag til reieneierne.

Reieneierens kostnader knyttet til slaktingen fremkommer ikke lengre som en del av næringens totale kostnader. Dette gjør at kjøttpriser og -inntekter, fra og med kalenderåret 2016, er beregnet ut fra nettopris.

I prinsippet skal det totale vederlaget være upåvirket og dermed sammenlignbart med tidligere år, men fra og med 2016 er det et brudd i inntektsseriene. Dette bruddet vil ikke komme frem i publikasjonen men vil sees i oversikten som ligger på Landbruksdirektoratets nettside som går tilbake til 1975.

Bruddet kommer av at før 2016 ble bruttopris lagt til grunn for beregning av kjøttinntektene. Årsaken til det var at slakte og eventuelt fraktekostnadene ble ført opp som kostnader i totalregnskapets kostnadskapittel. Ved beregning av vederlag til arbeid og egenkapital er kostnadene trukket fra inntektene. Bruttopris består dermed av netto skrottopris med tillegg av slakte- og eventuelle fraktekostnader, eksklusiv merverdiavgift. Nettoprisen er kun skrottopris eksklusiv merverdiavgift.

Kjøttinntekter

Ut fra de data Økonomisk utvalg har tilgang til, er det ikke mulig å skille ut inntekter fra biprodukter fra de totale kjøttinntektene. Med begrepet biprodukter menes andre produkter fra rein slik som horn, skinn, hjerte, lever og blod. Dette innebærer at betegnelsen kjøttinntekter omfatter inntektene av kjøtt og biprodukter til sammen. Slakterapporter fra registrerte slakteribedrifter danner grunnlag for beregning av offentlig godkjente slakt. Rapportene importeres inn i Landbruksdirektoratets databasesystem, og herfra genereres all informasjon til tabeller som baserer seg på vekt, pris, alder og kjønn i totalregnskapet.

Fra og med regnskapsåret 2015 begynte man å benytte det reelle tallet for privat uttak, da endringer i datasystemet har gjort dette mulig. Tallene hentes fra melding om reindrift. Privat forbruk og omsetning regnes å ha samme verdi per kg som slakt (voksne dyr) ved registrerte slakterier. Det beregnes gjennomsnittspris ved å dele den totale prisen i det enkelte reinbeiteområde på områdets totale kvantum. Inntil 2015 var utgangspunktet for beregning av privat forbruk og omsetning satt til 20 dyr per siidaandel. For reinlagene var privat forbruk og omsetning satt til 50 dyr.

Bonus fra slakterier er også en del av reieneiers inntekter. Bonus utbetalt i 2021 er basert på slakt i 2020. Utbetalt bonus til reieneierne blir hentet fra de aktuelle slakteriene. Bonus er hovedsakelig ikke med som kjøttinntekter i tabeller og figurer, men er med i sammendragstabeller/-figurer i sammendraget, delkapittel 4.7 og 4.8, samt i kapittel 8.

Endring i den samlede livdyrverdien

Ved å korrigere kjøttinntektene for endringer i den samlede livdyrverdien, fremkommer næringens produksjonsinntekter. Endringer i livdyrverdien er et uttrykk for verdien av bestandsendringer, det vil si endringer i reintall, flokksammensetning og dyrevokter, i løpet av en periode. Siden kalenderåret er utgangspunkt for beregningene i totalregnskapet, er det verdien av endringene i den totale livdyrverdien fra 1. januar til 31. desember som er interessant.

Reintall per 1. januar 2021 beregnes på grunnlag av korrigert reintall per 31. mars 2021 (korrigert utgående beholdning i driftsåret 2020/2021) og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars 2021. Reintall per 31. desember 2021 estimeres med utgangspunkt i beregnet korrigert reintall per 31. mars 2022

(beregnet korrigert utgående beholdning i driftsåret 2020/2021) og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars 2022. Endringer i antall og vekt for voksen rein og kalv beregnes separat.

Reintallet per 1. januar varierer fra år til år, både på grunn av reelle endringer i reintallet og på grunn av forskyvning i slaktetidspunkt. Bestandsendringer fra 1. januar til 31. desember i kalenderåret verdsettes til full slakteverdi. Verdiøkning inntektsføres, mens verdinedgang føres til fradrag. Verdiendringer som følge av endret prisnivå påvirker ikke inntektsnivået, da det tas utgangspunkt i samme pris for inngående og utgående beholdning.

I Totalregnskapet bruker vi forskrift om grunnsatser for tap av tamrein eller skadet av rovvilt 2020/21 for å beregne livdyrverdi. Likevel vil den reelle verdien for reieneier alltid være større enn det som kommer frem i våre beregninger. Spesielt er dette ved beregning av avlsverdi og fremtidig tap av kalver.

Binæringsinntekter

Binæringsinntektene omfatter inntekter fra duodji og utmarksnæringer, og er en integrert del av den samiske reindriftsøkonomien. Et helhetlig bilde av økonomien forutsetter derfor en synliggjøring av disse inntektene. Tallene hentes fra siidaandelsleders næringsoppgavene.

Andre produksjonsbaserte inntekter

Posten "Andre produksjonsbaserte inntekter" omfatter leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter. Tallene hentes fra næringsoppgave.

Tilskudd med inntektsvirkning

Tilskudd over reindrifftsavtalen

Tilskudd med inntektsvirkning for reindriffts næringen er med i totalregnskapet under betegnelsen inntektsoverføring. Posten er inndelt i direkte tilskudd, andre tilskudd og ekstraordinære tilskudd.

De direkte tilskuddene gjennom sammenligningsperioden omfatter distriktstilskudd, produksjonspremie, særskilt driftstilskudd til ungdom, særskilt driftstilskudd til kvinner med egen siidaandel (fra og med 2020), etableringstilskudd, kalveslaktetilskudd, ektefelle- og samboertillegg, samt særskilt tilskudd til siidaandeler i Vest-Finnmark (fra og med 2010 til og med 2012). Det ordinære driftstilskuddet ble avviklet i avtaleåret 2014/2015.

Andre tilskudd gjennom sammenligningsperioden omfatter tilskudd til investeringer (gjerder, bygninger og anlegg), pramming/transport, utdanningsstipend, fagbrevordning i reindrifften, tiltak konvensjonsbeiter, tilskudd til feltbarnehage, tilskudd til innløsning av siidaandeler og ekstraordinær satsing på infrastrukturiltak. Enkelte av tilskuddene er avviklet, men tas med i oversikten fordi det i tabellene framkommer tall knyttet til postene.

Posten ekstraordinære tilskudd er tilskudd som har avgrenset varighet, eller som bare brukes i spesielle situasjoner, og har rommet ulike ordninger over tid. Eksempler i denne sammenheng er ekstraordinært tilskudd til kriseberedskap, tap ved ulykker og tilskudd til implementering av bruksregler.

Utviklingsprogrammet

Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskapning, inneholder reiselivsbasert næringsutvikling i reindriften, samt samarbeidstiltak mellom reindriften og foredlingsbedrifter. Tilskuddet beskrives mer i kapittel 5.4.

Tilskudd til tilleggsnæringer fra Sametinget

Sametinget gir tilskudd til næringsutvikling og tilleggsnæringer til reindrift. Et av de prioriterte områdene er å øke omsetningen av lokalmat og videreforedling av lokalmat. Sametinget har også en særskilt satsning på samisk reiseliv og samiske kulturnæringer.

Sametinget har en egen næringsavtale for duodji, som trådte i kraft 1. januar 2006. Over denne avtalen kan Sametinget gi støtte til blant annet etablererstilskudd, investeringstilskudd og andre utviklingstiltak. Merkevarerbygging innenfor duodjinæringen er særlig prioritert.

Tiltak mot radioaktivitet

Etter Tsjernobyl-ulykken ble det satt i verk tiltak for å holde reindriftsutøverne økonomisk skadesløse. For å få tatt ut slaktedyrene når radioaktiviteten er lavest, og før det er nødvendig å sette inn mer kostnadskrevende tiltak som fôring eller kassasjon, gis det kompensasjon for vekttap og merkostnader ved tidlig- og fremskyndet slakting. Det gis også tilskudd til nedfôring av slaktedyrene. Refusjoner i forbindelse med kassasjon av slakt inngår i verdien av kjøtt og biprodukter. Fra og med avtaleåret 2015/2016 ble det innført en grenseverdi på 3000Bq/kg reinkjøtt i målt radioaktivitetsnivå fra et representativt utvalg rein for at kompensasjon skal kunne innvilges. Tilskudd til tiltak mot radioaktivitet er med som egen post under statstilskudd.

Tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak

Dagens rovviltforvaltning baserer seg på Stortingsmelding nr. 15 (2003-2004), hvor anbefalingene var at landet skulle deles inn i nye og større forvaltningsregioner uavhengig av fylkes- og kommunegrenser. De fylkesvise rovviltutvalgene ble med bakgrunn i dette erstattet av rovviltnemnder i hver region. For å sikre at det nasjonale ansvaret for levedyktige bestander av rovviltartene blir ivaretatt, har regjeringen fastsatt minimumstall for årlige ynglinger av hver art i den enkelte region. Nærmere om regioninndeling og bestandsmål finnes i rovviltforskriften.

De regionale rovviltnemndene forvalter i dag midler til forebyggende og konfliktdempende tiltak mot tap av rein til rovvilt. Bruken av midlene skal følge fastsatt forskrift om tilskudd til forebyggende og konfliktdempende tiltak. Formålet med tilskuddordningen er å sikre iverksettelse av effektive tapsforebyggende tiltak for å begrense de skadene rovvilt kan forårsake på produksjonsdyr. For at tilskuddene skal kunne gis, må det omsøkte tiltaket ha en direkte taps- og skadeforebyggende effekt. De enkelte søknadene behandles av statsforvalteren og midlene utbetales derfra. Det er dermed Statsforvalteren som er vår kilde til tabellene i publikasjonen. Tilskudd til tiltak ytes både forskuddsvis etter søknad og etterskuddsvis etter mottakers dokumenterte forbruk.

Erstatninger

Erstatninger regnes også som inntekter til næringen. De ordningene som er med i totalregnskapet er erstatninger fra Miljødirektoratet ved rovvilttap, erstatninger over reindriftsavtalen ved omfattende tap av rein, tap av areal, erstatninger fra Bane NOR for rein drept av tog og erstatninger fra forsikringsselskapene for rein drept av bil.

Erstatningsbeløpene for rein drept av bil beregnes med utgangspunkt i erstatningssatsene fra Miljødirektoratet og innrapporterte trafikktap fra melding om reindrift – fratrukket det antall rein som er drept av tog og erstattet av Bane NOR. Årsaken til at erstatningssatsene fra Miljødirektoratet legges til grunn, er at forsikringsselskapene og Bane NOR oppgir at de bruker disse satsene ved beregning av erstatningsbeløp.

Erstatninger for arealinngrep anvendes i hovedsak til dekning av felles kostnader, og beregnes ut fra regnskaper for reinbeitedistrikter og reindriftingsfond. Disse erstatningene inntektsføres i en egen post som omfatter årlige erstatninger og engangserstatninger. Erstatningene blir beregnet forholdsmessig ut ifra de distriktsregnskapene vi får inn.

Kostnader

På kostnadssiden inngår næringens bruk av varer og tjenester fra andre sektorer. Posten er inndelt i siidaandelens kostnader, distriktenes kostnader (felleskostnader) og kostnader i reinlag.

Fra og med avtaleåret 2016/2017 ble vilkår for beregning av produksjonspremie presisert, frakt- og slaktekostnader skal ikke inkluderes i den næringspliktige inntekten, og da heller ikke i beregning av produksjonspremien.

På bakgrunn av dette gikk man over fra å bruke bruttopris (med slakte-/ fraktkostnader) til å bruke nettopris (uten slakte-/ fraktkostnader) i beregninger i Totalregnskapet. Det ble samtidig bestemt at man skulle gjøre et fradrag i kostnadene for slakte-/fraktkostnader. Dette ble gjort fra og med 2017, da man i 2016 ikke fikk inn alle disse kostnadene fra slakteriene.

Slakte-/ og fraktkostnader er en kostnad slakteriene har, men som reieneier ikke ser noe til da den trekkes fra prisen før reieneier får sitt oppgjør fra slakterier. Det vil derfor heller ikke føres i næringsoppgavene som en kostnad. Økonomisk utvalg har vurdert det slik at det ikke er rett å fortsette å gjøre dette fradraget i kostnadene. Alle tabeller i Totalregnskapet som inneholdt siidaandelens/reinlagenes fradrag for slaktekostnader for årene 2017-2019 ble endret i Totalregnskapet for 2020 fra tidligere publiserte tall.

Siidaandelens kostnader

Fra og med 2009 er alle innleverte næringsoppgaver lagt til grunn for beregninger av siidaandelens kostnader. Det gjøres en gjennomsnittlig beregning av kostnadene ut fra antall innleverte næringsoppgaver i forhold til antall siidaandeler. Tidligere ble kostnadene beregnet ut fra et utvalg av næringsoppgaver og selvangivelser. Systemendringer og andre metoder for dataoverføringer har derimot muliggjort et bredere informasjonsgrunnlag.

Felleskostnader

Felleskostnader beregnes på grunnlag av regnskaper fra reinbeitedistrikter og reindriftingsfond. For distrikter der regnskap mangler, beregnes totaltallene med utgangspunkt i gjennomsnittskostnader per rein i de øvrige distriktene, og antall rein i de distriktene der regnskap mangler.

I tillegg til distrikts- og fondskostnadene er egenandelen i forbindelse med pramming av rein tatt med under felleskostnadene.

Reinlagenes kostnader

Reinlagenes kostnader beregnes med utgangspunkt i samtlige lags regnskaper. Som ellers i totalregnskapet holdes lønnsutgiftene utenfor. Dette har sammenheng med at vederlag til arbeid og egenkapital skal omfatte godtgjørelse for egen og leid arbeidskraft. Som følge av organisasjonsformen, gir dette særlig utslag for reinlagene, der lønnsutgiftene til gjetere er en betydelig kostnadspost.

Kapitalforhold

Reindriftsnæringens kapital domineres av en hovedverdi, reinen. Balanseverdi beregnes med utgangspunkt i reintall, flokks sammensetning og livdyrverdi. Sistnevnte beregnes på grunnlag av gjennomsnittlige priser og slaktevekter.

Andre eiendeler (balanseverdi på driftsbygninger, private reindriftsanlegg og maskinelle hjelpemidler) og gjeld beregnes på grunnlag av næringsoppgavene. Som gjeld regnes siidaandelens lån, avbetalingsgjeld og skyldig merverdi- og arbeidsgiveravgift. Kapitalberegningene omfatter ikke eiendeler og gjeld i reinbeitedistrikter, eller i private og offentlige fond.

Sammendrag av totalregnskapet og årsverksberegninger

Sammendrag av totalregnskapet viser sum inntekter, sum kostnader, renter på lånt kapital, antall siidaandeler og antall årsverk. Det beregnes vederlag til arbeid og kapital, og vederlag til arbeid og egenkapital. Arbeid består av næringsutøvernes egen arbeidskraft og leid arbeid. Utgifter til leid arbeid tas derfor ikke med under kostnader. Ved å gjøre fradrag for renter på lånt kapital, fremkommer vederlag til arbeid og egenkapital. Disse resultatmålene beregnes både totalt, per siidaandel og per årsverk. Renter på lånt kapital omfatter både næringsgjeld og privatgjeld i siidaandelene.

I 2021 ble det gjort en arbeidstidsundersøkelse, som fra og med Totalregnskapet for 2021 er grunnlaget for beregning av årsverk. Undersøkelsen bygde på et spørreskjema som ble sendt ut til alle siidaandelsledere. I spørreskjemaet ble siidaandelslederne bedt om å anslå arbeidsinnsatsen til seg selv, familie og andre som bidro med arbeidskraft i siste driftsår. Svarprosenten var liten, men beregningen tar hensyn til siidaandelsleders kjønn og alder, om andelen ledes sammen med ektefelle/samboer, antall reineiere i siidaandelen og reinbeiteområde. Tidligere arbeidstidsundersøkelse gjort i 1989 og 2012 (utgitt i 2014) hadde også lav svarprosent.

Datagrunnlaget ga også mulighet for å beregne kvinners arbeidsinnsats i reindriften. Beregningen baserte seg på kvinnelige siidaandelsledere, felles siidaandeler og kvinnelige ektefeller/samboere. Kvinneandelen blant øvrige medlemmer ble ikke iberegnet. Dette tilsa at den reelle andelen av kvinners totale arbeidsinnsats var noe høyere enn denne beregningen, da siidaandelsledere og ektefeller bidro med 80 prosent av arbeidsforbruket og de resterende 20 prosent ble utført av andre medlemmer i siidaandelen.

Årsverksberegningene for reinlag ble ikke oppdatert ved arbeidstidsundersøkelsene i 1989, 2014 og 2021. Fra og med totalregnskapet 2018 har vi derfor gått over til å bruke reinlagenes egne beregninger for årsverk. Dette har ført til at antall årsverk for reinlagene har blitt halvert, noe som har den effekten at vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk har økt.

Reindrifftsfradraget

Fra og med skatteåret 2003 ble det innført et fradrag i alminnelig inntekt for skattytere med positiv næringsinntekt fra reindriften. Hensikten med innføringen var å legge til rette for økt produksjon og verdiskaping i næringen. Totalregnskapet er et sektorregnskap hvor resultatmålet er på nivå før skatt. Som følge av dette, og som følge av at den skattemessige virkningen av reindrifftsfradraget er vanskelig å beregne, er virkningen av reindrifftsfradraget ikke innarbeidet i totalregnskapet, men er med for å synliggjøre det i regnskapet.

For 2021 utgjorde fradraget inntil 90 000 kroner pluss 38 prosent av inntekt i reindriftnæring som overstiger 90 000 kroner opp til et maksimalt fradrag på 190 400 kroner. Dette innebærer at næringsinntekt mellom 0 og 90 000 kroner gir reindrifftsfradrag lik inntekten. Dersom næringsinntekten er mellom 90 000 kroner og 354 211 kroner er fradraget 90 000 kroner pluss 38 prosent av næringsinntekt over 90 000 kroner. Når næringsinntekten er 354 211 kroner eller høyere får man maksimalt fradrag på 190 400 kroner.

Avgiftsfritak ved kjøp av driftsmidler i reindriften

Fra og med 1. juli 2018 ble det gitt nye regler om fritak for engangsavgift og fradragsrett for merverdiavgift for snøscootere og ATV-er til bruk i reindriftnæringen. Kjøretøy som brukes som driftsmidler i reindriftnæringen får på denne måte en mer lik avgiftsbehandling som kjøretøy som benyttes som driftsmidler i landbruket for øvrig. Dette vil kunne vise seg i endringer i kostnader på for eksempel avskrivning som følge av nyere og eventuelle flere nyttekjøretøy.

Etter de nye reglene kan virksomheter som driver med reindrift kjøpe inntil fire eller åtte, avhengig av organisasjonsform, snøscootere eller ATV-er per toårsperiode til bruk i reindriftnæringen uten å betale engangsavgift på disse. De får også fradragsrett for merverdiavgift på inntil fire eller åtte slike kjøretøy per toårsperiode. Fradragsretten gjelder også for merverdiavgift ved reparasjoner og drift av disse kjøretøyene.

Langsiktige utviklingstrekk

Sammenligning av tallmateriale over et lengre tidsrom skaper behov for omregning til faste priser. Da det ikke er utarbeidet egne indekser spesielt tilpasset reindriften, er konsumprisindeksen nyttet ved alle beregningene.

4. Totalregnskap 2021 og budsjett 2022

Inntektssiden i totalregnskapet består av produksjonsbaserte inntekter, statstilskudd og erstatninger. Under posten produksjonsbaserte inntekter inngår kjøttinntekter, endringer i samlet livdyrverdi, binæringsinntekter og andre produksjonsbaserte inntekter. Kostnadssiden består av siidaandelens kostnader, felleskostnader og kostnader i reinlag. I tillegg inngår kapitalkostnader i totalregnskapet. Sysselsetting (antall årsverk og siidaandeler) framgår også av totalregnskapet. Deretter oppsummeres totalregnskapet for 2021 i kapittel 4.7. Kapittel 4.8 viser budsjettet for 2022.

4.1 Produksjonsbaserte inntekter

Kjøttinntekter

Samlet slaktekvantum (privat og slakteri), gjennomsnittspris og verdi for 2021, samt gjennomsnittspris og verdi for 2020, er vist i tabell 4.1.1. For ytterligere omtale av prisutviklingen i kroner per kg henvises det til tabell 4.1.7. Flere detaljer om kjøttinntektene er presentert i vedleggstabellene 1 og 2.

Tabell 4.1.1 Kjøttinntekter i 2021 og 2020 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	Tonn slakt i 2021			2021		2020		
	Slakteri	Privat	Totalt	Kroner per kg	Verdi 1 000 kr	Tonn slakt	Kroner per kg	Verdi 1 000 kr
Polmak/Varanger	308	7	315	99,13	31 267	199	75,05	14 960
Karasjok øst	94	17	111	104,19	11 602	37	84,10	3 081
Karasjok vest	129	28	157	90,49	14 204	126	79,55	10 049
Øst-Finnmark	531	53	584	97,87	57 132	362	77,05	27 917
Kautokeino øst	120	22	142	94,58	13 441	104	82,62	8 587
Kautokeino midt	119	38	157	81,94	12 841	159	72,91	11 559
Kautokeino vest	142	20	162	77,21	12 479	103	62,19	6 416
Vest-Finnmark	381	80	460	84,67	38 989	366	72,35	26 453
Troms	45	18	63	103,43	6 540	52	100,56	5 246
Nordland	52	12	64	85,59	5 464	54	81,13	4 361
Nord-Trøndelag	103	7	110	81,97	9 021	100	78,72	7 845
Sør-Tr./Hedmark	166	9	175	86,27	15 074	124	82,04	10 209
Reinlag	198	2	200	98,38	19 646	195	93,14	18 199
Totalt i 2021	1 476	180	1 656	91,71	151 866			
<i>Totalt i 2020</i>						1 253	79,97	100 231

Tabell 4.1.1 viser en økning i de totale kjøttinntektene fra 100 mill. kroner i 2020 til 151,9 mill. kroner i 2021. I totalregnskapet for 2020 ble prisen i budsjett beregnet til 89,13 kroner og kvantum beregnet til 1 797 tonn. Økonomisk utvalg budsjetterte prisen 2,58 kroner per kilo for lavt. Dette skyldes blant annet at vi ikke hadde fått rapporter for budsjettåret fra alle slakteriene.

Slakteuttaket er økt fra 2020 til 2021, men slakteuttaket i 2020 var på et lavt nivå på grunn av beitekrisen dette året. Slakteuttaket i 2021 var fremdeles lavere enn i 2019.

Bonus fra slakterier er også en del av reineiers inntekter. Bonus utbetalt i 2021 er basert på slakt i 2020. I 2021 er det nedgang i bonusen blant annet som følge av lavere inntekter på grunn av lavere slakteuttak i 2020 og utbetalt bonus følger kvantumet på rein som er slaktet. Tabell 4.1.2 viser utbetalt bonus i 2020 og 2021.

Tabell 4.1.2 Bonus utbetalt i 2021 og 2020 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	Bonus 2020	Bonus 2021
Polmak/Varanger	1 810	1 378
Karasjok øst	910	221
Karasjok vest	588	268
Øst-Finnmark	3 307	1 868
Kautokeino øst	1 120	336
Kautokeino midt	802	537
Kautokeino vest	797	486
Vest-Finnmark	2 719	1 359
Troms	64	34
Nordland	-	-
Nord-Trøndelag	-	-
Sør-Tr./Hedmark	-	-
Reinlag	-	-
Totalt	6 089	3 262

Bonus er hovedsakelig ikke med som kjøttinntekter i tabeller og figurer, men er med i sammendragstabeller/-figurer i sammendraget, delkapittel 4.7 og 4.8, samt i kapittel 8. Ikke alle slakterier har bonusordning, dette er en ordning som er mest brukt i Troms og Finnmark.

Antall slakt

Tabell 4.1.3 viser fordelingen av antall dyr slaktet ved registrerte slakterier mellom ulike sesonger i de tre siste kalenderårene og driftsårene. Tabellen viser også vinterslakt i årene 2020, 2021 og 2022.

Tabell 4.1.3 Fordeling av antall slakt til slakteri mellom ulike sesonger

Reinbeiteområde	Kalenderår			Driftsår			Vinterslakt		
	2019	2020	2021	2019/20	2020/21	2021/22	2020	2021	2022
Polmak/Varanger	11 610	8 556	14 230	11 721	9 714	13 166	822	1 980	916
Karasjok øst	8 230	1 000	4 503	5 839	2 819	5 018	241	2 058	2 573
Karasjok vest	8 496	4 379	6 568	7 431	4 285	6 860	394	300	592
Øst-Finnmark	28 336	13 935	25 301	24 991	16 818	25 044	1 457	4 338	4 081
Kautokeino øst	7 942	3 801	5 908	7 658	3 823	5 192	5	27	3
Kautokeino midt	8 566	5 536	6 261	8 670	5 405	6 418	433	262	418
Kautokeino vest	7 469	5 049	7 556	7 824	4 242	5 192	2 372	1 565	1
Vest-Finnmark	23 977	14 386	19 725	24 152	13 470	16 802	2 810	1 854	422
Troms	1 906	1 226	1 668	1 887	1 232	1 736	0	6	74
Nordland	1 959	1 269	1 733	1 935	1 445	1 536	74	250	53
Nord-Trøndelag	3 890	3 650	4 376	4 057	4 082	4 086	1 028	1 460	1 170
Sør-Tr./Hedmark	9 724	4 932	7 102	6 475	6 294	7 986	1 215	2 577	3 461
Reinlag	7 933	6 697	6 922	7 560	7 098	7 446	52	453	977
Totalt	77 725	46 095	66 827	71 057	50 439	64 636	6 636	10 938	10 238

Av tabell 4.1.3 fremgår det at det totale antallet dyr slaktet ved registrerte slakterier økte med 45 prosent i kalenderåret 2021. Økningen i antall slaktede dyr i 2021 kom etter et lavt slakteuttak i 2020, og er slakteuttaket er lavere enn i 2019. Alle reinbeiteområdene hadde økning i slakteuttaket sammenlignet med året før, med størst økning i Karasjok øst på 350 prosent. Øst-Finnmark var det området som økte mest med totalt 82 prosent.

Tabellen nedenfor viser hvor stor andel Finnmark har av totalt slakteuttak på landsbasis (slakt levert slakteri). Andel vinterslakt er vinterslakt hele landet per driftsår.

Tabell 4.1.4 Andel av totalt antall slakt, og andel vinterslakt

	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Slakteandel Finnmark	61 %	65 %	67 %	61 %	67 %
Andel vinterslakt	8 %	8 %	20 %	9 %	22 %

Slaktevekter

Tabell 4.1.5 viser utviklingen i gjennomsnittlige slaktevekter for slakt til slakteri, og andelen kalveslakt de fem siste årene. Samlet gjennomsnittsvekt i 2021 er 22,1 kg. For voksne rein er gjennomsnittsvekten 33,5 kg, og for kalv er den 19,5 kg. De totale gjennomsnittsvektene har i sammenligningsperioden vært stabile mellom 21,9 og 22,7 kg.

Slaktevektene er lavest i Finnmark. I 2021 har Finnmark 67 prosent av det totale slakteuttaket i landet i antall dyr. I antall tonn, har Finnmark 63,5 prosent av det totale uttaket i landet.

Tabell 4.1.5 Utvikling i gjennomsnittsvæker (slakt til slakteri) i perioden 2017-21 (kg)

Gjennomsnittsvæker	2017	2018	2019	2020	2021
Kalv	18,8	19,2	19,0	19,3	19,5
Voksne	34,0	33,3	33,4	33,9	33,5
Totalt	22,5	22,0	21,9	22,7	22,1
Andel kalv totalt	76 %	80 %	80 %	76 %	82 %
Andel kalv Finnmark	79 %	84 %	84 %	79 %	85 %

Tabell 4.1.6 gir en mer detaljert oversikt over slaktevektene for slakt levert til slakteri i 2020 og 2021. Reinlagene, Troms og Nordland er områdene med høyest slaktevekter.

Tabell 4.1.6 Gjennomsnittlige slaktevekter (levert til slakteri) for kalv, voksne dyr og totalt i 2020 og 2021 (kg)

Reinbeiteområde	Gj.sn. slaktevekter kalv			Gj.sn. slaktevekter voksne			Gj.sn. slaktevekter totalt		
	2020	2021	Endring	2020	2021	Endring	2020	2021	Endring
Polmak/Varanger	19,4	19,5	0,1	32,7	31,1	-1,7	22,1	21,6	-0,4
Karasjok øst	19,0	18,7	-0,3	31,3	30,5	-0,7	21,0	20,9	-0,1
Karasjok vest	18,2	18,1	-0,1	29,6	28,4	-1,2	21,0	19,6	-1,4
Øst-Finnmark	19,0	19,0	0,0	31,5	30,4	-1,1	21,7	21,0	-0,7
Kautokeino øst	18,0	19,3	1,3	30,8	30,5	-0,4	20,1	20,4	0,3
Kautokeino midt	16,4	17,3	0,9	27,9	29,2	1,2	19,9	19,0	-1,0
Kautokeino vest	15,0	17,6	2,5	27,3	28,7	1,4	16,6	18,7	2,1
Vest-Finnmark	16,3	18,0	1,7	28,4	29,3	1,0	18,8	19,3	0,5
Troms	22,3	22,5	0,2	43,4	40,7	-2,7	28,0	27,2	-0,8
Nordland	21,8	21,9	0,1	46,1	45,7	-0,4	30,0	30,0	0,0
Nord-Trøndelag	19,7	19,8	0,1	35,4	33,1	-2,3	25,1	23,5	-1,6
Sør-Tr./Hedmark	20,1	20,3	0,2	34,8	34,8	0,0	23,4	23,4	-0,1
Reinlag	24,8	24,4	-0,4	40,4	39,9	-0,5	29,1	28,6	-0,6
Totalt	19,3	19,5	0,2	33,9	33,5	-0,3	22,7	22,1	-0,6

For mer om fordeling av slaktevektene henvises det til ressursregnskapet.

Priser

Fra og med avtaleåret 2016/2017 ble det presisert at frakte- og slaktkostnader ikke skal inkluderes i den næringspliktige inntekten, og da heller ikke danne grunnlag for beregning av produksjonspremie. På bakgrunn av dette er det fra og med 2016 nettopriser, uten frakte- og slaktekostnader, som brukes i totalregnskapet.

Tabell 4.1.7 viser prisutviklingen i perioden 2017 til 2021. Det går frem av tabellen at den totale gjennomsnittsprisen (netto) har økt med 11,74 kroner per kg fra 2020 til 2021, og økt med 16 kroner per kg i sammenligningsperioden.

Tabell 4.1.7 Nettoprisutvikling i perioden 2017-21, og endring fra 2020 til 2021 (kroner per kg kjøtt omsatt via slakteri)

Reinbeiteområde	Pris 2017	Pris 2018	Pris 2019	Pris 2020	Pris 2021	Endring 2020-21	
						Beløp	Prosent
Polmak/Varanger	74,43	76,73	75,16	75,05	99,13	24,08	32 %
Karasjok øst	76,40	81,77	75,81	84,10	104,19	20,10	24 %
Karasjok vest	72,58	79,99	71,31	79,55	90,49	10,94	14 %
Øst-Finnmark	74,06	78,43	74,28	77,05	97,87	20,82	27 %
Kautokeino øst	76,27	76,45	73,68	82,62	94,58	11,96	14 %
Kautokeino midt	71,44	71,69	66,25	72,91	81,94	9,03	12 %
Kautokeino vest	70,26	74,04	71,39	62,19	77,21	15,02	24 %
Vest-Finnmark	72,07	73,82	70,46	72,35	84,67	12,33	17 %
Troms	95,92	94,23	96,36	100,56	103,43	2,88	3 %
Nordland	80,84	85,97	86,53	81,13	85,59	4,46	5 %
Nord-Trøndelag	68,28	68,47	74,04	78,72	81,97	3,25	4 %
Sør-Tr./Hedmark	77,07	79,11	80,04	82,04	86,27	4,23	5 %
Reinlag	82,11	84,18	89,01	93,14	98,38	5,24	6 %
Totalt	75,46	78,13	76,94	79,97	91,71	11,74	15 %

Verdi av kjøttproduksjonen

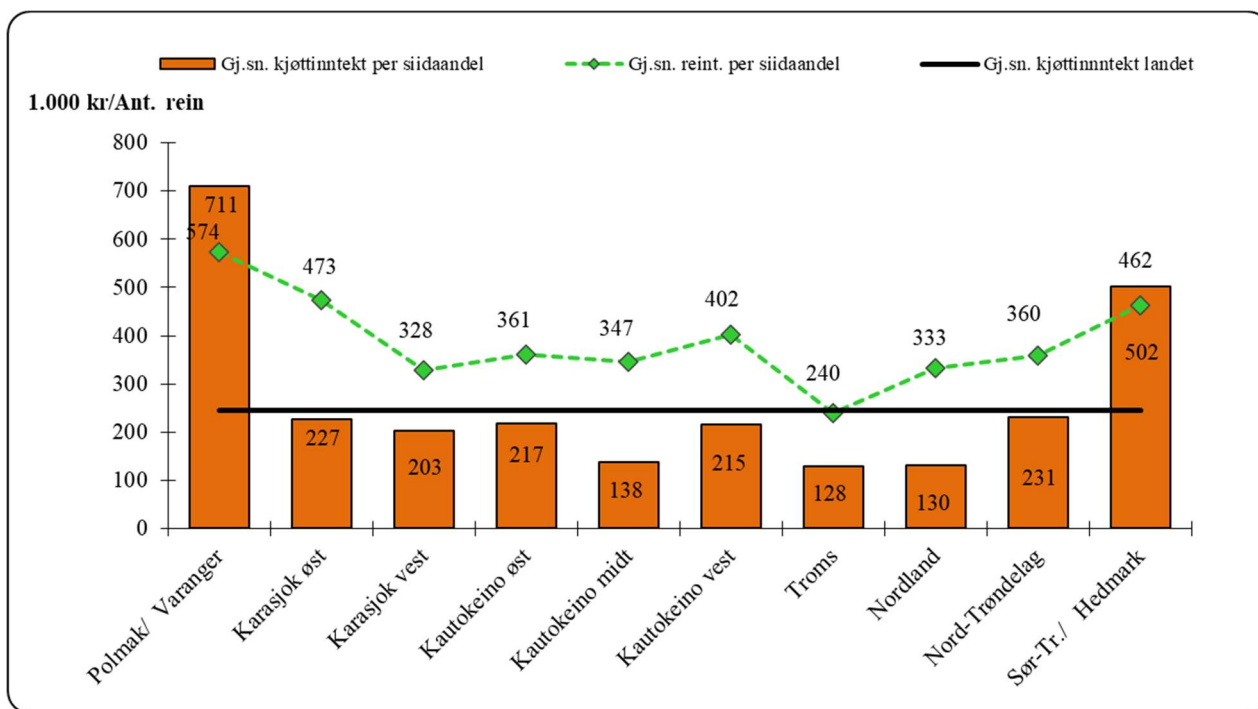
Utviklingen i verdien av den totale kjøttproduksjonen fra 2017 til 2021 fremgår av tabell 4.1.8.

Tabell 4.1.8 Utvikling i verdien av den totale kjøttproduksjonen i perioden 2017-21

Reinbeiteområde	Verdi 2017	Verdi 2018	Verdi 2019	Verdi 2020	Verdi 2021	Endring 2020-21	
						Beløp	%
Polmak/Varanger	11 170	20 912	20 094	14 960	31 267	16 307	109 %
Karasjok øst	5 168	5 618	13 670	3 081	11 602	8 521	277 %
Karasjok vest	10 078	16 153	13 960	10 049	14 204	4 155	41 %
Øst-Finnmark	26 406	42 600	47 797	27 917	57 132	29 215	105 %
Kautokeino øst	8 938	10 525	14 503	8 587	13 441	4 854	57 %
Kautokeino midt	13 984	13 626	13 310	11 559	12 841	1 283	11 %
Kautokeino vest	12 558	6 575	11 261	6 416	12 479	6 063	95 %
Vest-Finnmark	35 434	30 748	39 140	26 453	38 989	12 536	47 %
Troms	4 835	5 065	6 768	5 246	6 540	1 294	25 %
Nordland	5 659	6 038	6 266	4 361	5 464	1 103	25 %
Nord-Trøndelag	9 671	8 319	7 488	7 845	9 021	1 176	15 %
Sør-Tr./Hedmark	13 567	12 805	18 584	10 209	15 074	4 864	48 %
Reinlag	18 416	17 192	20 855	18 199	19 646	1 447	8 %
Totalt	113 989	122 767	146 898	100 231	151 866	51 635	52 %

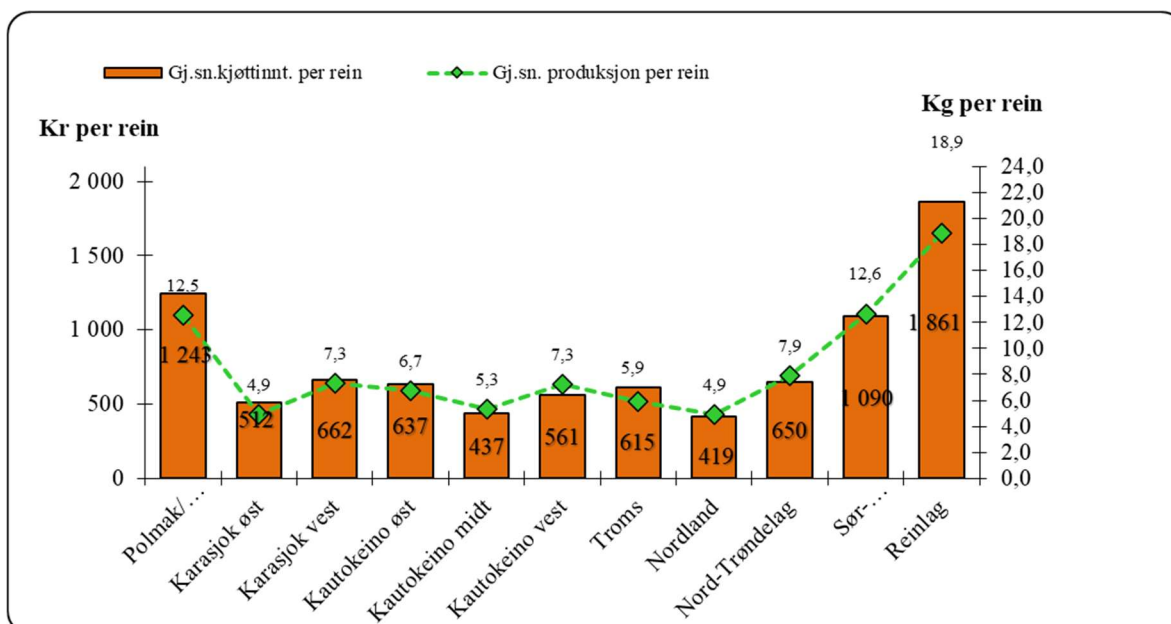
Verdien av den totale kjøttproduksjonen har vært økende i perioden 2017 til 2021 med unntak av nedgangen i 2020.

Figur 4.1.1 viser variasjonen i gjennomsnittlige kjøttinntekter per siidaandel mellom de ulike reinbeiteområdene/-sonene. Gjennomsnittlige kjøttinntekter per siidaandel på landsbasis i 2021 var 257 000 kroner.

Figur 4.1.1 Gjennomsnittlige kjøttinntekter per siidaandel (samisk reindrift) i 2021 (1000 kroner) Kurven viser gjennomsnittlig reintall per siidaandel. Linjen viser gjennomsnittlig kjøttinntekt for den samiske reindriften i hele landet.

I området for samisk reindrift er det for 2021 registrert 539 aktive siidaandeler med rein. Gjennomsnittlig reintall per siidaandel er på 379 dyr i 2021 mot 382 dyr i 2020.

Figur 4.1.2 Gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein i vårflokk i 2021 (kroner per rein) Kurven viser produksjon per rein i vårflokk (kg per rein).

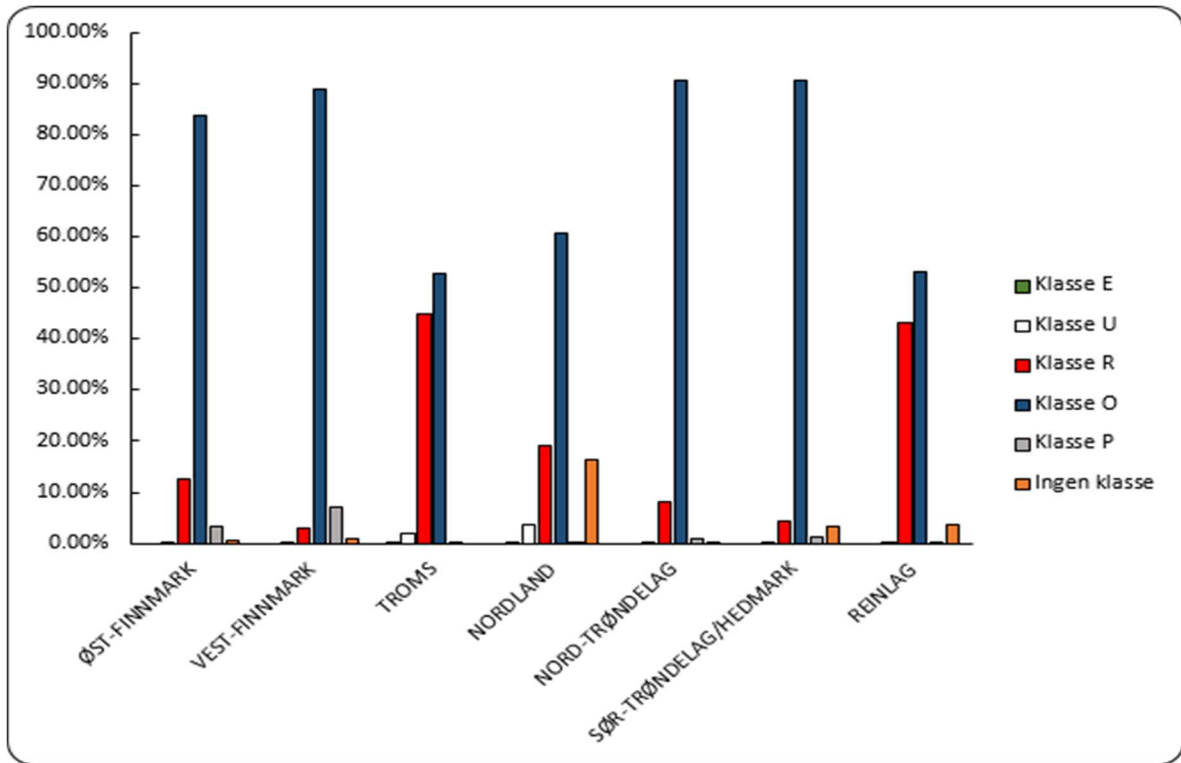
Figur 4.1.2 viser gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein, som varierer mellom 419 kroner i Nordland og 1 861 kroner hos reinlagene. Gjennomsnittlig kjøttinntekt per rein for landet er 735 kroner.

Gjennomsnittlig produksjon per rein i vårflokk er 8,0 kg i 2021, noe som er en reduksjon på 2,2 kg fra 2020. Det er stor variasjon mellom både områder og soner. Lavest produksjon per rein har Karasjok øst og Nordland med 4,9 kg per rein på begge. Høyest produksjon per rein har reinlagene, Sør-Trøndelag og Hedmark og Polmak/Varanger med henholdsvis 18,9 kg, 12,6 kg, og 12,5 kg per rein. I områdene for øvrig ligger den gjennomsnittlige produksjonen per rein i vårflokk mellom 5,3 – 7,9 kg. Med produksjon menes her summen av slakt til slakteri samt privat forbruk og omsetning. For nærmere omtale av produksjon vises det til Ressursregnskap for reindriftsnæringen.

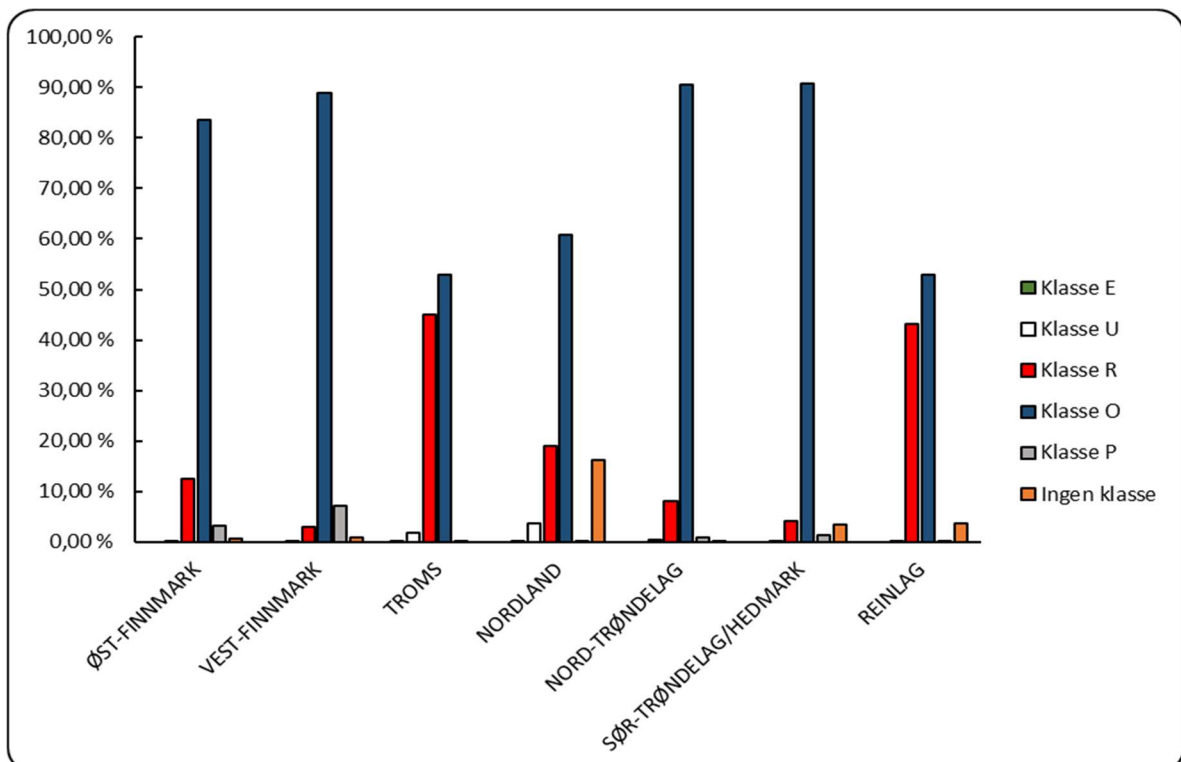
Klassifiseringssystem for reinsdyrkjøtt

Høsten 2015 ble det innført et nytt klassifiseringssystem for reinsdyrkjøtt. Hensikten med systemet var å premiere levering av slakterein med god kjøttfylde. Dette skulle stimulere reineieren til å øke inntjeningen av den enkelte rein. Allerede høsten 2015 så man positive effekter av nytt klassifiseringssystem ved økt slaktning av kalv og økt bevissthet om betydning av å levere rein med god kjøttfylde. Samtidig bidro systemet også til økt forutsigbarhet og likebehandling når det gjelder fastsetting av klasse for slaktet. I forbindelse med reindrifftsavtalen 2018/2019 ble avtalepartene enige om å utvikle og innføre lengdemåling på rein. Bakgrunnen for dette var at klassifiseringen skal kunne gjøres så objektivt som mulig. Hovedmålet med prosjektet er å oppnå en mer transparent klassifisering i alle reinslakteriene slik at systemet oppnår større tillit i verdikjeden. I 2020 har samtlige slakterier fått installert nytt system.

Figurene 4.1.3 a) og b) viser fordeling av de ulike kvalitetsklassene i de forskjellige reinbeiteområdene i 2021 og 2020. Klasse E er slakt med eksepsjonell muskelutvikling, klasse U er slakt med svært god muskelutvikling, klasse R er slakt med god muskelutvikling, klasse O er slakt med middels muskelutvikling og klasse P er slakt med lav muskelutvikling.

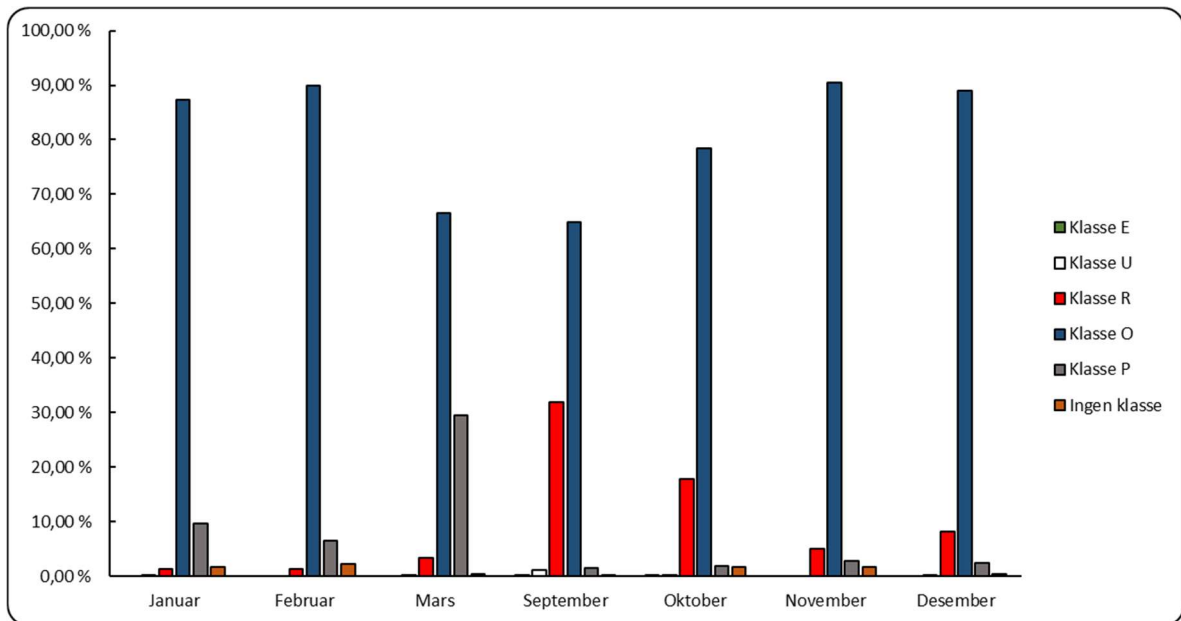
Figur 4.1.3 a) Fordeling av de ulike klassene i klassifiseringssystemet for reinsdyrkjøtt på reinbeiteområdene i 2021.

Figur 4.1.4 b) Fordeling av de ulike klassene i klassifiseringssystemet for reinsdyrkjøtt på reinbeiteområdene i 2020.

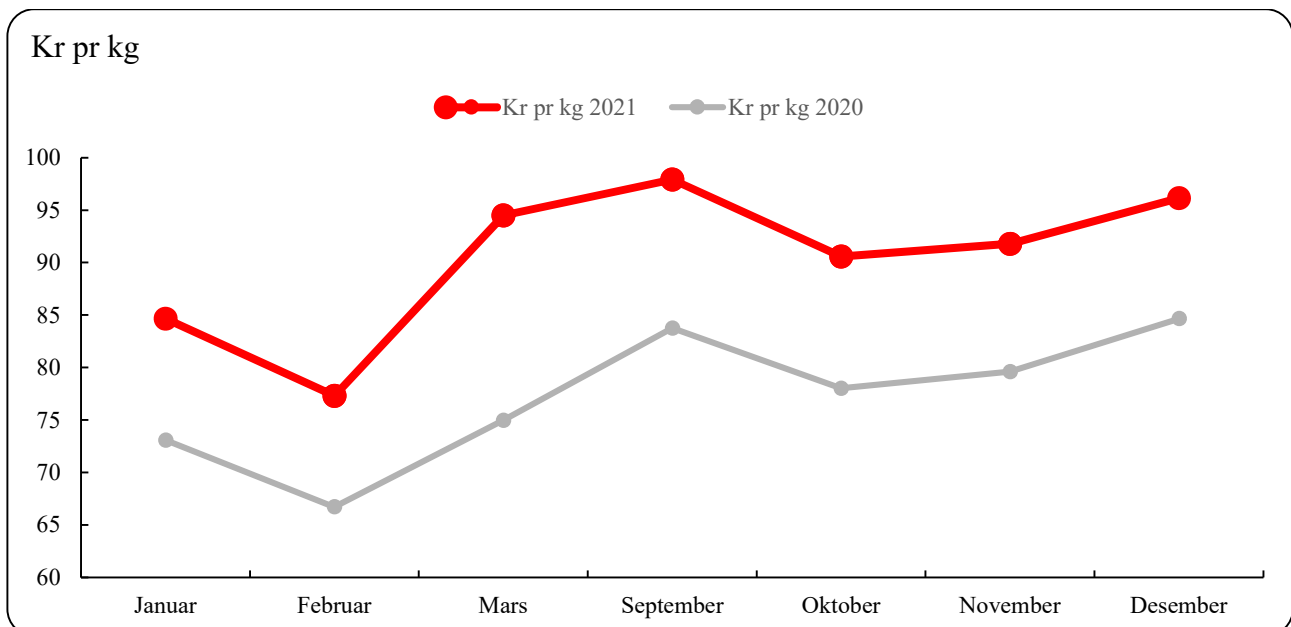
Figurene viser at de fleste områdene har størst andel av slakt med kvalitetsklasse O i både 2020 og 2021.

Figur 4.1.4 viser fordeling av slakt til slakterier på de ulike klassene i klassifiseringssystemet i slaktemåneder, og figur 4.1.5 viser pris per kg i slaktemåneder, begge i 2021. Fra mai til september ble det ikke slaktet.

Figur 4.1.4 Fordeling av de ulike klassene i klassifiseringssystemet for reinsdyrkjøtt i slaktemåneder i 2021.

Figur 4.1.4 viser at alle slaktemånedene har størst andel med kvalitetsklasse O i 2021. Andel slakt med klasse R, som er en klasse høyere enn O, er høyest i september. og reduseres utover høsten.

Figur 4.1.5 Kroner per kg for slakt til slakterier i slaktemåneder i 2020 og 2021.

Det går frem av figur 4.1.5 at prisen for reinsdyrkjøtt til slakterier i 2021 er høyest i september. Fra september til oktober går prisen ned og ut året er prisen stigende. Prisstigningen i november og

desember kommer blant annet som følge av noen slakterier utjevner prisen på slutten av året slik at de som slakter i oktober skal få samme pris som de som slakter i for eksempel september. En ser at i 2020 har prisene vært lavere, men følger samme utvikling og stigning i perioden.

Endring i samlet livdyrverdi

Tabell 4.1.8 viser korrigererte reintall per 31. mars i perioden fra 2017 til 2021, og beregnet korrigeret reintall per 31. mars 2022. Tabellen bygger på opplysninger fra melding om reindrift, og tallene er avrundet til nærmeste hundre. Det vises for øvrig til Ressursregnskap for reindriftsnæringen når det gjelder oversikter over reintall.

Tabell 4.1.9 Korrigeret reintall per 31. mars¹ i perioden 2017-21, og beregnet reintall per 31. mars 2022 (avrundet)

Reinbeite- område	2017	2018	2019	2020	2021	Øvre reintall 2021	2022 (beregnet)
Polmak/Varanger	24 300	24 400	24 500	25 100	25 251	26 200	24 300
Karasjok øst	20 000	21 000	22 000	22 800	24 142	21 300	25 000
Karasjok vest	24 300	24 900	23 500	23 400	22 934	23 150	23 700
Øst-Finnmark	68 600	70 300	70 000	71 300	72 327	70 650	73 000
Kautokeino øst	23 500	22 800	23 200	23 100	22 395	22 989	22 900
Kautokeino midt	33 000	31 700	32 000	31 900	32 235	29 050	32 500
Kautokeino vest	22 600	23 000	23 500	23 800	23 287	23 350	23 600
Vest-Finnmark	79 100	77 500	78 700	78 800	77 917	75 400	79 000
Troms	12 000	12 000	12 200	12 300	12 249	15 750	12 800
Nordland	14 200	13 800	13 800	14 100	13 977	18 200	13 700
Nord-Trøndelag	14 200	14 200	13 900	14 200	14 021	16 300	14 000
Sør-Tr./Hedmark	13 800	14 600	13 800	13 800	13 874	14 300	13 900
Reinlag	13 100	13 100	12 100	11 900	10 631	-	10 500
Totalt	215 000	215 500	214 500	216 400	214 996		216 900

Tabell 4.1.9 viser en økning i reintallet fra 215 000 dyr i 2017 til 216 900 dyr i 2022 (beregnet tall). Tallene for øvrig har vært relativt stabile i hele perioden. I budsjettet i 2021 ble det beregnet 212 900 dyr, og anslaget var dermed om lag 2000 rein lavere enn det korrigererte reintallet.

Tabellene 4.1.10 og 4.1.11 viser verdi- og mengdeberegninger for endringer i den totale livdyrverdien. Reintall per 31. mars ligger til grunn for beregningene. Siden totalregnskapet periodiseres etter kalenderår, er det imidlertid endringene i samlet livdyrverdi fra 1. januar til 31.

¹ Rapport reintall tas ut i september påfølgende år. Melding om reindrift er da hovedsakelig ferdig behandlet, men det kan mangle noen få. Derfor kan det være en liten differanse i tallene her og tallene som publiseres i Ressursregnskapet for reindriftsnæringen.

desember som er interessant. Reintall per 1. januar beregnes på grunnlag av henholdsvis korrigeret reintall per 31. mars og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars gjeldende kalenderår. Reintall per 31. desember estimeres på grunnlag av henholdsvis (beregnet) korrigeret reintall per 31. mars og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars påfølgende kalenderår. Det henvises for øvrig til kapittel 3.2 for nærmere metodebeskrivelse.

Tabell 4.1.10 Produksjon, bestand og verdi i perioden 2017-21

	2017	2018	2019	2020	2021
<i>Slakteuttak (Ant.)</i>					
Slakteri	59 033	63 250	77 725	46 095	66 827
Privat/	5 864	5 845	6 761	6 547	5 721
Totalt	64 897	69 095	84 486	52 642	72 548
<i>Bestandsendring</i>	-3 143	8 315	-8 860	972	508
Totalt antall	61 754	77 410	75 626	53 614	73 056
Tonn slakt	1 511	1 571	1 909	1 253	1 656
<i>Bestandsendring</i>	-89	167	-195	38	-9
Totalt tonn	1 421	1 738	1 714	1 292	1 647
Verdi slakt					
1000 kr	113 989	122 767	146 898	100 231	151 866
<i>Bestandsendring</i>	-6 609	12 879	-15 327	4 048	92
Total verdi					
1000 kr	107 380	135 646	131 571	104 279	151 958

Tabell 4.1.10 viser at endringene i den samlede livdyrverdien i 2021 utgjør en økning på 508 dyr. Målt i slaktekvantum og verdi utgjør endringen en nedgang på henholdsvis 9 tonn og 0,09 mill. kroner sammenlignet med 2020.

For reineiere vil flokken ha større verdi enn det som gjenspeiler seg i livdyrverdien.

Tabell 4.1.11 Verdi av endring i samlet livdyrverdi for perioden 1. januar - 31. desember i 2020 og 2021

Reinbeiteområde	Antall rein	Tonn	Kroner per kg	2021	2020
				Verdi 1 000 kr	Verdi 1 000 kr
Polmak/Varanger	-1 974	-43	99,13	-4 257	1 603
Karasjok øst	1 341	30	104,19	3 125	4 115
Karasjok vest	610	5	90,49	464	-1 446
Øst-Finnmark	-23	-8	97,87	-668	4 272
Kautokeino øst	442	8	94,58	774	-1 324
Kautokeino midt	392	7	81,94	592	-1 740
Kautokeino vest	-1 492	-35	77,21	-2 731	-1 813
Vest-Finnmark	-658	-20	84,67	-1 365	-4 876
Troms	612	17	103,43	1 750	123
Nordland	-430	-25	85,59	-2 153	391
Nord Trøndelag	-321	-13	81,97	-1 056	462
Sør Tr./Hedmark	930	27	86,27	2 293	2 705
Reinlag	398	13	98,38	1 291	970
Totalt	508	-9	91,71	92	4 048

Binæringsinntekter

Duodji, jakt, fiske, bærplukking og liknende er integrerte deler av den samiske reindriften. Et helhetlig bilde av økonomien forutsetter derfor en synliggjøring også av denne delen av næringen.

Tabell 4.1.12 viser samlede binæringsinntekter i samisk reindrift i perioden 2017 til 2021. Tabellen bygger på opplysninger fra selvangivelser og næringsoppgaver.

Tabell 4.1.12 Binæringsinntekter i perioden 2017-21 (1 000 kroner)

Reinbeiteområder	2017	2018	2019	2020	2021
Polmak/Varanger	405	301	185	32	140
Karasjok øst	453	1 097	257	470	352
Karasjok vest	1 914	2 232	2 842	1 604	1 844
Øst-Finnmark	2 772	3 630	3 284	2 106	2 336
Kautokeino øst	1 060	533	140	208	343
Kautokeino midt	1 394	1 608	1 167	1 173	1 889
Kautokeino vest	1 196	1 467	864	1 057	437
Vest-Finnmark	3 650	3 608	2 170	2 437	2 670
Troms	3 429	4 411	1 117	1 257	977
Nordland	1 675	566	631	401	420
Nord-Trøndelag	462	99	173	200	101
Sør-Tr.lag/Hedmark	1 528	1 462	1 722	1 552	1 924
Totalt:	10 510	13 516	9 097	7 954	8 428
Totalt i prosent av produksjonsbaserte inntekter:	6,7 %	7,1 %	5,2 %	5,2 %	4 %

Tallene fra 2021 er usikre da posten binæringer ble fjernet i ny næringsoppgave som var valgfri dette året. Dermed har vi kun tall fra de som har levert gammel versjon av næringsoppgaven. Det går frem av tabellen at de totale binæringsinntektene har en økning på ca. 0,5 mill. kroner fra 2020. Andelen av de produksjonsbaserte inntektene er på 4 prosent.

En verdi som ikke kommer frem i Totalregnskapet er verdien av egen produksjon av for eksempel duodjiprodukter, jakt og fiske, som ikke selges, men som brukes i reindriften. Denne verdien er vanskelig å tallfeste.

Det er også flere som har duodji som næring. Disse tallene kommer heller ikke frem i Totalregnskapet fordi det her blir levert egne næringsoppgaver.

Andre produksjonsbaserte inntekter

Under posten andre produksjonsbaserte inntekter inngår leieinntekter, provisjonsinntekter og andre driftsrelaterte inntekter. Tabell 4.1.13 gir en oversikt over andre produksjonsbaserte inntekter i 2021, fordelt etter type inntekt.

Tabell 4.1.13 Andre produksjonsbaserte inntekter i 2021 (1 000 kroner)

Reinbeite- område	Leie- inntekter	Andre dr. rel. innt.	Totalt 2021
Polmak/Varanger	6	2 243	2 249
Karasjok øst	0	2 700	2 700
Karasjok vest	0	3 731	3 731
Øst-Finnmark	6	8 674	8 680
Kautokeino øst	30	4 386	4 417
Kautokeino midt	0	9 158	9 158
Kautokeino vest	0	4 251	4 251
Vest-Finnmark	30	17 796	17 826
Troms	0	3 736	3 736
Nordland	0	3 504	3 504
Nord-Trøndelag	0	4 234	4 234
Sør-Tr./Hedmark	0	4 101	4 101
Totalt	36	42 045	42 081

Tabellen viser at andre produksjonsbaserte inntekter utgjør til sammen 42,1 mill. kroner, som er en økning på om lag 6,3 mill. kroner i forhold til 2020. For nærmere omtale av beregning av inntektene henvises det til kapittel 3.2.

4.2 Statstilskudd

Direkte tilskudd, andre tilskudd, ekstraordinære tilskudd og tilskudd til tilleggsnæringer

Direkte tilskudd og andre tilskudd

Tilskudd med inntektsvirkning tas med i totalregnskapet under betegnelsen inntektsoverføringer. Inntektsoverføringene er fordelt i hovedgruppene direkte tilskudd og andre tilskudd. Til de direkte tilskuddene hører etableringstilskudd, produksjonspremie, kalveslaktetilskudd, ektefelle- og samboertilskudd, særskilt driftstilskudd til ungdom, særskilt tilskudd til kvinner med egen siidaandel og distriktstilskudd.

I 2021 ble avtalepartene enige om midlertidige virkemidler for å delvis kompensere for de økonomiske konsekvensene av de vanskelige beiteforholdene i 2020. Alle siidaandeler og reinlag kunne søke på ordningen. I tillegg ble kalveslaktetilskuddet gjort om til et tilskudd til alle dyr dette driftsåret.

Andre tilskudd gjennom perioden omfatter ordningene med tilskudd til investeringer (sperre- og arbeidsgjerder, slakteanlegg, gjeterhytter, ekstraordinær satsing på infrastrukturtiltak og livdyrlån), tilskudd til pramming/transport, fagbrevordning i reindriften, tiltak konvensjonsbeiter, tilskudd til innløsning av siidaandeler (utgått) og tilskudd til feltbarnehager.

Inntektsoverføringer i perioden 2017-2021 etter inntektspost, og inntektsoverføringer i 2021 etter inntektspost og reinbeiteområde er vist i tabellene 4.2.1 og 4.2.2. Totale tilskudd i perioden 2016-2020 er presentert i figur 4.2.1. Figurene 4.2.2 og 4.2.3 viser henholdsvis inntektsoverføringer per siidaandel og inntektsoverføringer per kg.

Tabell 4.2.1 viser en økning i direkte tilskudd på 4,9 mill. kroner, og en økning i andre tilskudd på 2,0 mill. kroner fra 2020 til 2021. De totale inntektsoverføringene økte med 6,9 mill. kroner fra 2020 til 2021.

Utbetaling av de direkte tilskuddene har holdt seg på et stabilt nivå i sammenligningsperioden, bortsett fra en betydelig reduksjon i 2018. Reduksjonen kom som følge av reduksjon i slakteuttaket i 2017, som skyldtes en vanskelig vår i med blant annet nedising av beiter spesielt i Øst-Finnmark.

I 2021 ble det utbetalt et ekstraordinært tilskudd til alle siidaandeler og reinlag på 30 000 kroner, som en delvis kompensasjon for de negative konsekvensene av beitekrisen i 2020. I tillegg ble det gitt kalveslaktetilskudd til alle dyr.

Tabell 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2017-2021 (1 000 kroner)

Post	2017	2018	2019	2020	2021
Distriktstilskudd	11 484	11 731	15 370	16 395	21 584
Produksjonspremie	42 111	32 215	35 440	35 110	27 044
Særskilt driftstilskudd til ungdom	1 116	1 342	2 213	2 200	2 240
Særskilt driftstilskudd til kvinner	-	-	-	475	350
Etableringstilskudd	3 506	4 431	3 724	3 488	3 377
Kalveslaktetilskudd	26 849	18 992	26 389	25 336	21 230
Ektefelle tillegg	1 089	1 130	810	720	540
Ekstraordinært tilskudd til siidaandeler og reinlag	-	-	-	-	12270
Sum direkte tilskudd:	86 154	69 841	83 946	83 724	88 636
Investeringer ¹	1 434	1 255	2 517	1 111	977
Pramming/transport	4 760	6 582	6 068	4 879	5 201
Tiltak konvensjonsbeiter	2 697	2 599	3 216	2 720	3 978
Fagbrevordning i reindriften	1 442	1 610	1 292	815	1 381
Feltbarnehage	93	60	75	31	50
Sum andre tilskudd:	10 426	12 107	13 167	9 555	11587
Totalt:	96 580	81 948	97 113	93 280	100223

Det henvises til vedleggstabell 3 for fordeling av inntektsoverføringer mellom reinbeiteområdene i perioden 2017-2021, og til vedleggstabell 4 for fordeling av inntektsoverføringer per siidaandel i 2021.

Tabell 4.2.2 gir en oversikt over inntektsoverføringer for 2021 etter inntekstpost og reinbeiteområde.

¹ Investeringer omfatter i hovedsak ekstraordinær satsing på infrastrukturtiltak og øvrige reindrifsanlegg.

Tabell 4.2.2 Inntektsoverføringer i 2021 etter inntektspost og reinbeiteområde (1 000 kroner)

Tilskudd	Øst- Finnm.	Vest- Finnm.	Troms	Nordland	Nord- Tr.lag	S-Tr/ Hedm.	Reinlag	Totalt
Distriktstilskudd	6 047	8 077	2 060	1 594	1 325	1 858	625	21 584
Produksjonspremie	8 464	8 104	1 780	1 531	2 407	3 340	1 418	27 044
Særskilt driftstilskudd til ungdom	840	1 080	80	80	160	-	-	2 240
Særskilt driftstilskudd til kvinner	75	75	25	100	25	50	-	350
Etableringstilskudd	1 225	1 652	210	-	210	80	-	540
Kalveslaktetilskudd	6 501	5 042	506	667	1 874	3 091	3 549	21 230
Ekstraordinært tilskudd	3 930	5 040	720	810	780	870	120	12 270
Ektefelle tillegg	120	150	60	90	60	60	-	540
Sum direkte tilskudd	27 202	29 220	5 440	4 872	6 841	9 349	5 712	88 636
Investeringer	332	-	-	645	-	-	-	977
Pramming/transport Tiltak	-	5 201	-	-	-	-	-	5 201
konvensjonsbeiter	-	-	2 224	1 754	-	-	-	3 978
Fagbrevordning	481	317	65	74	74	296	74	1 381
Feltbarnehage	32	18	-	-	-	-	-	50
Sum andre tilskudd	846	5 536	2 289	2 473	74	296	74	11 587
Sum tilskudd 2021	28 047	34 756	7 729	7 344	6 915	9 645	5 786	100 223
<i>Sum tilskudd 2020</i>	27 769	34 484	5 674	6 543	4 796	9 387	4 628	93 280
<i>Sum tilskudd 2019</i>	32 697	32 252	6 197	6 806	6 535	8 048	4 579	97 113
<i>Sum tilskudd 2018</i>	19 626	34 346	4 788	5 297	6 430	7 049	4 412	81 948
<i>Sum tilskudd 2017</i>	31 277	35 149	5 392	4 992	6 577	8 650	4 543	96 580

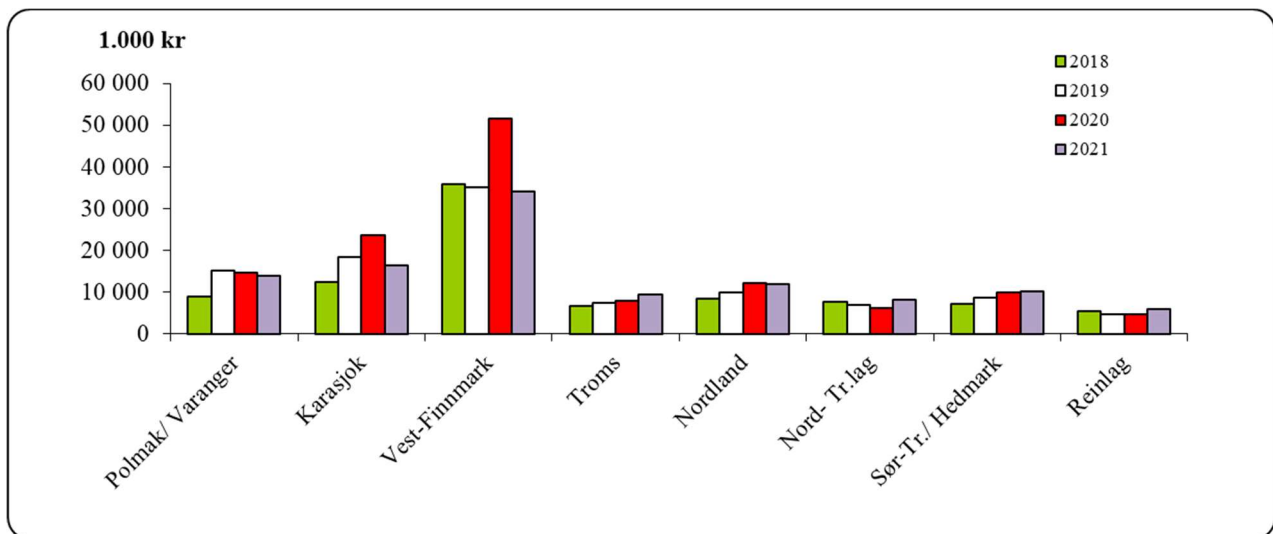
Sett bort i fra 2018 viser tabellen at alle områdene har hatt stabile inntektsoverføringer i sammenligningsperioden.

Tabell 4.2.3 viser inntektsoverføringer for 2021 etter inntektspost i Finnmark.

Tabell 4.2.3 Inntektsoverføringer i Finnmark i 2021 etter inntektspost (1 000 kroner)

Tilskudd	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Øst- Finnmar k	Kautok øst	Kautok midt	Kautok vest	Vest- Finnmar k
Distriktstilskudd	1 921	1 421	2 705	6 047	1 472	4 053	2 552	8 077
Produksjonspremie	4 766	688	3 010	8 464	2 342	2 898	2 864	8 104
Særskilt driftstilskudd til ungdom	160	320	360	840	320	520	240	1 080
Særskilt driftstilskudd til kvinner	75	-	-	75	25	25	25	75
Etableringstilskudd	420	370	435	1 225	435	695	522	1 652
Kalveslaktetilskudd	4 560	328	1 63	6 501	1 595	1 852	1 595	5 042
Ekstraordinært tilskudd	1 260	930	1 740	3 930	1 440	2 130	1 470	5 040
Ektefelle tillegg	-	30	90	120	30	90	30	150
Sum direkte tilskudd	13 162	4 086	9 953	27 202	7 659	12 262	9 298	29 220
Investeringer	91	-	242	332	-	-	-	-
Pramming/transport	-	-	-	-	3 373	1 473	355	5 201
Fagbrevordning	-	148	333	481	93	148	76	317
Feltbarnehage	30	2	-	32	4	14	-	18
Sum andre tilskudd	121	150	575	846	3 470	1 635	431	5 536
Sum tilskudd 2021	13 283	4 236	10 528	28 047	11 129	13 897	9 730	34 756
<i>Sum tilskudd 2020</i>	<i>13 283</i>	<i>4 236</i>	<i>10 528</i>	<i>28 047</i>	<i>7 781</i>	<i>12 716</i>	<i>9 400</i>	<i>29 897</i>

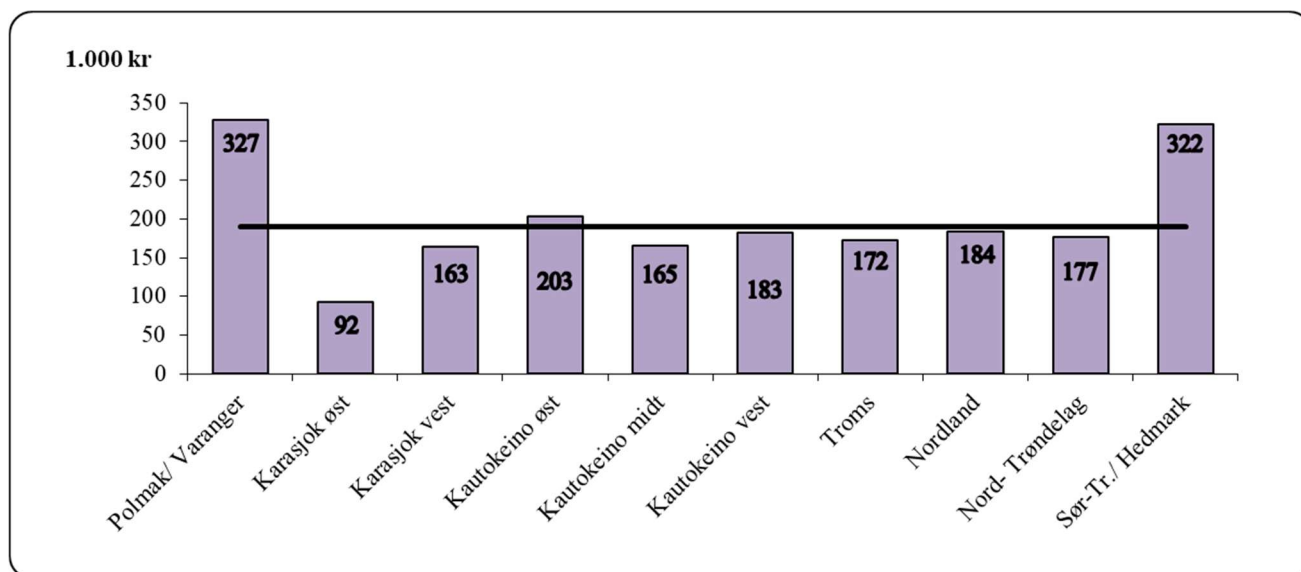
Figur 4.2.1, 4.2.2 og 4.2.3 viser totale og gjennomsnittlige inntektsoverføringer for direkte tilskudd, andre tilskudd, ekstraordinære tilskudd, tilskudd til tilleggsnæringer, utbetalinger over Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskapning, tilskudd til tiltak mot radioaktiv forurensing og tilskudd til forbyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader.

Figur 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2018-2021 (1 000 kroner)

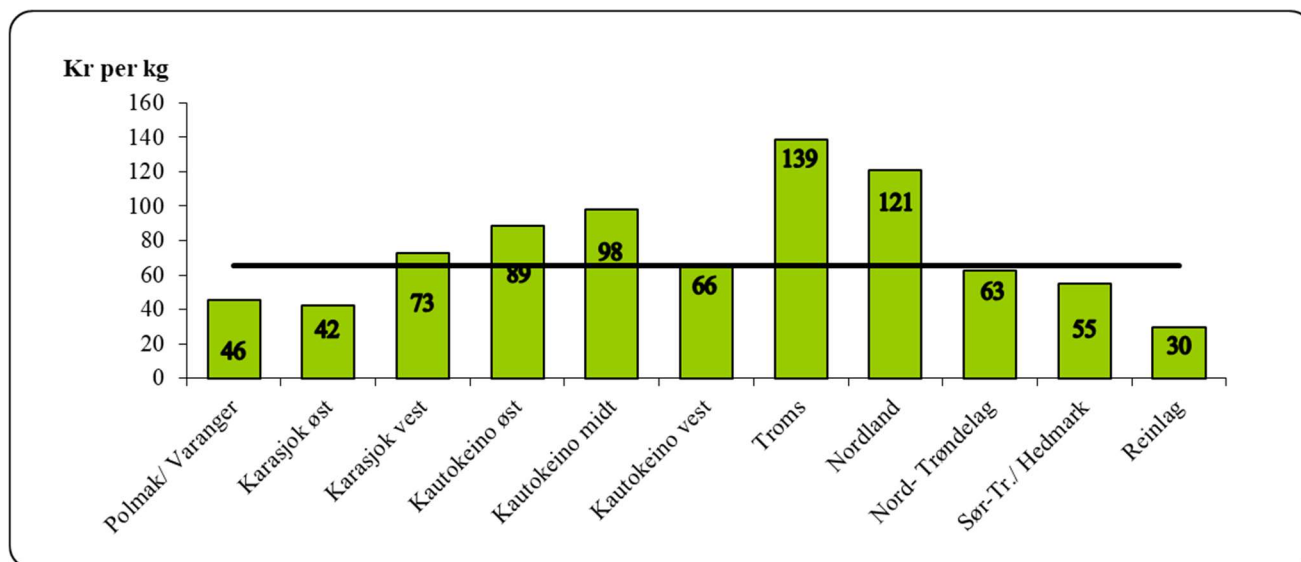
Figur 4.2.2 viser forskjellene mellom områdene når det gjelder overføringer per siidaandel. Gjennomsnittlig overføring for alle områder er 193 000 kroner per siidaandel. Figuren viser også at

Polmak/ Varanger ligger høyest i landet med et gjennomsnitt på 327 000 kroner per andel. Reintall, flokkstruktur, slakteuttak og kravene avtalepartene setter, vil være styrende for hva de enkelte områder får i utbetalinger per siidaandel. Dette gjelder i hovedsak de produksjonsavhengige tilskuddene, samt enkelte ordninger over Reindriften utviklingsfond.

Figur 4.2.2 Gjennomsnittlige inntektsoverføringer per siidaandel og gjennomsnitt for alle områder i 2021 (1 000 kroner)

Figur 4.2.3 viser 65,3 kroner i inntektsoverføring per kg kjøtt i landsgjennomsnitt. Siidaandelene i Troms og Nordland har de høyeste overføringene med henholdsvis 139 og 121 kroner per kg produsert kjøtt se figur 4.2.3.

Figur 4.2.3 Gjennomsnittlige inntektsoverføringer per kg kjøtt i 2021

Ekstraordinære tilskudd

Ekstraordinære tilskudd føres som egen post under statstilskudd. Posten har i sammenligningsperioden rommet flere ulike tiltak som blant annet tap av rein ved ulykke, arbeid med reintall og utvikling av fôr.

I 2021 er det utbetalt 1,7 mill. kroner på denne posten, noe som er en nedgang på 23,3 mill. kroner sammenlignet med året før. I 2020 omfatter denne posten hovedsakelig ekstraordinært tilskudd til kriseberedskap. På bakgrunn av beitekrisen dette året var det store utbetalinger over denne tilskuddordningen.

Tilskudd til tilleggsnæringer fra Sametinget

Sametinget gir tilskudd til næringsutvikling og tilleggsnæringer til reindrift. Et av de prioriterte områdene er å øke omsetningen og videreføring av lokalmat. Sametinget har også en særskilt satsning på samisk reiseliv og samiske kulturnæringer.

Sametinget har en egen næringsavtale for duodji, som trådte i kraft 1. januar 2006. Over denne avtalen kan Sametinget gi støtte til blant annet etablererstilskudd, investeringstilskudd og andre utviklingstiltak. Merkevarebygging innenfor duodjinæringen er særlig prioritert. Fra og med reindriftsavtalen 2014/2015 ble overføringen til Sametinget avviklet og etter avviklingen fører ikke Sametinget lenger en oversikt over hvorvidt tilskuddsmottakere over duodjiavtalen er tilknyttet reindriftnæringen. Denne avtalen er derfor ikke med i tabell 4.2.4 fra og med 2016.

Tabell 4.2.4 Tilskudd til tilleggsnæringer i perioden (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2017	2018	2019	2020	2021
Polmak/Varanger	-	90	0	0	0
Karasjok øst	-	0	0	0	0
Karasjok vest	250	117	0	0	0
Øst-Finnmark	250	207	0	0	0
Kautokeino øst	-	79	0	0	34
Kautokeino midt	190	0	105	32	0
Kautokeino vest	-	0	0	0	0
Vest-Finnmark	190	79	105	32	34
Troms	60	195	0	0	88
Nordland	-	0	0	0	0
Nord Trøndelag	-	0	0	0	0
Sør Tr./Hedmark	200	0	0	0	0
Reinlag	-	0	0	0	0
Totalt	700	481	105	32	122

Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping

I forbindelse med forhandlingene om reindriftsavtalen for 2012/13 ble Reinprogrammet etablert. Reinprogrammet avløste det tidligere Verdiskapingsprogrammet for reindrift. Hovedformålet med Reinprogrammet var å oppnå mer verdiskaping innen produksjon, kommersialisering og salg av reinkjøtt og biprodukter fra rein. Samtidig inngikk reiselivsbasert næringsutvikling i reindriften,

samt samarbeidstiltak mellom reindriften og foredlingsbedrifter i programmet. Fra og med 1. januar 2015 ble Reinprogrammet fasett inn i Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv og lokalmat, nå endret navn til Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskapning.

**Tabell 4.2.5 Utbetalinger til reindriftsutøvere over
Verdiskapingsprogrammet/Reinprogrammet/Utviklingsprogrammet (1 000 kroner)**

Reinbeite område	2001-2013 ¹	2014 ¹	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Totalt
Polmak/Varanger	4 430	-	-	-	95	63	63	100	90	4 841
Karasjok øst ²	5 329	-	-	852	-	-	-	-	-	6 943
Karasjok vest	1 668	258	-	-	-	-	-	-	-	1 926
Øst-Finnmark	11 427	258	-	852	95	63	63	100	90	13 710
Kautokeino øst	992	-	-	-	32	100	-	-	-	1 124
Kautokeino midt	1 167	-	-	-	666	-	-	-	-	1 833
Kautokeino vest	1 960	-	-	-	-	86	70	74	-	2 190
Vest-Finnmark ³	11 733	-	-	-	32	186	70	74	-	12 761
Troms	3 340	-	-	-	-	32	-	-	-	3 372
Nordland	6 442	-	75	-	-	-	32	-	140	6 781
Nord-Tr.lag	2 485	-	-	162	-	-	-	-	-	2 647
Sør-Tr. /Hedm.	1 549	429	-	-	-	-	200	-	-	2 178
Reinlag	648	-	-	-	-	-	-	-	-	648
Totalt	37 624	687	75	1 014	793	281	365	174	230	42 097

Bakgrunns materialet til tabell 4.2.5 viser at det i 2004 var utbetalinger på totalt 11,1 mill. kroner til reindriftsutøvere. I de påfølgende år har utbetalingene stadig blitt redusert. Totalt er det utbetalt 42 mill. kroner til reindriftsutøvere over programmene siden oppstarten i 2001. Det bevilges også midler til bedrifter som har som formål å øke verdiskapningen i reindriftsnæringen som ikke vises i denne tabellen. Det vises til kapittel 5.4 for nærmere omtale av programmet, og for en oversikt over innvilgede prosjekter.

Tiltak mot radioaktivitet

Fra 2019 til 2021 er det ingen utbetalinger til tiltak mot radioaktivitet.

I 2018 ble det utbetalt 909 000 kroner over ordningen, mens det i 2017 og 2016 ikke var utbetalinger til reieiere til tiltak mot radioaktiv forurensing. I 2015 var de samlede utbetalingene 167 000 kroner.

Bortsett fra i 2011 og 2018, har utbetalinger for tiltak mot radioaktivitet blitt redusert de siste årene. Forekomsten av radioaktivitet i beitevekster vil variere mellom år, derfor vil utbetalte midler knyttet til tiltak mot radioaktivitet også variere.

¹ Reinprogrammet var operativt fra 01.01.2013 til 31.12.2014. Fra 01.01.2015 ble programmet fasett inn i Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv og lokalmat.

² Utbetalingene til Karasjok fra 2001 til 2005 er lagt til Karasjok Øst pga. at soneinndelingen først ble innført i 2006.

³ Utbetalingene til Kautokeino fra 2001 til 2005 er lagt til Vest-Finnmark pga. at soneinndelingen først ble innført i 2006.

Vedleggstabell 5 viser de årlige utbetalingene fra 1990-2018 fordelt på tiltak. For nærmere omtale av radioaktiv forurensing vises det til kapittel 6.2.

Forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader

Tabell 4.2.6 viser utbetalinger fra statsforvalterne til forebyggende tiltak mot rovviltskader i reindriften for årene 2019 - 2021. For nærmere omtale av tiltak og tap til rovvilt vises det til kapittel 6 og til Ressursregnskapet for reindriftsnæringen.

Tabell 4.2.6 Forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader i 2021 (1 000 kr)

Reinbeiteområde	2019	2020	2021
Polmak/Varanger	0	438	1 029
Karasjok øst	450	688	470
Karasjok vest	241	931	909
Øst-Finnmark	691	2 057	2 408
Kautokeino øst	733	961	728
Kautokeino midt	981	1 424	1 197
Kautokeino vest	627	599	647
Vest-Finnmark	2 341	2 984	2 573
Troms	1 283	1 240	679
Nordland	3 167	4 474	194
Nord-Trøndelag	468	1 230	0
Sør-Tr.lag/Hedm.	472	578	0
Totalt	8 422	12 563	5 854

Det fremgår av tabellen at de samlede bevilgede midlene til forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader har gått ned fra 12,6 mill. kroner i 2020 til 5,9 mill. kroner i 2021.

Det bevilges også midler til felles tiltak som kommer både landbruket og reindriften til gode. Disse tallene er ikke tatt med i tabellen.

4.3 Erstatninger

Erstatninger er delt i to underposter: erstatning for tap av rein og erstatning for arealinngrep.

Erstatning for tap av rein

Under erstatninger for tap av rein inngår erstatninger fra Miljødirektoratet for tap av rein til rovvilt, erstatninger fra Bane NOR for rein drept av tog og *beregnete* erstatninger fra forsikringsselskapene for rein drept i trafikken. Sistnevnte er beregnet med grunnlag i innrapporterte tall fra melding om reindrift.

Tabell 4.3.1 Erstatning for tap av rein til rovvilt, tog og trafikk i perioden 2017-21 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2017	2018	2019	2020	2021
Polmak/Varanger	7 660	10 418	5 884	4 681	9 086
Karasjok øst	3 757	6 287	4 274	7 775	6 334
Karasjok vest	6 102	6 243	3 347	4 900	5 756
Øst-Finnmark	17 519	22 948	13 504	17 356	21 176
Kautokeino øst	2 580	5 947	5 933	5 761	7 473
Kautokeino midt	5 435	12 922	11 271	13 296	14 812
Kautokeino vest	3 135	5 324	4 701	6 148	7 737
Vest-Finnmark	11 150	24 194	21 905	25 206	30 022
Troms	11 129	13 260	13 307	13 099	14 119
Nordland	15 934	17 928	19 882	22 278	21 417
Nord-Trøndelag	9 076	9 283	10 758	13 332	12 646
Sør-Tr. /Hedmark	3 202	3 313	3 892	6 303	7 087
Reinlagene	491	743	422	573	761
Totalt	68 501	91 667	83 671	98 145	107 228

Tabell 4.3.1 viser at erstatningsutbetalingene er betydelige. Det er erstatninger fra Statsforvalter for tap av rein til rovvilt som står for hovedtyngden. I 2021 utgjorde tap til rovvilt omtrent 96 prosent av de totale erstatningsutbetalingene for tap av rein.

Erstatningsutbetalingene skjer på grunnlag av dokumenterte og sannsynliggjorte skader, for eksempel ved tap av rein til rovvilt blir det blant annet lagt vekt på om tapet er skjedd i et område hvor det er dokumentert forekomst av rovvilt, eller det i flere foregående år er påvist rovvilttap. Dette medfører at utbetalingene varierer mellom de ulike reinbeiteområdene.

Tapt produksjonspremie og kalveslaktetilskudd knyttet til erstattede rein tatt av rovvilt er inkludert i erstatningsutbetalingene dersom søker er berettiget det.

Tabell 4.3.2 og 4.3.3 viser dyr det er gitt erstatning for fordelt på skadevolder. Tallene er hentet fra Miljødirektoratets rovbase, Bane NOR og melding om reindrift.

Tabell 4.3.2 Antall erstattede fordelt på skadevolder i perioden 2019-21

Tapsårsak/ skadevolder	2019			2020			2021		
	Kalv	Simle	Okse	Kalv	Simle	Okse	Kalv	Simle	Okse
Gaupe	3 213	1 561	296	3 503	1 528	306	4 130	1 675	358
Jerv	3 677	1 486	396	4 094	1 726	435	4 583	1 749	450
Bjørn	285	58	1	354	41	2	387	51	6
Ulv	200	73	19	76	45	1	79	57	3
Kongeørn	5 734	233	9	6 256	320	25	7 632	439	32
Uspesifisert rovvilt	305	172	55	523	211	20	639	180	36
Tog	30	241	73	57	416	204	32	145	108
Trafikk	178	226	88	285	631	175	82	301	111
Totalt	13 622	4 050	937	15 148	4 918	1 168	17 564	4 597	1 104

Tabell 4.3.3 Antall erstattede per område i 2021 fordelt på skadevolder

Tapsårsak/ skadevolder	Øst- Finnm.	Vest- Finnm.	Troms	Nordland	Nord- Tr. lag	Sør- Tr.lag	Reinlag
Gaupe	1 383	1 932	500	1 381	808	159	0
Jerv	1 618	1 740	529	1 204	987	675	29
Bjørn	127	0	0	18	183	116	0
Ulv	0	0	0	7	10	122	0
Kongeørn	1 740	3 951	1 128	451	375	324	134
Uspesifisert rovvilt	8	111	21	403	212	100	0
Tog	0	0	0	166	119	0	0
Trafikk	151	169	95	130	8	32	20
Totalt	5 027	7 903	2 273	3 760	2 702	1 528	183

For ytterligere informasjon om fordelingen av tap av rein henvises det til vedleggstabell 6.

Erstatning for arealinngrep

Tabell 4.3.4 viser en oversikt over erstatningene for arealinngrep i perioden 2018-2021.

Tabell 4.3.4 Erstatning for arealinngrep i perioden 2018-21 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2018	2019	2020	2021
Polmak/Varanger	269	107	107	528
Karasjok øst	2 238	1 761	923	673
Karasjok vest	0	0	0	0
Øst-Finnmark	2 507	1 868	1 030	1 201
Kautokeino øst	700	0	0	285
Kautokeino midt	1 660	720	475	852
Kautokeino vest	3 049	200	314	112
Vest-Finnmark	5 409	920	789	1 249
Troms	163	201	479	0
Nordland	2 277	0	937	2 857
Nord-Trøndelag	973	581	514	398
Sør-Trøndelag	1 009	809	870	1 342
Sum	12 339	4 379	4 618	7 045
Andel innleverte distriktsregnskap i prosent:	81 %	74 %	70 %	70 %

Distrikts- og fondsregnskapene er bakgrunnsmateriale for arealerstatningene i totalregnskapet. Dette innebærer at eventuelle erstatninger utbetalt direkte til den enkelte siidaandel ikke er med i oversikten. Manglende spesifisering i grunnlagsmaterialet gjør for øvrig at oversikten over erstatninger for arealinngrep er usikker. Tallene i tabellen er forholdstall, som blir beregnet opp til 100 prosent.

Årlige erstatninger inntektsføres i sin helhet. Forrentningen av oppsparte erstatninger inntektsføres også. Grunnet manglende spesifisering i grunnlagsmaterialet kan også renter fra andre oppsparte fond inngå her. Så langt man kan se av regnskapene, brukes midlene i hovedsak til dekning av distriktenes kostnader, men det forekommer også tilfeller der erstatningene utbetales direkte til reinieiere for å kompensere reduserte inntekter hos den enkelte.

4.4 Kostnader

Siidaandelenes kostnader

Siidaandelenes kostnader i perioden 2018-2021 er presentert i tabell 4.4.1. Tabell 4.4.2 viser siidaandelenes kostnader i 2021 fordelt etter kostnadsart.

Tabell 4.4.1 Siidaandelenes kostnader i perioden 2018-2021 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2018	2019	2020	2021
Polmak/ Varanger	21 007	24 680	17 385	13 048
Karasjok øst	19 393	13 691	15 578	15 319
Karasjok vest	24 535	14 777	20 948	20 995
Øst-Finnmark	64 935	53 148	53 911	49 362
Kautokeino øst	18 176	14 562	17 782	21 719
Kautokeino midt	31 002	23 231	28 443	30 985
Kautokeino vest	18 214	15 584	18 127	18 746
Vest-Finnmark	67 393	53 376	64 352	71 450
Troms	15 834	13 811	17 179	14 696
Nordland	24 773	22 903	25 767	15 467
Nord-Trøndelag	13 113	13 402	12 013	14 081
Sør-Tr. / Hedmark	10 969	11 093	11 735	11 200
Totalt	197 017	167 732	184 957	176 255

Det fremgår av tabell 4.4.1 at siidaandelenes samlede kostnader reduseres med 8,7 mill. kroner sammenlignet med 2020 (5 prosent). Størst reduksjon har Nordland og Polmak/ Varanger, med henholdsvis 40 og 25 prosent reduksjon. Etter andel er det postene kjøretøy og maskiner og varekjøp som reduseres mest, mens det er postene avskrivninger, og utstyr som utgjør den største andelen av siidaandelenes kostnader. Fra Totalregnskapet for 2021 ble drivstoff slått sammen med posten reiser, dette fordi størstedelen av drivstoffkostnadene reelt kan være ført som reisekostnader.

Tabell 4.4.2 Siidaandelenes kostnader i 2021 etter kostnadsart (1 000 kroner)

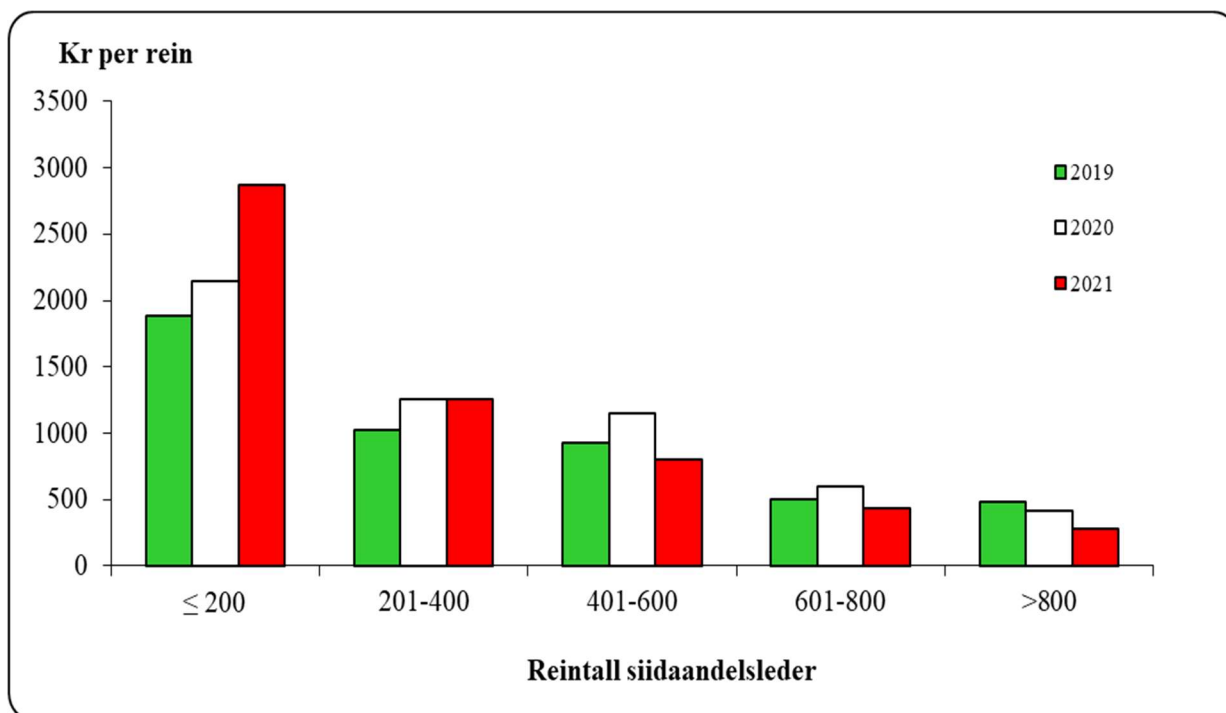
Kostnadsart	Øst- Finnm.	Vest- Finnm.	Troms	Nordl.	Nord- Tr.lag	Sør- Tr.lag	Totalt 2021
Frakt og transport	201	376	45	23	28	1	674
Varekjøp	3 502	4 431	1 272	2 156	3 132	1 522	16 015
Reiser/ Drivstoff	4 310	7 100	1 483	1 635	1 087	1 391	17 006
Utstyr	9 868	13 760	2 491	2 980	2 379	1 606	33 085
Kjøretøyer og maskiner	3 322	7 178	1 977	1 115	1 318	1 036	15 946
Bygninger og anlegg	2 379	2 147	657	408	382	535	6 508
Avskrivninger	11 029	15 903	3 408	3 427	2 598	2 565	38 931
Strøm, energi	3 254	4 043	782	649	595	544	9 867
Administrasjon	1 268	2 089	413	360	370	351	4 852
Leie	916	1 433	98	282	148	207	3 084
Forsikring	2 155	2 336	485	482	422	357	6 236
Salg og reklame	5	25	0	40	8	0	79
Fremmedtjenester	3 488	4 685	610	1 085	1 094	839	11 800
Provisjonskostnad	142	0	0	0	0	0	142
Diverse	3 525	5 943	975	822	519	245	12 030
Totalt	49 362	71 450	14 696	15 467	14 081	11 200	176 255

Tabell 4.4.2 forts. Siidaandelenes kostnader i Finnmark i 2021 fordelt på soner (1 000 kroner)

Kostnadsart	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest
Frakt og transport	7	4	190	81	160	135
Varekjøp	945	1 083	1 473	2 045	1 690	696
Reiser/Drivstoff	1 234	1 588	1 487	2 053	3 242	1 805
Utstyr	2 822	2 524	4 522	3 637	5 906	4 218
Kjøretøyer og maskiner	791	1 033	1 498	2 551	3 138	1 488
Bygninger og anlegg	711	1 047	620	670	969	509
Avskrivninger	3 002	3 343	4 684	4 502	5 840	5 562
Strøm, energi	816	825	1 613	1 377	1 927	739
Administrasjon	348	367	553	687	876	526
Leie	293	170	452	680	639	114
Forsikring	539	693	922	643	1 059	634
Salg og reklame	2	2	2	2	1	22
Fremmedtjenester	641	1 766	1 080	1 152	2 420	1 114
Provisjonskostnad	0	0	142	0	0	0
Diverse	895	873	1 757	1 641	3 120	1 182
Totalt	13 048	15 319	20 995	21 719	30 985	18 746

Kostnadene i tabellene 4.4.1 og 4.4.2 er fordelt etter reinbeiteområder og soner. Bakgrunns materialet viser at kostnadene kan variere mer mellom reinbeitesonene i Finnmark enn mellom reinbeiteområdene.

I tillegg til at kostnadene varierer innen og mellom beiteområder, er det også til dels betydelige kostnadsvariasjoner mellom reindriftsutøvere gruppert etter reintall. Figur 4.4.1 gir en oversikt over variasjonen i siidaandelens gjennomsnittlige kostnader per rein fordelt etter siidaandelsleders reintall.

Figur 4.4.1 Gjennomsnittlige kostnader (kroner per rein) i perioden 2019-21 etter siidaandelsleders reintall

Det går frem av figur 4.4.1 at siidaandelsledere som har 200 rein eller mindre har de klart høyeste kostnadene per rein.

Felleskostnader i samisk reindrift/distriktenes kostnader

Utviklingen i felleskostnadene de fire siste årene er fremstilt i tabell 4.4.3. Felleskostnader etter kostnadsart er vist i tabell 4.4.4. Tallene i tabellen er forholdsmessig beregnet utifra antall rein med utgangspunkt i de regnskapene som er kommet inn.

Tabell 4.4.3 Felleskostnader i perioden 2018-21 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2018	2019	2020	2021
Polmak/Varanger	4 084	3 487	5 421	3 062
Karasjok øst	2 194	2 450	6 234	4 890
Karasjok vest	1 628	1 313	7 283	2 324
Øst-Finnmark	7 906	7 250	18 937	10 276
Kautokeino øst	2 751	3 099	4 242	1 114
Kautokeino midt	3 120	3 965	9 139	7 559
Kautokeino vest	4 156	4 507	9 375	1 349
Vest-Finnmark	10 026	11 571	22 756	10 022
Troms	5 129	5 541	6 268	3 404
Nordland	10 198	6 175	11 397	6 200
Nord-Trøndelag	3 530	2 999	4 378	4 083
Sør-Tr. / Hedmark	3 032	2 940	2 296	3 089
Totalt	39 821	36 476	66 032	37 075

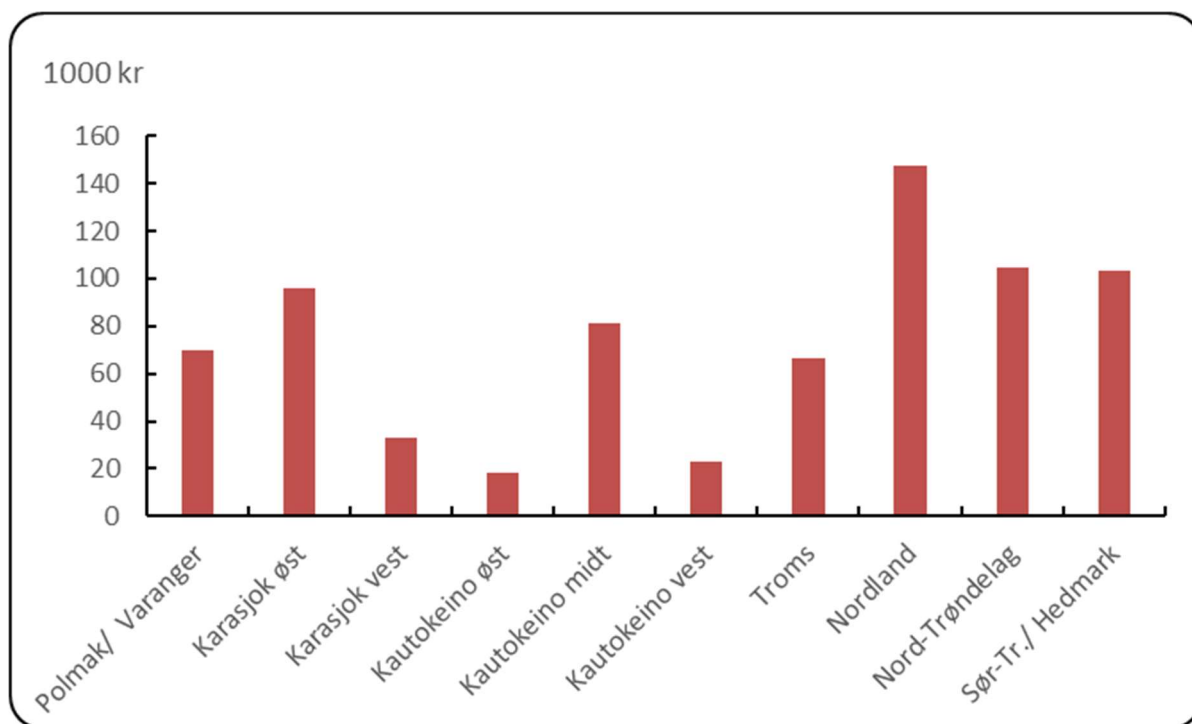
Det fremgår av tabell 4.4.3 at de totale felleskostnadene ble redusert med 44 prosent fra 2020 til 2021. Bakgrunns materialet viser at den reduksjonen blant annet skyldes økt kjøp av fôr som følge av beitekrisen i 2020.

Felleskostnadene for de ulike områdene kan til dels ha store variasjoner mellom år, og også variasjoner mellom de ulike utgiftspostene mellom år. Økonomisk utvalg påpeker at datagrunnlaget for fordeling av felleskostnadene er noe usikkert på grunn av ulik detaljeringsgrad. Det foreligger heller ikke datagrunnlag for alle distrikter alle år. Forskjeller i organisering og regnskapspraksis mellom distrikter kan også føre til forskjellige måter å postere kostnader på.

Tabell 4.4.4 Felleskostnader i 2021 etter kostnadsart (1 000 kroner)

Kostnadsart	Polm/ Var	K-sjøk øst	K-sjøk vest	Kauto øst	Kauto midt	Kauto vest	Troms	Nord- land	Nord- Tr.lag	S-Tr/ Hedm.	Totalt
Frakt/transp	215	1 722	0	1 937	0	103	71	174	63	0	4 926
Varekjøp	631	366	0	997	17	412	0	429	1 580	3 275	6 743
Reiser/Drivstoff	17	391	0	408	26	84	33	143	0	1	1 014
Utstyr	1 258	1 364	426	3 049	116	223	362	702	1 437	1 110	6 732
Kj.tøy/mas.	39	0	0	39	75	85	1	161	0	0	200
Bygn/anl.	49	0	0	49	25	16	0	40	0	5	706
Avskr.	358	177	0	535	77	404	64	545	103	472	1 833
Strøm/energi	19	0	0	19	6	0	0	6	0	43	300
Adm.	125	214	0	340	266	556	106	928	41	126	1 639
Leie	0	0	0	0	21	525	0	546	39	5	1 314
Forsikring	31	23	0	53	20	35	13	67	0	124	439
Fremmedtj.	26	143	0	169	433	4 635	677	5 745	0	133	6 096
Diverse	294	489	1 897	2 680	33	482	21	537	140	907	5 134
Totalt	3 062	4 890	2 324	10 276	1 114	7 559	1 349	10 022	3 404	6 200	37 075

Tabell 4.4.4 viser at postene varekjøp (18 prosent) og utstyr (18 prosent) og fremmedtjenester (16 prosent) utgjør de største andelene av felleskostnadene i samisk reindrift i 2021.

Figur 4.4.2 Felleskostnader i 2021 fordelt på antall siidaandeler

Figur 4.4.2 viser felleskostnadene i samisk reindrift fordelt på antall siidaandeler fordelt på reinbeiteområder. Nordland skiller seg ut som det området med høyest kostnad per siidaandel.

Kostnader i reinlag

Reinlagenes totale kostnader for perioden 2018 til 2021 er vist i tabell 4.4.5.

Differansen på de ulike postene mellom år kan delvis tilskrives ulik detaljeringsgrad i grunnlagsmaterialet.

Tabell 4.4.5 Reinlagenes totale kostnader i perioden 2018-21 (1 000 kroner)

Kostnader	2018	2019	2020	2021
Frakt og transport	240	0	245	184
Varekjøp	1 486	3 461	2 196	2 457
Reiser/Drivstoff	129	0	116	90
Utstyr	5 535	0	7 956	8 686
Kjøretøyer og maskiner	379	0	359	265
Bygninger og anlegg	115	0	34	38
Avskrivninger	1 170	1 361	1 232	1 432
Strøm, energi	25	0	0	0
Administrasjon	336	0	0	0
Leie	1 079	0	549	552
Forsikring	139	0	0	0
Fremmedtjenester	158	0	188	146
Diverse	78	9 675	0	0
Totalt	10 870	14 497	12 875	13 850

Som nevnt i kapittel 3.2 holdes lønnsutgiftene utenfor i Totalregnskapet. Dette har sammenheng med at vederlag til arbeid og egenkapital skal omfatte godtgjørelse for egen og leid arbeidskraft. Som følge av organisasjonsformen, gir dette særlig utslag for reinlagene, der lønnsutgiftene til gjetere er en betydelig kostnadspost.

Fordeling av totale kostnader

Tabell 4.4.6 viser reindriftsnæringens totale kostnader, som er summen av siidaandelens kostnader, felleskostnader i samisk reindrift og reinlagenes kostnader.

Tabell 4.4.6 Totale kostnader i 2021 etter kostnadsart (1 000 kroner)

Kostnadsart	Øst-Finm	Vest-Finm	Troms	Nordland	Nord-Trøndelag	Sør-Tr./Hedmark	Reinlag
Frakt og transport	2 139	549	108	23	1 467	1 314	184
Varekjøp	4 498	4 860	2 852	5 431	3 265	1 852	2 457
Reiser/Drivstoff	4 718	7 244	1 483	1 636	1 515	1 424	90
Utstyr	12 917	14 462	3 928	4 090	2 521	1 898	8 686
Kjøretøyer og maskiner	3 361	7 339	1 977	1 115	1 318	1 036	265
Anlegg	2 428	2 188	657	413	908	620	38
Avskrivninger	11 564	16 448	3 511	3 899	2 644	2 697	1 432
Strøm, energi	3 273	4 049	782	692	755	616	-
Administrasjon	1 608	3 017	454	487	456	469	-
Leie	916	1 979	137	287	831	248	552
Forsikringer	2 208	2 403	485	606	529	444	-
Salg og reklame	5	25	-	40	8	-	-
Fremmedtjenester	3 657	10 431	610	1 217	1 094	889	146
Diverse	6 205	6 480	1 115	1 729	853	782	-
Totalt	59 496	81 472	18 100	21 667	18 164	14 289	13 850

Det går frem av tabell 4.4.6 at postene varekjøp, utstyr og avskrivninger i sum utgjør de største kostnadspostene når en ser på samtlige reinbeiteområder under ett. På grunn av ulik detaljeringsgrad i datagrunnlaget kan imidlertid noe av kostnadene være ført på forskjellige kostnadsarter over år.

Tabell 4.4.7 Totale kostnader i Finnmark i 2021 etter kostnadsart fordelt på soner (1 000 kroner)

Kostnadsart	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kauto øst	Kauto midt	Kauto vest
Frakt og transport	222	1 726	190	81	263	206
Varekjøp	1 576	1 449	1 473	2 061	2 102	696
Reiser	1 251	1 980	1 487	2 079	3 327	1 838
Utstyr	4 080	3 888	4 948	3 753	6 129	4 580
Kjøretøyer og maskiner	830	1 033	1 498	2 626	3 223	1 490
Anlegg	761	1 047	620	694	984	509
Avskrivninger	3 360	3 520	4 684	4 578	6 244	5 625
Strøm, energi	835	825	1 613	1 383	1 927	739
Administrasjon	473	581	553	954	1 431	632
Leie	293	170	452	701	1 164	114
Forsikringer	570	716	922	662	1 093	647
Salg og reklame	2	2	2	2	1	22
Fremmedtjenester	667	1 910	1 080	1 585	7 055	1 791
Diverse	1 189	1 362	3 654	1 674	3 602	1 204
Totalt	16 110	20 209	23 177	22 833	38 545	20 094

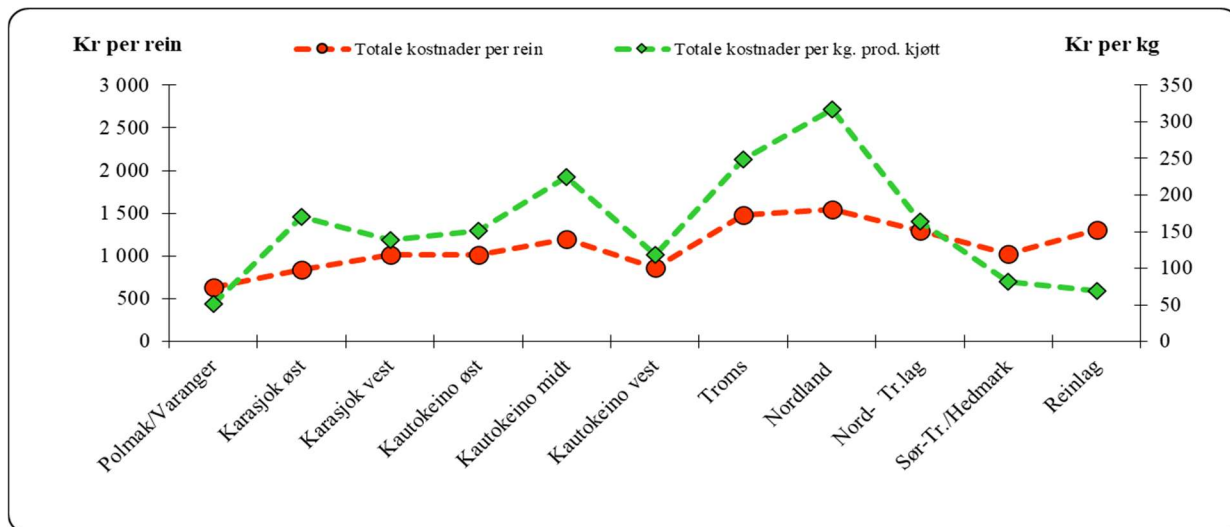
Tabell 4.4.8 viser utviklingen på de ulike kostnadsartene de fire siste årene, totalt for hele landet.

Tabell 4.4.8 Totale kostnader i perioden 2018-21 etter kostnadsart (1 000 kroner)

Kostnadsart	2018	2019	2020	2021
Frakt/transport	6 151	3 923	7 494	5 784
Varekjøp	31 822	32 746	40 678	25 215
Reiser	3 775	3 066	4 115	18 110
Utstyr	44 622	26 029	49 490	48 502
Kjøretøy og mask.	36 746	29 601	31 720	16 411
Bygn./anlegg	7 958	7 147	8 251	7 252
Avskrivninger	42 486	37 703	42 362	42 196
Strøm/energi	9 801	8 314	9 353	10 167
Administrasjon	8 351	7 822	8 805	6 491
Leie	7 509	3 990	5 849	4 950
Forsikringer	6 343	5 053	6 519	6 675
Salg og reklame	180	92	134	79
Fremmedtjenester	16 214	14 419	15 841	18 043
Provisjon	-	-	3	142
Diverse	25 749	38 653	33 249	17 163
Sum	247 708	218 558	263 864	227 180

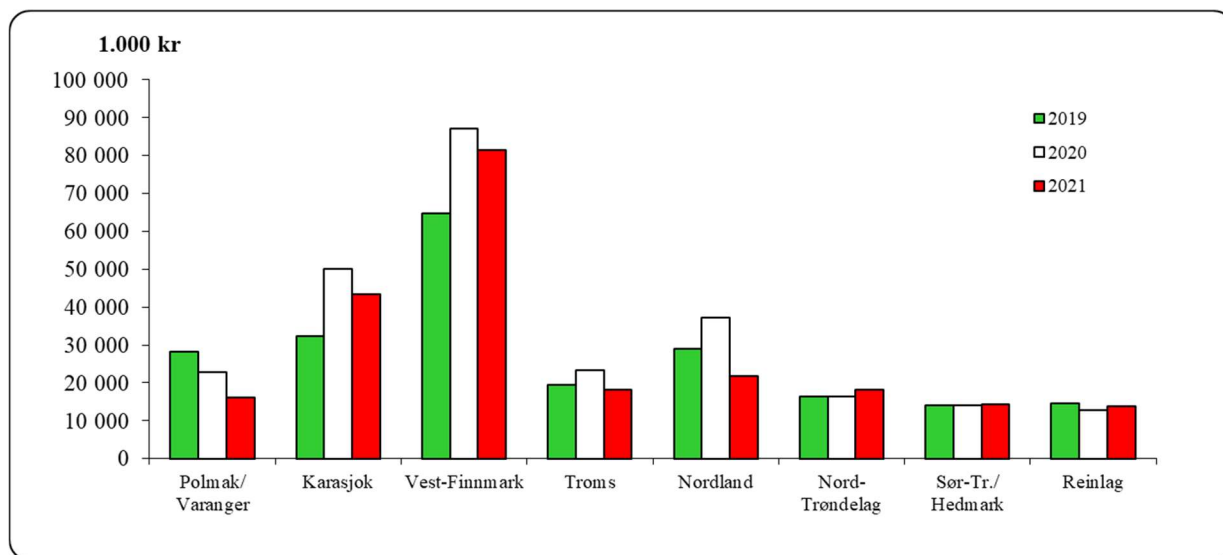
Figur 4.4.3 viser totale kostnader per rein og per kg produsert kjøtt. Det fremgår av figuren at Nordland og Kautokeino midt har de høyeste kostnadene per kg produsert kjøtt. Nordland har også høyest kostnad når det gjelder totale kostnader per rein. Polmak/Varanger, Karasjok øst og

Kautokeino vest har de laveste kostnadene per rein, mens reinlagene, Sør-Trøndelag/Hedmark og Polmak/Varanger har de laveste kostnadene per kg produsert kjøtt.

Figur 4.4.3 Totale kostnader (eksklusive renter) per rein og per kg produsert kjøtt i 2021

Figur 4.4.4 viser totale kostnader de tre siste årene.

Figur 4.4.4 Totale kostnader (eksklusive renter) i perioden 2019-21 (1 000 kroner)

Nærmere om kostnadsutviklingen

Tabell 4.4.9 viser utviklingen per kostnadsart for de siste 10 årene. Tabellen viser også hvor stor andel av den totale kostnaden de forskjellige kostnadsartene representerer og den totale kostnadsendringen (prosentvis) i perioden 2012-2021.

Tabell 4.4.9 Totale kostnader i perioden 2012-2021 etter kostnadsart (1 000 kroner)

Kostnadsart	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Andel av total i 2021	Endring 2012-2021
Frakt/transp	3 950	5 065	5 051	5 630	4 589	3 713	6 151	3 923	7 494	5 784	3 %	46 %
Varekjøp	23 126	33 138	33 923	36 987	33 824	29 943	31 822	32 746	40 678	25 215	11 %	9 %
Reiser/drivstoff	2 564	2 590	3 023	3 619	4 325	4 466	3 775	3 066	4 115	18 110	8 %	606 %
Utstyr	28 507	18 784	30 879	32 994	40 224	43 658	44 622	26 029	49 490	48 502	21 %	70 %
Kjøretøy og maskiner	29 419	28 157	38 290	33 730	38 538	34 394	36 746	29 601	31 720	16 411	7 %	-44 %
Bygn./anlegg	6 113	4 835	4 775	8 412	8 143	6 688	7 958	7 147	8 251	7 252	3 %	19 %
Avskrivn.	31 322	37 481	35 825	38 959	45 952	41 961	42 486	37 703	42 362	42 196	18 %	35 %
Strøm/energi	6 503	7 526	8 767	8 480	9 476	9 497	9 801	8 314	9 353	10 167	4 %	56 %
Administr.	6 450	5 992	6 357	6 916	8 504	9 310	8 351	7 822	8 805	6 491	3 %	1 %
Leie	3 971	3 063	5 872	7 013	8 745	8 234	7 509	3 990	5 849	4 950	2 %	25 %
Forsikringer	3 373	3 902	4 308	4 750	6 263	5 299	6 343	5 053	6 519	6 675	3 %	98 %
Salg og reklame	478	773	1 109	692	689	313	180	92	134	79	0 %	-83 %
Fremmedtjenester	16 799	18 618	18 937	20 994	19 440	14 191	16 214	14 419	15 841	18 043	8 %	7 %
Provisjon	0	0	0	139	0	0	0	0	3	142	0 %	
Diverse	11 680	21 423	11 600	13 806	17 963	21 289	25 749	38 653	33 249	17 163	7 %	47 %
SUM	174 255	191 347	208 716	223 121	246 675	232 956	247 708	218 558	263 864	227 180	100 %	32 %

Tabellen viser at det gjennom hele perioden er kjøretøy/maskiner, avskrivninger, varekjøp og utstyr som utgjør hoveddelen av de totale kostnadene. I 2021 er det en stor endring på reiser, dette kommer som en følge av metodeendring der drivstoffkostnader er slått sammen med reisekostnader.

Den totale kostnadsøkningen fra 2012 – 2021 er på 32 prosent. Sammenligner vi dette med inntektene i næringen, er tallene som følger (sammenligningstallene er hentet fra tidligere års totalregnskap):

- Økning fra 2012 – 2021 i produksjonsbaserte inntekter: 42 prosent
- Økning fra 2012 – 2021 i inntekter fra kjøtt- og biprodukter (inkludert bonus): 30 prosent
- Økning fra 2012 – 2021 i de totale inntektene: 39 prosent

Kostnadsopplysningene hentes fra selvangivelser og næringsoppgaver. Økonomisk utvalg har ikke detaljkunnskaper om hvilke prinsipper den enkelte siidaandelsleder legger til grunn ved føring på postene, men forholder oss til tallene vi får utlevert fra Skatteetaten. De enkelte siidaandelslederne kan ha ulike prinsipper ved regnskapsføringen. Noen av postene i våre tabeller er summert av flere mindre poster. Dette gjelder blant annet postene utstyr og varekjøp.

Tabell 4.4.10 viser utviklingen i postene utstyr og varekjøp for perioden 2017 – 2021. Tallene er hentet fra siidaandelslederens næringsoppgaver.

Tabell 4.4.10 Utvikling av kostnader i perioden 2017-21 på postene Varekjøp og Utstyr (1 000 kroner)

Kostnadsgruppe	Varekjøp		Utstyr	
	Varekostnad	Beholdningsendring av varer	Rep og vedlikehold annet utstyr	Verktøy/inventar som ikke skal aktiveres
2021	16 025	284	9149	19466
2020	20 262	1 271	7 049	19 344
2019	18 655	256	5 467	16 869
2018	22 116	-22	6 035	21 249
2017	19 585	2	7 132	19 262

Slakterienes priser for slakting

Tabellen nedenfor viser en oversikt over slakterienes slakte- og fraktekostnader, definert områdevis. Tabell 4.4.11 viser slakterienes innrapporterte priser til slakt og frakt per kg produsert kjøtt og andel slakt av totalslakt i de forskjellige områdene. Tallene er hentet fra slakterienes rapportering på månedlig slakting, og omfatter både leieslakt og oppkjøp. Tallene er ekskl. mva.

Tabell 4.4.11 Slakterienes priser på slakting, inkl. frakt

	Andel slakt	Pris per kg	Andel slakt	Pris per kg	Andel slakt	Pris per kg
Slakteriadresse	2019		2020		2021	
Øst-Finnmark	22 %	8,5	26 %	12,1	37 %	8,4
Vest-Finnmark	39 %	15,1	38 %	16,0	25 %	13,8
Troms	2 %	15,6	2 %	16,1	3 %	14,0
Nordland	2 %	9,7	1 %	7,0	4 %	14,8
Nord-Trøndelag	8 %	15,6	12 %	15,6	7 %	17,9
Sør-Tr./Hedmark	21 %	14,7	18 %	12,2	11 %	12,7
Reinlag	6 %	6,6	11 %	9,7	14 %	11,4
Totalt	100 %	13,0	100 %	13,6	100 %	11,7

Tabellen viser at slakte- og fraktekostnadene har hatt en reduksjon i sammenligningsperioden.

4.5 Kapitalforhold

Satsene for beregning av balanseverdi for den samlede livdyrverdien er utarbeidet med utgangspunkt i en modell for beregning av veiledende livdyrpriser. Livdyrprisen består av en grunnpris beregnet på grunnlag av gjennomsnittlig kjøttpris og gjennomsnittlige slaktevekter per dyrekategori i de ulike reinbeiteområdene. Til grunnprisen legges et livdyrt tillegg på 25 prosent. Livdyrverdien for kalv og voksne dyr beregnes på grunnlag av de kalkulerte livdyrprisene (per dyrekategori) og flokks sammensetningen det enkelte år. Korrigert reintall for siidaandelen ligger til grunn for beregning av livdyrverdiene.

Andre aktiva hentes fra siidaandelsleders og ektefelle/samboers næringsoppgaver.

Siidaandelsleders og ektefelle/samboeres totale gjeld (næringsgjeld, privat gjeld og skyldig merverdiavgift) er grunnlaget for lånegjeld. Manglende spesifikasjon i grunnlagsmaterialet er årsaken til at total gjeld er valgt som utgangspunkt for beregningene. Rentesaften blir i Totalregnskapet beregnet utifra renter og gjeld hentet fra skattetallene.

En oversikt over siidaandelens samlede kapitalforhold i 2021 er gitt i tabell 4.5.1. Sammendrag for årene 2018-2021 er vist i tabell 4.5.2.

Tabell 4.5.1 Siidaandelens samlede kapitalforhold i 2021 (1 000 kroner)

Reinbeite- område	Eiendeler:			Lånegjeld:		Egenkap. 2021	Egenkap. 2020
	Rein	Annet	Totalt	Kroner	Prosent ¹		
Polmak/Varanger	90 050	34 824	124 874	27 143	21,7 %	97 731	81 409
Karasjok øst	87 736	42 235	129 970	29 339	22,6 %	100 631	82 257
Karasjok vest	68 864	25 604	94 468	23 327	24,7 %	71 141	64 402
Øst-Finnmark	246 649	102 663	349 312	79 809	22,8 %	269 503	228 068
Kautokeino øst	76 926	21 100	98 025	19 509	19,9 %	78 517	68 990
Kautokeino midt	89 337	34 920	124 257	29 954	24,1 %	94 303	80 742
Kautokeino vest	61 260	24 810	86 070	20 064	23,3 %	66 006	54 088
Vest-Finnmark	227 522	80 830	308 352	69 527	22,5 %	238 825	203 820
Troms	58 308	19 303	77 611	20 918	27,0 %	56 693	59 852
Nordland	60 901	25 168	86 069	22 368	26,0 %	63 701	66 710
Nord-Trøndelag	43 756	12 549	56 305	16 704	29,7 %	39 601	46 693
Sør-Tr./Hedmark	44 863	14 824	59 687	14 618	24,5 %	45 069	45 289
Totalt	681 999	255 337	937 336	223 944	23,9 %	713 392	650 431

Den totale gjeldsandelens ligger på 23,9 prosent av sum eiendeler, mens den var på 24,2 prosent i 2020. Til sammenligning kan nevnes at gjeldsandelens i perioden 2004-2013 lå mellom 15,7 prosent og 24,7 prosent. Siidaandelens kapital situasjon er i hovedsak stabil med lav gjeld sett i forhold til sammenlignbare næringer, men dette utelukker ikke at enkelte siidaandeler kan ha problemer med den totale gjeldsbelastningen.

¹ Gjeld i prosent av sum eiendeler

Tabell 4.5.2 Siidaandelenes samlede kapitalforhold i perioden 2018-2021 (1 000 kroner)

Kapitalforhold	2018	2019	2020	2021
Livdyrverdi	586 323	563 536	610 145	681 999
Andre aktiva	248 257	190 577	248 314	255 337
Sum aktiva	834 580	754 112	858 459	937 336
Gjeld	269 954	224 528	208 028	223 944
Gjeld i prosent	32,3 %	29,8 %	24,2 %	23,9 %
Egenkapital	564 626	529 585	650 431	713 392

Det fremgår av tabell 4.5.2 at livdyrverdien for rein i 2021 var på høyeste nivå i sammenligningsperioden. Det henvises til tabell 4.1.5 for oversikt over prisutvikling og 4.1.7 for oversikt over utviklingen i reintall i sammenligningsperioden.

Rentekostnader for samisk reindrift og reinlag i perioden fra 2018 til 2021 er vist i tabell 4.5.3, og sammendrag for årene 2018 til 2021 for samisk reindrift er vist i tabell 4.5.4.

Tabell 4.5.3 Rentekostnader i perioden 2018-2021 (1 000 kroner)

Område	2018	2019	2020	2021
Polmak/Varanger	962	1 051	839	879
Karasjok øst	934	504	1 125	889
Karasjok vest	1 361	1 280	1 051	1 363
Øst-Finnmark	3 257	2 834	3 014	3 131
Kautokeino øst	1 225	1 047	834	784
Kautokeino midt	2 041	1 677	1 266	1 113
Kautokeino vest	927	819	648	592
Vest-Finnmark	4 193	3 542	2 748	2 489
Troms	1 049	989	832	691
Nordland	890	955	588	918
Nord-Trøndelag	757	688	518	635
Sør-Tr./Hedmark	550	602	476	491
Totalt samisk reindrift	10 697	9 611	8 176	8 354
Reinlag	505	539	383	471
Totalt	11 202	10 150	8 558	8 825

Det går frem av tabell 4.5.3 at de totale rentekostnadene for 2021 økes i forhold til 2020.

Tabell 4.5.4 Total gjeld, renter og rentesats i samisk reindrift i perioden 2018-21 (1 000 kroner)

	2018	2019	2020	2021
Gjeld	269 954	224 528	208 028	223 944
Renter	10 697	9 611	8 145	8 354
Rentesats	3,96 %	4,28 %	3,92 %	3,73 %

Tabell 4.5.4 viser at rentesatsen i sammenligningsperioden gikk ned i 2018 og 2021, mens den for 2019 er høyest i sammenligningsperioden. Rentesatsen er beregnet av totale renter fordelt på total gjeld. Pantegrnlag vil være private eiendeler som hus, biler, driftskjøretøy og reinflokken.

Tabell 4.5.5 viser den områdevisse fordelingen av antall reindrifftsfradrag for regnskapsåret 2021. Tabellen er basert på opplysninger fra skattemyndighetene, og utvalget består av samtlige siidaandelsledere som har reindrifftsfradrag.

Tabell 4.5.5 Prosentvis fordeling av reindrifftsfradrag for 2021, etter fradragenes størrelse

Reinbeite- område	Fordeling av reindrifftsfradrag (%)		
	< 90 000 kr	90 000 kr- 190 400 kr	Maksimalt fradrag 190 400 kr
Polmak/Varanger	0 %	32 %	68 %
Karasjok øst	34 %	60 %	6 %
Karasjok vest	41 %	57 %	2 %
Øst-Finnmark	27 %	50 %	23 %
Kautokeino øst	32 %	59 %	10 %
Kautokeino midt	46 %	44 %	10 %
Kautokeino vest	33 %	50 %	17 %
Vest-Finnmark	38 %	50 %	12 %
Troms	15 %	46 %	38 %
Nordland	14 %	25 %	61 %
Nord-Tr.lag	7 %	34 %	59 %
Sør-Tr./Hedmark	3 %	20 %	77 %
Totalt 2021	26 %	45 %	30 %
Totalt 2020	19 %	52 %	29 %

Det fremgår av tabell 4.5.5 at i alt 30 prosent av siidaandelslederne i utvalget oppnådde fullt reindrifftsfradrag på 190 400 kroner for regnskapsåret 2021. Andelen siidaandelsledere som oppnådde fullt reindrifftsfradrag var høyest i Sør-Trøndelag/Hedmark (77 prosent).

Totalt reindrifftsfradrag i 2021 var 51,9 mill. kroner som gikk til siidaandelsledere og deres ektefeller (2020: 46,6 mill. kroner).

4.6 Antall årsverk og antall siidaandeler

Fra 2021 tas arbeidstidsundersøkelsen fra 2021 i bruk ved utarbeiding av tall.

Ved beregning av antall årsverk tas det hensyn til antall aktive siidaandeler, utøvers alder, mannlig eller kvinnelig siidaandelsleder, om det er felles siidaandel og antall reineiere i siidaandelene utenom siidaandelsleder. For nærmere omtale av årsverksberegninger og arbeidstidsundersøkelsen henvises det til kapittel 7.2.

Det beregnede arbeidsforbruket for 2021 er spesifisert i tabell 4.6.1. Ved beregningene av årsverk for siidaandelene er det lagt til grunn at et årsverk er 1 800 timer.

Fra og med 2018 baserer årsverk for reinlagene seg på reinlagenes egne beregninger. Der vi ikke har fått inn tall, er det brukt et gjennomsnitt av mottatte tall. Tidligere ble arbeidsforbruket i reinlagene beregnet i forhold til et fast antall rein per årsverk.

Tabell 4.6.1 Arbeidsforbruk og antall siidaandeler i 2021

Reinbeiteområde	Timer per enhet	Årsverk per enhet	Årsverk totalt	Rein per årsverk	Antall siidaandeler
Polmak/Varanger	4 103	2,28	100	252	44
Karasjok øst	2 309	1,28	65	369	51
Karasjok vest	2 255	1,25	88	261	70
Øst-Finnmark	2 765	1,54	253	285	165
Kautokeino øst	3 671	2,04	126	177	62
Kautokeino midt	3 745	2,08	193	167	93
Kautokeino vest	3 586	1,99	116	202	58
Vest-Finnmark	3 680	2,04	435	179	213
Troms	2 684	1,49	76	161	51
Nordland	2 755	1,53	63	223	42
Nord-Trøndelag	2 460	1,37	53	263	39
Sør-Tr./Hedmark	2 678	1,49	45	311	30
Reinlag			22	483	
Totalt	3 091	1,72	949	227	540

Tabell 4.6.1 viser at det i 2021 var totalt 540 aktive siidaandeler. Antall aktive siidaandeler har gått ned med to i Øst-Finnmark. Det påpekes at antall siidaandeler er aktive andeler, altså med rein. I publikasjoner tidligere enn 2012 har man lagt til grunn samtlige andeler, også dem uten rein. Økonomisk utvalg så behovet for et bedre datagrunnlag og i 2021 ble det laget en ny arbeidstidsundersøkelse av NIBIO. Fra totalregnskapet for 2021 er denne grunnlaget for utregningen av årsverk. Dermed vil det kunne forekomme endringer fra 2020 til 2021 på grunn av endret bakgrunnsmateriale.

Det fremgår videre det var totalt 956 årsverk i reindriften i 2021. Arbeidsforbruket målt i timer per siidaandel er høyest i Polmak/ Varanger, og lavest i Karasjok Vest. Differansen er på 1 848 timer. Målt i antall rein per årsverk i samisk reindrift varierer arbeidsforbruket fra 161 rein i Troms til 369 rein i Karasjok Øst.

4.7 Sammendrag av totalregnskapet

Sammendrag av reindriftens totalregnskap for perioden 2018-21 er vist i tabell 4.7.1. Tabell 4.7.2 viser totalregnskapet for 2021 fordelt etter reinbeiteområder. De enkelte elementene i totalregnskapet er kommentert foran. Her gis derfor bare et kort sammendrag av hovedlinjene i utviklingen.

Tabell 4.7.1 Sammendrag av reindriftens totalregnskap i perioden 2018-21, og endring fra 2020 til 2021 (1 000 kroner)

Regnskapsposter	2018	2019	2020	2021	Endring
Produksjonsbaserte inntekter:	190 543	176 009	154 157	205 729	51 573
Kjøtt og biprodukter	122 767	146 898	100 231	151 866	51 635
Bonus	3 988	6 029	6 089	3 262	-2 828
Endring i livdyrverdien	12 879	-15 327	4 048	92	-3 956
Binæringsinntekter	13 776	9 097	7 954	8 428	474
Andre prod. baserte inntekter ¹	37 132	29 312	35 834	42 081	6 247
Statstilskudd:	92 461	106 335	130 875	108 120	-22 755
Direkte tilskudd	69 841	83 946	83 724	88 636	4 911
Andre tilskudd	12 107	13 167	9 555	11 587	2 032
Ekstraordinære tilskudd	342	330	24 826	1 691	-23 135
Tilskudd til tilleggsnæringer	481	105	32	122	90
Utviklingsprogrammet	281	365	174	230	56
Tiltak mot radioaktivitet	909	-	-	-	-
Konfl. demp. tiltak rovvilt	8 501	8 422	12 563	5 854	-6 709
Erstatninger:	104 006	88 050	102 763	114 273	11 511
Tap av rein	91 667	83 671	98 145	107 228	9 083
Arealinngrep	12 339	4 379	4 618	7 045	2 428
Sum inntekter	387 010	370 395	387 794	428 123	40 329
Kostnader:					
Siidaandelens kostnader	197 017	167 732	184 957	176 255	-8 702
Felleskostnader	39 821	36 476	66 032	37 075	-28 957
Kostnader i reinlag	10 870	14 497	12 875	13 850	975
Sum kostnader	247 708	218 705	263 864	227 180	-36 684
Vederlag til arbeid og kapital	139 301	151 690	123 931	200 943	77 012
Renter på lånt kapital	11 202	10 150	8 528	8 848	290
Vederlag til arbeid og egenkapital					
Totalt (1 000 kr.)	128 099	141 540	115 403	192 095	76 723
Per årsverk(kr.)	143 448	152 357	124 054	202 344	78 322
Per siidaandel (kr.)	229 158	252 749	207 001	341 807	134 860
Sum årsverk ²	893	929	930	949	19
Antall siidaandeler ³	559	560	558	562	4
<i>Vederlag til arbeid og egenkapital, ekskl. erstatninger for arealinngrep</i>					
<i>Totalt (1 000 kr)</i>	115 761	137 161	110 785	185 050	74 265
<i>Per årsverk (kr)</i>	129 631	147 643	119 090	195 299	76 209
<i>Per siidaandel (kr)</i>	207 085	244 930	198 718	334 762	136 044

¹ Posten omfatter leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter.

² Antall årsverkt for reinlagene er lagt til i sum årsverk

³ Antall årsverk for reindrift i reinlagene (22 i 2021) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

Tabell 4.7.1 viser en økning i resultatmålene fra 2020 til 2021. Vederlag til arbeid og egenkapital går opp fra 115,4 mill. kroner i 2020 til 192,1 mill. kroner i 2021 (+76,7 mill. kroner). Målt per årsverk utgjør resultatmålet vederlag til arbeid og egenkapital 202 344 kroner i 2021 (2020: 124 054 kroner). Tilsvarende tall per siidaandel i 2021 er 341 807 kroner (2020: 207 001 kroner).

Variasjoner i reintallet fra år til år, sammenholdt med områdenes priser og gjennomsnittsvæker, skaper endringene i samlet livdyrverdi. For 2021 gir dette en nedgang på 3,9 mill. kroner sammenlignet med 2020.

I 2021 var de produksjonsbaserte inntektene på 206 mill. kroner, mens de i 2020 var på 154,2 mill. kroner. Totalt er dette en økning på 51,6 mill. kroner.

Statstilskuddene går ned fra 130,9 mill. kroner i 2020 til 108,1 mill. kroner i 2021 (-22,8 mill. kroner). Dette skyldes hovedsakelig de høye ekstraordinære tilskuddene som følge av beitekrisen som var i 2020.

Erstatningene økes fra 102,8 mill. kroner i 2020 til 114,3 mill. kroner i 2021. Dette er en økning på 11,5 mill. kroner. Økningen kommer hovedsakelig som følge av økt utbetaling for tap som følge av rovvilt.

Totalt sett innebærer dette en økning i sum inntekter fra 387,8 mill. kroner i 2020 til 428,1 mill. kroner i 2021 (+40,3 mill. kroner).

De totale kostnadene i næringen reduseres fra 263,9 mill. kroner i 2020 til 227,2 mill. kroner i 2021.

Tabell 4.7.2 Totalregnskap for 2021 fordelt etter reinbeiteområder (1 000 kroner)

Regnskaps- poster	Øst- Finnmark	Vest- Finnmark	Troms	Nordland	Nord- Trøndelag	Sør-Tr./ Hedmark	Samisk reindrift	Reinlag	Totalt
Produksjonsbaserte inntekter:	69 348	59 479	13 037	7 235	12 301	23 393	184 793	20 937	205 729
Kjøtt og biprodukter	57 132	38 989	6 540	5 464	9 021	15 074	132 220	19 646	151 866
Bonus	1 868	1 359	34	0	0	0	3 262	0	3 262
Endring i livdyrverdien	-668	-1 365	1 750	-2 153	-1 056	2 293	-1 199	1 291	92
Binæringsinntekter	2 336	2 670	977	420	101	1 924	8 428	0	8 428
Andre	8 680	17 826	3 736	3 504	4 234	4 101	42 081	0	42 081
Statstilskudd:	30 545	38 553	8 760	7 735	6 915	9 645	97 294	5 966	108 119
Ordinære tilskudd	27 202	29 220	5 440	4 872	6 841	9 349	82 924	5 712	88 636
Andre tilskudd	846	5 536	2 289	2 473	74	296	6 654	74	11 587
Ekstraordinære tilskudd	0	1 191	264	57	0	0	1 511	180	1 691
Tilskudd til binæringer	0	34	88	0	0	0	122	0	122
Utviklingsprogrammet	90	0	0	140	0	0	230	0	230
Tiltak mot radioaktivitet	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Konfl.demp. tiltak rovvilt	2 408	2 572	679	194	0	0	5 853	0	5 853
Erstatninger:	22 377	31 271	14 119	24 273	13 043	8 429	113 512	761	114 273
Tap av rein	21 176	30 022	14 119	21 417	12 646	7 087	106 467	761	107 228
Arealinngrep	1 201	1 249	0	2 857	398	1 342	7 045	0	7 045
Sum inntekter	124 158	129 303	36 913	39 638	32 351	41 518	401 689	27 798	428 122
Kostnader:									
Siidaandelens kostnader	49 362	71 450	14 696	15 467	14 081	11 200	176 255	0	176 255
Felleskostnader	10 276	10 022	3 404	6 200	4 083	3 089	37 075	0	37 075
Kostnader i reinlag	0	0	0	0	0	0	0	13 850	13 850
Sum kostnader	59 638	81 472	18 100	21 667	18 164	14 289	213 330	13 850	227 180
Vederlag for arbeid og kapital	62 632	47 831	17 816	17 576	14 095	27 178	182 269	13 814	200 942
Renter på lånt kapital	3 131	2 489	691	940	635	491	8 376	471	8 848
Vederlag for arbeid og egenk.							0		
Totalt (1.000 kr)	59 501	45 342	17 125	16 636	13 460	26 686	178 751	13 343	192 094
Per årsverk(kr)	234 771	104 015	225 189	259 937	252 506	597 948	192 755	606 499	202 343
Per siidaandel (kr)	360 614	212 875	335 791	396 095	345 133	889 538	331 021	0	341 805
Sum årsverk	253	436	76	64	53	45	927	22	949
Ant.siidaandeler	165	213	51	42	39	30	540	0	562
<i>Vederlag for arbeid og egenkapital i 2020:</i>									
Totalt (1.000 kr)	23 041	22 391	7 891	11 309	18 809	20 850	104 291	11 113	115 403
Per årsverk (kr)	78 571	61 771	97 420	164 028	367 767	409 312	114 888	493 893	124 054
Per siidaandel (kr)	140 496	106 118	154 722	282 715	482 281	695 000	194 936	0	207 001
Antall årsverk i 2020	293	362	81	69	51	51	908	23	930
Antall siidaand. i 2020	164	211	51	40	39	30	535	0	558

Tabell 4.7.2 viser totalregnskapet for 2021 fordelt etter reinbeiteområder. Det går frem av tabellen at det er klare forskjeller i resultatene mellom reinbeiteområdene. Endringer i den samlede livdyrverdien skyldes i hovedsak endringer i reintall og flokksammensetning. Tabellen viser at disse endringene har stor betydning for resultatmålene i de fleste reinbeiteområdene. I de 562 siidaandelene inngår også reinlag som består av 22 årsverk.

Fra 2020 til 2021 utgjør endringene i samlet livdyrverdi følgende verdiendring i mill. kroner for de ulike reinbeiteområdene:

- **Øst-Finnmark:** -0,6
- **Vest-Finnmark:** -1,3
- **Troms:** + 1,7
- **Nordland:** -2,2
- **Nord-Trøndelag:** -1,0

- **Sør-Trøndelag/Hedmark:** +2,3
- **Reinlag:** + 1,3

Øst-Finnmark: Vederlag til arbeid og egenkapital økes med om lag 36,5 mill. kroner sammenlignet med 2020. De produksjonsbaserte inntektene økes med 29,2 mill. kroner. Statstilskuddene reduseres med 7,9 mill. kroner. De totale erstatningene økes med ca 4 mill. kroner. Totalt økes inntektene med 23,4 mill. kroner, og kostnadene reduseres med 13,2 mill. kroner. Antall siidaandeler er økt med 1 til 165.

Vest-Finnmark: Vederlag til arbeid og egenkapital økes med 22,9 mill. kroner sammenlignet med 2020. De produksjonsbaserte inntektene økes med 1,3 mill. kroner. Statstilskudd reduseres med 17,9 mill. kroner, og erstatninger økes med 5,3 mill. kroner. Samlet gjør dette at de totale inntektene økes med 12,2 mill. kroner. Kostnadene reduseres med om lag 5,6 mill. kroner. Antall siidaandeler økes med 2 til 213.

Troms: Vederlag til arbeid og egenkapital økes med 5,3 mill. kroner sammenlignet med 2020. De produksjonsbaserte inntektene økes med 2,3 mill. kroner. Statstilskudd og erstatninger økes med til sammen 1,4 mill. kroner. Kostnadene reduseres med 5,3 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 51.

Nordland: Vederlag til arbeid og egenkapital økes med 5,3 mill. kroner sammenlignet med 2020. De produksjonsbaserte inntektene økes med 1,1 mill. kroner. Statstilskudd reduseres med 4,4 mill. kroner, og erstatninger økes med 1,2 mill. kroner. Kostnadene reduseres med 15,5 mill. kroner. Antall siidaandeler økes med 2 til 42.

Nord-Trøndelag: Vederlag til arbeid og egenkapital reduseres med 5,3 mill. kroner sammenlignet med 2020. De produksjonsbaserte inntektene økes med 1,2 mill. kroner. Statstilskuddene økes med 0,7 mill. kroner sammenlignet med 2020, og erstatningene reduseres med 0,8 mill. kroner. Området øker sine kostnader med 1,8 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 39.

Sør-Trøndelag/Hedmark: Vederlag til arbeid og egenkapital økes med 5,8 mill. kroner sammenlignet med 2020. De produksjonsbaserte inntektene øker med 4,9 mill. kroner og erstatningene øker med 1,3 mill. Statstilskuddene øker med 0,3 mill. kroner. Kostnadene øker med 0,3 mill. kroner. Antall siidaandeler er uendret på 30.

Reinlag: Vederlaget til arbeid og egenkapital økes med 2,2 mill. kroner sammenlignet med 2020. De produksjonsbaserte inntektene økes med 1,4 mill. kroner. Statstilskudd økes med 1,3 mill. kroner og erstatninger reduseres med 0,2 mill. kroner. Kostnadene øker med omtrent 1 mill. kroner.

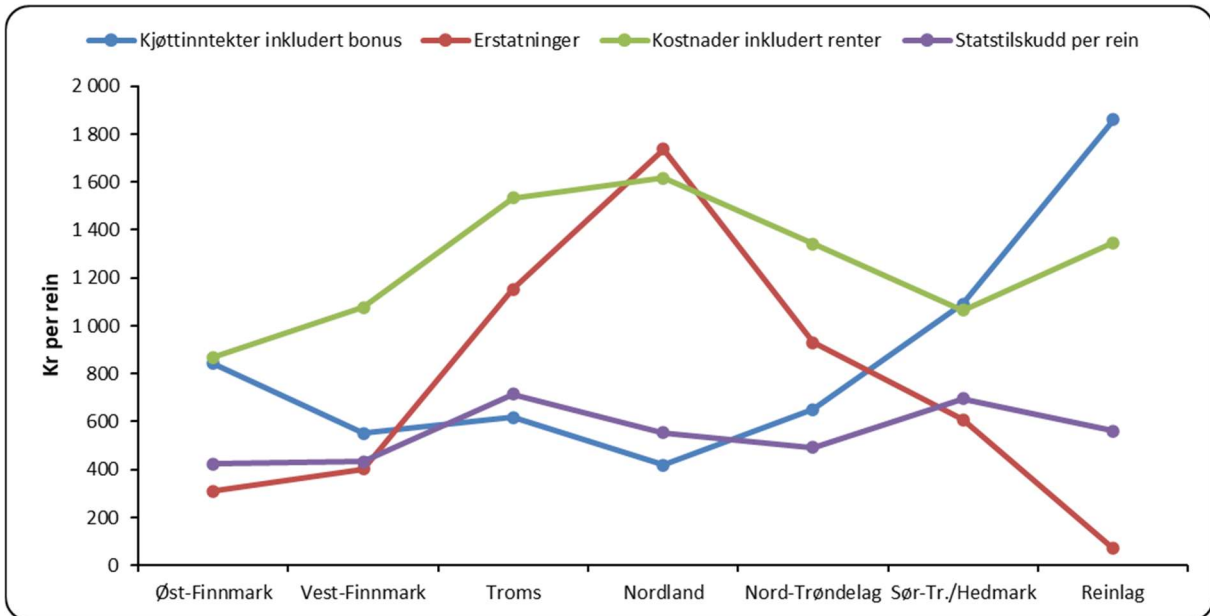
Tabell 4.7.3. Totalregnskap for 2021 fordelt på soner i Finnmark (1 000 kroner)

Regnskapsposter	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautokeino øst	Kautokeino midt	Kautokeino vest
Produksjonsbaserte inntekter:	30 777	18 001	20 511	19 311	25 018	14 923
Kjøtt og biprodukter	31 267	11 602	14 204	13 441	12 841	12 479
Bonus	1 378	221	268	336	537	486
Endring i livdyrverdien	-4 257	3 125	464	774	592	-2 731
Binæringsinntekter	140	352	1 844	343	1 889	437
Andre	2 249	2 700	3 731	4 417	9 158	4 251
Statstilskudd:	14 402	4 706	11 437	12 588	15 537	10 609
Direkte tilskudd	13 162	4 086	9 953	7 659	12 262	9 298
Andre tilskudd	121	150	575	3 470	1 635	431
Ekstraordinære tilskudd	-	-	-	697	262	232
Tilskudd til binæringer ¹	-	-	-	34	-	-
Utviklingsprogrammet	90	-	-	-	-	-
Tiltak mot radioaktivitet	-	-	-	-	-	-
Konfl.demp. tiltak rovvilt	1 029	470	909	728	1 197	647
Erstatninger:	9 614	7 007	5 756	7 758	15 664	7 849
Tap av rein	9 086	6 334	5 756	7 473	14 812	7 737
Arealinngrep	528	673	-	285	852	112
Sum inntekter	54 793	29 714	37 704	39 657	56 038	33 381
Kostnader:						
Siidaandelens kostnader	13 048	15 319	20 995	21 719	30 985	18 746
Felleskostnader	3 062	4 890	2 324	1 114	7 559	1 349
Kostnader i reinlag	-	-	-	-	-	-
Sum kostnader	16 110	20 209	23 319	22 833	38 545	20 094
Vederlag til arbeid og kapital	38 683	9 505	14 385	16 824	17 493	13 286
Renter på lånt kapital	879	889	1 363	784	1 113	592
Vederlag til arbeid og egenkapital						
Totalt (1 000 kr.)	37 804	8 616	13 022	16 040	16 381	12 695
Per årsverk(kr.)	376 900	131 676	148 466	126 864	84 659	102 169
Per siidaandel (kr.)	859 188	168 932	186 029	258 708	176 136	218 874
Sum årsverk	100	65	88	126	193	124
Antall siidaandeler	44	51	70	62	93	58
<i>Vederlag til arbeid og egenkapital i 2020:</i>						
Totalt (1 000 kr)	15 967	3 683	3 565	10 838	11 181	481
Per årsverk (kr)	325 980	34 528	25 908	113 221	62 422	5 487
Per siidaandel (kr)	371 318	72 211	50 932	174 810	121 528	8 437
Antall årsverk i 2020	49	107	138	96	179	88
Antall siidaandeler i 2020	43	51	70	62	92	57

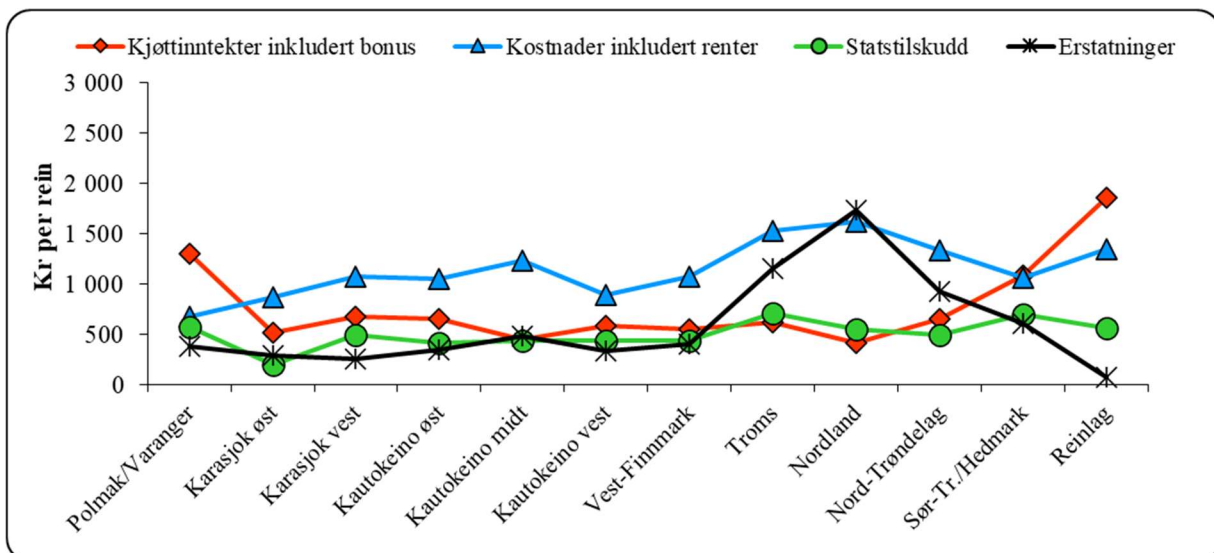
¹ Tilskudd til tilleggsnæringer fra Sametinget

Tabell 4.7.3 viser at det er store forskjeller mellom sonene i Finnmark, både innenfor områdene og mellom områdene. Dette fremkommer særlig på vederlagsberegningene per årsverk og per siidaandel. Vederlag til arbeid og egenkapital for Polmak/Varanger, som ligger høyest, utgjør 376 900 kroner per årsverk. For Kautokeino midt som ligger lavest, viser tilsvarende beregning 84 659 kroner per årsverk.

Figur 4.7.1 viser fordelingen av totalregnskapets hovedposter etter reintall og reinbeiteområde. Det fremgår av figuren at kjøttinntektene per rein er høyest hos reinlagene og i Sør-Trøndelag/Hedmark, samt at kostnadene per rein er høyest i Nordland og Troms.

Figur 4.7.1 Fordeling av totalregnskapets hovedposter i 2021 etter reintall, per reinbeiteområde (kroner per rein)

Figur 4.7.2 Fordeling av totalregnskapets hovedposter i 2021 etter reintall, fordelt på soner (kroner per rein)

Tabellene 4.7.4 og 4.7.5 viser henholdsvis vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk og vederlag til arbeid og egenkapital per siidaandel i perioden fra 2018 til 2021 for de ulike reinbeiteområdene og sonene.

Tabell 4.7.4 Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk i perioden 2018-21 (kroner)

Reinbeiteområde	2018	2019	2020	2021
Polmak/Varanger	474 980	322 828	325 980	376 900
Karasjok øst	55 459	80 773	34 528	131 676
Karasjok vest	30 272	102 363	25 908	148 466
Øst-Finnmark	115 298	132 175	78 571	234 771
Kautokeino øst	99 118	151 745	113 221	126 864
Kautokeino midt	82 657	91 346	62 422	84 659
Kautokeino vest	112 082	74 811	5 487	102 169
Vest-Finnmark	94 538	103 215	61 771	102 082
Troms	189 107	167 836	97 420	225 189
Nordland	81 354	182 204	164 028	265 691
Nord-Trøndelag	310 214	298 050	367 767	252 506
Sør-Tr./Hedmark	325 139	306 782	409 312	597 948
Sum samisk reindr.	134 363	146 147	114 888	191 338
Reinlag	540 006	383 490	493 893	606 499
Totalt	143 448	152 023	124 054	200 890

Polmak/Varanger skiller seg ut som den sonen i Finnmark som har jevnt positive tall og et godt resultat. Det er en nedgang i 2019, men er økende i 2020 og 2021. Dette skyldes blant annet at de produksjonsbaserte inntektene ligger på et høyt nivå sammenlignet med de øvrige sonene.

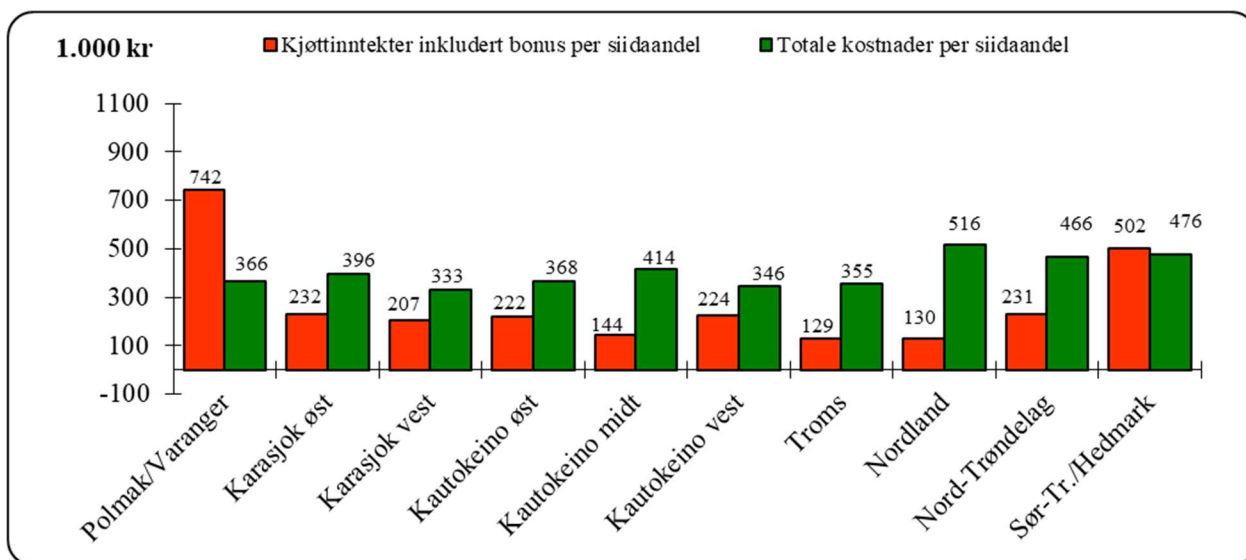
Det fremgår også av tabell 4.7.4 at vederlaget har variert mye i perioden, og at det er stor variasjon mellom sonene.

Tabell 4.7.5 Vederlag til arbeid og egenkapital per siidaandel i perioden 2018-21 (kroner)

Reinbeiteområde	2018	2019	2020	2021
Polmak/Varanger	518 160	366 850	371 318	859 188
Karasjok øst	107 719	167 759	72 211	168 932
Karasjok vest	56 652	198 876	50 932	186 029
Øst-Finnmark	194 478	234 094	140 496	360 614
Kautokeino øst	151 875	236 324	174 810	258 708
Kautokeino midt	145 760	175 890	121 528	176 136
Kautokeino vest	170 125	118 897	8 437	218 874
Vest-Finnmark	154 128	178 548	106 118	212 875
Troms	296 638	263 271	154 722	335 791
Nordland	133 653	305 191	282 715	396 095
Nord-Trøndelag	405 665	382 116	482 281	345 133
Sør-Tr./Hedmark	531 060	511 303	695 000	889 538
Sum samisk reindrift	217 624	246 572	194 936	331 021
Reinlag ¹	540 006	383 490	493 893	606 499
Totalt	229 158	252 196	207 001	341 805

Tabell 4.7.5 viser at vederlag til arbeid og egenkapital per siidaandel er høyest i 2021 i sammenligningsperioden.

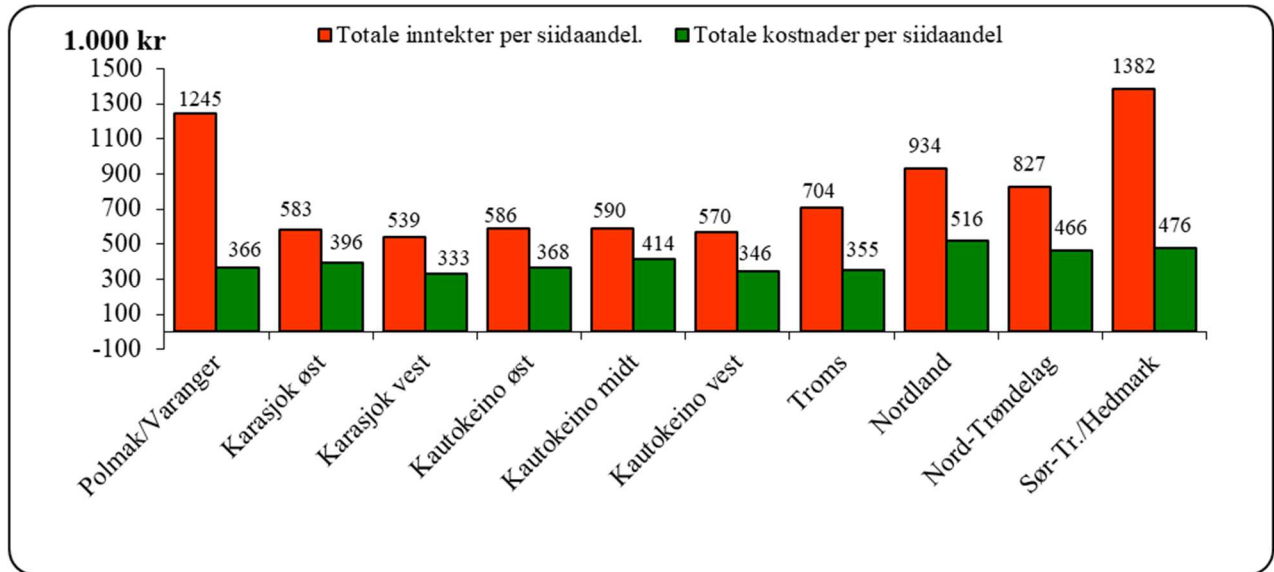
Figur 4.7.3 viser gjennomsnittlige kjøttinntekter per siidaandel i forhold til gjennomsnittlige totale kostnader per siidaandel i 2021. Det går frem av figuren at de totale kostnadene per siidaandel er større enn kjøttinntektene per siidaandel i alle områder utenom Polmak/Varanger og Sør-Trøndelag/Hedmark.

Figur 4.7.3 Kjøttinntekter per siidaandel og totale kostnader per siidaandel i 2021 (1 000 kroner)

I figur 4.7.4 er binæringsinntekter, andre produksjonsbaserte inntekter, statstilskudd og erstatninger lagt til på inntektssiden.

¹ Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk for reinlagene.

Figur 4.7.4 Totale inntekter per siidaandel og totale kostnader per siidaandel i 2021 (1 000 kroner)

4.8 Budsjett 2022

På samme måte som tidligere, er budsjettet i hovedsak basert på foreliggende regnskapstall og opplysninger fra slakteriene. Innledningsvis redegjøres det for bakgrunnen til budsjettallene. Deretter presenteres budsjettet for 2022 i tabell 4.8.1. Budsjettfordelingen på områdenivå, når det gjelder hovedpostene kjøttinntekter, statstilskudd, erstatninger og kostnader, er tatt med i figurene i kapittel 8.1.

Produksjonsbaserte inntekter

Vinterslakt for 2022 er på totalt 10 238 dyr slaktet ved slakteri for hele landet.

For 2022 budsjetteres det med et totalt slakteuttak på 66 497 dyr inkludert et privat slakteuttak på 5 721 dyr.

Det gjøres oppmerksom på privat uttak også omfatter dyr som er slaktet i utland, og etter Animaliehygieneforskriften til privat omsetning.

Med utgangspunkt i foreløpige slaktedata for 2022 (vinterslakt) og tall fra Animalia per uke 46, legger utvalget til grunn gjennomsnittlige slaktevekter på henholdsvis 20,41 kg for kalv og 35,8 kg for voksne dyr. Gjennomsnittlig slaktevekt totalt er 22,3 kg.

Andelen kalveslakt var 76 prosent i 2020 og 85 prosent i 2021. For 2022 legges det til grunn at andel kalveslakt vil være 81 prosent basert på slaktedata per uke 46 fra Animalia.

Med utgangspunkt i gjennomsnittsvekt, budsjettert antall slakt og budsjettert fordeling mellom kalv og voksne dyr forventes en total produksjon på 1 513 tonn i 2022.

Basert på innrapporterte slaktedata og informasjon fra slakteriene hittil i 2022, anslår utvalget en samlet gjennomsnittspris på 102,83 kroner per kg. Det gjøres oppmerksom på at i budsjett for 2022 mangler vi pris for høstslakt og kvantumsinformasjon fra et av slakteriene. I dette tilfellet er det tatt utgangspunkt i gjennomsnittspris høsten 2021, samt andel slakt dette slakteriet historisk har hatt de siste årene.

På grunnlag av kvantums- og prisanslagene budsjetteres kjøttinntektene i kalenderåret 2022 til 156 mill. kroner.

Binæringsinntekter og andre produksjonsbaserte inntekter forventes å være på samme nivå som i 2021. Det budsjetteres derfor med henholdsvis 8,4 og 42,1 mill. kroner på disse postene.

Livdyrverdien for 2022 beregnes av et gjennomsnitt fra de tre siste årene. Med dette som utgangspunkt legges det til grunn at den beregnede livdyrverdien vil endres negativt med 3,7 mill. kroner.

Statstilskudd

Statstilskuddene budsjetteres blant annet på grunnlag av foreliggende regnskapstall per 23. november 2022, samt prognoser.

Ordinære tilskudd budsjetteres med 90,6 mill. kroner i 2022. Dette er en økning på 2 mill. kroner fra 2021.

Andre tilskudd budsjetteres med 13,3 mill. kroner, noe som er en økning på 6,5 mill. kroner sammenlignet med 2021.

For ekstraordinære tilskudd er det regnskapsført 46,8 mill. kroner per 23. november 2022, mot 1,7 mill. kroner i 2021. Ekstraordinært tilskudd til kriseberedskap er hoveddelen av denne posten, og på grunn av beitekrisen i 2022 var det store utbetalinger her dette året.

I 2022 budsjetteres utbetalinger over Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og utvikling til reindriftsutøvere med 0 mill. kroner og tilskudd til næringskombinasjoner budsjetteres med 0,03 mill. kroner.

På bakgrunn av foreliggende regnskapstall og forventede utbetalinger ut året, blir det ikke budsjettert med utbetalinger til tiltak mot radioaktivitet i 2022.

For forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader budsjetteres det med 8,9 mill. kroner for 2022.

I sum budsjetteres statstilskudd med 160,5 mill. kroner, en økning på 57 mill. kroner fra regnskapsåret 2021.

Erstatninger

Erstatninger for tap av rein til rovvilt og erstatninger for tap av rein i trafikken (tog og bil) beregnes med utgangspunkt i de tre foregående år. Det vil si at det budsjetteres med et gjennomsnitt av de tre foregående årene, vektet opp mot områdenes historiske andel av de forskjellige erstatningsordningene. Erstatninger for arealinngrep budsjetteres også med et gjennomsnitt av de tre foregående årene.

Totalt sett innebærer dette at erstatninger budsjetteres med 101,7 mill. kroner i 2022, noe som er en reduksjon på 12 mill. kroner sammenlignet med 2021.

Kostnader

De generelle kostnadene er i utgangspunktet budsjettert til å gå opp i forhold til 2021, korrigert for endringer i konsumprisindeksen.

Med dette som utgangspunkt budsjetteres det med 195,0 mill. kroner på posten siidaandelens kostnader, 67,8 mill. kroner på posten felleskostnader og 13,6 mill. kroner på reinlagenes kostnader.

De totale kostnadene budsjetteres da til 276,4 mill. kroner i kalenderåret 2022.

Vederlag til arbeid og egenkapital

Vederlag til arbeid og kapital beregnes til 192,1 mill. kroner, en nedgang på 8,8 mill. kroner i forhold til regnskap 2021.

Gitt en forventet gjeldsbelastning likt året før og rentenivå (Nibor-rente per september 2022), budsjetteres rentekostnader for 2022 med 8,5 mill. kroner.

Totalt sett innebærer dette en nedgang i vederlag til arbeid og egenkapital fra 192,1 mill. kroner i 2021 til 183,6 mill. kroner i 2022.

Beregnet arbeidsinnsats for 2022 er 947 årsverk, og beregnet vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk er 193 904 kroner (2021: 202 344 kroner). Vederlag til arbeid og egenkapital per siidaandel er beregnet til 326 738 kroner (2021: 341 807 kroner).

Tabell 4.8.1 Sammendrag av totalregnskapet i perioden 2018-21, budsjett for 2022 og endring fra 2021 til 2022 (1 000 kroner)

Regnskapsposter	2018	2019	2020	2021	Budsjett 2022	Endring 2021-22
Produksjonsbaserte inntekter:	190 543	176 009	154 157	205 729	206 312	583
Kjøtt og biprodukter	122 767	146 898	100 231	151 866	155 609	3 743
Bonus	3 988	6 029	6 089	3 262	3 923	661
Endring i livdyrverdien	12 879	-15 327	4 048	92	-3 729	-3 821
Binæringsinntekter	13 776	9 097	7 954	8 428	8 428	0
Andre prod. baserte innt.	37 132	29 312	35 834	42 081	42 081	0
Statstilskudd:	92 461	106 335	130 875	108 120	160 525	52 405
Direkte tilskudd	69 841	83 946	83 724	88 636	90 645	2 009
Andre tilskudd	12 107	13 167	9 555	11 587	13 262	1 675
Ekstraordinære tilskudd	342	330	24 826	1 691	47 638	45 947
Tilskudd til binæringer ¹	481	105	32	122	34	-88
Utviklingsprogrammet	281	365	174	230	0	-230
Tiltak mot radioaktivitet	909	0	0	0	0	0
Konfl. demp. tiltak rovvilt	8 501	8 422	12 563	5 854	8 946	3 617
Erstatninger:	104 006	88 050	102 763	114 273	101 695	-12 579
Tap av rein	91 667	83 671	98 145	107 228	96 347	-10 881
Arealinngrep	12 339	4 379	4 618	7 045	5 347	-1 698
Sum inntekter:	387 010	370 395	387 794	428 123	468 532	40 409
Kostnader:						
Siidaandelens kostnader	197 017	167 732	184 957	176 255	195 040	18 784
Felleskostnader	39 821	36 476	66 032	37 075	67 808	30 733
Kostnader i reinlag	10 870	14 497	12 875	13 850	13 577	-273
Sum kostnader:	247 708	218 705	263 864	227 180	276 424	49 244
Vederlag til arbeid og kapital	139 301	151 690	123 931	200 943	192 108	-8 835
Renter på lånt kapital	11 202	10 150	8 528	8 848	8 481	-367
Vederlag til arbeid og egenkapital						
Totalt (1 000 kr)	128 099	141 540	115 403	192 095	183 627	-8 469
Per årsverk(kr)	143 448	152 357	124 054	202 344	193 904	-8 515
Per siidaandel (kr)	229 158	252 749	207 001	341 807	326 738	-15 069
<i>Vederlag til arbeid og egenkapital eks erstatning for arealinngrep</i>						
<i>Totalt (1 000 kr)</i>	<i>115 761</i>	<i>137 161</i>	<i>110 785</i>	<i>185 050</i>	<i>178 280</i>	<i>-6 770</i>
<i>Per årsverk (kr)</i>	<i>129 631</i>	<i>147 643</i>	<i>119 090</i>	<i>195 299</i>	<i>188 517</i>	<i>-6 782</i>
<i>Per siidaandel (kr)²</i>	<i>207 085</i>	<i>244 930</i>	<i>198 718</i>	<i>334 762</i>	<i>321 391</i>	<i>-24 140</i>
Sum årsverk	893	929	930	949	947	-2
Antall siidaandeler	559	560	558	562	562	0

¹ Tilskudd til tilleggsnæringer fra Sametinget

² Antall årsverk for reindrift i reinlagene (20 i 2018 og 23 i 2019 og 2020 og 22 for 2021) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

Tilleggsinformasjon

- Kapittel 5: Nærmere om reindriftsavtalen
- Kapittel 6: Langsiktige utviklingstrekk for reindriften
- Kapittel 7: Husholdsinntekter for reindriftsfamilier
- Kapittel 8: Vurderinger av materialet
- Vedlegg:
 1. Tabeller
 2. Tabelloversikt
 3. Figuroversikt
 4. Kart over reinbeiteområdene
 5. Ordforklaring

5. Nærmere om reindrifftsavtalen

I dette kapitlet gis en nærmere beskrivelse av reindrifftsavtalen mellom Norske Reindrifftsamers Landsforbund og staten ved Landbruks- og matdepartementet. Innledningsvis omtales bakgrunnen for og utviklingen av avtalen frem til i dag. Deretter beskrives reindrifftsavtalen for 2022/2023 nærmere. Resten av kapitlet gir en oversikt over reindrifftsavtalen de senere år, med hovedvekt på de største avtalepostene – Reindrifftsens utviklingsfond og Kostnadssenkende og direkte tilskudd.

5.1 Innledning

Reindrifftsavtalen er, ved siden av reindrifftsloven, det viktigste redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindrifftspolitikken. I forhandlingene om reindrifftsavtalen drøftes sentrale økonomiske spørsmål som knytter seg til utviklingen i næringen, samt at det fastsettes retningslinjer for bruken av de økonomiske virkemidlene. Ved at næringen representert ved Norske Reindrifftsamers Landsforbund er gitt forhandlingsrett med staten, er næringen gitt en særlig mulighet til å utøve avgjørende innflytelse på egen økonomisk situasjon og utvikling. Reindrifftsavtaleforhandlingene gjennomføres etter de bestemmelser som er gitt i gjeldende Hovedavtale for reindrifften. Hovedavtalen ble inngått mellom staten ved Landbruksdepartementet og Norske Reindrifftsamers Landsforbund den 26. februar 1993. I henhold til avtalens § 2 skal Landbruks- og matdepartementet og NRL føre forhandlinger om en løpende reindrifftsavtale med tiltak som tar sikte på en utvikling av reindriffts-næringen i samsvar med de til enhver tid vedtatte mål og retningslinjer for reindrifftspolitikken.

Fra midten av 1970-tallet til midten av 1980-tallet var det en forholdsvis sterk vekst i overføringene over reindrifftsavtalen. Disse overføringene ga reindrifftsutøverne økt økonomisk trygghet og en mulighet til å videreutvikle reindrifften som næring. Samtidig bidro overføringene til en utilsiktet virkning ved at reintallet økte, og da særlig reintallet i deler av Finnmark. På 1990-tallet sto reintallstilpassingen i Finnmark, men også reintalls- og inntektsfordelingen, sentralt når man drøftet innretningen av de økonomiske virkemidlene over reindrifftsavtalen. Innretningen av de økonomiske virkemidlene viste seg etter hvert ikke å ha den ønskede effekt på reintallstilpassningen.

Fra og med reindrifftsavtalen 2003/2004 ble tilskuddsordningene derfor lagt vesentlig om. Tilskuddene til siidaandeler og reinlag ble endret fra ordninger som i stor grad var faste beløp per siidaandel, til ordninger som premierer produksjon og verdiskaping. Dette innebærer at mens ordningene tidligere var knyttet opp mot et minstekrav til produksjon (kg), er dagens ordninger knyttet til verdien av det som produseres (kroner). Videre er det rettet oppmerksomhet mot tiltak som skal legge til rette for økt slakting og omsetning av reinkjøtt, ved fortsatt å stimulere til reell markedsrettet produksjon og verdiskaping.

I de siste årene har en særlig fremhevet og prioritert næringsrettede tiltak, samt gjennomført en rekke forenklingstiltak i reindrifftsavtalen.

Perioden for de årlige reindrifftsavtalene løper fra 1. juli til 31. juni. Regelverket som er fastsatt etter avtalen trer i kraft 1. juli. Den økonomiske rammen for avtalen gjelder det påfølgende budsjettåret, og bevilges av Stortinget som en del av den ordinære behandlingen av statsbudsjettet for det aktuelle året.

5.2 Reindrifftsavtalen 2022/2023

Rammen for reindrifftsavtalen 2022/2023 er på 180,0 mill. kroner. Dette er en økning på 15,5 mill. kroner fra foregående avtaleår. Bevilgningen for reindrifftsavtalen 2022/2023 blir innarbeidet i statsbudsjettet 2023 på ordinær måte gjennom Prop.nr 1 S (2021-2022), Landbruks- og matdepartementet.

Den totale bevilgningen for de kostnadssenkende og direkte tilskuddene er økt fra 97,7 mill. kroner for avtaleåret 2021/2022 til 108,7 mill. kroner for avtaleåret 2022/2023.

Avsetning til produksjonspremie forblir uendret på 41,8 mill. kroner, satsen endres fra 39 prosent til 38 prosent av avgiftspliktig salgsinntekt. Avsetningen til kalveslaktetilskuddet går opp fra 23,3 mill. kroner til 24,6 mill. kroner, satsen videreføres med 500 kroner per slaktet kalv. Det avsettes 2,2 mill. kroner til særskilt driftstilskudd til ungdom, dette er en videreføring fra 2021/2022.

Etableringstilskudd går opp fra 3,5 mill. kroner til 5,2 mill. kroner, og ektefelle-/samboertillegget går ned med 0,3 mill. kroner til 0,9 mill. kroner.

Distriktstilskuddet får en økning på 3,4 mill. kroner til 28,1 mill. kroner i 2022/2023.

Avsetningene til velferdsordninger økes med 0,3 millioner til 4,3 mill. kroner. Organisasjonstilskuddet til NRL videreføres med 7,3 mill. kroner.

5.3 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme

Tabellene 5.3.1 og 5.3.3 viser fordelingen av henholdsvis reindrifftsavtalens ramme og rammen for kapittel 1151, post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd* de fem siste avtaleårene. Tabellene 5.3.2 og 5.3.4 viser foreliggende regnskapstall. Det gjøres oppmerksom på at det ikke vil være samsvar mellom ramme og regnskapstall. Eksempelvis kan et tilskudd som gjelder for avtaleåret 2019/2020 komme til utbetaling først i regnskapsåret 2021. Dette gjelder blant annet i tilfeller der søknadene er mangelfulle og det kreves tilleggsopplysninger før de kan innvilges.

Reindrifftsavtalens ramme er ikke en overslagsbevilgning. Dette innebærer at økt slakting som igjen medfører økte utbetalinger av de produksjonsrettede tilskuddene må finne sin inndekning innenfor gitt ramme. De bevilgningstall som presenteres i kapittel 5 er de bevilgningstall som er fremforhandlet av avtalepartene, og som Stortinget har bevilget gjennom sin behandling av statsbudsjettet for det enkelte år. Dette innebærer at de budsjettmessige omfordelingene som avtalepartene har gjort i løpet av året, eller som Stortinget har vedtatt i løpet av budsjettåret, ikke fremkommer i oversikten.

De to største postene i reindrifftsavtalen er post 51 Reindrifftens utviklingsfond og post 75 Kostnadssenkende og direkte tilskudd. Disse to postene omtales nærmere i kapitlene 5.4 og 5.5.

Tabell 5.3.1 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme de fem siste budsjettårene (mill. kroner)

Post	Benevnelse	Budsjettår 2019	Budsjettår 2020	Budsjettår 2021	Budsjettår 2022	Budsjettår 2023
51	Reindriftens Utviklingsfond	33,9	36,6	42,4	55,5	59,7
72	Organisasjonstilskudd	7,5	7,3	7,3	7,3	7,3
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	79,1	88,2	95,8	97,7	108,7
79	Velferdsordninger	2,6	4,0	4,0	4,0	4,3
	Sum	123,1	136,1	149,5	164,5	180,0

Tabell 5.3.2 Utbetalinger over reindrifftsavtalen de fire siste årene (mill. kroner)

Post	Benevnelse	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Regnskap 2021	Regnskap 2022*
51	Reindriftens Utviklingsfond	42,7	80,7 ¹	27,2	85,6 ²
72	Organisasjonstilskudd	7,5	7,1	7,2	7,3
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	84,0	83,7	88,7	85,5
79	Velferdsordninger	2,4	2,9	3,0	2,1
	Sum	136,6	174,4	109,7	180,4

*Regnskapstall per 3.11.22

Tabellene 5.3.3 og 5.3.4 viser at *Tilskudd til siidaandeler og reinlag* utgjør hoveddelen av post 75.

Tabell 5.3.3 Spesifikasjon av rammen for post 75 Kostnadssenkende og direkte tilskudd de fem siste avtaleårene (mill. kroner)

Benevnelse	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023
Tilskudd til siidaandeler og reinlag	63,0	68,9	74,0	73,0	75,6
<i>Produksjonspremie</i>	33,0	35,5	40,4	41,8	41,8
<i>Særskilt driftstilskudd til ungdom</i>	2,0	2,2	2,2	2,2	2,2
<i>Etableringstilskudd</i>	2,6	4,4	3,9	3,5	5,2
<i>Kalveslaktetilskudd</i>	24,0	25,6	24,5	23,3	24,6
<i>Ektefelle- og samboer tillegg</i>	1,4	1,2	1,1	1,2	0,9
<i>Særskilt driftstilskudd til kvinner</i>	-	1,9	1,9	1,0	0,9
Distriktstilskudd	16,1	17,4	21,8	24,7	28,1
Frakttilskudd ³	2,0	-	-	-	-
Tilskudd til rapportering av rein ¹	0,3	-	-	-	-
Totalt post 75	79,1	88,2	95,8	97,7	108,7

¹ Ekstraordinær bevilgning til å håndtere beitekrise på 30 mill. kroner i 2020

² Ekstraordinær bevilgning til å håndtere beitekrise på 30 mill. kroner i 2022

³ Fra 2018/19 er frakttilskudd og tilskudd til rapportering av rein flyttet til Reindriftens utviklingsfond.

Tabell 5.3.4 Spesifikasjon av regnskapet for post 75 Kostnadssenkende og direkte tilskudd de fire siste avtaleårene (mill. kroner)

Benevnelse	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Regnskap 2021	Regnskap 2022*
Tilskudd til siidaandeler og reinlag	68,6	67,3	54,8	66,0
<i>Produksjonspremie</i>	35,4	35,1	27,0	38,7
<i>Særskilt driftstilskudd til ungdom</i>	2,2	2,2	2,2	2,1
<i>Etableringstilskudd</i>	3,7	3,5	3,4	2,8
<i>Kalveslaktetilskudd</i>	26,4	25,3	21,3	21,6
<i>Ektefelle- og samboertillegg</i>	0,9	0,7	0,5	0,2
<i>Særskilt driftstilskudd til kvinner</i>		0,5	0,4	0,6
Distriktstilskudd	15,4	16,4	21,6	19,5
Frakttilskudd	-	-		
Tilskudd til kjønns- og aldersfastsetting	-	-		
Ekstraordinært tilskudd til siidaandeler og reinlag	-	-	12,3	-
Totalt post 75	84,0	83,7	88,7	85,5

*Regnskapstall per 3.11.22

5.4 Reindrifftsens utviklingsfond

Hovedandelen av bevilgningen på Reindrifftsens utviklingsfond (RUF) avsettes av avtalepartene til enkelte øremerkede formål. Det resterende av bevilgningen skal benyttes til de formål som sorterer under RUF, men er i utgangspunktet frie midler underlagt fondet. Tabell 5.4.1 gir en oversikt over fordelingen av bevilgningene på fondet de fire siste årene. Enkelte av tildelingene er fastsatt avtalepartene mens andre er RUF-styrets/Landbruksdirektoratets disponeringer på løpende ordninger.

**Tabell 5.4.1 Fordeling av bevilgninger over Reindriften utviklingsfond
2018-2021 (1 000 kroner)**

	2018	2019	2020	2021
Konfliktforebyggende tiltak reindrift/jordbruk	1 450	1 450	1 500	1 500
Utviklingsprogrammet	8 200	8 200	8 200	8 200
Fagbrevordning	2 000	2 766	2 500	3000
Markeds tiltak	5 000	5 000	5 000	5 000
Tilskudd til utgifter ved føring og flytting som følge av manglende konvensjon mellom Norge og Sverige om reinbeite	2 800	3 255	3 200	3 460
Pramming/transport	6 218	4 500	4 708	5 298
Lærings- og omsorgsbaserte tjenester	1 850	1 570	2 970	1 930
Reindriften arealbrukskart	300	300	-	-
Nasjonalt klassifiseringssystem	850	640	-	-
Utvikling av register for reinmerker	-	-	-	1 500
Veiledningsmateriell for reindriftnæringen	-	-	-	1 600
Beredskapsseminar for næringen	-	-	-	400
Fjerning gamle og ulovlige gjerder	1 000	1 000	800	-
Reindriftsfaglig medvirkning	200	200	-	-
Rådgivningstjeneste i arealsaker	-	-	-	500
Arbeidstidsundersøkelse	-	-	-	200
Utredning tiltak som sikrer rekruttering og generasjonsoverganger	-	-	-	400
Utredning strategier og tiltak for klimatilpasning i reindriften	-	-	-	200
Utredning sikre norsk reindrift tilgang til beiteområder i Sverige	-	-	-	470
Optisk klassifiseringssystem for reinkjøtt	1 150	110	1 000	500
Tilrettelegging distriktsplaner Nordland og Troms	150	-	-	-
Fremtidsrettet rein- og jordbruksdrift i Hedmark/Trøndelag	500	-	-	-
Beredskapsfond	-	2 000	41 000	3 000
Møtekostnader beredskapsutvalg	-	-	-	250
Etablering HMS tjeneste i reindrift	-	1 000	1 000	2 000
Frakttilskudd	-	2 000	2 500	2 500
Tilskudd til rapportering	-	300	300	300
Gjennomgang av tidligere utredninger kvinnerettede tiltak	200	-	-	-
Forskning/forskningsformidling	3 158	150	500	515
Kvinnerettede tiltak	300	277	600	170
Tråante 2017 torg	-	-	-	-
Feltbarnehager	120	87	80	60
Gjeterhytter	-	-	-	-
Gjerdeanlegg/sperregjerder	800	3 176	1 518	1 036
Refusjon kursutgifter	80	11	50	70
Administrasjonskost. RUF-styret	100	120	60	100
Administrasjonskost. Økonomisk utvalg	600	500	360	400
Tap av rein i ulykke	-	-	141	-
Juridisk bistand	102	416	182	513
Diverse	294	891	400	1 488
Tilsagn totalt:	37 422	39 919	78 569	46 560

Det går frem av tabellen at de tre største postene på fondet, gjennom hele perioden, er postene Utviklingsprogrammet, Pramming/transport, og Markedstiltak. På grunn av beitekrise i 2020 ble det gjort en ekstrabevilgning til Reindrifftsens Utviklingsfond på 30 millioner i tillegg til at avtalepartene besluttet å overføre 10 millioner fra Reindrifftsens Utviklingsfonds egenkapital. Dette sees på post 51 under beredskapsfond.

Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindrifftsbasert vekst og verdiskapning

Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindrifftsbasert vekst og verdiskapning, tidligere Utviklingsprogrammet for grønt reiseliv og lokalmat, ble fra 1. januar 2015 utvidet til også å inkludere Reinprogrammet. Reinprogrammet ble gjort operativt fra høsten 2012. Programmet avløste da det tidligere VSP rein. Programmet skal være tilpasset bedriftenes utfordringer. Samtidig skal reiselivsbasert næringsutvikling i reindrifften, samt samarbeidstiltak mellom reindrifften og foredlingsbedrifter, inngå.

Det ble avsatt en bevilgning på 8,2 mill. kroner over reindrifftsavtalen 2021/22 til Utviklingsprogrammet.

Tabell 5.4.2 viser en oversikt over innvilgede prosjektsøknader over Utviklingsprogrammet i perioden fra programmet startet opp i 2015 og frem til 21.08.2022. Det fremgår av tabellen at det er innvilget totalt 53,6 mill. kroner fordelt på 107 prosjekter. Dette tilsvarer et gjennomsnitt på 501 799 kroner per prosjekt. Av de 107 prosjektene er 41 prosent lokalisert i Finnmark.

Tabell 5.4.2 Innvilgede prosjektsøknader over Utviklingsprogrammet fra 2015 og frem til 21.08.2022*

Reinbeiteområde	Antall prosjekter	% av ant. prosjekt	Innv. beløp (1 000 kr)	Gj.sn. innv. beløp (kr)
Øst-Finnmark	21	20 %	10 098	480 879
Vest-Finnmark	23	21 %	8 223	357 533
Troms	12	11 %	4 130	344 167
Nordland	8	7 %	3 068	383 438
Nord-Trøndelag	3	3 %	2 505	835 000
Sør-Tr./Hedmark	5	5 %	3 640	728 000
Reinlag	0	0 %	0	0
Flere områder	35	33 %	22 028	629 379
Totalt	107	100 %	53 692	501 799

*Regnskapstall per 21.08.2022.

Pramming

Landbruksdirektoratet administrerer på vegne av reindriffts-næringen en avtale med 2Marine AS, om pramming av rein til og fra øyene for sommerbeite. Det geografiske området for ordningen er Vest-Finnmark og Nord-Troms.

I 2021 er det tildelt 5,5 mill.kroner til pramming.

Forskning og utvikling

Fra og med avtaleåret 2011/2012 er det ikke foretatt konkrete avsetninger til forskning og utvikling (FoU) over reindrifftsavtalen, men lagt opp til at RUF-styret selv avklarer avsetning til formålet. Dette med unntak av enkelte øremerkinger som avklares under forhandlingene om reindrifftsavtalen. I 2011/12 ble det øremerket 0,15 mill. kroner til et forskningsprosjekt på Fosen. I 2012/13, 2013/14 og 2014/15 var øremerkingen på henholdsvis 0,3 mill. kroner, 1,0 mill. kroner og 1,0 mill. kroner til finansiering av NRLs andel i prosjektet «Reindriftens hverdag».

RUF styret utarbeidet i 2018 en ny handlingsplan for Reindriftens utviklingsfonds midler for FoU. Planen er gjeldende fra og med 2019. Handlingsplanens FoU-områder som er aktuelle for støtte er reindriftens arealbruk, driftsmessige forhold i reindriften og Reinhelse og dyrevelferd.

Tabell 5.4.3 Innvilgede prosjektsøknader til forskning og utvikling i perioden 2020-22, antall prosjekter og beløp (1 000 kroner)

FoU-område	2020		2021		2022*		Totalt	
	Antall innvilget	Innvilget beløp	Antall innvilget	Innvilget beløp	Antall innvilget	Innvilget beløp	Innvilget beløp	Andel av innvilget
Reindriften arealbruk	-	-	-	-	-	-	-	-
Driftsmessige forhold	2	485	2	515	-	-	1000	100 %
Reinhelse og dyrevelferd	-	-	-	-	-	-	-	-
Totalt	2	485	2	515			1 000	100 %

* Foreløpige tall per 29.08.2022

Tabell 5.4.3 gir en oversikt over innvilgede prosjektsøknader i perioden 2020-2022 innenfor hvert av FoU-områdene. Hoveddelen av forskningsmidlene er benyttet på driftsmessige forhold. Tallene per år inneholder både pågående prosjekter (over flere år) og nye prosjekter. Dette betyr at et prosjekt kan framkomme som innvilget søknad flere år på rad. Antall innvilgede søknader er dermed noe høyere enn antall prosjekter.

Tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part

I henhold til forskrift om tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part kan tilskudd bevilges til bygging av gjerder som verner innmarksareal, kulturbeite, plantefelt og bebygde områder mot reinbeite, under forutsetning av at partene er enige om dette. Under spesielle forhold kan det gis tilskudd også til andre tiltak som vil virke konfliktdepende.

Fra og med 2014 er det Statsforvalteren i Trøndelag som er tilskuddsforvalter. For avtaleåret 2021/22 var avsetningen til konfliktforebyggende tiltak på 1,5 mill. kroner over reindrifftsavtalen, og 1,5 mill. kroner over jordbruksavtalen. Avsetningen skal også dekke kostnadene til administrasjon av ordningen.

Tabell 5.4.4 Innvilgede prosjektsøknader til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og berørt part i perioden 2019-2021, antall prosjekter og beløp (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2019-2021		2022*		Totalt i perioden	
	Antall innvilget	Innvilget beløp	Antall innvilget	Innvilget beløp	Innvilget beløp	%-vis fordeling
Polmak/Varanger	4	768	0	0	768	8 %
Karasjok	0	0	0	0	0	0 %
Øst-Finnmark	4	768	0	0	768	8 %
Vest-Finnmark	2	988	0	0	988	10 %
Troms	2	1 901	1	186	2 087	21 %
Nordland	0	0	0	0	0	0 %
Nord-Trøndelag	1	500	0	0	500	5 %
Sør-Tr./Hedmark	11	3 651	3	1 984	5 636	56 %
Reinlag	0	0	0	0	0	0 %
Totalt	20	7 808	4	2 170	9 978	100 %

*Foreløpige tall per 16.9.2022

Tabellen viser at en stor andel av de totale bevilgningene til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og jordbruk har gått til Troms og Sør-Trøndelag/Hedmark.

Tilskudd til frakt og rapportering av slaktet rein

Tilskudd til slakterier er frakttilskudd og tilskudd for rapportering av slaktet rein. Frakttilskuddet forvaltes i henhold til forskrift om tilskudd ved frakt av rein i forbindelse med slakting. Frakttilskuddet skal i henhold til forskriftens § 1 bidra til utjevning av pris på reinkjøtt til reineiere i ulike reinbeitedistrikter og reinlag, samt bidra til effektiv slakting og omsetning av reinkjøtt. Tilskuddet skal også bidra til økt slakteuttak før innflytting til høst- og vinterbeiter. Rapporteringstilskuddet forvaltes i henhold til Forskrift om rapportering av slaktet rein og lagerbeholdning. Forskriften skal sikre at det foreligger en forvaltningsmessig kontroll av det slakteuttak som kreves for enkelte ordninger over reindrifftsavtalen samt oversikt over lagerbeholdning av reinkjøtt jf. § 1.

Frakttilskudd kan gis ved frakt av levende rein og skrotter i perioden 15. august til og med 31. desember med en sats på 40 kroner per dyr, og i perioden 1. januar til og med 31. mars kan det gis tilskudd til frakt av skrott med en sats på 30 kroner per dyr.

Tabell 5.5.7 og 5.5.8 gir en oversikt over resultatene av tilskuddsbehandlingen for tilskudd til slakterier de tre siste driftsårene. Det gjøres oppmerksom på at beløpene ikke samsvarer med faktiske utbetalinger i driftsårene som følge av forskyvninger i utbetalingstidspunkt, og tabellen viser derfor utbetalingene i kalenderåret. Det er en nedgang fra 2020 til 2021 dette kommer som følge av flere avslag i søknadsbehandling.

Tabell 5.4.5 Tilskudd til frakt de tre siste driftsårene, etter utbetalingsår (1 000 kroner)

	2019	2020	2021
Frakt av levende rein	850	1 292	509
Frakt av skrott	1 157	1 095	577
Totalt	2 006	2 387	1 087

**Tabell 5.4.6 Tilskudd for rapportering av slaktet rein og lagerbeholdning, etter utbetalingsår
(1 000 kroner)**

	2019	2020	2021
Tilskudd for rapportering	207	308	133 372
Optisk klassifisering	1 395	635	1 000 000

5.5 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

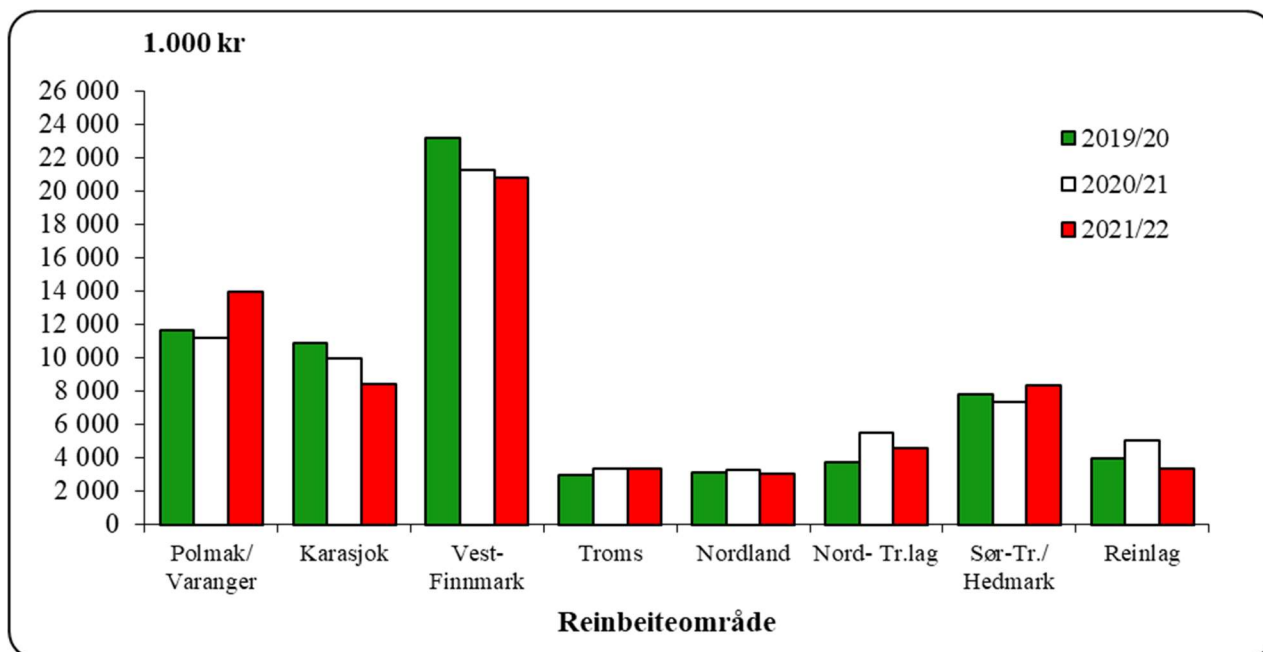
Som vist i tabell 5.3.4 består kap. 1151 post 75 kostnadssenkende og direkte tilskudd av underpostene tilskudd til siidaandeler og reinlag, tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag (distriktstilskudd). I tillegg ble det i 2021 gitt et ekstraordinært tilskudd til siidaandeler og reinlag som en delvis kompensasjon for negative konsekvenser av beitekrisen i 2020. Disse ordningene omtales nærmere i resten av dette kapitlet. For tilskudd til siidaandeler og reinlag i driftsåret 2021/2022 viser figurer og tabeller utbetalinger per 03.11.2022.

Tilskudd til siidaandeler og reinlag

Tilskudd til siidaandeler og reinlag skal i henhold til forskrift om tilskudd til siidaandeler og reinlag § 1 bidra til å fremme en bærekraftig reindrift, kvalitet og produktivitet, samt heve inntekten og virke utjevne mellom enheter i næringen.

Figur 5.5.1 viser resultatet av tilskuddsbehandlingen de tre siste driftsårene. Det fremgår av figuren at tilskuddene er redusert i sammenligningsperioden for alle reinbeiteområdene, sett bort fra reinlagene, sammenlignet med fjoråret.

Det gjøres oppmerksom på at resultatet av tilskuddsbehandlingen for det enkelte driftsår ikke nødvendigvis samsvarer med de faktiske utbetalinger i driftsåret, som følge av forskyvninger i utbetalingstidspunkt.

Figur 5.5.1 Tilskudd til siidaandeler og reinlag de tre siste driftsårene (1 000 kroner)

Tabell 5.5.1 viser resultatene av tilskuddsbehandlingen for siste driftsår (2021/22) mer inngående.

Tabell 5.5.1 Tilskudd til siidaandeler og reinlag driftsåret 2021/22¹

Reinbeiteområde	Totalt		Antall innvilget		Avslag	Ikke søkt
	Antall	% ²	Antall	% ³	Antall	Antall
Polmak/Varanger	44	8 %	42	95 %	1	1
Karasjok øst	51	9 %	16	31 %	8	17
Karasjok vest	70	13 %	53	76 %	6	10
Øst-Finnmark	165	31 %	111	67 %	15	28
Kautokeino øst	62	12 %	43	69 %	5	14
Kautokeino midt	93	17 %	72	77 %	2	17
Kautokeino vest	58	11 %	43	74 %	0	13
Vest-Finnmark	213	40 %	158	74 %	7	44
Troms	51	9 %	30	59 %	1	19
Nordland	42	8 %	23	56 %	0	17
Nord-Tr.lag	39	7 %	32	82 %	0	7
Sør-Tr/Hedmark	30	6 %	30	100 %	0	0
Totalt	540	100 %	384	71 %	23	115
Reinlag	4	100 %	3	75 %	1	0

Tabellen viser at 384 av 540 siidaandeler har fått innvilget tilskudd i 2021/22, dette gir et tilslag på 71 prosent. Det var 16 søknader som ikke var ferdigbehandlet på tidspunktet tabellen ble laget. For

¹ Tabellen viser totalt antall siidaandeler, antall siidaandeler som har fått innvilget tilskudd, antall siidaandeler som har fått avslag på tilskudd og antall siidaandeler som ikke har søkt tilskudd

² Andel av totalt antall siidaandeler

³ Andel av antall siidaandeler i reinbeiteområdet/sonen

ytterligere informasjon om tilslagsprosent henvises det til tabell 5.5.3. Av søknadene til reinlagene ble 75 prosent av søknadene innvilget.

Tabell 5.5.2 gir en mer detaljert oversikt over de innvilgede tilskuddene til siidaandelene for driftsåret 2021/2022, og totalt for 2020/2021. Tabellen viser antall innvilgede tilskudd per område og gjennomsnittlig innvilget beløp per andel av produksjonspremie og kalveslaktetilskudd for andeler som har fått innvilget tilskudd.

Tabell 5.5.2a Tilskudd til siidaandeler og reinlag driftsåret 2021/22 (innvilget), og totalt for 2020/21, gjennomsnittlig innvilget beløp og antall innvilgede tilskudd

Reinbeiteområde	Produksjonspremie ¹		Kalveslaktetilskudd ²	
	Antall	Beløp	Antall	Beløp
Polmak/Varanger	42	195 297	42	124 493
Karasjok øst	16	51 759	16	27 763
Karasjok vest	53	73 133	52	39 864
Øst-Finnmark	111	116 276	110	70 417
Kautokeino øst	43	93 215	43	55 566
Kautokeino midt	72	59 736	68	33 018
Kautokeino vest	43	72 345	42	45 162
Vest-Finnmark	158	72 279	153	42 689
Troms	30	85 512	29	21 534
Nordland	23	93 947	14	36 467
Nord-Tr.lag	32	90 107	32	43 141
Sør-Tr./Hedmark	30	175 868	30	97 913
Totalt	384	96 907	368	53 615
2020/21	371	68 934	360	49 423
Reinlag	4	365 625	4	466 750
2020/21	3	354 500	3	887 250

Tabellen viser at det er innvilget 384 produksjonspremier og 368 kalveslaktetilskudd i 2021/22. Dette er en økning sammenlignet med året før. Dette er en naturlig følge av at det var lavt i 2020 slakteuttak som følge av beitekrisen i 2020. Et av tiltakene for å avhjelpe situasjonen etter beitekrisen i 2020 var at kalveslaktetilskuddet ble endret for driftsåret 2020/21 til å omfatte alle rein. Utbetalt kalveslaktetilskudd ble likevel redusert fra 2019/20 til 2020/21 som følge av reduksjonen i antall innvilgede tilskudd.

¹ I 2021/22 kunne reinlag eller leder av siidaandel innvilges produksjonspremie med inntil 39 prosent av avgiftspliktig salgsinntekt. I 2020/21 var satsen inntil 36 prosent.

² I 2020/21 kunne reinlag eller leder av siidaandel innvilges kalveslaktetilskudd med inntil 500 kroner per slaktet rein.

Tabell 5.5.3 Tilskudd til siidaandeler og reinlag driftsåret 2021/22 (innvilget), og totalt for 2020/21

Reinbeite- område	Driftstilskudd ungdom ¹	Etablerings tilskudd ²	Ektefelle-/samboer tillegg ³	Driftstilskudd kvinner ⁴
	Antall	Antall	Antall	Antall
Polmak/Varanger	2	5	-	5
Karasjok øst	4	5	-	-
Karasjok vest	10	4	1	2
Øst-Finnmark	16	14	1	7
Kautokeino øst	10	8	-	3
Kautokeino midt	12	7	2	3
Kautokeino vest	6	7	-	1
Vest-Finnmark	28	22	2	7
Troms	1	2	1	-
Nordland	3	1	3	3
Nord-Tr.lag	4	2	-	2
Sør-Tr./Hedmark	-	1	1	2
Totalt	52	42	8	21
<i>2020/21</i>	<i>56</i>	<i>48</i>	<i>18</i>	<i>14</i>

Tabell 5.5.2b viser at det er innvilget 52 driftstilskudd til ungdom, 42 etableringstilskudd, 8 ektefelle-/samboertillegg og 21 driftstilskudd til kvinner i 2021/22.

Tabell 5.5.3 viser andel av tilskudd til siidaandeler og reinlag som er innvilget de fem siste driftsårene. Det påpekes for øvrig at tilskuddsordningen i perioden har inneholdt ulike delordninger, og at vilkårene for å oppnå tilskudd har endret seg over tid.

¹ Særskilt driftstilskudd til ungdom kan utbetales med inntil 40 000 kroner i de siidaandelene der leder er under 30 år per 1. januar i driftsåret. Satsen var lik i 2021/22 og 2020/21.

² Etableringstilskudd ved overdragelse av siidaandel til ny leder som er under 35 år kan utbetales med inntil 80 000 kroner det første året etter overdragelsen, og inntil 65 000 kroner de to påfølgende årene. Satsen var lik i 2021/22 og 2020/21.

³ Ektefelle-/samboertillegg kan utbetales med 30 000 kroner i siidaandeler der begge ektefeller/samboere utøver aktiv reindrift i samme siidaandel. Satsen var lik i 2021/22 og 2020/21.

⁴ Særskilt driftstilskudd til kvinner kan innvilges med inntil 25 000 kroner i siidaandeler der kvinnen står som eneste leder. Satsen var lik i 2021/22 og 2020/21.

Tabell 5.5.4 Tilskudd til siidaandeler og reinlag de fem siste driftsårene (tilslagsprosent)

Reinbeiteområde	Driftsår				
	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Polmak/Varanger	95 %	100 %	100 %	98 %	95 %
Karasjok øst	83 %	83 %	61 %	69 %	31 %
Karasjok vest	84 %	96 %	83 %	94 %	76 %
Øst-Finnmark	87 %	93 %	80 %	87 %	67 %
Kautokeino øst	76 %	82 %	77 %	84 %	69 %
Kautokeino midt	91 %	93 %	77 %	81 %	77 %
Kautokeino vest	88 %	80 %	86 %	93 %	74 %
Vest-Finnmark	86 %	86 %	80 %	85 %	74 %
Troms	55 %	56 %	51 %	59 %	59 %
Nordland	71 %	68 %	68 %	68 %	56 %
Nord-Tr.lag	92 %	95 %	82 %	90 %	82 %
Sør-Tr./Hedmark	87 %	93 %	100 %	110 %	100 %
Totalt	83 %	85 %	78 %	84 %	71 %
Reinlag	100 %	100 %	100 %	100 %	75 %

Bakgrunns materialet fra statsforvalteren viser at den viktigste årsaken, der årsaken er kjent, til at siidaandelen ikke oppnår tilskudd, er at reingtallet ikke er i samsvar med godkjente bruksregler i 2021/22. Når det gjelder reinlagene, fremgår det av tabell 5.5.4 at tilslagsprosenten har vært 100 prosent gjennom hele sammenligningsperioden utenom i 2021.

Tabell 5.5.5 gir en oversikt over avslåtte/manglende søknader om tilskudd til siidaandeler og reinlag for driftsåret 2021/2022. Tabellen viser også hvilke begrunnelser som er gitt for avslaget eller hvorfor det ikke er søkt.

For noen av områdene er det forholdsvis store variasjoner mellom årene. En av årsakene til dette kan være den prosessen man har gått gjennom med reingtallsreduksjoner og tilpasning til reduksjonsprosessen. Dette kan ha medført at vilkårene for å motta tilskudd ikke har vært til stede i hele sammenligningsperioden.

Tabell 5.5.5 Tilskudd til siidaandeler og reinlag driftsåret 2021/22, avslag eller ikke søkt

Reinbeiteområde	Antall avslag	Antall ikke søkt	Begrunnelse for avslag:				
			§ 3 ¹	§ 3 ²	§ 3 ³	§ 4 ⁴	Annet
Polmak/Varanger	1	1	0	0	0	0	1
Karasjok øst	8	17	1	0	0	7	0
Karasjok vest	6	10	0	1	0	3	2
Øst-Finnmark	15	28	1	1	0	10	3
Kautokeino øst	5	14	0	2	0	2	1
Kautokeino midt	2	17	1	0	0	1	0
Kautokeino vest	0	13	0	0	0	0	0
Vest-Finnmark	7	44	1	2	0	3	1
Troms	1	19	0	0	1	0	0
Nordland	0	17	0	0	0	0	0
Nord-Tr.lag	0	7	0	0	0	0	0
Sør-Tr./Hedmark	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	23	115	2	3	1	13	4
Reinlag	1	0	0	0	0	0	1

Det var i alt 154 siidaandeler som ved utarbeidelse av tabell 5.5.5 ikke hadde fått innvilget tilskudd. Av disse var det 16 som ikke var ferdigbehandlet, 115 som ikke hadde søkt og 23 som har fått avslag på sine søknader.

Av disse er 2 avslått som følge av manglende melding om reindrift. Det er 3 avslått som følge av at siidaandelen har en avgiftspliktig inntekt fra salg av rein i siidaandelsleder(e)s merke på under 50 000 kroner. Det er 13 avslått som følge av at siidaandelens reintall ikke er i samsvar med godkjente bruksregler, 1 avslått som følge av at siidaandelsleder mottar alderspensjon og 4 avslått som følge av andre årsaker (for eksempel søkt etter søknadsfristens utløp). Inkludert i tallene er også vedtak som er påklaget.

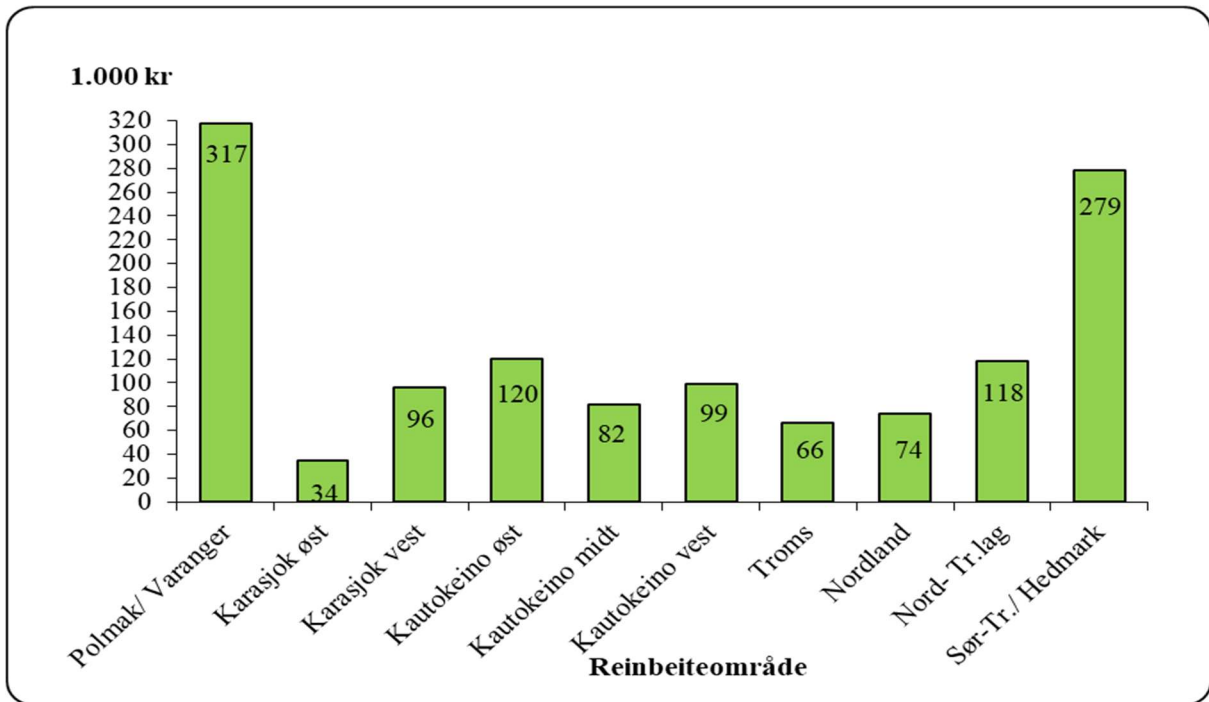
I figurene 5.5.2 og 5.5.3 er tilskuddene til siidaandeler og reinlag for driftsåret 2021/2022 relatert til henholdsvis totalt antall siidaandeler og total kjøttproduksjon per område. Det fremgår av figur 5.5.2 at det er betydelige forskjeller mellom reinbeiteområdene/sonene når det gjelder tilskudd per siidaandel.

¹ Ikke levert Melding om reindrift

² Avgiftspliktig inntekt fra salg av kjøtt fra rein i eget merke er under 50 000 kroner.

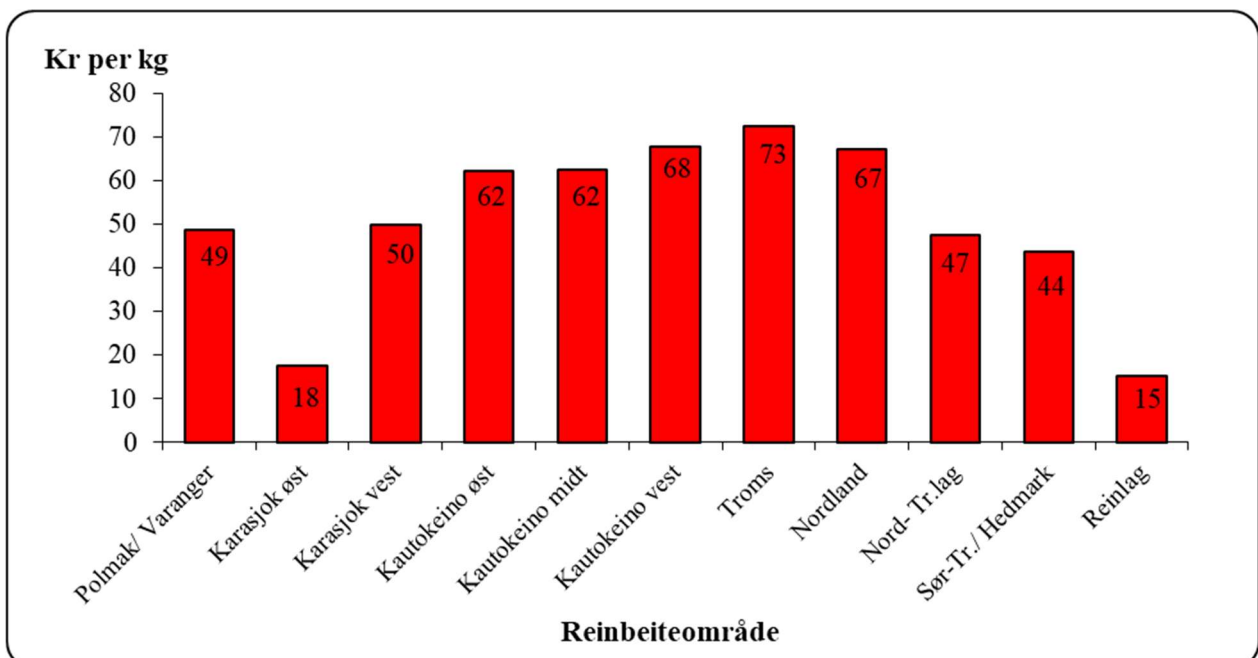
³ Siidaandelsleder mottar alderspensjon.

⁴ Reintallet i siidaandelen er ikke i samsvar med reintall fastsatt i godkjente bruksregler.

Figur 5.5.2 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler driftsåret 2021/2022 (per siidaandel)

Tilskuddene til siidaandeler og reinlag er de av tilskuddene til næringen som i størst grad er knyttet til produksjon. Dette innebærer at områder med størst kjøttproduksjon per andel (jf. figur 4.1.1) også oppnår de største tilskuddene per andel. Samtidig innebærer det at tilskuddene per kg produsert kjøtt er noe lavere i disse områdene enn i de øvrige områdene (jf. figur 5.5.3), men her er ikke utslagene like store.

Figur 5.5.3 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler og reinlag driftsåret 2021/22 (kroner per kg)

Ekstraordinært tilskudd til siidaandeler og reinlag

For å gi en delvis kompensasjon for de økonomiske konsekvensene av beitekrisen i 2020 ble det i 2021 fastsatt en midlertidig forskrift om ekstraordinært tilskudd til siidaandeler og reinlag. Tilskuddet kunne innvilges med 30 000 kroner per siidaandel og reinlag. I 2021 ble det utbetalt 12,3 mill. kroner etter denne ordningen fordelt mellom 405 siidaandeler og 4 reinlag.

Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag

Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag skal i henhold til forskriftens § 1 bidra til økt medansvar for utvikling av reindriften i bærekraftig retning, balanse mellom reintall og beiter, sikring av arealer og økt lønnsomhet. Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag omfatter tilskudd til administrasjon, planlegging og ressursforvaltning, særskilt tilskudd til Trollheimen og avsetning til kriseberedskapsfond. Endringer i satser og vilkår for å motta tilskudd, samt forskyvninger i utbetalingstidspunkt i de forskjellige årene, har betydning for nivået på utbetalingene.

Tabell 5.5.6 gir en oversikt over utbetalte tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag i perioden 2017-2021.

Tabell 5.5.6 Utbetalte tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag i perioden 2017-2021 (utbetalingsår) (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2017	2018	2019	2020	2021
Polmak/Varanger	944	1 049	1 307	1 379	1 921
Karasjok øst	704	732	1 011	1 213	1 421
Karasjok vest	1 714	1 711	1 839	1 839	2 705
Øst-Finnmark	3 361	3 492	4 157	4 430	6 047
Kautokeino øst	1 144	961	977	1 192	1 472
Kautokeino midt	1 884	2 208	3 108	2 979	4 053
Kautokeino vest	1 157	1 273	1 099	1 384	2 552
Vest-Finnmark	4 185	4 442	5 183	5 555	8 077
Troms	1 004	1 001	1 590	1 742	2 060
Nordland	664	538	1 389	1 461	1 594
Nord-Tr.lag	719	807	995	981	1 325
Sør-Tr./Hedmark	950	851	1 422	1 587	1 858
Reinlag	600	600	635	640	625
Totalt	11 484	11 731	15 370	16 395	21 584

Tabell 5.5.7 gir en oversikt over avslåtte/manglende søknader om tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag for driftsåret 2021/2022. Tabellen viser også hvilke begrunnelser som er gitt for avslaget.

Tabell 5.5.7 Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag utbetalingsår 2021/2022, avslag eller ikke søkt

Reinbeiteområde	Antall avslag	Antall ikke søkt	Begrunnelse for avslag:						
			§ 1-2a ¹	§ 1-2b ²	§ 1-2c ³	§ 1-2d ⁴	§ 1-6 ⁵	Annet	
Polmak/Varanger	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Karasjok øst	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Karasjok vest	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Øst-Finnmark	1	1	-	-	-	-	-	-	1
Kautokeino øst	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Kautokeino midt	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kautokeino vest	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vest-Finnmark	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Troms	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Nordland	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Nord-Tr.lag	1	-	-	-	1	-	-	-	-
Sør-Tr./Hedmark	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totalt	2	6	-	-	1	-	-	-	1
Reinlag	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ Reinbeitedistriktet/reinlaget er ikke i drift

² Reinbeitedistriktet/reinlaget har ikke vedtatt distriktsplan og sendt siste oppdaterte versjon til statsforvalteren

³ Statsforvalteren har ikke fått oversendt revisorgodkjent regnskap for foregående år

⁴ Reinbeitedistriktet/reinlaget har ikke avsatt midler til kriseberedskapsfond

⁵ Søkt etter fristen

6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften

Kapittel 6 gir en oversikt over de langsiktige utviklingstrekkene for reindriftens økonomi i perioden 2012-2021. Dette materialet setter regnskapstallene for 2021, som er presentert i kapittel 4, inn i en lengre tidsperiode. Det øvrige tallmaterialet som ligger til grunn for presentasjonene i dette kapitlet, er tidligere publisert i de årlige totalregnskapene.

For at tallene skal være sammenlignbare, er alle verdier regnet om til faste 2021 kroner ved hjelp av konsumprisindeksen. Inndelingen i kapitlet er kjøttinntekter, statstilskudd, erstatninger, kostnader, resultat (vederlag til arbeid og egenkapital) og markedsforhold.

Slakteriene gjennomførte en omlegging av prisene ved rapportering av slakt fra driftsåret 2002/03, hvor de gikk over fra å rapportere nettopriser til å rapportere bruttopriser. Med bruttopriser menes pris til reineier inkludert slakte- og evt. fraktomkostninger. Fra og med 2016 er det igjen nettoprisen som blir brukt.

I 2016 er det brudd i prisbildet, og vi viser til nærmere omtale av dette under avsnitt for pris i kapittel 3.2.

6.1 Kjøttinntekter

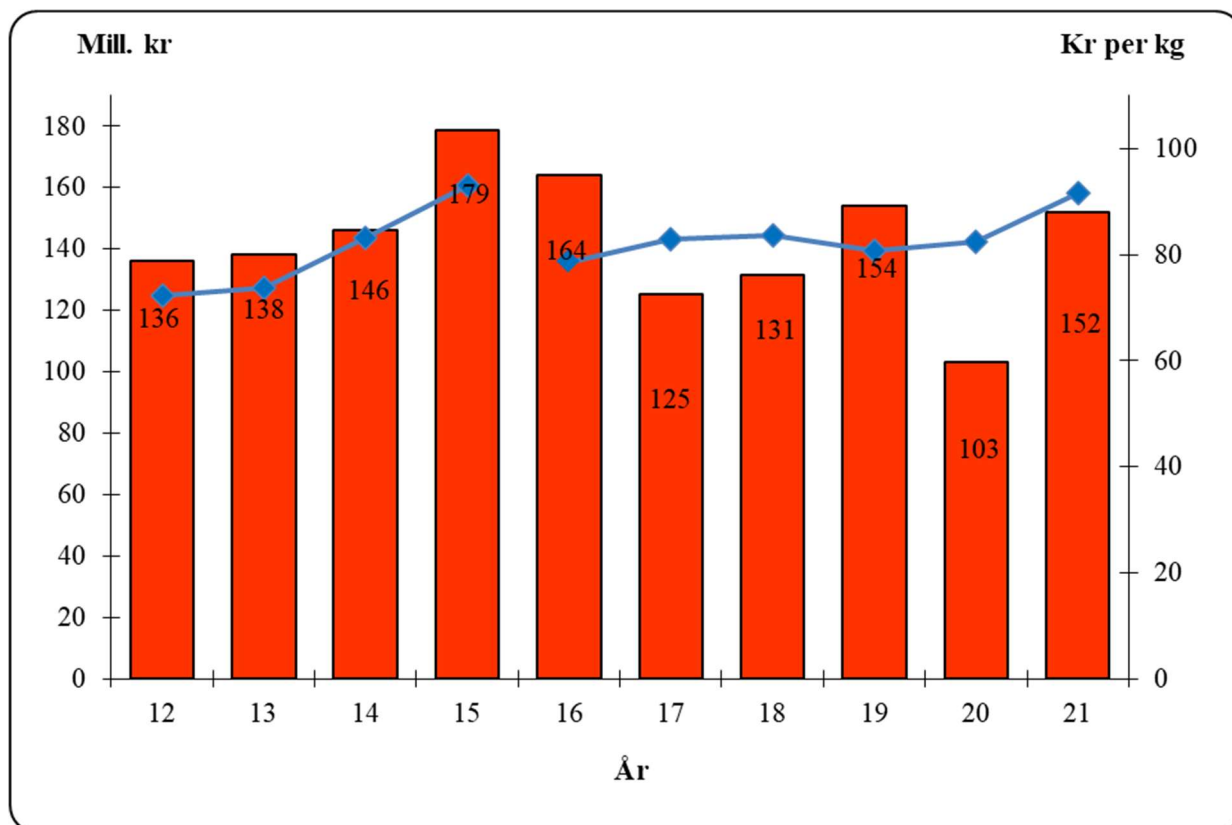
Figur 6.1.1 viser kjøttinntektene og prisens utvikling (uten bonus) i perioden 2012-2021.

I 2017 førte en vanskelig vår med nedising av beiter til spredning av rein, samt reduksjon i kalveproduksjon og vinterslakt, til en betydelig reduksjon i slakteuttaket.

Reduksjonen i slakteuttak i 2020 skyldes beitekrise i de fleste distrikter i Troms og Finnmark og Nordland dette året. I Trøndelag ble det ikke erklært beitekrise, men det var vanskelige beiteforhold i reinbeiteområdet Sør-Trøndelag/Hedmark. Reinlagene i Sør-Norge hadde også krevende driftsforhold på våren.

Prisen på reinkjøtt hadde en negativ utvikling til og med 2012. Etter den tid økte prisen og var i 2015 oppe på 80,28 kroner per kg omsatt via slakteri. Dette er en økning på 37,54 prosentpoeng på tre år. Denne prisøkningen sammenholdt med økt slakteuttak førte til en positiv inntektsutvikling.

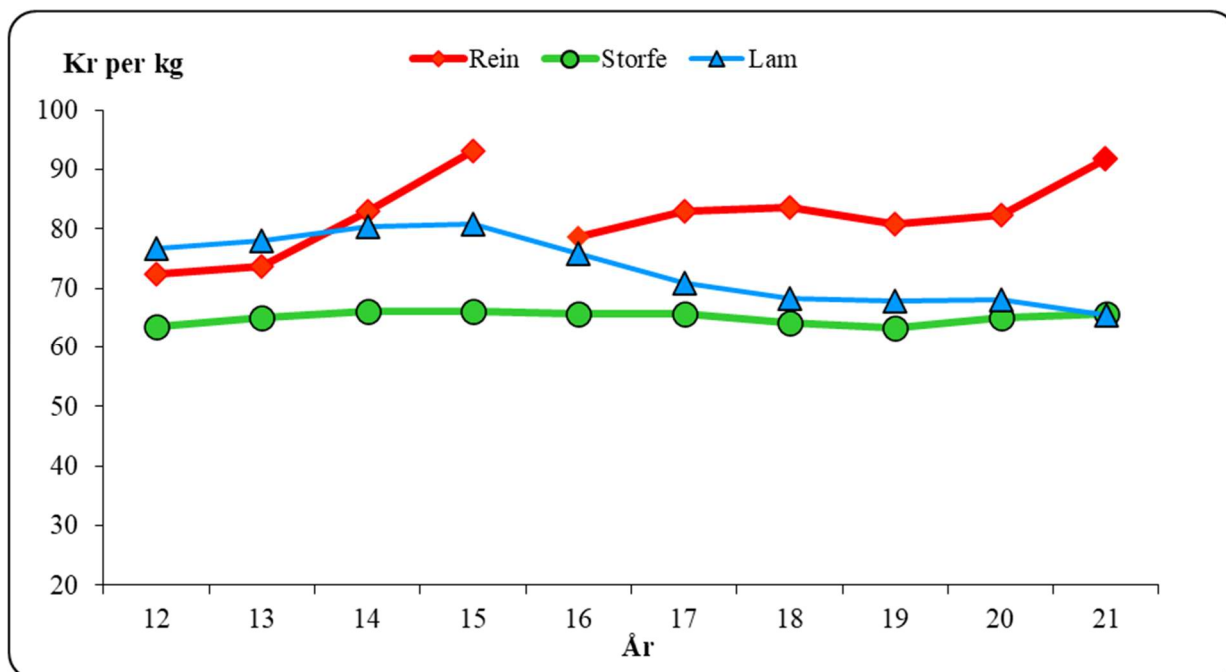
Som nevnt er prisen fra og med 2016 en nettopris, og derfor lavere enn de foregående årene. Fra 2018 til 2019 ble prisen redusert fra 78,13 kroner per kg til 76,94 kroner per kg. En av grunnene til prisreduksjonen var at et av Finnmarks største slakterier gikk konkurs sommeren 2019. Fra 2020 til 2021 økte prisen med 11,74 kroner per kg.

Figur 6.1.1 Reindriftens kjøttinntekter i perioden 2012-2021 (søylar), sammenholdt med prisutviklingen (produsentpris inklusive tilskudd) (kurve) (2021 kroner)

Priser

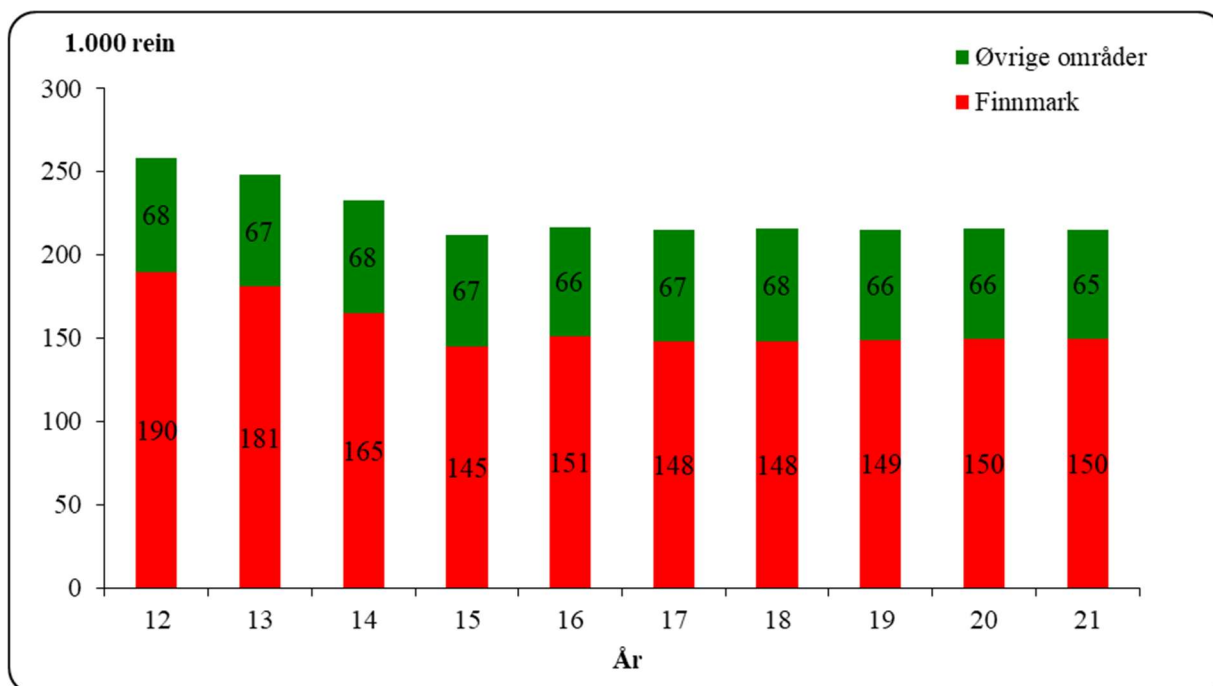
Figur 6.1.2 viser produsentpriser for kjøtt av rein, og engrospriser for storfe og lam. Det fremgår av figuren at prisutviklingen for storfe og lam følger omtrent samme tendens, mens prisen for reinkjøtt de siste årene varierer mer. Prisutviklingen for reinkjøtt synes å være uavhengig av prisutviklingen for storfe- og lammekjøtt, men mer avhengig av markedsforhold og markedsarbeid.

Figur 6.1.2 Produsentpris for kjøtt av rein, engrospris for storfe og lam, eksklusive tilskudd (2021 kroner) Kilde: Landbruksdirektoratet

Produsert kvantum

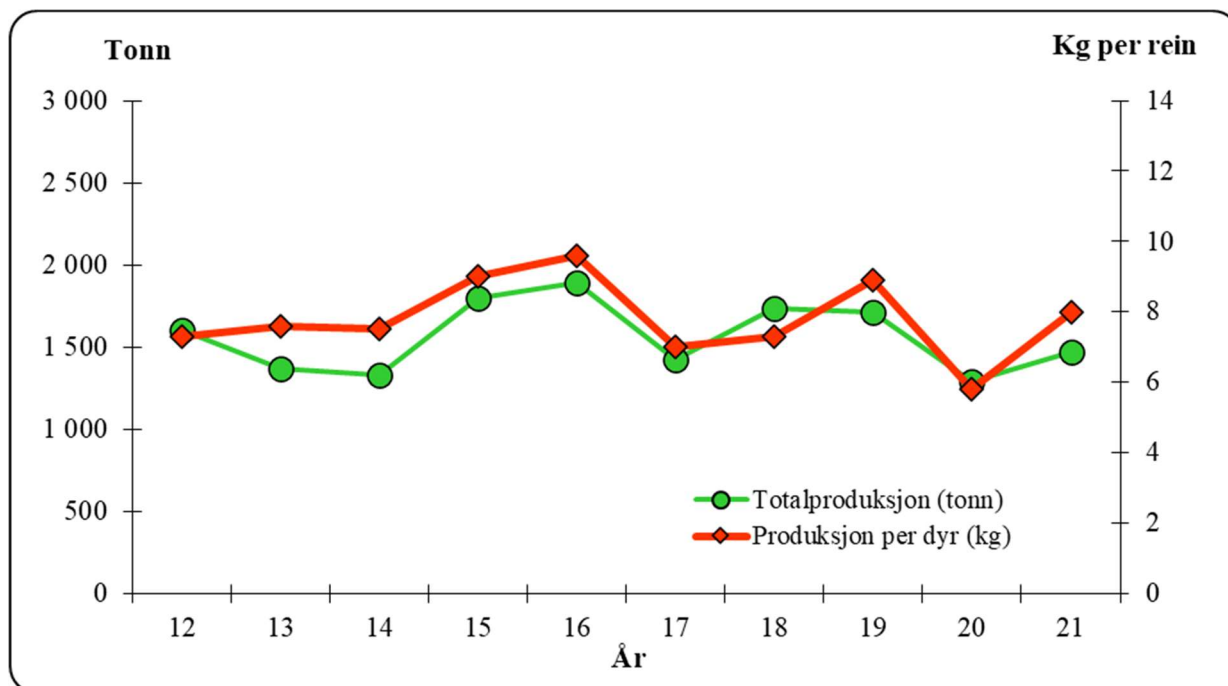
Figur 6.1.3. viser utvikling av reintallet fra 2012 til 2021. Figuren viser at reintallet har vært stabilt i områdene sør for Finnmark. Reintallet i Finnmark har i større grad variert, med lavest og høyest reintall i henholdsvis 2015 og 2012 i sammenligningsperioden. Svingningen disse årene er et tydelig resultat av arbeidet og prosessene omkring reintallsreduksjonene.

Figur 6.1.3 Utvikling i reintall per 31. mars i perioden 2012-2021 (korrigert reintall)

Med samme beitebelastning kan produktiviteten økes ved endring av reinflokkens kjønns- og alderssammensetning. Det vises til ressursregnskap for reindriftnæringen for nærmere omtale av disse forholdene.

Figur 6.1.4 viser totalproduksjon og produksjon per dyr i vårflokk. Med produksjon menes summen av kjøttproduksjon og endringer i den samlede livdyrverdien.

Figur 6.1.4 Totalproduksjon (tonn) og produksjon per dyr i vårflokk (kg per rein)

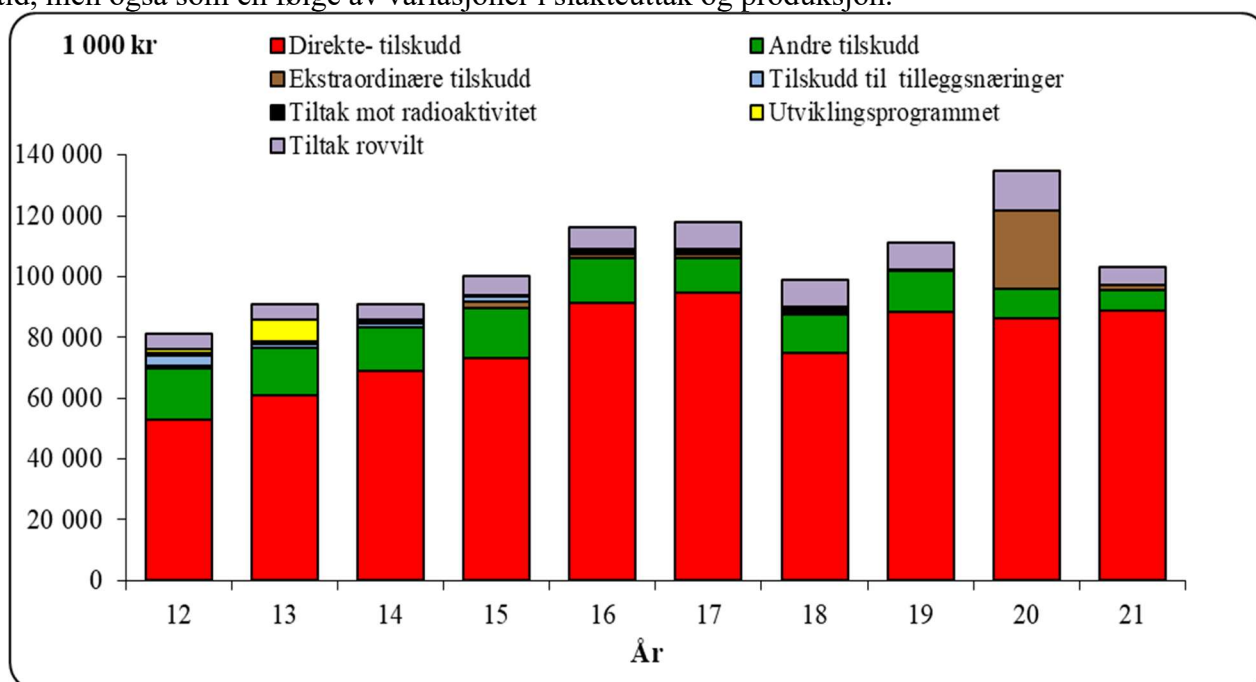
Det fremgår av figur 6.1.4 at det gjennom hele perioden har vært varierende produksjonsmengde.

6.2 Statstilskudd og tiltak mot radioaktivitet

Inntektsoverføringer

I totalregnskapet grupperes de statlige inntektsoverføringene i postene direkte tilskudd, andre tilskudd, ekstraordinære tilskudd, tilskudd til tilleggsnæringer, tilskudd fra Utviklingsprogrammet, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak mot rovvilt. Posten direkte tilskudd omfatter distriktstilskudd, produksjonspremie, særskilt driftstilskudd til ungdom, etableringstilskudd, kalveslaktetilskudd, ektefelle tillegg, særskilt driftstilskudd til kvinner og ekstraordinært tilskudd til siidaandeler og reinlag. Posten andre tilskudd omfatter tilskudd til investeringer, tilskudd til pramming, tilskudd til tiltak innenfor konvensjonsbeiteområdene, utdanningsstipend (ingen utbetalinger etter 2011), fagbrevordning i reindriften, tilskudd til feltbarnehage og tilskudd til innløsning av siidaandel (ingen utbetalinger etter 2014).

Figur 6.2.1 viser utviklingen for de totale inntektsoverføringene og for de ulike tilskuddsformene i perioden fra 2012 til 2021, alt oppgitt i 2021 kroner. Det framkommer av figuren at de direkte tilskuddene har variert en del i perioden, mens gruppen med andre tilskudd har i hovedsak holdt seg stabil. Variasjonen i de direkte tilskuddene kommer nok som en følge av endringer i ordninger over tid, men også som en følge av variasjoner i slakteuttak og produksjon.

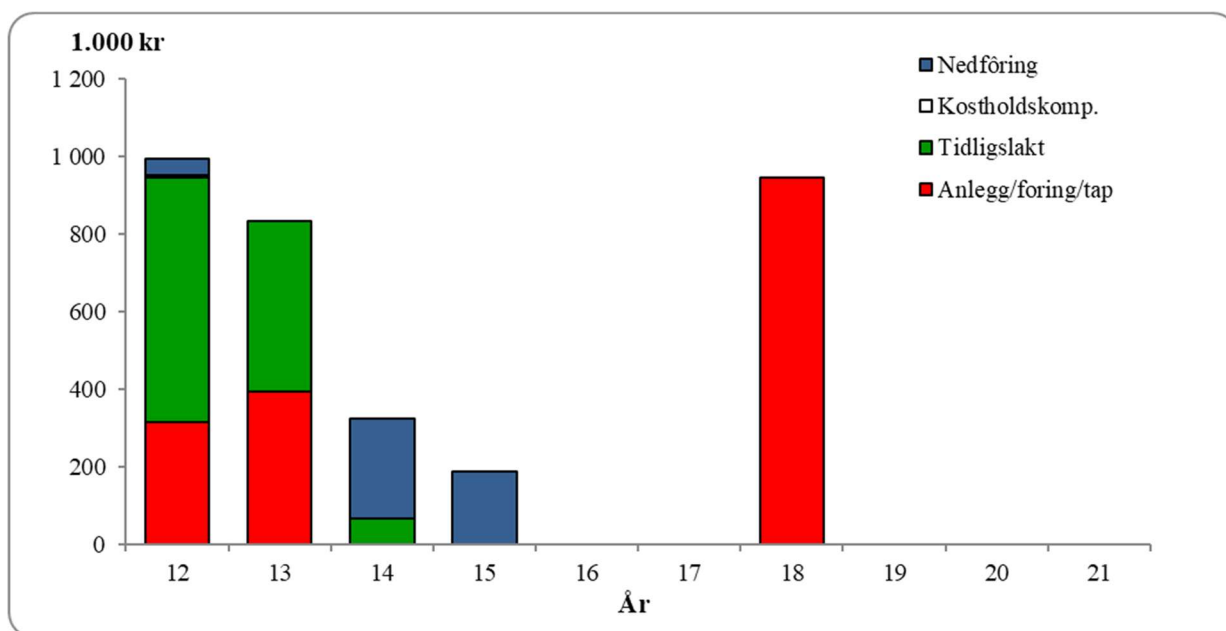

Figur 6.2.1 Tilskudd med inntektsvirkning i perioden 2012-2021 (2021 kroner)

Tiltak mot radioaktiv forurensing

Reindriften ble i 1986 hardt rammet av radioaktiv forurensing etter Tsjernobylulykken. I juli 1986 fattet derfor regjeringen et prinsippvedtak om at den enkelte produsent skulle holdes økonomisk skadesløs ved gjennomføring av nødvendige skadebegrensende tiltak etter ulykken. Forurensingen

rammet særlig hardt områder på Sør-Helgeland og sørover. På bakgrunn av dette er det gitt årlige kompensasjoner til reinieiere som gjennomfører tiltak for å redusere radioaktivitetsnivået i reinflokken. I ordningens funksjonstid har det vært gjort flere endringer.

Figur 6.2.2 Tiltakskostnader mot radioaktivitet i perioden 2012-2021 (2021 kroner)

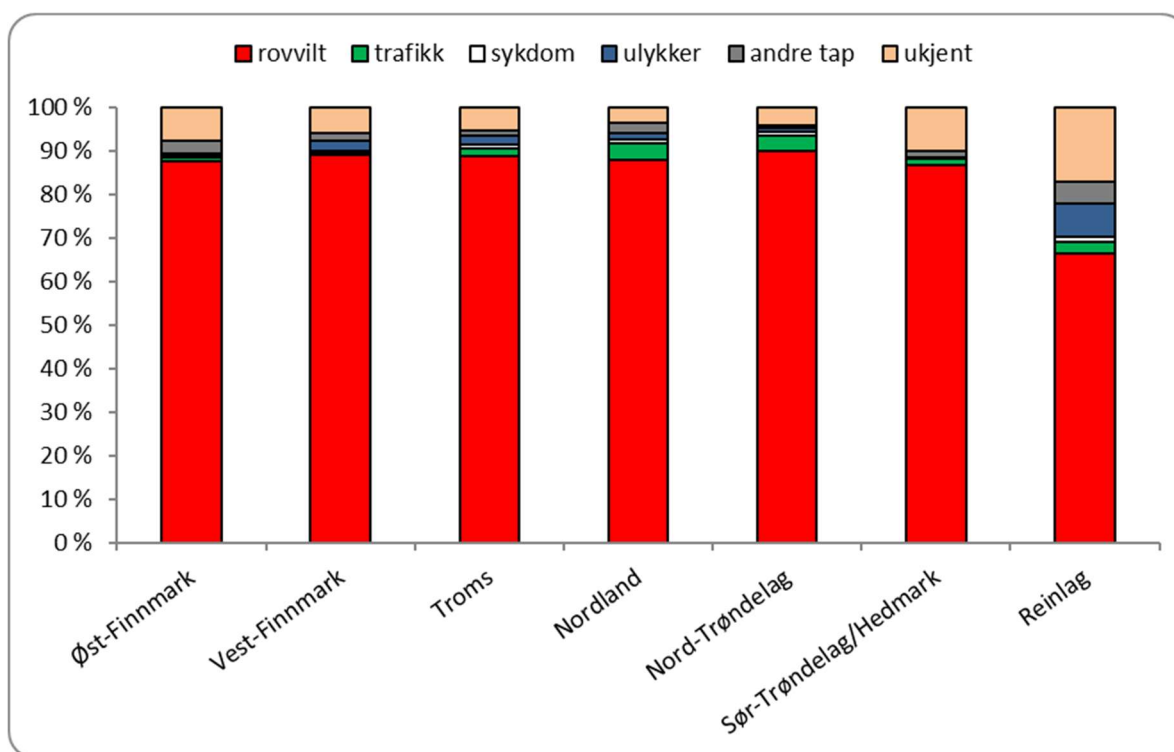
Figur 6.2.2 viser at utbetalingene har vært sterkt nedadgående i sammenligningsperioden og i de siste årene har de målte verdier av radioaktivitet vært under grensen for iverksettelse av tiltak. I 2018 ble det likevel vedtatt og utbetalt kompensasjon for ekstrakostnader til oppføring av anlegg for gjennomføring av utsatt slakt som følge av radioaktivitet i reinkjøtt. Det har ikke vært noen utbetalinger etter 2018.

6.3 Tap av rein

Innrapporterte tap av rein

Det er mange årsaker til at rein tapes, de viktigste er rovvilt, trafikk, sykdom, ulykker, tyveri og ugunstige vær- og beiteforhold. I samtlige reinbeiteområder oppgir næringen at rovvilt står for den største andelen av de totale tapene. Hovedårsaken til at reindriftnæringen er spesielt utsatt for rovvilttap, er at rein er det eneste beitedyret som finner sin næring i utmark hele året. Dette innebærer at driftsformen i seg selv gir økt tapsrisiko, og det gjør reindriftnæringen spesielt sårbar ved økning i rovviltstammene. Det finnes få taksforebyggende tiltak som er effektive for reindriften. Tiltakene er ofte kostnadskrevende, og de kommer ofte i konflikt med reindriftnæringens tradisjonelle driftsmåter. Fremtidens rovviltforvaltning må legge til rette for å opprettholde en bærekraftig reindrift basert på næringens tradisjonelle driftsmåter.

Figur 6.3.1 viser samlede tap av rein i driftsåret 2021/2022 (innrapporterte tap) fordelt på tapsårsak. På grunn av at opplysningene er hentet fra melding om reindrift presenteres de for driftsåret i denne figuren.

Figur 6.3.1 Innrapporterte tap av rein i driftsåret 2021/22 fordelt på tapsårsak (prosent)

Tap til fredet rovvilt

Av figuren går det fram at rovvilt er hovedårsak til tapene, og andelen innrapporterte rovvilttap for reinbeiteområdene samlet er 88 prosent av de innrapporterte totale tapene. Det fremgår også av figuren at andelen innrapporterte rovvilttap i driftsåret 2021/2022 er størst i Nord Trøndelag med oppgitt rovvilttap på 90 prosent og Vest-Finnmark og Troms, med oppgitt rovvilttap 89 prosent av totalt innrapporterte tap.

Tabell 6.3.1 viser utviklingen i innrapporterte rovvilttap i forhold til totale innrapporterte tap for driftsårene i perioden 2017/2018-2021/2022

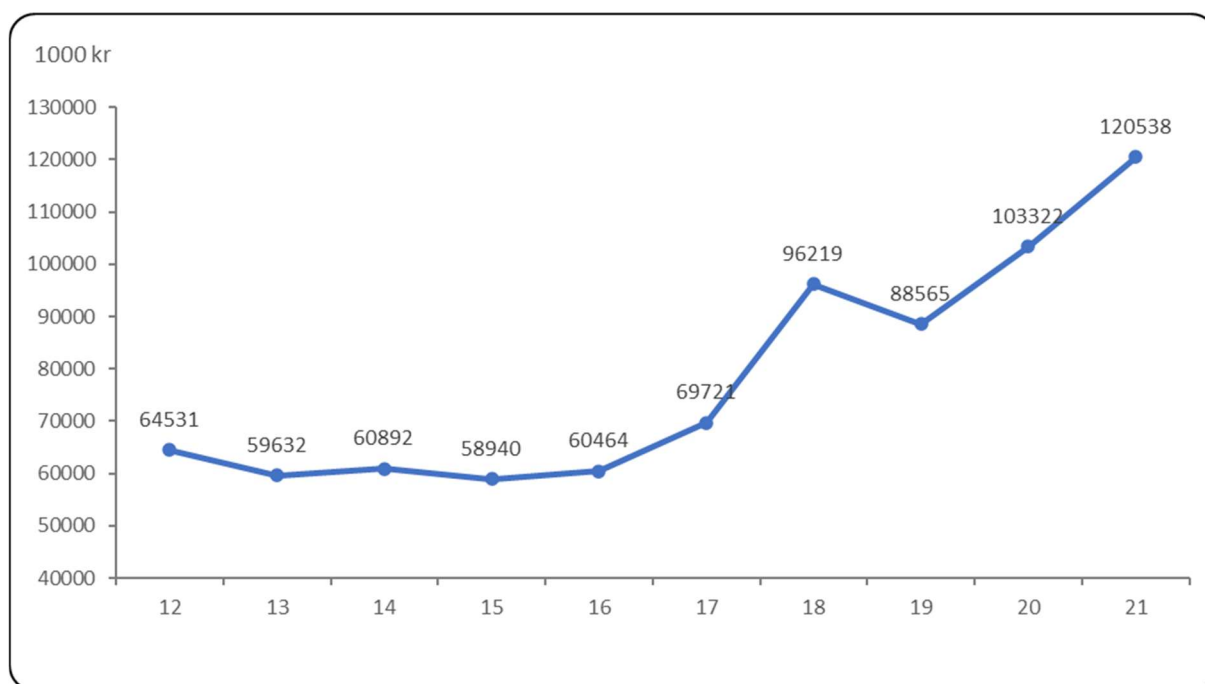
Tabell 6.3.1 Innrapporterte rovvilttap i forhold til innrapporterte totale tap (prosent)

Reinbeiteområde	2017/18	2018/19	2019/20	2020/2021	2021/2022
Øst-Finnmark	81 %	88 %	85 %	83 %	88 %
Vest-Finnmark	86 %	90 %	86 %	87 %	89 %
Finnmark	84 %	89 %	86 %	85 %	89 %
Troms	88 %	85 %	86 %	86 %	89 %
Nordland	91 %	92 %	89 %	89 %	88 %
Nord-Trøndelag	93 %	88 %	92 %	91 %	90 %
Sør-Tr./Hedmark	82 %	84 %	84 %	85 %	87 %
Reinlag	41 %	51 %	83 %	77 %	66 %
Totalt	85 %	89 %	86 %	86 %	88 %

Av tabellen framgår det at andelen innrapporterte rovvilttap i 2021/22 totalt er på 88 prosent av de samlede tapene, to prosent høyere enn fjoråret.

Erstatningsutbetalinger for rovvilttap

Figur 6.3.2 viser utviklingen i utbetalte rovvilterstatninger fra Statsforvalteren i den siste tiårsperioden.

Figur 6.3.2 Utbetalte rovvilterstatninger til reindriftnæringen i perioden 2012-2021 (2021 kroner)

Det går fram av figuren at erstatningsutbetalingene var lavest i sammenligningsperioden i 2015 (58,9 mill. kroner) og høyest i 2021 (120,5 mill. kroner). Det er vanskelig å dokumentere tap av rein til rovvilt, og dokumentasjonskravet er strengt. Dokumentasjonsandelen for rovvilttap er dermed lav. Det er i første rekke sannsynliggjorte tap som erstattes.

Erstatningsutbetalingene har vært stabile mellom 2012 og 2016, men har i resten av perioden vært økende. Dette kan ha sammenheng med tøffe vintersesonger som har gjort reinen mer sårbar for rovdyr.

Grunnsatsen for erstatninger beregnes på grunnlag av gjennomsnittlig slaktevekter fra de tre foregående år (distriktsvis) og en indeksregulert pris pr. kg kjøtt ved leveranse til slakteri (gjennomsnittlig nettopris fra de tre siste år; områdevis). Grunnsatsen er produktet av disse to verdiene. Satsene ble økt for reindriftsåret 2021/2022.

Tabell 6.3.2 viser erstattede rovvilttap i forhold til innrapporterte rovvilttap.

Tabell 6.3.2 Erstattede rovvilttap i forhold til innrapporterte rovvilttap (prosent)

Reinbeiteområde	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
Øst-Finnmark	33 %	26 %	20 %	21 %	23 %
Vest-Finnmark	16 %	26 %	23 %	25 %	25 %
Finnmark	23 %	26 %	21 %	23 %	24 %
Troms	41 %	39 %	40 %	41 %	40 %
Nordland	42 %	45 %	46 %	53 %	50 %
Nord-Trøndelag	44 %	40 %	41 %	46 %	44 %
Sør-Tr./Hedmark	35 %	36 %	28 %	45 %	49 %
Reinlag	56 %	49 %	42 %	21 %	29 %
Totalt	29 %	31 %	27 %	31 %	30 %

Tabell 6.3.2b Erstattet rovvilt tap i forhold til innrapporterte rovvilttap (Antall dyr)

Reinbeiteområde	Erstattet 2017/18	Oppgitt 2017/18	Erstattet 2018/19	Oppgitt 2018/19	Erstattet 2019/20	Oppgitt 2019/20	Erstattet 2020/21	Oppgitt 2020/21
Øst-Finnmark	5 896	22 326	3 563	18 043	3 904	18 403	4 876	20510
Vest-Finnmark	7 176	27 352	6 086	27 044	6 197	24 887	7 734	30890
Finnmark	13 072	49 678	9 649	45 087	10 101	43 290	12 610	51 400
Troms	2 206	5 646	2 151	5 392	2 027	4 911	2 178	4 930
Nordland	3 027	6 679	2 960	6 390	3 264	6 212	3 464	6 673
Nord-Trøndelag	2 131	5 382	2 054	4 971	2 607	5 666	2 575	5 481
Sør-Tr./Hedmark	689	1 906	689	2 441	1 340	2 977	1 496	1 831
Reinlag	110	226	117	278	127	610	163	374
Totalt	21 235	69 517	17 620	64 559	19 466	63 666	22 486	70 689

Fra og med driftsåret 2014/2015 kunne erstatningsutmålingen ta hensyn til hvorvidt siidaandelen har fulgt opp sine pålegg om forholdsmessig reduksjon av reintallet. Dette er først og fremst aktuelt for siidaandeler i Finnmark. Et ulovlig høyt reintall vil anses som et brudd på reindriftsloven, noe som kan føre til avkortning av rovvilterstatningen. En eventuell avkortning vurderes av

statsforvalteren i sin saksbehandling av erstatningssøknadene, men det skal da vurderes hvorvidt der er en årsakssammenheng mellom siidaandelens overtredelse av reindriftsloven og rovvilttapet. Dyr som er dokumentert tapt til rovdyr, skal uansett erstattes fullt ut uten eventuell avkortning.

Tabell 6.3.3 viser en oversikt over rovvilt og antall rein i samisk reindrift i de ulike fylkene. Tallene for rovvilt er hentet fra Rovdata, og de ulike rovdyrene er ulikt fordelt på antall individer, antall familiegrupper, bestandsestimat og antall hekkende par. Tidsanvisningen er også ulik for noen av gruppene. Noen av tallene er estimater eller anslag, mens andre er dyr påvist eller foreløpig dokumentert og kartlagt.

Tabell 6.3.3 Rovvilt og reintall i samisk reindrift

Fylke	Reintall i 2021	Gaupe – antall familiegrupper i 2021/2022	Jerv – bestandsestimat for årene 2020-2022
Finnmark	150 244	0	81,4
Troms	12 249	6	
Nordland	13 977	6	64,7
Trøndelag/Innlandet /Møre og Romsdal	38 526	24,5	167,1
Sum	214 996	36,5	313,2

Tabell 6.3.3 forts. Rovvilt og reintall i samisk reindrift

Fylke	Bjørn – antall individer i 2020	Ulv – antall individer vinteren 2021/2022	Kongeørn – antall hekkende par i perioden 2015-2019
Finnmark	60	1	119
Troms	8	-	137
Nordland	3	-	120
Trøndelag/Innlandet /Møre og Romsdal	91	87-90	259
Sum	162	87-91	635

- Gaupe er antall familiegrupper av gaupe påvist før jakt.
- Jerv er bestandsestimat på antall jerv for årene 2019-2021.
- Bjørn er antall identifiserte individer.
- Ulv er antall foreløpige dokumenterte og kartlagte ulv i Norge vinteren 2021/2022, noen av individene har tilhold i både Norge og Sverige.
- Tallene på gaupe, jerv, bjørn og ulv har vi fått fra Rovdata.
- Kongeørn er anslagsvis antall hekkende par i perioden 2015-2019.

6.4 Erstatninger

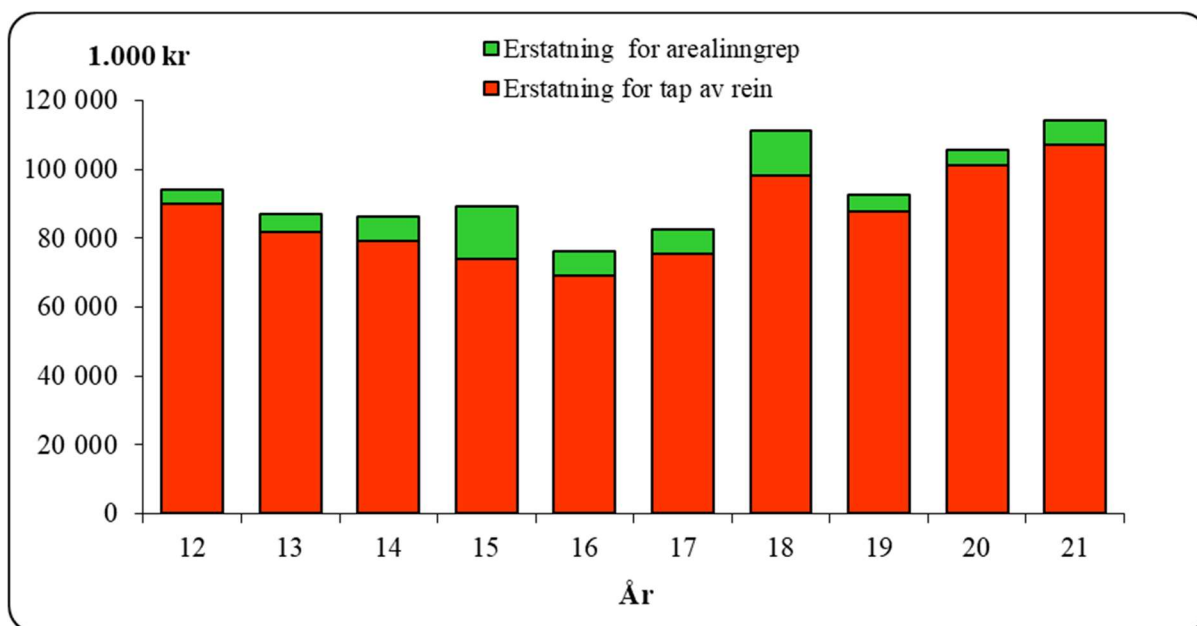
I totalregnskapet grupperes erstatningene i postene erstatninger for tap av dyr og erstatninger for arealinngrep.

Figur 6.4.1 viser utviklingen for erstatningsutbetalingene i perioden fra 2012 til 2021.

Vi ser at arealerstatningene har holdt seg forholdsvis stabile i årene etter 2012. Det gjøres imidlertid oppmerksom på at tallene er usikre, da andel leverte distriktsregnskap og hvem som leverer disse, varierer fra år til år. De største utbetalingene for arealinngrep har vært i 2015 og 2018.

Figuren viser at erstatning for tap av rein utgjør den klart største andelen av de totale erstatningsutbetalingene. Fra 2012 til 2016 var de erstatningsutbetalingene nedadgående.

I 2015 økte erstatningsutbetalingene for arealinngrep, noe som medførte en økning i de totale utbetalingene. I 2016 var det registrert reduksjon i erstatninger for arealinngrep, samt en liten reduksjon i utbetalingene for tap av rein. I 2017 økte erstatningene for tap av rein, mens erstatninger for arealinngrep var på omtrent samme nivå som året før. I 2018 økte både erstatninger for tap av rein og arealinngrep. I 2019 går både erstatning for arealinngrep og erstatning tap av rein ned. I perioden 2019-2021 øker andelen erstatning for rein.

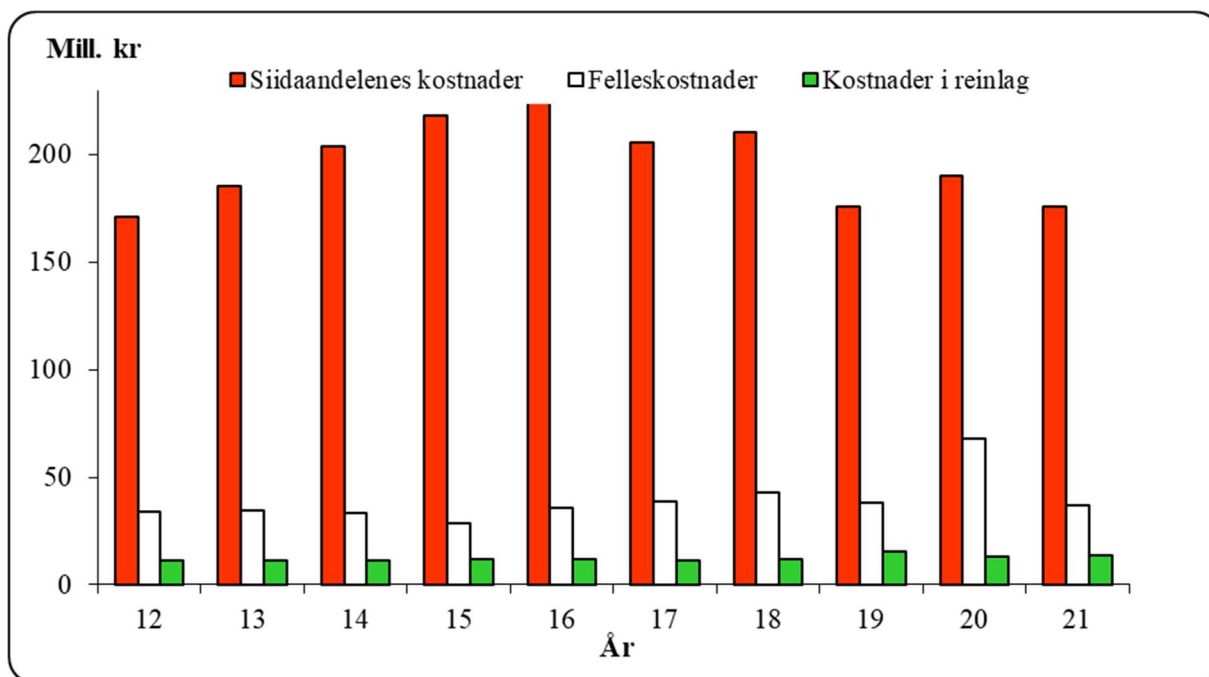

Figur 6.4.1 Erstatninger i perioden 2012-2021 (2020 kroner)

6.5 Kostnader

Totale kostnader

De totale kostnadene er summen av siidaandelenes kostnader, felleskostnader (distrikter, fond mv.) og kostnader i reinlag. Figur 6.5.1 viser utviklingen for hver av disse kostnadsgruppene.

Figur 6.5.1 Kostnadsutviklingen i reindriftnæringen i perioden 2012-2021 (2021 kroner)

Generelt er avskrivninger, kjøretøy/maskiner, utstyr og varekjøp en stor del av kostnadsbildet gjennom hele perioden.

Av områdene/sonene er det Karasjok vest (10 prosent), Kautokeino midt (17 prosent) og Nordland (9 prosent) som står for den største andelen av de totale kostnadene i 2021. Til sammenligning kan det nevnes at Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og reinlagene til sammen står for 20 prosent av de totale kostnadene, med henholdsvis 8 prosent, 5 prosent og 6 prosent.

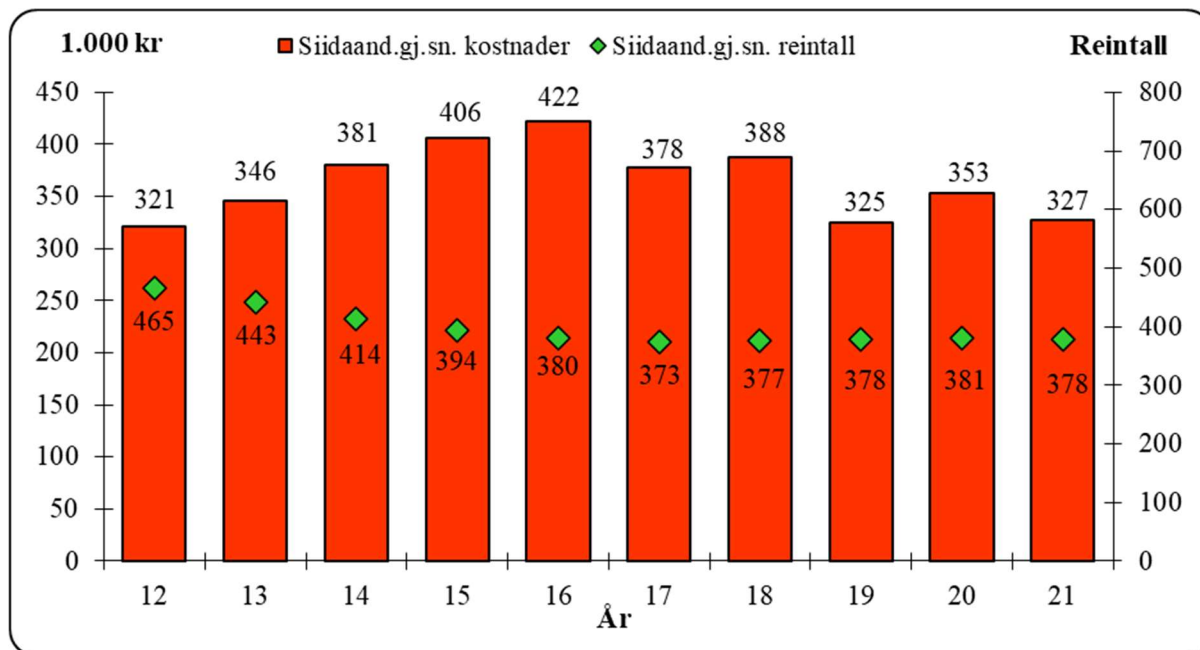
Reinlagenes kostnader har variert noe, men omfanget av disse kostnadene er såpass små at det utgjør lite i det totale kostnadsbildet. I det følgende beskrives derfor bare kostnadsutviklingen for siidaandelene og distriktene nærmere.

For regionale forskjeller henvises det til kapittel 4.4.

Siidaandelenes kostnader

Figur 6.5.2 viser siidaandelenes gjennomsnittskostnader målt i 2021 kroner for perioden 2012-2021. Det fremgår av figuren at i sammenligningsperioden var siidaandelenes gjennomsnittskostnader lavest i 2012 (321 000 kroner), og høyest i 2016 (422 000 kroner).

Figur 6.5.2 viser også at gjennomsnittlig reintall per siidaandel har variert i perioden. Tallet er i 2021 378 dyr.

Figur 6.5.2 Utvikling i siidaandelens gjennomsnittlige kostnader (søyler) (2021 kroner) og siidaandelens gjennomsnittlige reintall

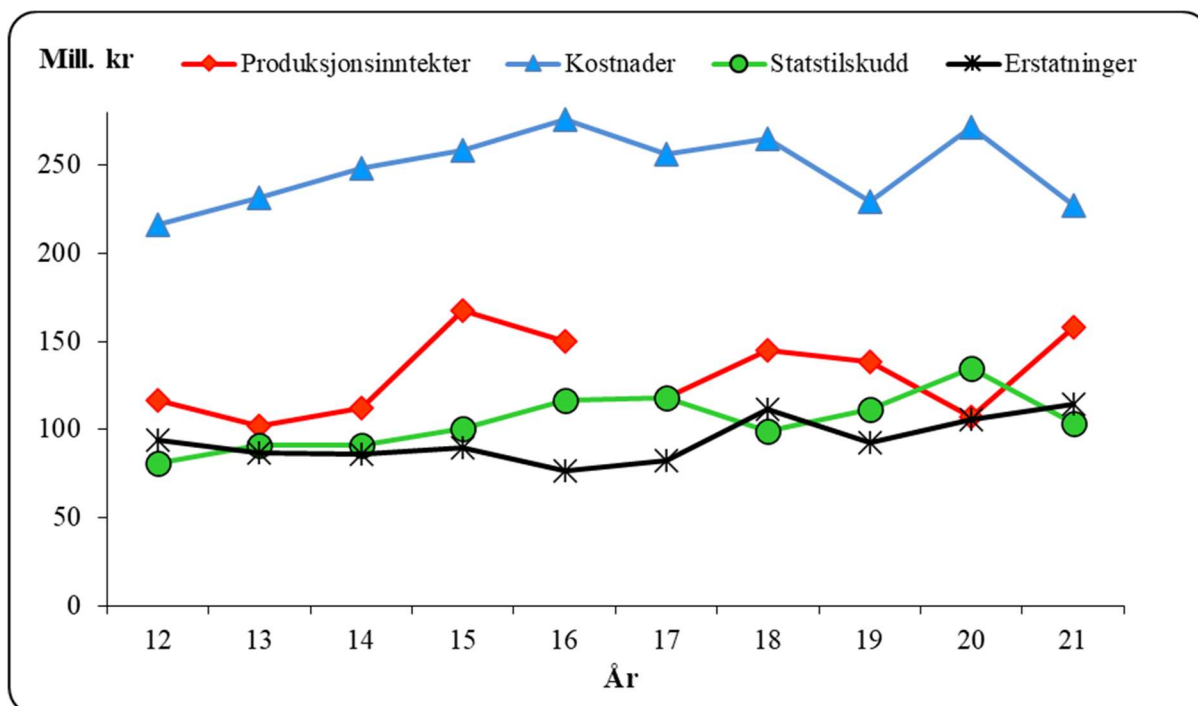
Felleskostnader

Etableringen av distriktstilskuddet var med på å legge grunnlaget for at distriktene kunne opptre som egne økonomiske enheter med blant annet felles investeringer. Ordningen må ses i sammenheng med avtalepartenes ønske om å stimulere til felles ressursbruk innen reinbeitedistriktene. Distriktenes felleskostnader finansieres nå ved ulike statstilskudd, avgifter til distriktskassen betalt av de ulike eierne og diverse felles fond.

Felleskostnadene har ligget på et jevnt nivå med økende tendens i perioden 2012-2021. Med unntak av 2020 på grunn av blant annet økt kjøp av fôr og utbetaling av kriseberedskapsmidler til siidaandelene som følge av beitekrisen i 2020.

6.6 Vederlag til arbeid og egenkapital

Figurene 6.6.1 og 6.6.2 viser utviklingen for hovedpostene i reindriftens totalregnskap og vederlag til arbeid og egenkapital i perioden 2012-2021.

Figur 6.6.1 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap (2021 kroner) (Produksjonsinntekter er kjøttinntekter korrigert for endringer i livdyrverdien)

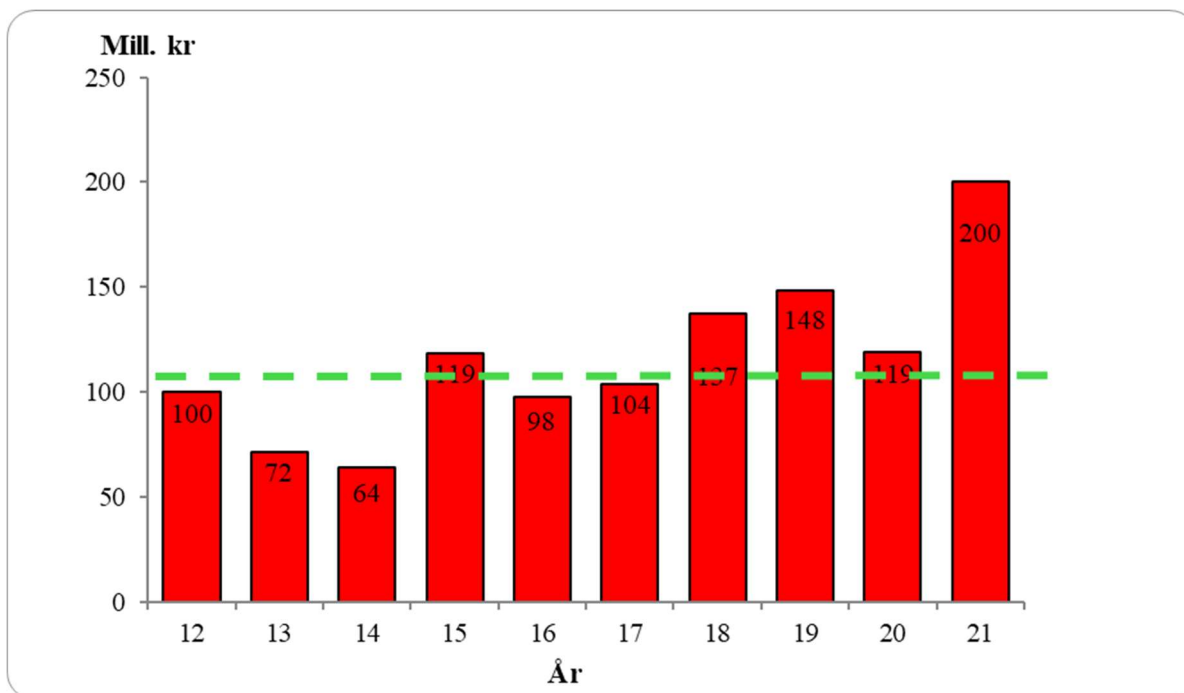
Statstilskuddene har hatt en jevn økning i perioden, med unntak av reduksjon i 2018.

Erstatningene ble redusert fra 2011 til 2016. I 2016 og 2018 var erstatningene igjen økende, før en nedgang i 2019. I 2020 og 2021 er erstatningene igjen økende.

For perioden 2012 til 2016 var det økning i kostnadene, blant annet som følge av en økning i varekjøp, kjøretøy og maskiner, samt avskrivninger. I 2017 reduseres kostnadene på lik linje med slakteuttaket, og i 2018 lå kostnadene på omtrent samme nivå som året før. I 2019 går kostnadene ned i forhold til 2018. I 2020 går kostnadene opp, med en ny nedgang i 2021.

Produksjonsinntektene – dvs. kjøttinntektene korrigert for endringer i den samlede livdyrverdien – er den av postene i figur 6.6.1 som har variert mest. Det henvises til kapittel 3.2 for nærmere omtale av priser og verdi av kjøttproduksjonen.

Det henvises til kapittel 8 for nærmere omtale av utviklingen i totalregnskapets hovedposter i den siste tiårsperioden.

Figur 6.6.2 Utvikling i vederlag til arbeid og egenkapital. (2021 kroner)

Figur 6.6.2 viser at vederlag til arbeid og egenkapital var klart høyest i sammenligningsperioden i 2021. Vederlaget ble ytterligere redusert fra 2012 til 2013 på grunn av reduksjon i inntekter og erstatninger, reduksjon i livdyrverdi, samt en betydelig økning i siidaandelenes kostnader. I 2014 økte både inntekter og tilskudd, men kostnadene økte tilsvarende og man ble dermed liggende på omtrent samme nivå som i 2013. I 2015 økte vederlaget til arbeid og egenkapital med 85 prosent sammenlignet med 2014. Dette kom som en kombinasjon av økning i både kjøttinntekter, erstatninger og tilskudd. I 2016 ble vederlaget redusert med 18 prosent på grunn av reduksjon i kjøttinntektene, inntektene og erstatningene, samt økte kostnader. I 2017 økte vederlag til arbeid og egenkapital som følge av økning i statstilskudd og erstatninger, samt reduserte kostnader. I 2018 og 2019 økte vederlaget ytterligere som følge av økte kjøttinntekter og erstatninger og begrenset økning av kostnader. I 2020 gikk vederlaget ned som en følge av beitekrisen våren 2020, i 2021 øker vederlaget.

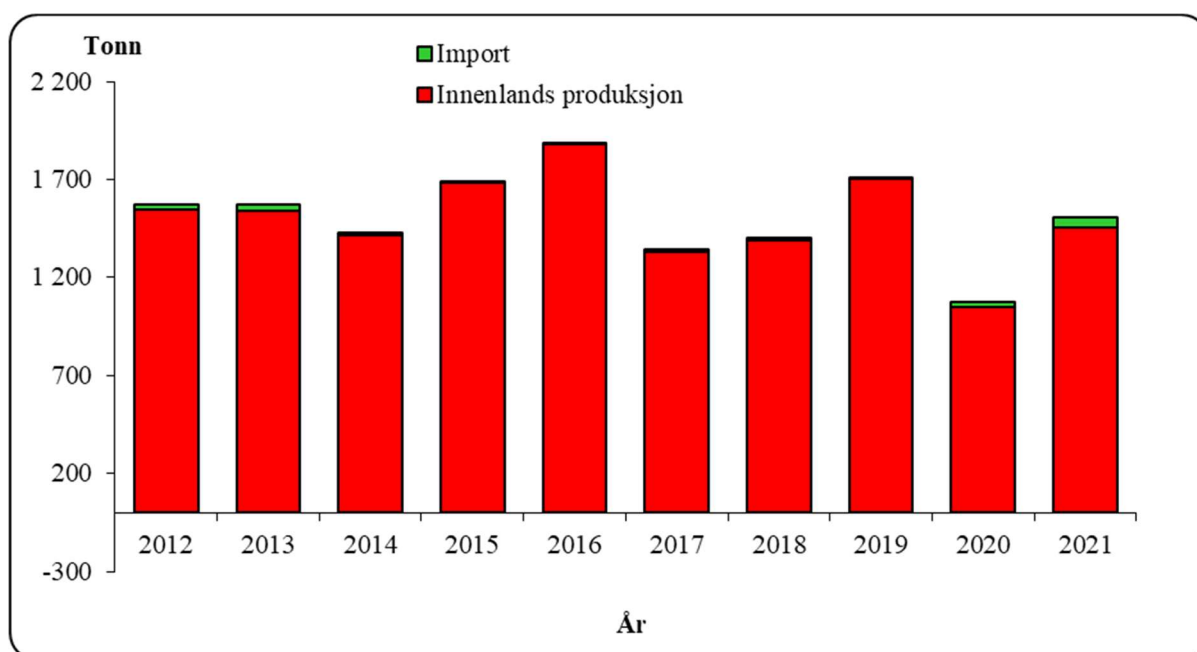
Gjennomsnittlig vederlag til arbeid og egenkapital i perioden er på 200 mill. 2021 kroner.

6.7 Markedsforhold

Produksjon av reinkjøtt utgjør under én prosent av den totale produksjonen av rødt kjøtt i Norge. I den siste tiårsperioden er det årlig slaktet mellom 1.036 og 1.900 tonn norsk rein ved registrerte slakterier. All innenlandsk slakting av rein, med unntak av slakt til privat forbruk og omsetning, skjer ved registrerte slakterier. I kalenderåret 2021 var det 14 slakterier som innrapporterte slakting av norsk rein.

Handel med reinkjøtt

Tidvis har tilgangen til innenlandsk produsert reinkjøtt vært mindre enn etterspørselen etter reinkjøtt i det norske markedet. Dette har til tider medført import av reinsdyrkjøtt. Figur 6.7.1 gir en oversikt over importen av reinkjøtt til det norske markedet de ti siste årene.

Figur 6.7.1 Fordeling mellom innenlandsk produksjon (slakt ved registrerte slakterier) og import i perioden 2012-2021 (tonn)

Tabellene 6.7.1 og 6.7.2 viser oversikter over henholdsvis import og eksport i den siste femårsperioden. Opplysningene er hentet fra Statistisk Sentralbyrås (SSB) statistikk over utenrikshandelen.

Tabell 6.7.1 Import av reinkjøtt de fem siste årene – gjelder all import, det vil si import både til full og redusert tollsats (tonn)

Import (tonn)	2017	2018	2019	2020	2021
0106.0010 - Levende rein	13,61	5,65	-	12,00	0,00
0208.9021 - Hele og halve skrotter	0,02	-	-	12,42	50,36
0208.9022 - Kjøttstykker med bein	0,70	0,55	0,5	0,00	0,14
0208.9029 - Utbeinet kjøtt	3,28	2,08	2,9	0,94	2,68
0210.9903 - Saltet, tørket, røkt etc.	-	-	-	0,00	0,00
Totalt	17,61	8,28	3,4	25,36	53,18

Det går frem av tabell 6.7.1 at det i 2021 hovedsakelig er kjøttstykker med bein som importeres.

Tabell 6.7.2 Eksport av reinkjøtt de fem siste årene (tonn)

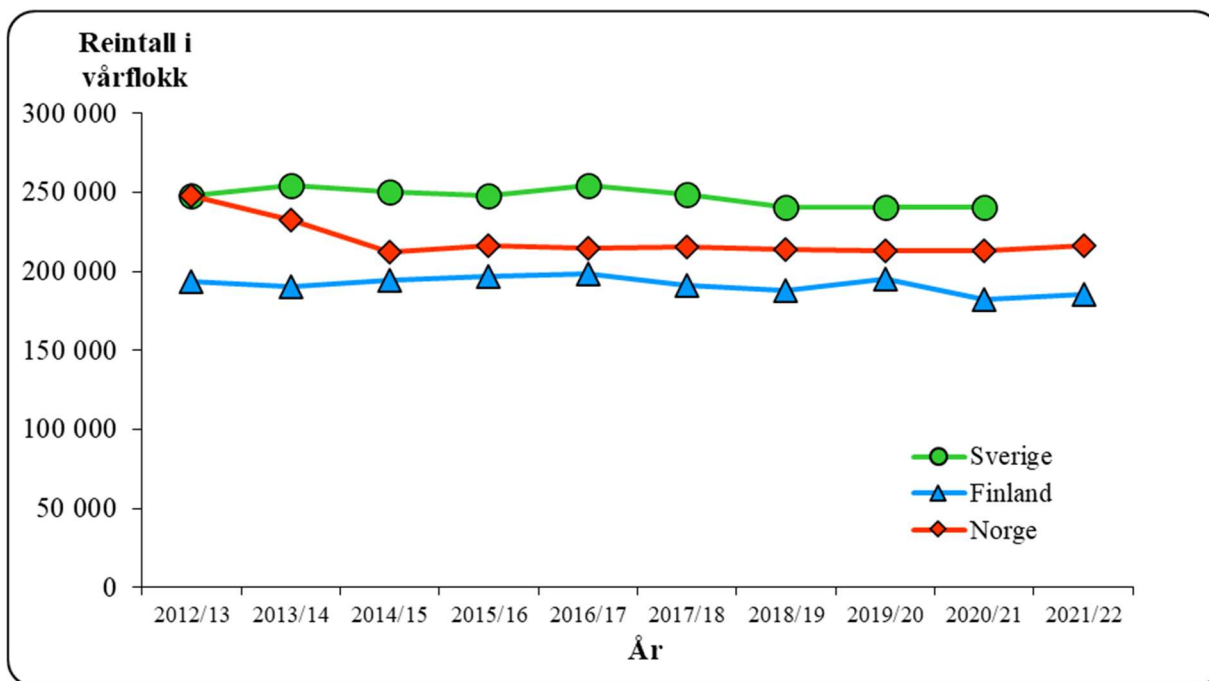
Eksport (tonn)	2017	2018	2019	2020	2021
0106.0010 - Levende rein	-	-	0,00	0,00	0,00
0208.9021 - Hele og halve skrotter	13,43	9,8	5,08	4,59	0,00
0208.9022 - Kjøttstykker med bein	-	-	0,04	2,71	0,00
0208.9029 - Utbeinet kjøtt	0,26	0,69	1,08	29,04	3,70
0210.9903 - Saltet, tørket, røkt etc.	-	-	-	-	0,00
Totalt	13,69	10,49	6,20	36,35	3,70

Tabell 6.7.2 viser at eksporten av reinkjøtt bestod kun av utbeinet kjøtt i 2021.

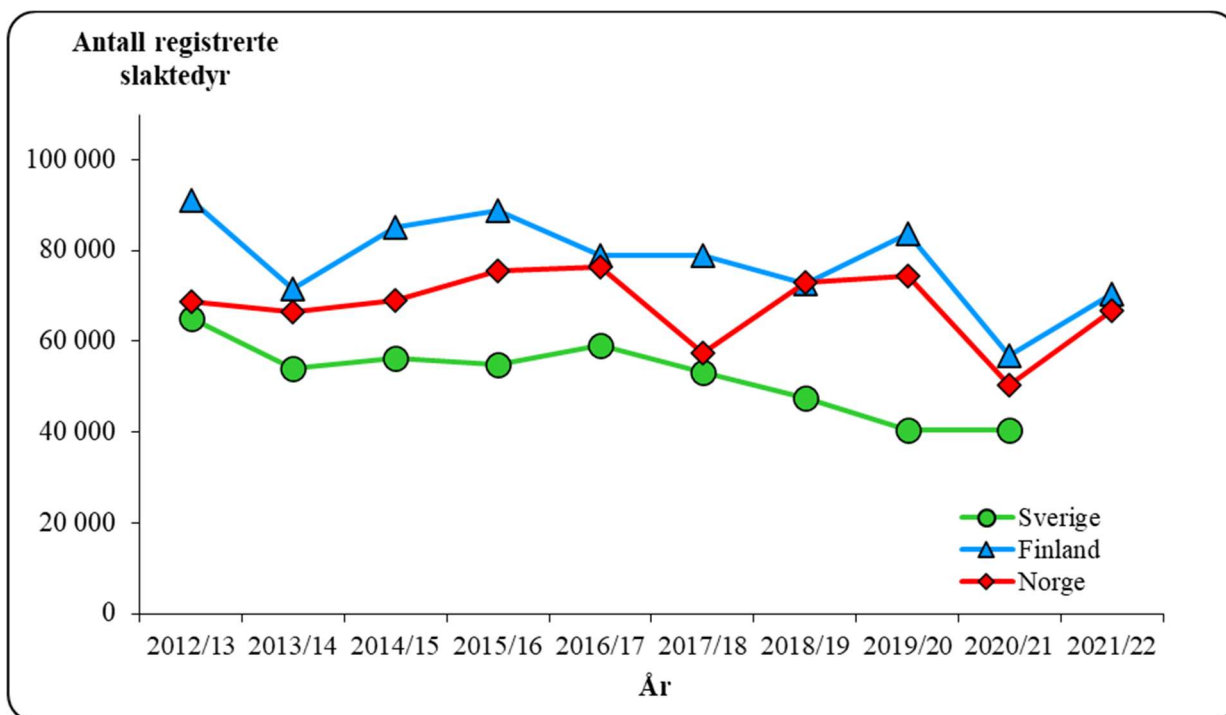
Markedssituasjonen i Sverige og Finland

Figurene 6.7.2, 6.7.3 og 6.7.4 gir oversikt over utviklingen av reintall, slaktevolum og pris i våre to naboland den siste tiårsperioden, sammenlignet med tilsvarende tall for Norge. Det påpekes at det kan være forskjeller mellom landene når det gjelder metoder for utarbeidelse av statistikken, som gjør at tallene ikke nødvendigvis er direkte sammenlignbare. Økonomisk utvalg anser likevel at figurene er egnet til å presentere utviklingen innenfor hvert av landene i den siste tiårsperioden, og til å gi en samlet vurdering av tendensene. Tallene fra Finland og Sverige kommer fra de finske reinbeitedistriktenes forening og det svenske Sametinget.

Tabellene viser tall for Norge og Finland til og med driftsåret 2021/2022, og for Sverige til og med driftsåret 2020/2021. Grunnen til dette er at tallene fra Sverige ikke var klare innen tidsfristen for ferdigstillelse av Totalregnskapet.

Figur 6.7.2 Reintallsutviklingen i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden

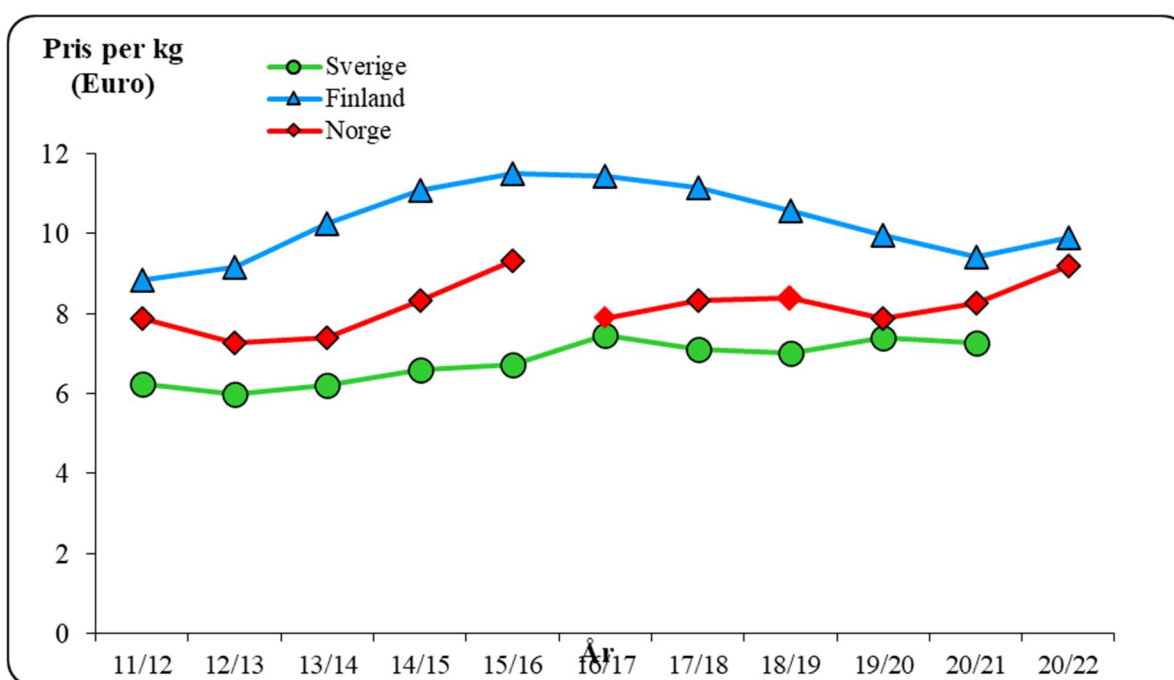
Figur 6.7.3 Totalt antall registrerte slaktedyr i Sverige, Finland og Norge

Det fremgår av figur 6.7.2 at både Sverige og Finland har hatt et stabilt reintall gjennom hele perioden.

Figur 6.7.3 viser at utviklingen når det gjelder totalt antall registrerte slaktedyr har vært varierende i perioden. En ser at i 2020/21 er det en nedgang både i Finland og Norge mens i Sverige har det vært stabilt.

Det gjøres oppmerksom på at det kan være variasjoner når det gjelder i hvilken grad slakt til privat forbruk og omsetning blir registrert i de tre landene. Dette har blant annet sammenheng med ulikheter i slakteristruktur og tilskuddsordninger. Konsekvensen er at figur 6.7.3 ikke nødvendigvis gir et fullt ut sammenlignbart bilde av utviklingen.

Figur 6.7.4 viser pris til reineier i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden – målt i faste 2021-euro. Figuren viser blant annet at spesielt Finland har hatt en positiv utvikling fra 2010/2011 og frem til 2015/2016, de siste årene har prisen vært høyere enn nivået i både Norge og Sverige. Prisen gikk opp i Norge og Sverige i perioden til og med 2013/2014, frem til 2015/16. Vi ser at Sverige følger omtrent samme trend, men at utslagene ikke er fullt så store her. I tillegg til svingninger i markedet, kan prisøkningen og -reduksjonen i Norge imidlertid også ses i sammenheng med endringer når det gjelder avregning fra slakteriene. Fra 16/17 ble prisen i Norge redusert som følge av at beregningen nå baserer seg på nettopris, dette vises om et brudd. Det henvises til kapittel 3.2 for nærmere omtale.

Figur 6.7.4 Pris til reineier i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden (pris per kg, 2021-euro)

7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier

7.1 Inntekter utenfor reindriftsnæringen

Mange reindriftsfamilier henter deler av inntekten sin utenfor reindriftsnæringen. Utvalget legger derfor også fram reindriftsfamilienes beregnede totale brutto lønns-, pensjons- og renteinntekter fra andre sektorer, samt deres inntekter fra annen næringsvirksomhet (heretter kalt "sum lønn med videre utenfor reindriften").

Grunnlag for beregningene av de nevnte inntektspostene er datamateriale fra selvangivelser og næringsoppgaver. Disse tar primært sikte på å gi svar på kostnads- og kapitalforhold i næringen.

I beregningene er det skilt mellom siidaandelslederens og ektefellens inntekt. Samboere med felles barn og/eller felles formuesforhold er her regnet som ektefeller.

Mens man tidligere korrigererte sum inntekter i forhold til antall mottatte regnskap, legges nå samtlige utøveres (siidaandelsledere og ektefeller) selvangivelser til grunn for beregningene. Gjennomsnittsinntektene er beregnet på grunnlag av antall leverte selvangivelser innenfor hvert reinbeiteområde, mens totaltallene er beregnet i forhold til totalt antall siidaandeler i hvert enkelt reinbeiteområde.

Lønnsinntekter er som hovedregel korrigerert for lønn til reindriftsutøvere som er med i tellekorpene ved tellinger. I tabell 7.1.2 er imidlertid ikke lønnsinntektene korrigerert for disse inntektene. Årsaken til dette er at bakgrunns materialet ikke gir grunnlag for å fordele lønn til reindriftsutøvere som er med i tellekorpene ved tellinger etter siidaandelslederens sivile status (gift/samboende eller ugift).

Tabell 7.1.1 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2019, 2020 og 2021 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	Gjennomsnitt per siidaandel			Totalt		
	Hovedeier	Ektefelle	Samlet	2019	2020	2021
Polmak/ Varanger	244	181	425	16 829	17 243	18 719
Karasjok	188	148	337	37 318	48 049	41 397
Øst-Finnmark	204	157	361	54 147	65 292	60 116
Vest- Finnmark	150	174	324	65 536	72 850	70 311
Troms	202	107	309	15382	17 093	15 763
Nordland	163	215	377	9 364	11 636	15 467
Nord-Tr.lag	84	101	185	9 373	12 511	7 413
Sør-Tr./ Hedmark	157	241	397	8 103	10 108	12 320
Totalt	168	165	333	161 906	189 491	181 391

Tabell 7.1.1 viser sum lønn fordelt på hovedeier og ektefelle. Sum lønn m.v. utenfor reindriften utgjør 181,4 mill. kroner i 2021 (189 mill. kroner i 2020).

Lønnsinntektene utenom næringen er dermed høyere enn kjøttinntektene i reindriftsnæringen, som i 2021 var på 158,1 mill. kroner. Sum lønn m.v. utenfor reindriften er fordelt med gjennomsnittlig 168 000 kroner for siidaandelsledere og 165 000 kroner for ektefeller.

Polmak/Varanger har høyest gjennomsnittlig sum lønn m.v. utenfor næringen for siidaandelsleder, og Nordland og Sør-Trøndelag/Hedmark har høyest sum lønn m.v. utenfor reindriften for ektefeller. Gjennomsnittlig sum lønn m.v. per siidaandel varierer fra 425 000 kroner i Polmak/Varanger til 185 000 kroner i Nord Trøndelag.

Tabell 7.1.2 viser en oversikt over gjennomsnittlig sum lønn m.v. utenfor reindriften for siidaandelsleder, ektefelle og samlet for siidaandelen for de av siidaandelslederene som har ektefeller, samt for siidaandelsledere som ikke har ektefeller.

Tabell 7.1.2 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2021 for siidaandelsledere med ektefeller og siidaandelsledere uten ektefeller (1 000 kroner).

Reinbeiteområde	Gjennomsnitt per siidaandel			
	Siidaandelsleder med ektefeller/samboer			Siidaandelsleder uten ektefeller
	Leder	Ektefelle	Samlet	Leder
Polmak/Varanger	231	306	537	264
Karasjok	175	407	582	196
Øst-Finnmark	196	369	565	209
Vest-Finnmark	127	368	496	169
Troms	184	233	418	217
Nordland	135	505	640	183
Nord-Trøndelag	125	192	318	137
Sør-Tr./Hedmark	172	498	669	142
Totalt 2021	155	361	516	184
<i>Totalt 2020</i>	<i>196</i>	<i>539</i>	<i>735</i>	<i>155</i>

Det går frem av tabell 7.1.2 at ektefellene står for den klart største andelen av inntektene som hentes utenfor næringen. Tabellen viser for øvrig at gjennomsnittlige inntekter utenfor reindriften reduseres for siidaandelsledere og for ektefeller/samboere sammenlignet med 2020.

Tabell 7.1.3 Gj.sn sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2021 (1 000 kroner per siidaandel)

Reinbeiteområde			Annen		
	Lønn	Pensjoner	næringsinnt.	Renter	Totalt
Polmak/Varanger	358	6	2	59	425
Karasjok	317	15	3	1	337
Øst-Finnmark	328	13	3	17	361
Vest-Finnmark	303	16	0	4	324
Troms	275	30	1	3	309
Nordland	305	59	2	12	377
Nord-Tr.lag	155	22	6	2	185
Sør-Tr./Hedmark	367	13	5	12	397
Totalt	302	20	2	9	333
Prosent	91 %	6 %	0,6 %	3 %	100 %

Tabell 7.1.3 viser at lønn er den største inntektskilden utenfor næringen (91 prosent). Deretter følger pensjoner (3 prosent), renter (3 prosent) og andre næringsinntekter (0,6 prosent). Gjennomsnittlig lønnsinntekt utenfor reindriftsnæringen utgjør 333 000 kroner per siidaandel i samisk reindrift i 2021 (2020: 284 000 kroner).

Siidaandelsleders samlede inntekt utenom næring er fordelt med 83 prosent på lønn, 11 prosent på pensjoner, 0,7 prosent på andre næringsinntekter og 5 prosent på renteinntekter. Den tilsvarende fordelingen for ektefeller er 99 prosent på lønn, 1 prosent på pensjoner, 0,4 prosent på andre næringsinntekter og 0 prosent på renteinntekter. Det er altså en større andel lønnsinntekter blant ektefeller enn blant siidaandelsledere.

Tabell 7.1.4 viser en oversikt over fordelingen av kvinnelige og mannlige siidaandelsledere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften. Tabell 7.1.5 viser tilsvarende data for ektefeller. Det gjøres oppmerksom på at pensjoner og renter ikke er medregnet i tabellene 7.1.4 og 7.1.5.

Tabell 7.1.4 Andel kvinnelige og mannlige siidaandelsledere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2021 (prosent)

Reinbeiteområde			Inntekt < 200 000		Inntekt ≥ 200 000	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Polmak/Varanger	100 %	81 %	33 %	81 %	67 %	19 %
Karasjok	92 %	78 %	9 %	79 %	91 %	21 %
Øst-Finnmark	95 %	79 %	17 %	79 %	83 %	21 %
Vest-Finnmark	86 %	69 %	44 %	72 %	56 %	28 %
Troms	70 %	74 %	0 %	71 %	100 %	29 %
Nordland	75 %	59 %	67 %	74 %	33 %	26 %
Nord-Tr.lag	89 %	65 %	63 %	80 %	38 %	20 %
Sør-Tr./Hedmark	80 %	65 %	75 %	71 %	25 %	29 %
Totalt 2021	87 %	71 %	34 %	75 %	66 %	25 %
<i>Totalt 2020</i>	<i>85 %</i>	<i>61 %</i>	<i>32 %</i>	<i>79 %</i>	<i>68 %</i>	<i>21 %</i>

Tabell 7.1.4 viser at 87 prosent av de kvinnelige og 71 prosent av de mannlige siidaandelslederne har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2021. Videre viser tabellen at 33 prosent av de kvinnelige siidaandelslederne som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften, tjener

under 200 000 kroner utenfor reindriften. 81 prosent av de mannlige siidaandelslederne som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften, tjener under 200 000 kroner utenfor reindriften.

Tabell 7.1.5 Andel kvinnelige og mannlige ektefeller og samboere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2021 (prosent)

Reinbeiteområde	Kvinner	Menn	Inntekt < 200 000 utenfor reindriften		Inntekt ≥ 200 000 utenfor reindriften	
			Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Polmak/Varanger	100 %	67 %	0 %	0 %	100 %	100 %
Karasjok	87 %	80 %	8 %	50 %	92 %	50 %
Øst-Finnmark	90 %	73 %	6 %	25 %	94 %	75 %
Vest-Finnmark	94 %	100 %	14 %	50 %	86 %	50 %
Troms	86 %	50 %	42 %	0 %	58 %	100 %
Nordland	89 %	100 %	19 %	50 %	81 %	50 %
Nord-Tr.lag	67 %	100 %	25 %	50 %	75 %	50 %
Sør-Tr./Hedmark	88 %	100 %	7 %	0 %	93 %	100 %
Totalt 2021	89 %	80 %	15 %	31 %	85 %	69 %
<i>Totalt 2020</i>	<i>91 %</i>	<i>95 %</i>	<i>16 %</i>	<i>67 %</i>	<i>84 %</i>	<i>33 %</i>

Det går frem av tabell 7.1.5 at 89 prosent av de kvinnelige og 80 prosent av de mannlige ektefellene og samboerne har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2021. Av kvinnene er det 85 prosent som tjener over 200 000 kroner utenfor reindriften og 15 prosent som tjener under 200 000 kroner utenfor reindriften, mens hos de mannlige er det 31 prosent som tjener over 200 000 kroner utenfor reindriften og 69 prosent som tjener under 200 000 kroner utenfor reindriften. Tabell 7.1.5 viser at ektefellers og samboeres inntekter utenfor reindriftsnæringen er av stor betydning for siidaandelenes økonomi. Utvalget påpeker at disse inntektene også inneholder næringsinntekter fra duodji når inntekten ikke overstiger 50 000 kroner. Når inntekten overstiger 50 000 kroner leveres det egen næringsoppgave og denne dokumentasjonen har vi ikke tilgang til. Da blir det regnet som næringsinntekt utenfor reindriften, selv om det i realiteten er inntekt innenfor reindriften.

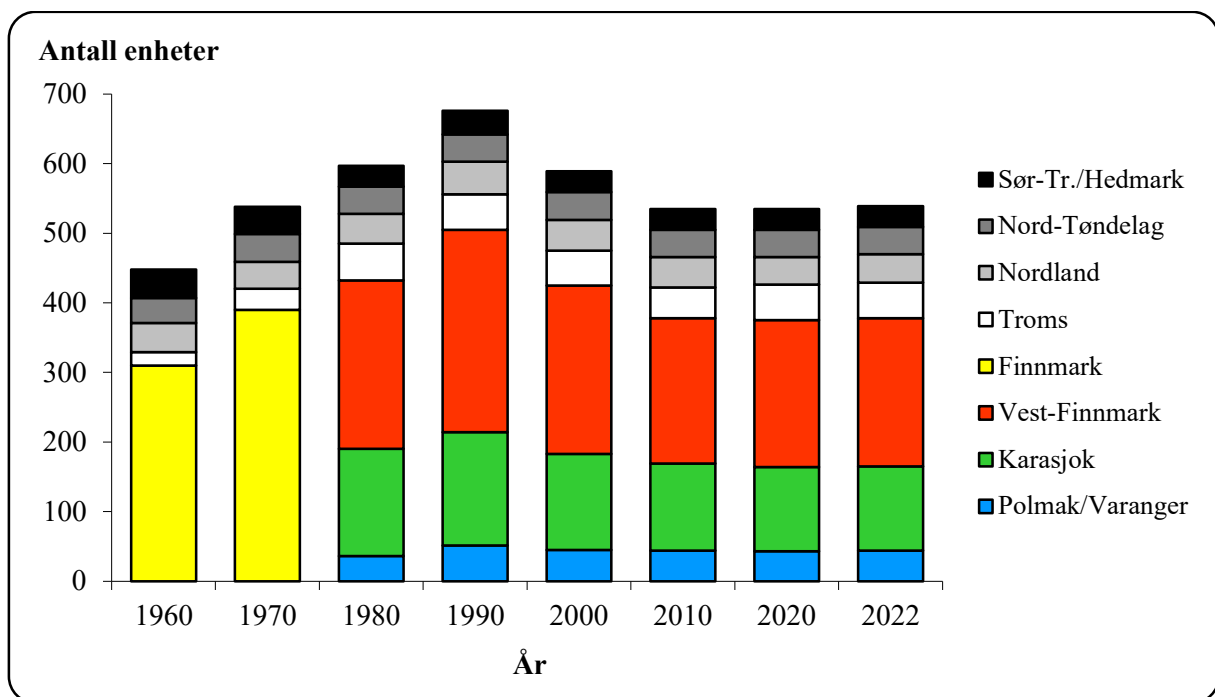
7.2 Strukturutvikling og sysselsetting

Strukturutvikling

Historisk utvikling

I reindriften av 1978 ble driftsenhet innført som grunnenhet. Før 1978 ble begrepet familieenhet anvendt som enhet både i næringsstatistikken (eksempelvis antall rein per familieenhet) og i forvaltningen forøvrig. Dette var imidlertid ikke noe entydig begrep, og definisjonen på familieenhet varierte både over tid og fra reinbeiteområde til reinbeiteområde. Tallmaterialet gir derfor ikke noen presis beskrivelse av befolknings- og sysselsettingsnivået i næringen. Heller ikke begrepet driftsenhet var entydig. Siden begrepet siidaandel erstattet begrepet driftsenhet som grunnenhet da den nye reindriften trådte i kraft i 2007, er dette begrepet brukt når det gjelder tall fra og med 2007.

Den langsiktige utviklingen i antall enheter fra 1960 til 2022 er vist i figur 7.2.1. Fram til 1990 inneholder figuren også dem som beholdt sin driftsenhet selv om de hadde sluttet med reindrift. Fra 2000 er enheter med null rein fjernet fra oversikten. Selv om tallmaterialet har sine svakheter, gir det et visst uttrykk for endring i antall enheter.

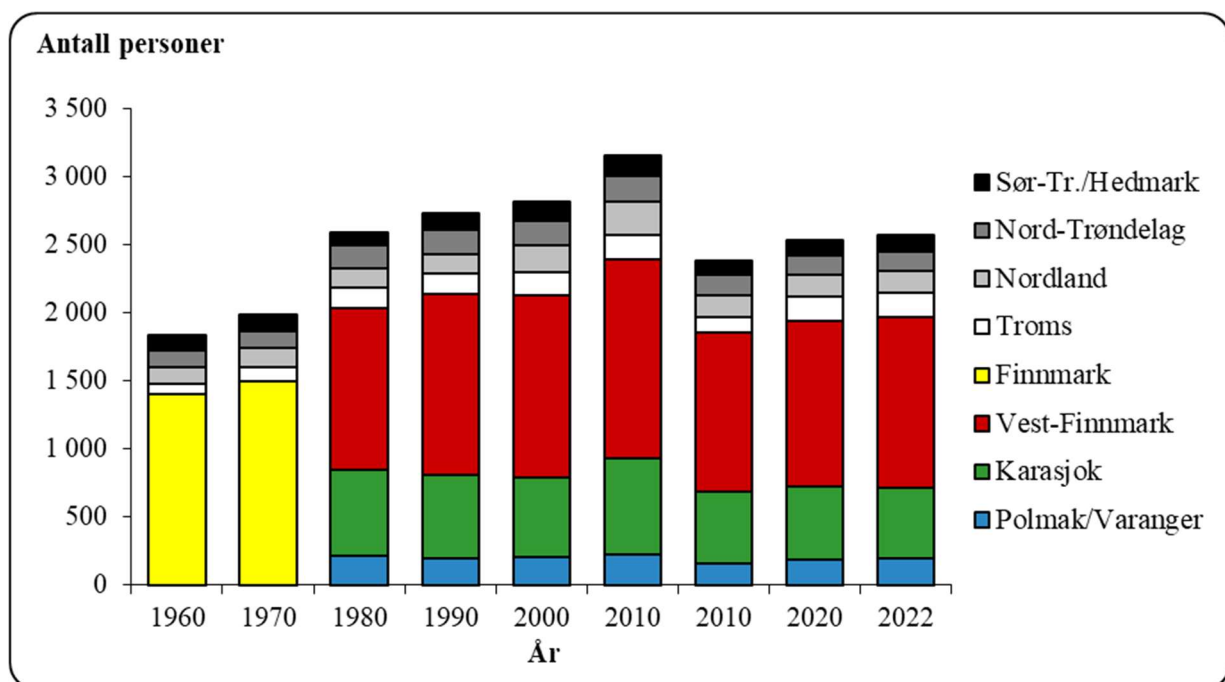
Figur 7.2.1 Antall enheter i samisk reindrift i perioden 1960-2022

I Finnmark økte antallet enheter med 195 fra 1960 til 1990. Fra 1980 til 1990 økte antall enheter i Finnmark med 73. Det meste av denne økningen var imidlertid en offisiell godkjenning av enheter som i realiteten allerede var etablert i Vest-Finnmark.

Figur 7.2.1 viser at det relativt sett var en sterkere vekst i antall enheter i Troms enn i Finnmark i perioden fra 1960 til 1990. Økningen skyldes blant annet overføringen av distrikter fra Nordland fylke til Troms reinbeiteområde. Dette gjaldt distrikter som ligger nord for Vestfjorden.

I tillegg til de refererte tallene var det i 1980-årene et betydelig antall reineiere som ønsket, men ikke fikk registrert egne enheter. En del av disse drev likevel reindrift, for eksempel i foreldrenes siidaandel.

Det usikre bakgrunns materialet gjør at det ikke er mulig å trekke detaljerte konklusjoner ut fra figur 7.2.1. Tallene viser imidlertid at det i perioden fra 1960 til 1990 var en betydelig økning i antall enheter registrert i reindriften. Tendensen til vekst bekreftes også av tallmaterialet for antall personer tilknyttet næringen (jf. figur 7.2.2). I perioden fra 1990 til 1997 var det en til dels sterk reduksjon i antall enheter, mens antall personer knyttet til næringen holdt seg på et stabilt høyt nivå. Reduksjonen i antall enheter frem til 1997 kom særlig i Finnmark – som følge av Omstillingsprogrammet for Indre Finnmark. Programmet innebar blant annet en ordning med omstillingslønn for reineiere som avviklet driften, samt et tilpasset utdanningstilbud og tilrettelegging av sysselsetting for tidligere reindriftsutøvere og for ungdom i reindriftsmiljøet. Etter 1997 økte antallet siidaandeler, i hovedsak som følge av at enheter som hadde vært med i Omstillingsprogrammet kom tilbake til næringen. I perioden fra 2010 til 2022 har tallet på antall enheter holdt seg stabilt.

Figur 7.2.2 Antall personer i samisk reindrift i perioden 1960-2022

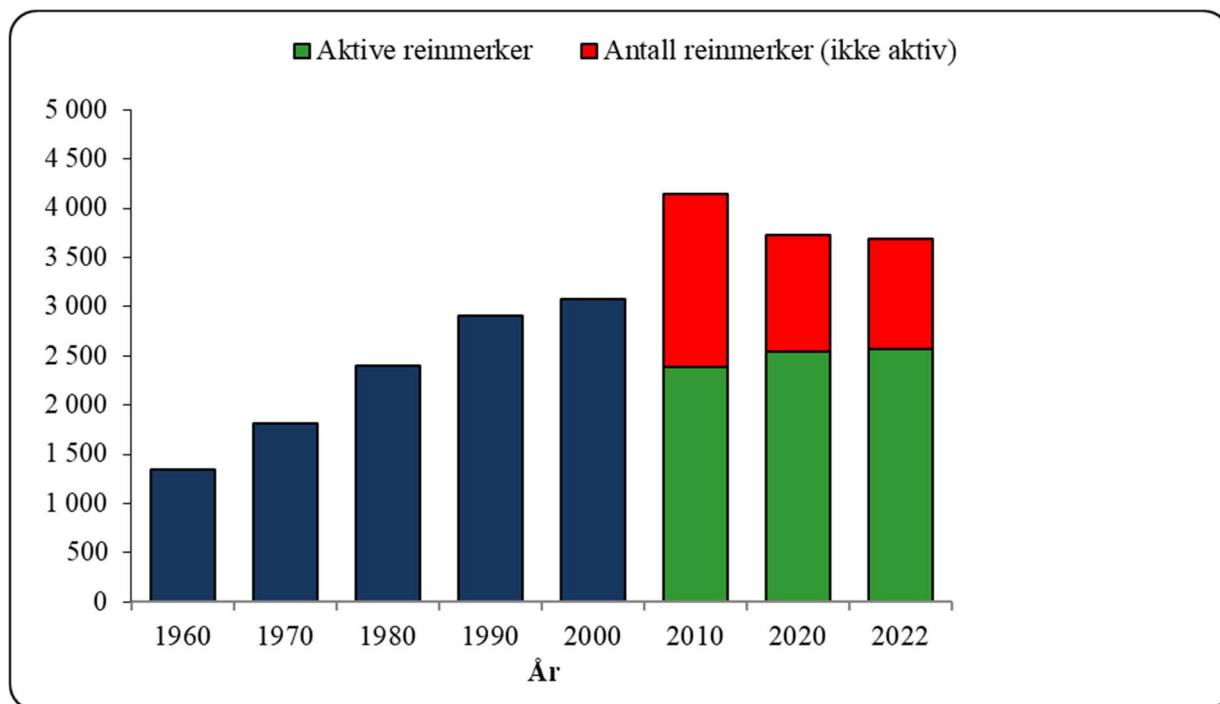
Tallmaterialet for antall personer i reindriften har også sine svakheter. Dette skyldes blant annet at det over tid har vært ulike oppfatninger av hvor stor grad av tilknytning til reindriften som kreves for å bli registrert i oversiktene. En annen forklaringsfaktor i denne sammenheng er at statusen ved å stå oppført i melding om reindrift har variert over tid, på grunn av endringer i virkemidlene. Usikkerheten når det gjelder antall personer er imidlertid mindre enn usikkerheten når det gjelder antall enheter (gjelder spesielt eldre data). Slik forholdene er i dag, er tallmaterialet basert på oversikter fra den enkelte siidaandel/reinbeitedistrikt

Tabell 7.2.1 viser utviklingen i antall personer per familieenhet/driftsenhet/siidaandel i de ulike reinbeiteområdene fra 1960 til 2022. Antall personer i tabellen i 2022 er antall personer med rein registrert i melding om reindrift. I 2010 vises to tallserier, den første personer med og uten rein, og den andre med rein.

Tabell 7.2.1 Antall personer per siidaandel (tidligere driftsenhet/ familienhet)

Reinbeiteområde	1960	1970	1980	1990	2000	2010	2010	2022
Polmak/Varanger			5,8	3,9	4,4	5,2	3,6	4,4
Karasjok			4,1	3,7	4,5	5,7	4,2	4,3
Vest-Finnmark			4,9	4,6	5,9	7,0	5,6	5,9
Finnmark	4,5	3,8	4,7	4,2	5,3	6,3	4,9	5,2
Troms	4,2	3,5	2,8	2,9	3,6	4,0	2,5	3,5
Nordland	2,9	3,5	3,4	3,1	4,5	5,5	3,8	4,0
Nord-Trøndelag	3,4	3,2	4,2	4,4	4,6	4,8	3,7	3,7
Sør-Tr./Hedmark	2,7	3,1	3,3	3,8	4,8	5,2	3,4	4,0
Totalt samisk reindrift	4,1	3,7	4,3	4,0	5,0	5,9	4,5	4,8

Figur 7.2.3 viser antall registrerte reinmerker i perioden 1960 – 2022. Tallene er hentet fra merkeregisteret over reinmerker. Det gjøres oppmerksom på at tallene også inkluderer merker uten rein, og det totale antallet merker er dermed ikke ensbetydende med antall reineiere eller antall aktive merker.

Figur 7.2.3 Antall registrerte reinmerker i perioden 1960-2022

Utvikling siste periode

Utviklingen i antall siidaandeler de ti siste årene er vist i tabell 7.2.2

Tabell 7.2.2 Antall siidaandeler i samisk reindrift de ti siste driftsårene

Reinbeiteområde	12/13	13/14	14/15	15/16	16/17	17/18	18/19	19/20	20/21	21/22
Polmak/Varanger	44	44	44	44	44	44	44	43	44	44
Karasjok	124	122	122	122	122	122	122	121	121	121
Øst-Finnmark	168	166	166	166	166	166	166	165	165	165
Vest-Finnmark	209	209	209	210	214	211	211	211	212	213
Troms	48	47	48	50	50	51	51	52	51	51
Nordland	39	41	42	42	42	42	40	40	41	42
Nord-Trøndelag	39	39	39	39	39	39	39	39	40	39
Sør-Tr./Hedmark	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
Totalt samisk reindrift	533	532	534	537	541	539	537	535	539	540

Tabell 7.2.3 viser utviklingen i antall personer i samisk reindrift registrert med rein den siste tiårsperioden. 2014 mangler da vi ikke har tallmateriale fra dette året.

Tabell 7.2.3 Antall personer i samisk reindrift de ti siste årene

Reinbeiteområde	2012	2013	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Polmak/Varanger	177	177	168	165	168	170	186	187	188	192
Karasjok	530	528	498	514	472	460	543	545	553	524
Øst-Finnmark	707	705	666	679	640	630	729	724	741	716
Vest-Finnmark	1 213	1 213	1 221	1 094	1 200	1 041	1 220	1 240	1 268	1 250
Troms	115	115	149	79	154	163	172	183	176	179
Nordland	159	159	161	135	159	146	145	160	167	166
Nord-Trøndelag	146	146	145	141	139	137	142	143	139	143
Sør-Tr./Hedmark	99	100	104	90	108	105	113	113	115	119
Totalt samisk reindrift	2 439	2 438	2 446	2 218	2 400	2 222	2 521	2 571	2 606	2 573

Fra og med 2018 er antall personer i figur 7.2.4 personer med rein registrert i melding om reindrift, da dette gir et mer riktig bilde av hvor mange som driver med reindrift. I publikasjoner før 2017 er antallet personer i siidaandelen med og uten rein.

Opplysningene omfatter i hovedsak personer som etter reindriften § 9 har rein i en siidaandel, uavhengig av om reindriften er hovedvirksomheten eller ikke. Dette gjelder i første rekke siidaandelsleder, ektefellen og deres barn. Siidaandelen kan også omfatte rein som tilhører andre, forutsatt at disse oppfyller vilkårene i reindriften § 9. Som hovedregel kan ingen enkeltpersoner eie rein i mer enn en siidaandel.

Tabell 7.2.4 viser antall personer per enhet med rein i tidsperioden 2016-2021. I referanse perioden har det totalt vært en økning i antall personer per siidaandel, men innad i perioden varierer det.

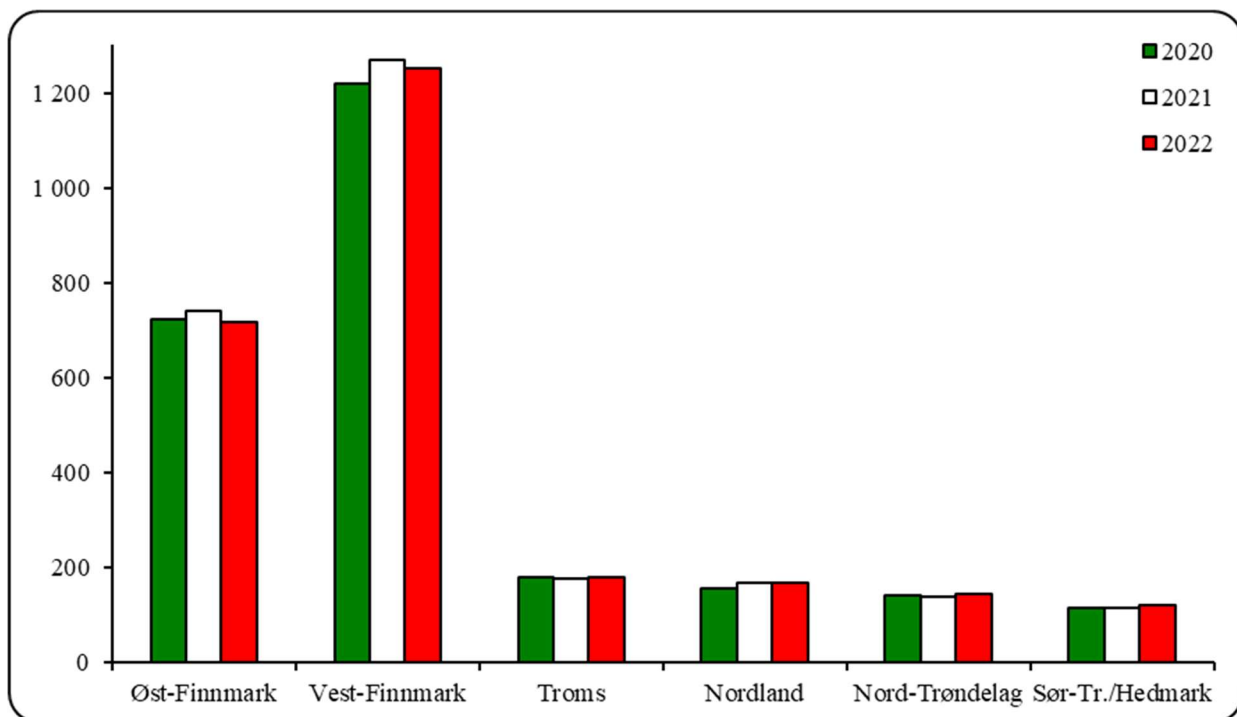
Reduksjonen i antall reineiere kan ha flere årsaker. Fra og med driftsåret 13/14 ble det blant annet innført en generell regel om at minst 85 prosent av reintallet i siidaandelen skal eies av siidaandelens leder eller dens nærmeste familie, for å unngå avkortning i tilskuddsutbetalinger.

Dette kan ha medført en endring av eierstrukturen/antall reineiere, og herunder en generell opprydding i strukturen og sammensetningen i siidaandelene. Denne regelen ble tatt bort i 2017/18.

Tabell 7.2.4 Antall personer per siidaandel

Reinbeiteområde	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Polmak/Varanger	3,8	3,8	3,9	4,2	4,3	4,3	4,4
Karasjok	4,2	3,9	3,8	4,5	4,4	4,6	4,3
Vest-Finnmark	5,2	5,6	4,9	5,8	5,8	6,0	5,9
Finmark	4,7	4,8	4,4	5,2	5,2	5,3	5,2
Troms	1,6	3,1	3,2	3,4	3,5	3,5	3,5
Nordland	3,2	3,8	3,5	3,6	3,9	4,1	4,0
Nord-Trøndelag	3,6	3,6	3,5	3,6	3,6	3,6	3,7
Sør-Tr./Hedmark	3,0	3,6	3,5	3,8	3,8	3,8	4,0
Totalt samisk reindrift	4,1	4,4	4,1	4,7	4,7	4,9	4,8

Aktive merker er merker det er registrert rein på. Figur 7.2.4 viser aktive merker i perioden 2019-2022. Antall aktive merker i 2022 er 2 573.

Figur 7.2.4 Antall aktive merker i perioden 2019-2022

Syssetting

Det ble i 2021 utarbeidet en ny arbeidstidsundersøkelse og denne er innarbeidet i Totalregnskapet fra 2021. I perioden fra 2013 frem til 2021 er beregningene gjort fra arbeidstidsundersøkelsen som ble utgitt i 2014. Tidligere ble det gjort med grunnlag av en utvalgsundersøkelse basert på registrerte arbeidsregnskap fra 1987 til 1989

Ved beregning av antall årsverk tas det hensyn til reinbeiteområde, utøverens alder, siidaandelsleders kjønn, om siidaandelen ledes sammen med ektefelle/samboer, samt antall reineiere i siidaandelen.

Reindriften er på mange måter en livsform, noe som også setter sitt preg på det arbeidet som utføres. Det kan mange ganger være vanskelig å måle reell arbeidstid, samt hvordan den enkelte registrerer ventetid og den tiden som går med til å forflytte seg etter flokken. Det er heller ikke tatt hensyn til hvordan omfanget av arbeid i andre næringer påvirker arbeidsinnsatsen i reindriften.

Arbeidsforbruket i reinlagene ble tidligere beregnet som et fast antall rein per årsverk. Fra og med 2018 baserer årsverk for reinlagene seg på reinlagenes egne beregninger.

Det beregnede arbeidsforbruket for 2021 er spesifisert i tabell 7.2.2. Ved beregningene er det lagt til grunn at ett årsverk utgjør 1.800 timer for siidaandelene.

Tabell 7.2.5 Beregnet arbeidsforbruk i 2022

Reinbeiteområde	Timer per enhet	Årsverk per enhet	Årsverk totalt	Rein per årsverk
Polmak/Varanger	4 092	2,27	100	243
Karasjok øst	2 300	1,28	65	383
Karasjok vest	2 267	1,26	88	269
Øst-Finnmark	2 764	1,54	253	288
Kautokeino øst	3 652	2,03	126	182
Kautokeino midt	3 744	2,08	193	168
Kautokeino vest	3 582	1,99	115	202
Vest-Finnmark	3 673	2,04	435	181
Troms	2 684	1,49	76	168
Nordland	2 722	1,51	62	222
Nord-Trøndelag	2 445	1,36	53	264
Sør-Tr./Hedmark	2 683	1,49	45	311
Reinlag			22	478
Totalt gjennomsnitt	3 085	1,71	946	229

Tabell 7.2.3 viser store variasjoner i beregnet arbeidsforbruk mellom reinbeiteområdene. Målt i timer og årsverk per enhet, har Polmak/Varanger høyeste arbeidsforbruket (4 092 timer og 2,27 årsverk) og Karasjok vest det laveste (2 300 timer og 1,28 årsverk).

Beregnet antall årsverk i samisk reindrift i 2021 gir et gjennomsnitt på 1,71 årsverk per siidaandel.

Beregnet arbeidsforbruk (antall årsverk) den siste femårsperioden er vist i tabell 7.2.4.

Tabell 7.2.6 Beregnet arbeidsforbruk (antall årsverk) i perioden 2018-22

Reinbeiteområde	2018	2019	2020	2021	2022
Polmak/Varanger	48	50	49	100	100
Karasjok	232	244	244	153	153
Øst-Finnmark	280	294	293	253	253
Vest-Finnmark	344	364	362	444	435
Troms	80	80	81	76	76
Nordland	69	67	69	63	62
Nord-Trøndelag	51	50	51	53	53
Sør-Tr./Hedmark	49	50	51	45	45
Reinlag	20	23	23	22	22
Totalt antall årsverk	893	928	930	956	946

Vi ser at antall årsverk i reindriftsnæringen har holdt seg forholdsvis stabilt fra 2018 til 2020. Dette har sammenheng med at beregningen av årsverk tok utgangspunkt i arbeidstidsundersøkelsen fra 2014. Fra 2021 bygger arbeidsforbruket ny undersøkelsen med andre utøvere som svarte på undersøkelsen. Vi ser at i 2021 er det en økning i årsverk. Den største økningen er i Polmak/Varanger og Vest-Finnmark. Samtidig som vi ser en nedgang i Karasjok.

Likestilling i reindriften

Tabell 4.6.1 (under kapittel 4.6) viser det totale antall beregnede årsverk i reindriftsnæringen. Etter arbeidstidsundersøkelsen som er beskrevet i kapittel 3.2 har vi særskilt beregnet kvinners innsats og betydning for reindriften. Antall årsverk utført av kvinner framkommer i tabell 7.2.6 nedenfor. Det gjøres oppmerksom på at beregningene er utført med bakgrunn i kvinnelige siidaandelslederes, samt kvinnelige ektefellers arbeidsinnsats, og at arbeidstiden til andre medlemmer av siidaandelen ikke er iberegnet.

Ved beregning av antall årsverk utført av kvinner tas det hensyn til antall kvinnelige siidaandelsledere i felles siidaandel, antall kvinnelige siidaandelsledere med ektefelle, om den eventuelle ektefellen selv er aktiv reindriftsutøver, samt antall kvinnelige ektefeller i de siidaandeler som har mannlig siidaandelsleder og som ikke er fellesandel.

Det beregnede arbeidsforbruket for kvinner i 2021 er spesifisert i tabell 7.2.7. Ved beregningene er det lagt til grunn at et årsverk er 1.800 timer.

Tabell 7.2.7 Arbeidsforbruk for kvinner i 2021

Reinbeiteområde	Timer per enhet	Årsverk per enhet	Årsverk totalt	Rein per årsverk	Antall siidaandeler
Polmak/Varanger	1 153	0,64	28	216	44
Karasjok øst	649	0,36	18	284	51
Karasjok vest	634	0,35	25	260	70
Øst-Finnmark	777	0,43	71	249	165
Kautokeino øst	1 031	0,57	36	176	62
Kautokeino midt	1 052	0,58	54	169	93
Kautokeino vest	1 014	0,56	32	151	58
Vest-Finnmark	1 035	0,58	122	166	213
Troms	754	0,42	21	143	51
Nordland	772	0,43	18	186	42
Nord-Trøndelag	691	0,38	15	226	39
Sør-Tr./Hedmark	752	0,42	13	258	30
Totalt	870	0,48	261	196	540
<i>Totalt 2020</i>	<i>501</i>	<i>0,28</i>	<i>149</i>	<i>334</i>	<i>535</i>

Tabell 7.2.7 viser at det i 2021 var totalt 261 årsverk utført av kvinner i reindriften. Det fremgår videre at arbeidsforbruket målt i timer per andel er høyest i Polmak/ Varanger, og lavest i Kautokeino vest. Målt i antall rein per årsverk (rein med kvinnelig eier) varierer arbeidsforbruket fra 143 rein i Kautokeino vest til 284 rein i Karasjok øst.

Tabell 7.2.8 viser antall aktive siidaandeler som har kvinnelig siidaandelsleder, fordelt etter siidaandelens reintall og siidaandelslederens alder.

Tabell 7.2.8 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2022 med kvinner som siidaandelsledere, fordelt etter siidaandelslederens alder og siidaandelens reintall

Reinbeiteområde	Antall enheter	Alder			Reintall			
		< 30	31-50	> 50	<100	101-250	251-600	> 600
Polmak/Varanger	8	1	5	2	-	2	6	-
Karasjok	24	4	10	10	11	8	5	-
Øst-Finnmark	32	5	15	12	11	10	11	-
Vest-Finnmark	28	8	9	11	9	15	4	-
Troms	10	1	3	6	4	4	2	-
Nordland	6	1	3	2	2	3	1	-
Nord-Trøndelag	7	1	4	2	3	1	3	-
Sør-Tr./Hedmark	4	-	2	2	-	-	4	-
Totalt	87	16	36	35	29	33	25	0
<i>Totalt 2021</i>	<i>84</i>	<i>18</i>	<i>36</i>	<i>30</i>	<i>24</i>	<i>37</i>	<i>23</i>	<i>0</i>

Det fremgår av tabell 7.2.8 at det i 2021 er til sammen 87 kvinnelige siidaandelsledere. Dette utgjør 16,1 prosent av det totale antallet siidaandelsledere. Majoriteten av de kvinnelige siidaandelslederne er mellom 31 og 50 år.

Tabell 7.2.9 viser en tilsvarende oversikt over antall siidaandeler som har mannlig siidaandelsleder, mens tabell 7.2.10 viser en oversikt over antall felles siidaandelsledere. Beregningene er basert på

data fra melding om reindrift for driftsåret 2021/2022. Reintall er hentet fra melding om reindrift. Det gjøres oppmerksom på at noen av disse er siidaandelsledere for siidaandeler med 0 rein i beholdningen, og at de dermed ikke er å betegne som aktive siidaandeler, men fortsatt er registrert i systemet. Da totalregnskapet baserer seg på tall ned til sonenivå, velger vi å ikke gå nærmere inn på de enkelte siidaandeler og definere hvorfor reintallet ligger på 0. Dette er imidlertid forklaringen på avviket mellom tabell 7.2.2 Antall siidaandeler og tabell 7.2.8 – 7.2.10 Siidaandeler fordelt på kvinnelige, mannlige og felles siidaandelsleder.

Tabell 7.2.9 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2022 med menn som siidaandelsledere, fordelt etter siidaandelslederens alder og siidaandelens reintall

Reinbeiteområde	Antall enheter	Alder			Reintall			
		< 30	31-50	> 50	<100	101-250	251-600	> 600
Polmak/Varanger	31	2	18	11	1	3	22	5
Karasjok	80	17	37	26	11	31	32	6
Øst-Finnmark	111	19	55	37	12	34	54	11
Vest-Finnmark	142	31	73	38	27	68	43	4
Troms	34	1	21	12	5	21	8	-
Nordland	25	1	13	11	6	7	12	-
Nord-Trøndelag	23	3	10	10	3	5	15	-
Sør-Tr./Hedmark	20	-	9	11	1	2	17	-
Totalt	355	55	181	119	54	137	149	15
<i>Totalt 2021</i>	<i>354</i>	<i>57</i>	<i>180</i>	<i>117</i>	<i>52</i>	<i>143</i>	<i>147</i>	<i>12</i>

Tabell 7.2.9 viser at det i 2022 er 355 mannlige siidaandelsledere. Dette utgjør 65,9 prosent av det totale antallet siidaandelsledere. I likhet med de kvinnelige siidaandelslederne, er også hoveddelen av de mannlige siidaandelsledere mellom 31 og 50 år.

Tabell 7.2.10 Antall felles siidaandeler i samisk reindrift i 2022

Reinbeiteområde	Antall enheter	Reintall			
		<100	101-250	251-600	> 600
Polmak/Varanger	5	2	2	1	-
Karasjok	17	8	6	2	1
Øst-Finnmark	22	10	8	3	1
Vest-Finnmark	43	15	21	6	1
Troms	7	2	4	1	-
Nordland	10	2	3	5	-
Nord-Trøndelag	9	-	2	7	-
Sør-Tr./Hedmark	6	-	1	5	-
Totalt	97	29	39	27	2
<i>Totalt 2021</i>	<i>101</i>	<i>29</i>	<i>37</i>	<i>31</i>	<i>4</i>

Tabell 7.2.10 viser at det i 2022 er 97 enheter med felles siidaandel. Dette utgjør 18 prosent av det totale antallet siidaandelsledere. Den største andelen av siidaandelslederne er ledere for siidaandeler med mellom 101 og 250 rein. Det har vært en nedgang på 4 i felles siidaandeler, ser en på tabell 7.2.8 er det en økning i antall kvinnelige siidaandeler.

Tabell 7.2.11 Fordeling av siidaandelsleders alder i 2010, 2015 og 2022

Reinbeiteområde	2010			2015			2022		
	<=30	31-50	>50	<=30	31-50	>50	<=30	31-50	>50
Polmak/Varanger	14 %	41 %	45 %	11 %	48 %	41 %	5 %	64 %	32 %
Karasjok	12 %	47 %	41 %	18 %	42 %	40 %	17 %	42 %	40 %
Øst-Finnmark	13 %	45 %	42 %	16 %	43 %	40 %	14 %	48 %	38 %
Vest-Finnmark	13 %	49 %	38 %	9 %	50 %	41 %	18 %	44 %	38 %
Troms	4 %	39 %	57 %	8 %	45 %	47 %	4 %	53 %	43 %
Nordland	7 %	48 %	45 %	7 %	55 %	38 %	7 %	44 %	49 %
Nord-Trøndelag	8 %	49 %	44 %	10 %	36 %	54 %	10 %	41 %	49 %
Sør-Tr./Hedmark	7 %	43 %	50 %	0 %	43 %	57 %	0 %	47 %	53 %
Totalt	11 %	47 %	43 %	10 %	46 %	43 %	13 %	46 %	41 %

Tabell 7.2.1 viser fordeling av siidaandelsleders alder på områdenivå i 2010, 2015 og 2022. Aldersstrukturen har vært tilnærmet lik i sammenligningsperioden, og det er flest siidaandelsledere i aldersgruppen 31-50 år.

Tabell 7.2.12 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2022 etter reineierens kjønn (prosent)

Reinbeiteområde	Fordeling reintall (%)	
	Kvinner	Menn
Polmak/ Varanger	24 %	76 %
Karasjok	28 %	72 %
Øst-Finnmark	26 %	74 %
Vest-Finnmark	28 %	72 %
Troms	27 %	73 %
Nordland	26 %	74 %
Nord-Trøndelag	26 %	74 %
Sør-Tr./Hedmark	23 %	77 %
Totalt	27 %	73 %
<i>Totalt 2021</i>	<i>26 %</i>	<i>74 %</i>

Tabell 7.2.12 viser at 27 prosent av reintallet i 2022 står oppført med kvinner som eiere.

Tabell 7.2.13 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2022 etter reineierens medlemstype (prosent)

Reinbeiteområde	Fordeling reintall prosent		
	Siidaandels leder	Ektef./ sambo.	Andre reineiere
Polmak/Varanger	74 %	3 %	23 %
Karasjok	67 %	2 %	30 %
Øst-Finnmark	70 %	3 %	28 %
Vest-Finnmark	57 %	6 %	37 %
Troms	75 %	4 %	21 %
Nordland	73 %	6 %	21 %
Nord-Trøndelag	81 %	3 %	16 %
Sør-Tr./Hedmark	78 %	4 %	19 %
Totalt	67 %	4 %	29 %
<i>Totalt 2021</i>	<i>67 %</i>	<i>4 %</i>	<i>29 %</i>

Tabell 7.2.13 viser at siidaandelsledere står oppført som eiere av 67 prosent av reintallet i 2022, mens ektefeller/samboere og andre reineiere i siidaen eier henholdsvis 4 prosent og 29 prosent av reintallet. Andre reineiere kan eksempelvis være barn av siidaandelsleder eller andre slektninger med reinmerke.

Aldersstruktur og fordeling av reintall

Tabell 7.2.14 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift etter reneiers alder (prosent)

Reinbeiteområde	2010			2015			2022		
	Alder			Alder			Alder		
	< 30	30-50	> 50	< 30	30-50	> 50	< 30	30-50	> 50
Polmak/Varanger	24 %	38 %	38 %	20 %	41 %	39 %	10 %	64 %	26 %
Karasjok øst	14 %	46 %	40 %	23 %	41 %	36 %	28 %	29 %	43 %
Karasjok vest	24 %	47 %	29 %	25 %	42 %	34 %	20 %	43 %	37 %
Øst-Finnmark	21 %	44 %	35 %	22 %	41 %	36 %	19 %	46 %	35 %
Kautokeino øst	22 %	57 %	21 %	20 %	51 %	28 %	23 %	43 %	34 %
Kautokeino midt	22 %	48 %	30 %	20 %	51 %	29 %	21 %	47 %	33 %
Kautokeino vest	19 %	44 %	38 %	15 %	47 %	39 %	20 %	38 %	42 %
Vest-Finnmark	21 %	49 %	30 %	19 %	50 %	31 %	21 %	43 %	36 %
Troms	11 %	35 %	54 %	16 %	41 %	43 %	13 %	53 %	35 %
Nordland	13 %	48 %	39 %	17 %	49 %	34 %	18 %	41 %	41 %
Nord-Trøndelag	16 %	46 %	38 %	15 %	39 %	46 %	17 %	39 %	44 %
Sør-Tr./Hedmark	11 %	45 %	43 %	7 %	42 %	51 %	7 %	42 %	51 %
Totalt	19 %	46 %	35 %	19 %	45 %	36 %	18 %	44 %	37 %

Tabell 7.2.15 Fordeling av siidaandelsleders reintall i samisk reindrift etter siidaandelsleders alder (prosent)

Reinbeiteområde	2010			2015			2022		
	Alder			Alder			Alder		
	< 30	30-50	> 50	< 30	30-50	> 50	< 30	30-50	> 50
Polmak/Varanger	16 %	43 %	41 %	9 %	52 %	40 %	2 %	73 %	25 %
Karasjok øst	3 %	54 %	44 %	15 %	52 %	34 %	16 %	38 %	45 %
Karasjok vest	13 %	57 %	30 %	19 %	48 %	33 %	13 %	54 %	33 %
Øst-Finnmark	11 %	51 %	38 %	14 %	51 %	35 %	10 %	56 %	34 %
Kautokeino øst	12 %	63 %	25 %	5 %	60 %	35 %	17 %	51 %	32 %
Kautokeino midt	7 %	54 %	38 %	7 %	56 %	37 %	13 %	52 %	34 %
Kautokeino vest	8 %	47 %	45 %	4 %	49 %	47 %	11 %	45 %	43 %
Vest-Finnmark	9 %	55 %	36 %	6 %	55 %	40 %	14 %	50 %	37 %
Troms	3 %	36 %	61 %	6 %	46 %	47 %	7 %	60 %	34 %
Nordland	1 %	58 %	41 %	8 %	58 %	35 %	10 %	46 %	44 %
Nord-Trøndelag	3 %	52 %	45 %	5 %	41 %	54 %	13 %	39 %	48 %
Sør-Tr./Hedmark	4 %	47 %	49 %	0 %	44 %	56 %	0 %	45 %	55 %
Totalt	8 %	52 %	40 %	8 %	51 %	41 %	10 %	51 %	38 %

Tabellene 7.2.14 og 7.2.15 viser at reintallet fordelt etter alder har holdt seg veldig stabilt i perioden 2010-2022, både når det gjelder fordeling av totalt reintall og siidaandelsleders reintall.

Tabell 7.2.15 viser siidaandelsleders reintall i samisk reindrift fordelt etter siidaandelsleders alder. Det gjøres oppmerksom på at i enkelte siidaandeler har ikke leder rein, mens andre medlemmer i siidaandelen er reineiere. Antallet siidaandeler vil derfor være lavere i tabell 7.2.16 a) til c).

Tabell 7.2.16 a) Siidaandelsleders reintall i samisk reindrift i 2022 fordelt etter siidaandelsleders alder

Siidaandelsleders alder	2022				
	Antall siidaandeler	Reintall			
		1-99	100-250	251-600	>600
< 30	68	19 %	57 %	22 %	1 %
30-50	238	10 %	41 %	44 %	5 %
51-67	171	16 %	40 %	42 %	2 %
> 67	34	44 %	24 %	26 %	6 %
Totalt	511	16 %	42 %	40 %	3 %

Tabell 7.2.16 a) viser at i 2022 hadde flest siidaandelsledere i aldersgruppen under 30 år et reintall på mellom 100 og 250. I aldersgruppene 30-50 år og 51-67 år lå flest på et reintall på mellom 251-600, mens i gruppen med siidaandelsleder på over 67 år hadde flest et reintall på mellom 1-99.

Tabell 7.2.16 b) Siidaandelsleders reintall i samisk reindrift i 2015 fordelt etter siidaandelsleders alder

Siidaandelsleders alder	2015				
	Antall siidaandeler	Reintall			
		1-99	100-250	251-600	>600
< 30	48	10 %	60 %	27 %	2 %
30-50	250	13 %	40 %	44 %	3 %
51-67	198	25 %	35 %	39 %	2 %
> 67	24	21 %	50 %	21 %	8 %
Totalt	520	18 %	40 %	39 %	3 %

Tabell 7.2.16 b) viser at i 2015 hadde flest siidaandelsledere i aldersgruppene under 30 år og over 67 år et reintall på mellom 100 og 250, mens i aldersgruppene 30-50 år og 51-67 år lå flest på et reintall mellom 251 og 600.

Tabell 7.2.16 c) Siidaandelsleders reintall i samisk reindrift i 2010 fordelt etter siidaandelsleders alder

Siidaandelsleders alder	2010				
	Antall siidaandeler	Reintall			
		1-99	100-250	251-600	>600
< 30	52	25 %	40 %	31 %	4 %
30-50	252	11 %	34 %	49 %	6 %
51-67	204	19 %	34 %	43 %	4 %
> 67	22	36 %	27 %	23 %	14 %
Totalt	530	16 %	35 %	44 %	5 %

Tabell 7.2.16 c) viser at i 2010 hadde flest siidaandelsledere i aldersgruppen under 30 år et reintall på mellom 100 og 250, i aldersgruppene 30-50 år og 51-67 år lå flest på et reintall mellom 251 og 600 og i aldersgruppen over 67 år hadde flest et reintall på under 100.

8. Vurderinger av materialet

8.1 Vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene og sonene

Økonomisk utvalgs oppgave er å peke på hovedtrekk i reindriftens økonomiske utvikling i forhold til mål og virkemidler for næringen. Primært er det en oppgave å legge frem regnskap for siste år, og prognose for utviklingen det påfølgende året. Utvalget ser også på mer generelle og langsiktige utviklingstrekk som antas å ha betydning for partenes utforming av virkemidler over reindriftsavtalen.

Forskjellene innenfor de enkelte reinbeiteområdene kan ofte være større enn mellom reinbeiteområdene. Likevel er det slik at den økonomiske utviklingen varierer mellom områdene, og at det er klare regionale forskjeller. Utvalget vil derfor gi en særskilt oversikt over utviklingen i hvert enkelt reinbeiteområde.

Hovedfokus for fremstillingen i dette kapitlet er utviklingen for følgende poster:

- Kjøttinntekter (ikke korrigert for endringer i samlet livdyrverdi)
- Statstilskudd
- Erstatninger
- Kostnader

Kjøttinntektene omfatter slakt ved slakterier inkludert bonus, samt beregnet privat forbruk og omsetning. Inntektene fra privat slakteuttak og omsetning er beregnet ut fra samme priser som fra slakterier. Fra og med 1997 til og med 2014 var grunnlag for beregning av privat forbruk og omsetning 20 dyr per siidaandel og 50 dyr totalt for reinlagene. Fra og med 2015 benyttes tall fra reineiernes melding om reindrift.

Økonomisk utvalg henviser til avsnitt om pris under kap. 3.2, for beskrivelse av inntektsreduksjonen fra 2015 til 2016. Jfr. beskrivelsen i kap. 3.2 er det i dette kapitlet markert brudd i inntektslinjene i figurene.

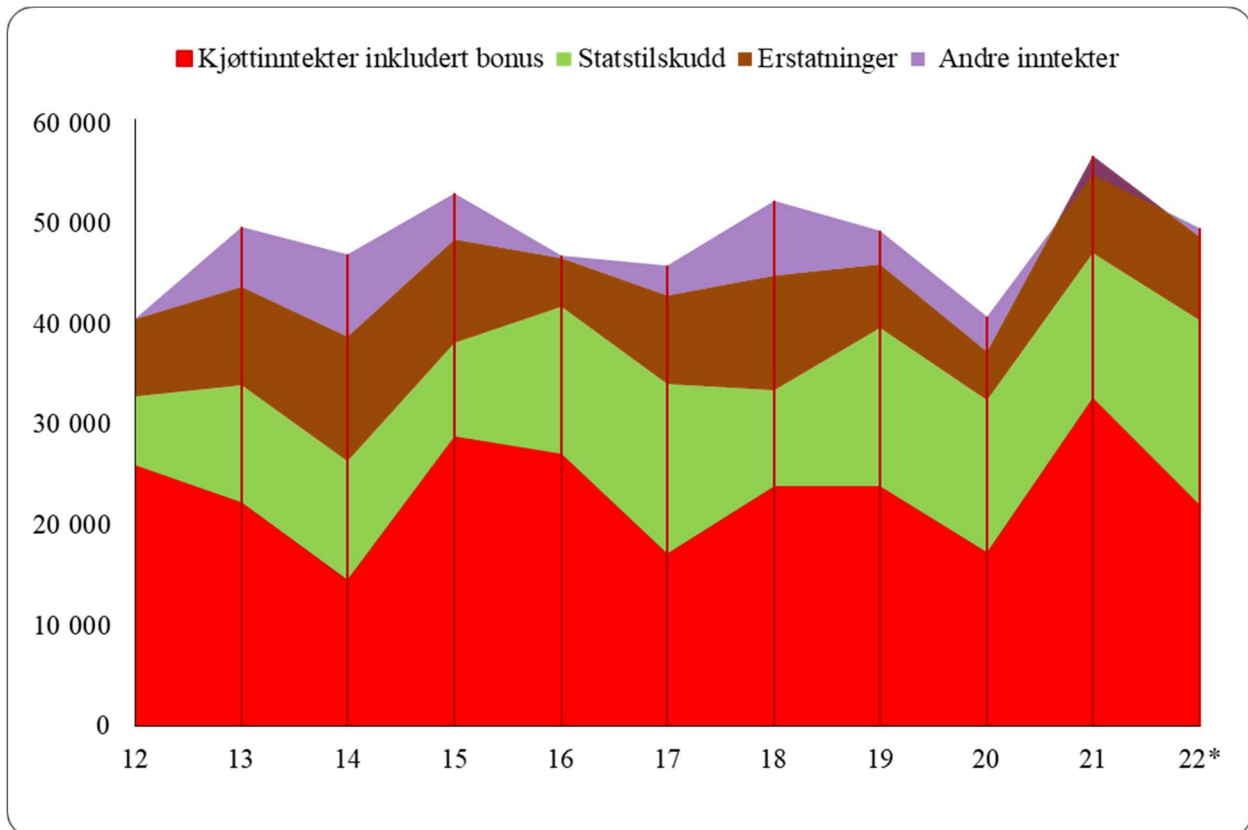
Statstilskuddene omfatter direkte tilskudd, andre tilskudd, ekstraordinære tilskudd, tiltak mot radioaktivitet, tilskudd til tilleggsnæringer, Utviklingsprogrammet og konfliktforebyggende tiltak mot rovvilt.

Erstatninger omfatter erstatninger for tap av rein og erstatninger for arealinngrep. I erstatninger for tap av rein inngår rovvilterstatninger, erstatninger for rein drept av tog og bil.

Kostnadene omfatter siidaandelens kostnader, felleskostnader og kostnader i reinlag.

Det gjøres oppmerksom på at det er brukt ulik skalering på y-aksen i figurene i kapittel 8.1, og at budsjettall på områdenivå er innarbeidet i figurene og at inntekter/kostnader er indeksregulerte.

Polmak/Varanger

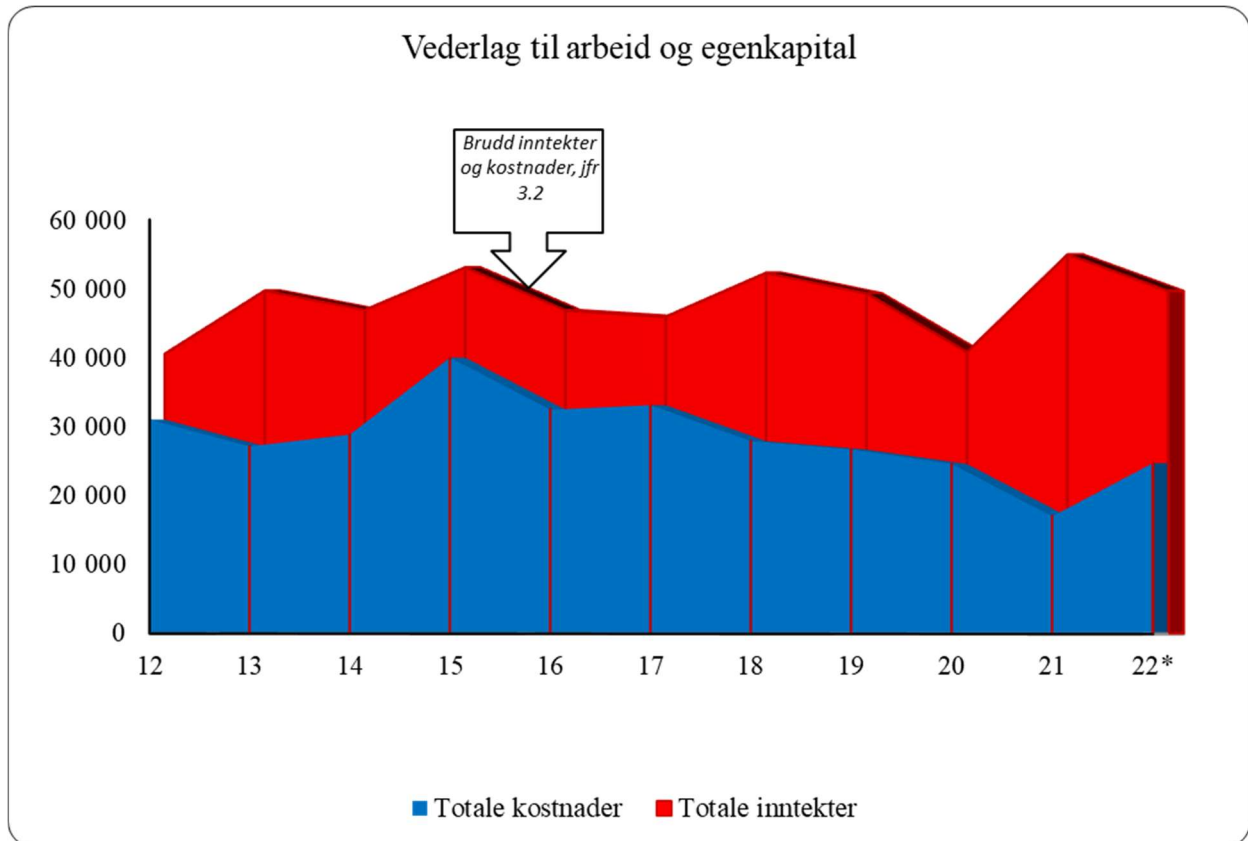

Figur 8.1.1 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i Polmak/Varanger i perioden 2012-2022 (1 000 kroner, *Budsjetttall for 2022, 2021-kroner)

I perioden 2012-2014 hadde Polmak/Varanger en reduksjon i kjøttinntektene som følge av en nedgang i slakteuttaket. Slakteuttaket økte igjen fra 2014 til 2015, noe som førte til økte kjøttinntekter. Som følge av en stor reduksjon i slakteuttaket i 2017 grunnet en vanskelig vår med nedising av beiter, ble kjøttinntektene redusert. I 2018 økte kjøttinntektene i forhold til året før og holdt seg stabile i 2019. Fra 2019 til 2020 ble kjøttinntektene i Polmak/Varanger redusert med 26 prosent. Reduksjonen i slakteuttak skyldes blant annet at det vinteren og våren 2020 var beitekrise i de fleste distrikter Finnmark. Beitekrisen oppstod på grunn av store mengder snø. Det ble dannet lag med hardpakket snø på beiten, samt ising etter veksling mellom mildvær og frost i noen områder. Dette medførte at det var utfordrende for reinen å komme til beiten og i noen distrikter ble beiten helt låst. Fra 2020 til 2021 økte derimot slakteuttak og tilhørende kjøttinntekter igjen.

Statstilskuddene har variert en del i perioden, og de største utbetalingene var i årene 2016-2017 og 2019-2022. De største tilskuddsordningene utbetales på bakgrunn av produksjon, derfor vil de største utbetalingene over disse ordningene komme etter år med høyt slakteuttak. I årene det har vært beitekrise vil også en stor del av statstilskudd være tilskudd til krisetiltak.

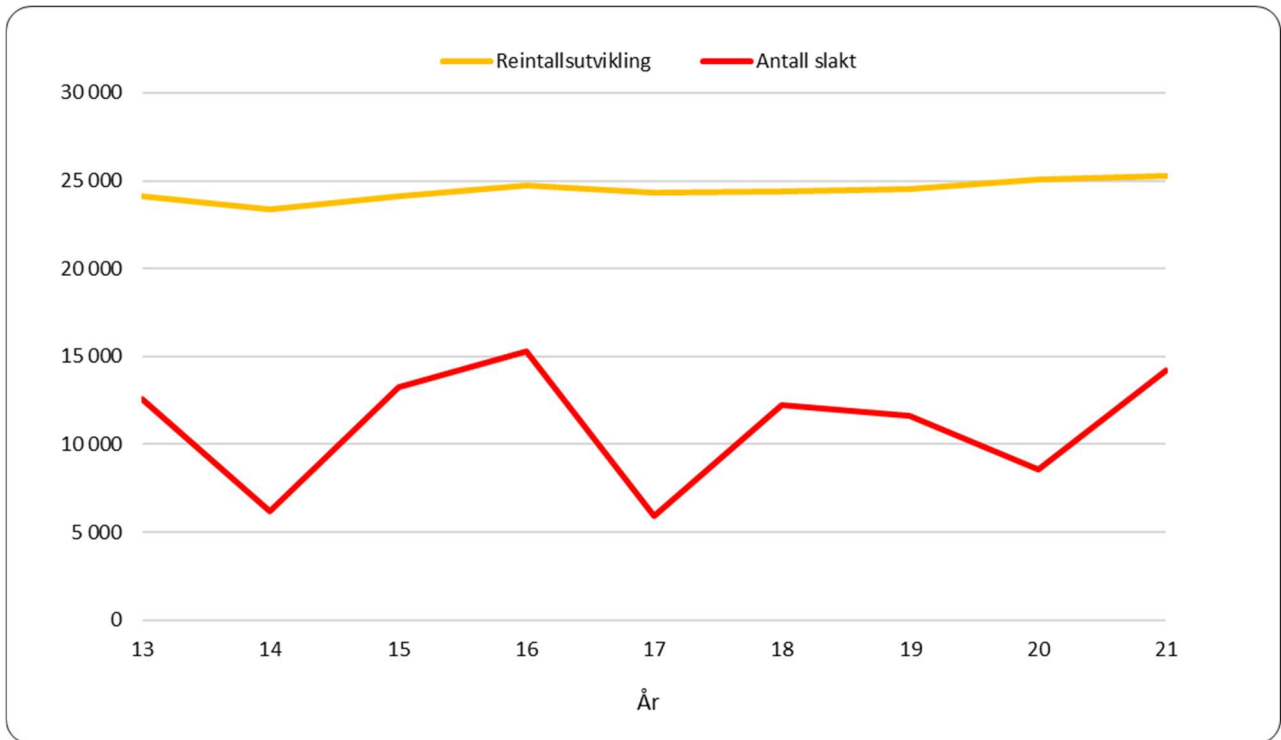
Utbetalinger av erstatninger var stabilt høyt i begynnelsen av sammenligningsperioden frem til 2015. I 2016 og 2017 ble erstatningene redusert før de økte i 2018. I perioden 2018 til 2020 reduserte utbetalingene seg, og økte i 2021. Rovvilttapet i området er for øvrig høyt, men relativt stabilt.

Figur 8.1.2 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriften totalregnskap i Polmak/Varanger i perioden 2012-2022 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2022, 2021 kroner)

Sammenlignet med øvrige områder har Polmak/Varanger over tid utpekt seg som et område med sunn økonomi. Som den eneste av sonene i Øst-Finnmark har Polmak/Varanger et positivt vederlag til arbeid og egenkapital gjennom hele sammenligningsperioden.

Kostnadene er en post som hadde en økende tendens frem til 2015, og ble deretter redusert frem til 2021. Økningen skyldtes høyere driftskostnader samt større utgifter knyttet til slakting. Fra 2012 til 2014 ser vi et kostnadsnivå som er forholdsvis stabilt. I 2015 økte kostnadene, da spesielt på postene varekjøp og anlegg. Fra 2015 frem til 2021 har kostnadene i Polmak/Varanger blitt gradvis redusert til sammenligningsperiodens laveste nivå. I denne perioden er det postene fremmedtjenester, anlegg og avskrivninger som har redusert seg mest.

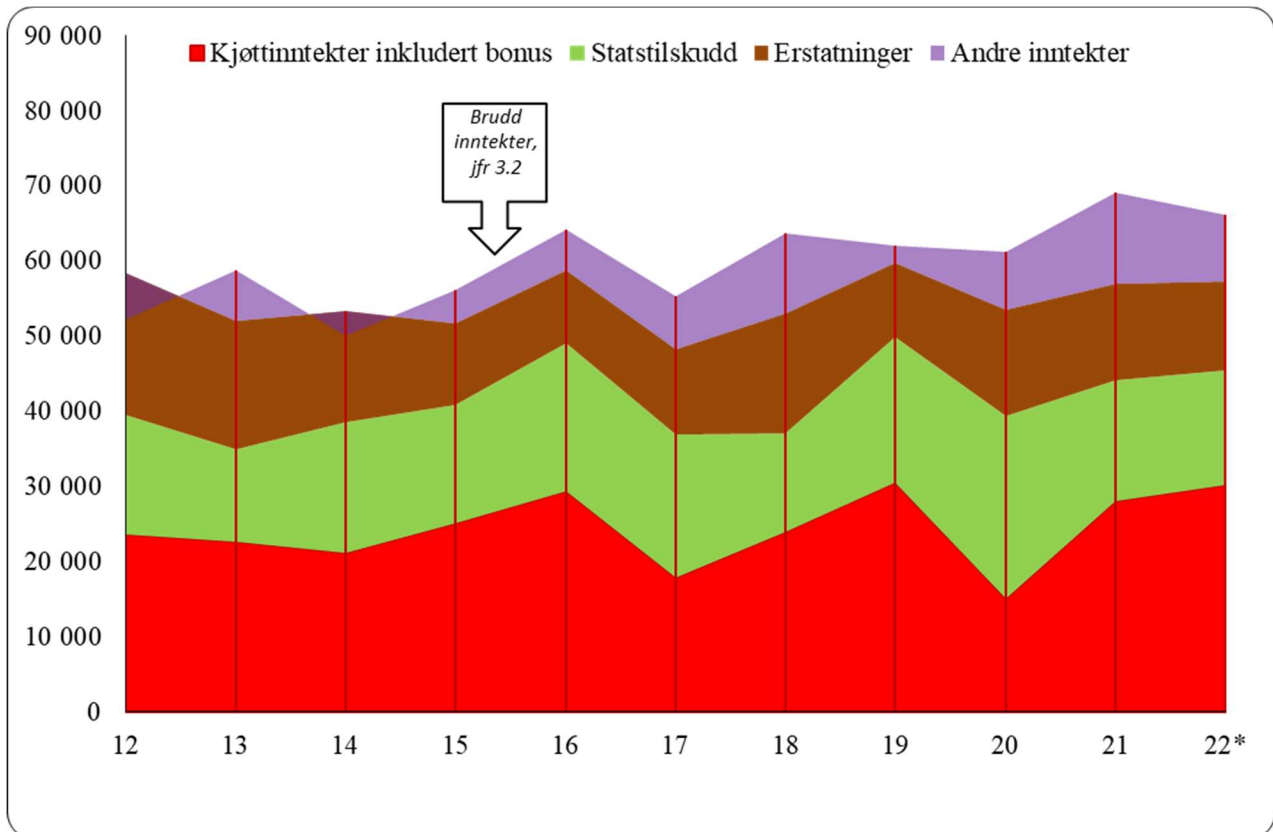

Figur 8.1.3 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Polmak/Varanger i perioden 2013-2021

Som det fremgår av figur 8.1.3 har det årlige slakteuttaket i sammenlikningsperioden variert mellom 6 000 og 15 000 slakt, og det gjennomsnittlige uttaket har ligget på ca. 12 000 dyr årlig. Årene 2014, 2017 og 2020 skiller seg ut med spesielt lavt slakteuttak, noe som skyldes lav kalvetilgang i 2014 og 2017, og beitekrise i 2020.

Samtlige distrikter i Polmak/Varanger har reintall innenfor øvre fastsatte reintall. Tettheten av rein per kvadratkilometer har ligget på et lavere og mer stabilt nivå i Polmak/Varanger enn i resten av Finnmark. Derfor har Polmak/Varanger et forholdsvis stabilt reintall i sammenlikningsperioden, og de høyeste gjennomsnittlige slaktevektene og produksjonen per livdyr i Finnmark, jf. Ressursregnskap for reindriftnæringen. En annen grunn til det stabile reintallet er at noen av distriktene har gitt tilleggsfôr over lang tid for å holde flokken samlet og for å få tammere dyr.

Karasjok

Figur 8.1.4 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Karasjok i perioden 2012-2022 (1 000 kroner, *Budsjettall for 2022, 2021-kroner)

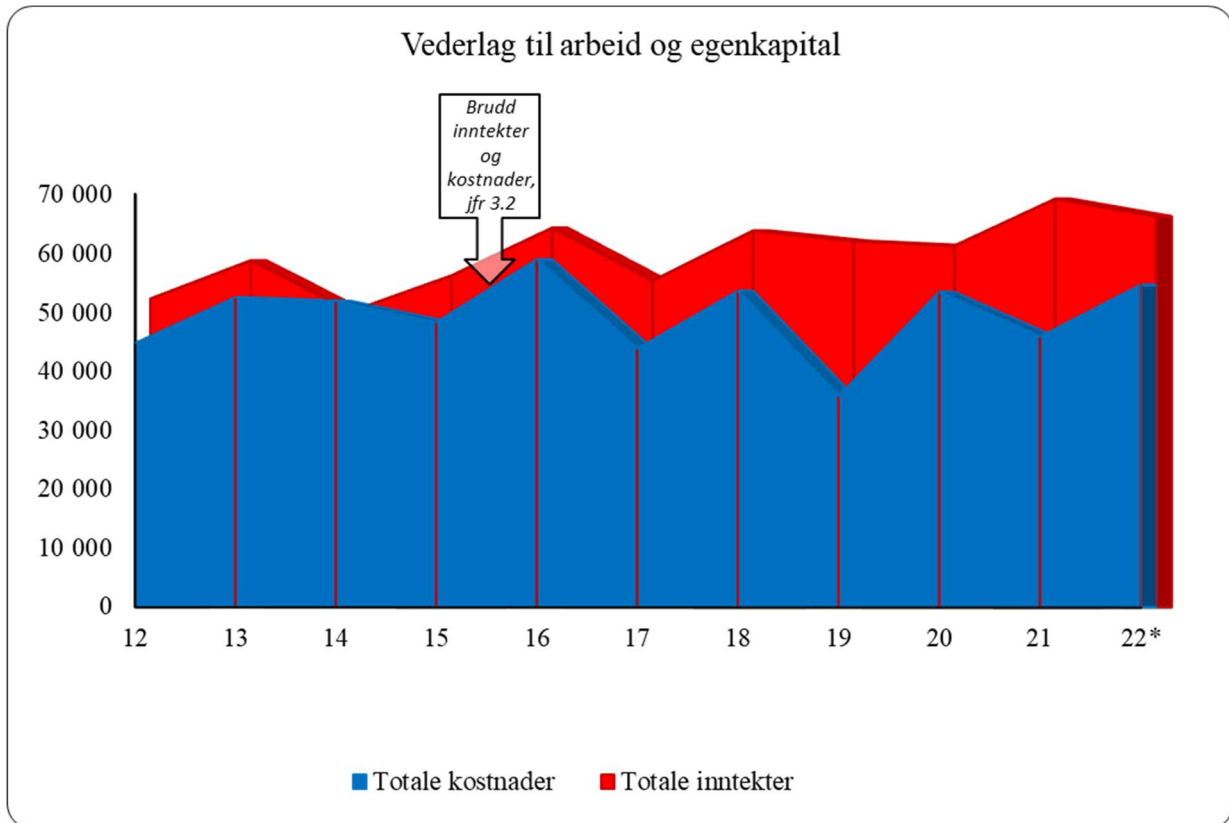
Kjøttinntektene i dette området har variert mellom 15 mill. kroner og 31 mill. kroner, med et gjennomsnitt på 24 mill. kroner. Et høyt slakteuttak kombinert med prisøkning er bakgrunnen for de økte kjøttinntektene i 2015 og 2016. På grunn av et lavere slakteuttak i 2017 grunnet en vanskelig vår med nedising av beiter, ble kjøttinntektene redusert. Både slakteuttak og kjøttinntektene økte igjen i 2018 og 2019. I 2020 ble disse redusert igjen på bakgrunn av blant annet beitekrisen i 2020. I 2021 økte kjøttinntektene til omtrent samme nivå som i 2019.

Karasjok har tidligere hatt lave priser per kg slakt. Dette hadde sammenheng med lave slaktevekter og derav lavere oppgjørspris fra slakteri. Prisbildet for Karasjok ser imidlertid ut til å ha endret seg de siste årene, fra 2017 til 2020 har prisene økte med 36 prosent.

Fra 2012 til 2013 var det reduksjon i statstilskuddene. Reduksjonen må ses i sammenheng med manglende oppfyllelse av vilkårene om reintall, det var 10 prosent som fikk avslag på søknad om tilskudd på grunn av dette i 2013. For 2016 og 2017 økte tilskuddene som en følge av økt slakteuttak årene før. I 2018 redusertes statstilskuddene som følge av lavt slakteuttak i 2017. Slakteuttaket økte i 2018 og 2019, og statstilskuddene økte også som følge av dette i 2019 og 2020. En del av økningen i 2020 skyldes også utbetalinger av ekstraordinært tilskudd til kriseberedskap. I 2021 ble statstilskuddene i Karasjok redusert i forhold til året før som følge av reduksjonen i slakteuttaket i 2020 og reduserte utbetalinger til kriseberedskap.

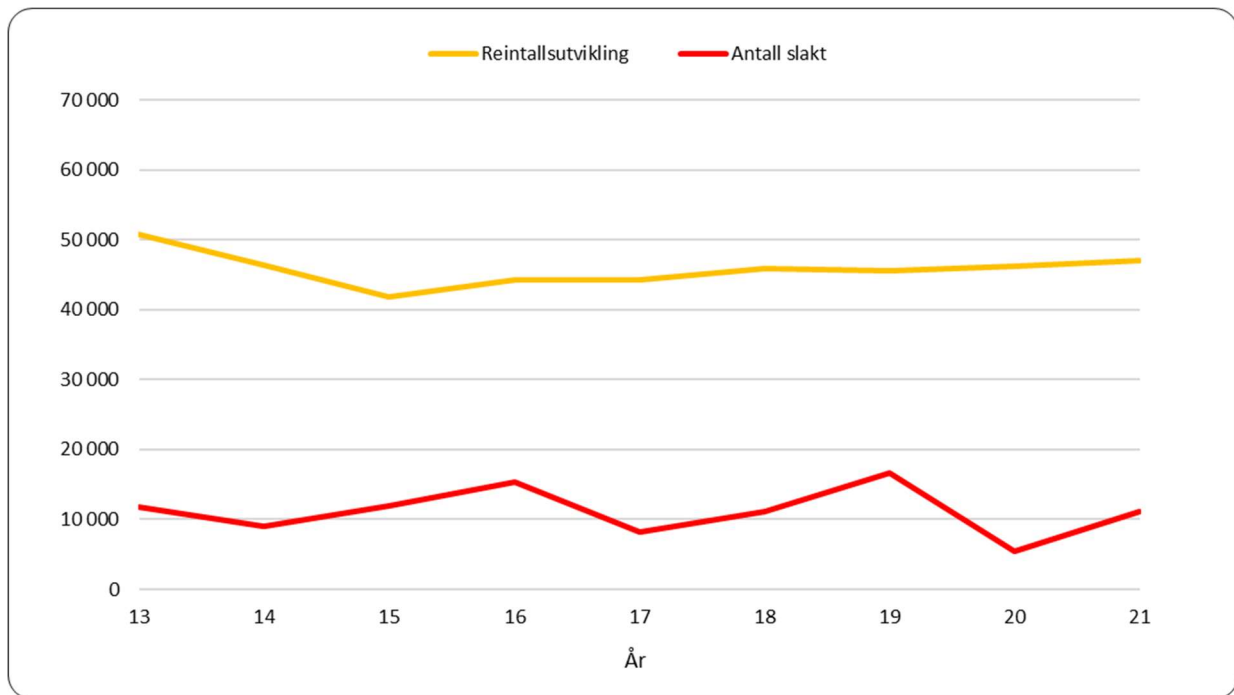
Erstatningsutbetalingene i Karasjok har variert en god del i sammenligningsperioden. Fra 2012 ble erstatningsutbetalinger i Karasjok jevnt redusert frem til 2016. Fra 2016 til 2018 økte utbetalingene

med hele 62 prosent, før de igjen ble redusert i 2019. I 2020 økte erstatningsutbetalingene sammenlignet med året før, og i 2021 ser vi en reduksjon.

Figur 8.1.5 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Karasjok i perioden 2012-2022 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2022, 2022-kroner)

Kostnadene i Karasjok hadde en økende tendens i perioden 2012 til 2016. Fra 2016 til 2017 ble kostnadene redusert før de økte igjen i 2018. Denne økningen kan blant annet skyldes økte driftskostnader til fôring og økte drivstoffkostnader. Fra 2018 til 2019 ble kostnadene redusert. Fra 2019 til 2020 økte kostnadene med 52 prosent, og en del av økningen skyldes blant annet økt kjøp av fôr som følge av beitekrisen i 2020. I 2021 ble kostnadene redusert i forhold til året før, og størst reduksjon var det i postene diverse, avskrivninger og kjøretøy/maskiner.

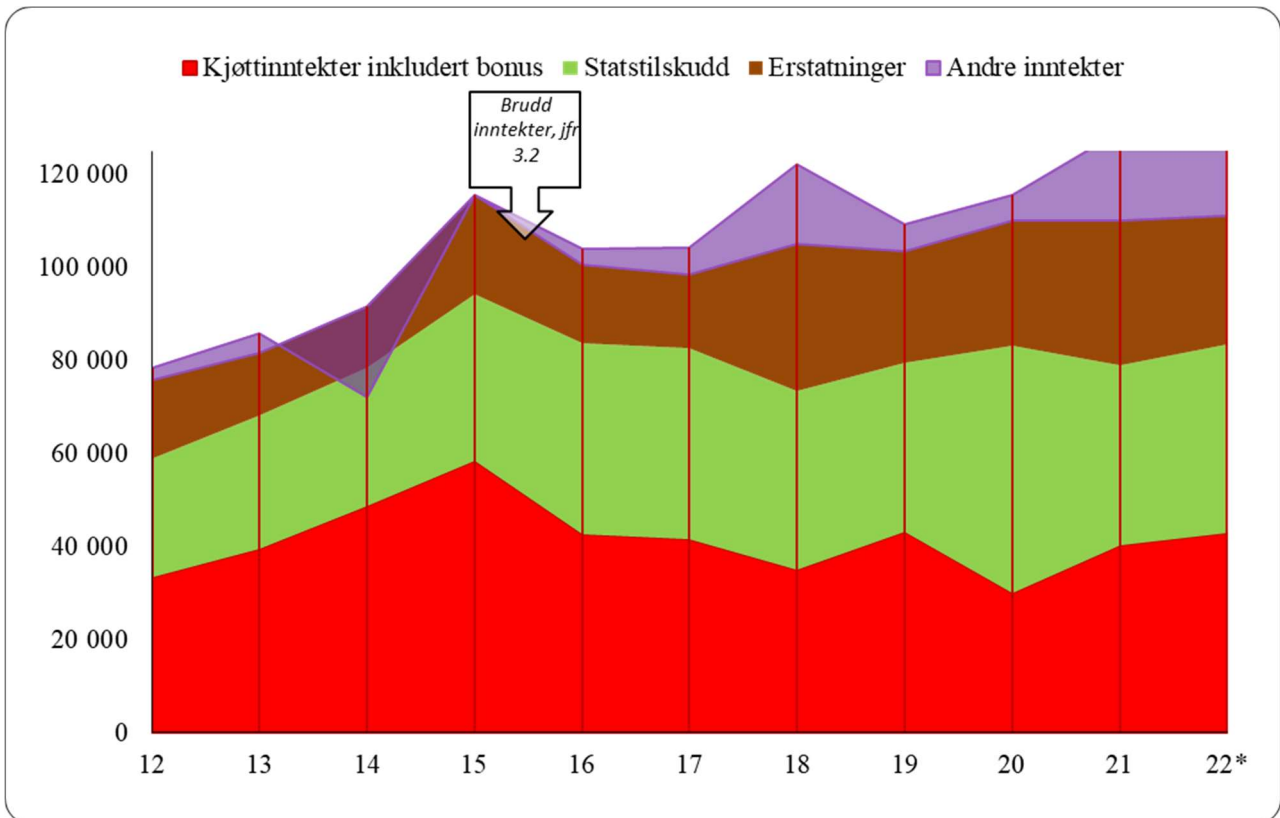
Figur 8.1.6 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Karasjok i perioden 2013-2021

Gode beiter er avgjørende for kalveproduksjonen. Dårlige beiteforhold om vinteren og vårvinteren virker negativt på simlene, noe flere av distriktene i Karasjok har tatt tak i ved å føre flokkene i tilfelle en mulig beitekrise skulle oppstå.

I 2001 var reintallet i Karasjok på rundt 30 000 dyr etter et par snørike vintre med store tap i 1997 og 2000. I påvente av forholdsvis reduksjon som følge av ny reindriftslov fikk man en topp i perioden 2007-2012 på rundt 60 000 dyr.

Etter at siidaandelene fikk pålegg om forholdsvis reduksjon, gikk reintallet ned igjen til rundt 42 000 dyr i 2015. Etter dette har enkelte siidaer/distrikt igjen økt reintallet. Reduksjonen i reintall i første del av sammenlikningsperioden har gitt utslag i noe distriktsvis økning i slaktevektene på kalv. Slakteuttaket i antall slakt var relativt stabilt i perioden 2011-2019, som det fremgår av figur 8.1.6. I 2020 ble slakteuttaket redusert som følge av beitekrisen dette året. Fra 2020 til 2021 økte slakteuttaket igjen.

Vest-Finnmark

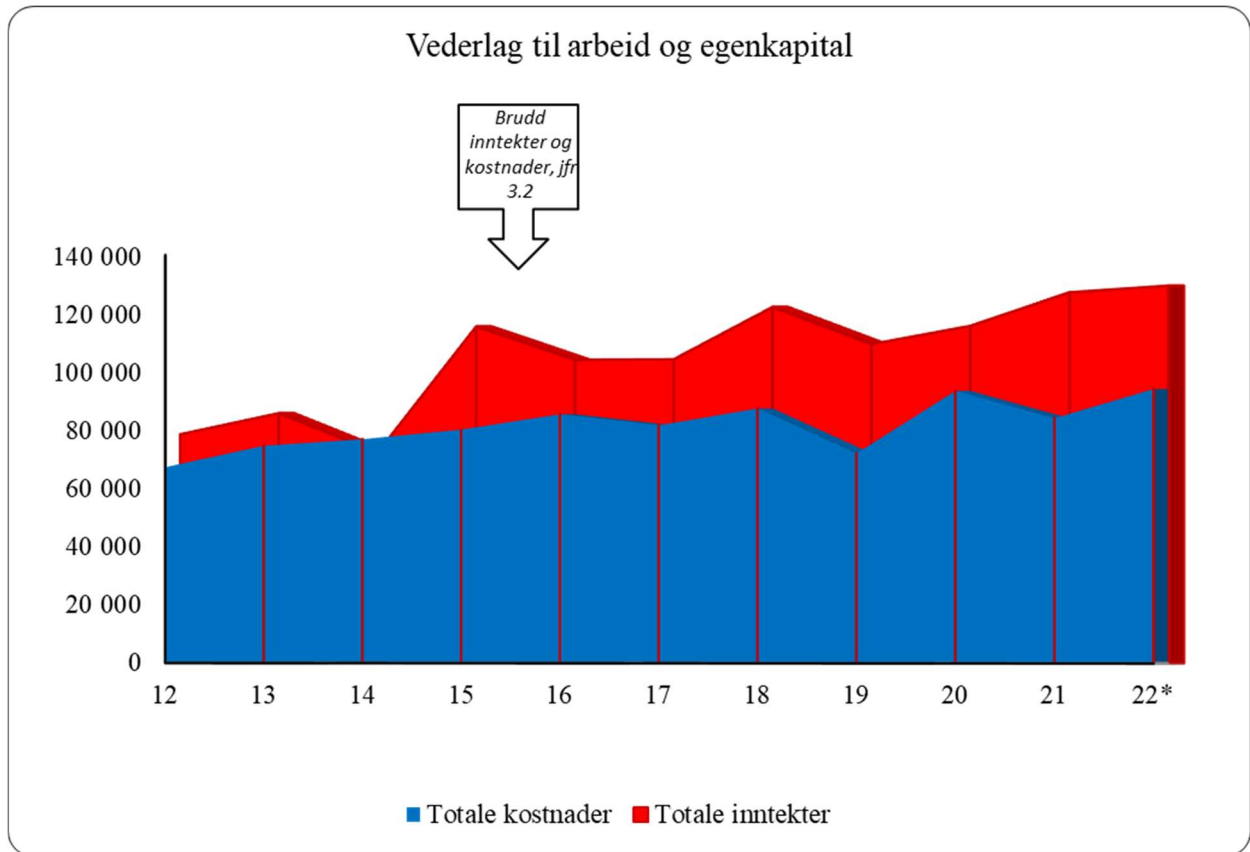

Figur 8.1.7 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i Vest-Finnmark i perioden 2012-2022 (1 000 kroner, *Budsjetttall for 2022, 2021-kroner)

Kjøttinntektene i Vest-Finnmark reinbeiteområde har variert mellom 30 mill. kroner og 58 mill. kroner i året, med ett gjennomsnitt på 42 mill. kroner i sammenligningsperioden. Vest-Finnmark står med dette for om lag 29 prosent av de totale kjøttinntektene i Norge. I perioden 2012 til 2015 økte slakteuttaket og kjøttinntekten jevnt. Fra 2015 til 2018 ble kjøttinntektene i Vest-Finnmark redusert i hovedsak som følge av reduksjon i slakteuttak. I 2019 var det en økning i kjøttinntektene, mens i 2020 ble denne inntekten redusert igjen. Reduksjonen i 2020 kom i stor grad som følge av beitekrisen i 2020. I 2021 økte kjøttinntektene til samme nivå som i 2019.

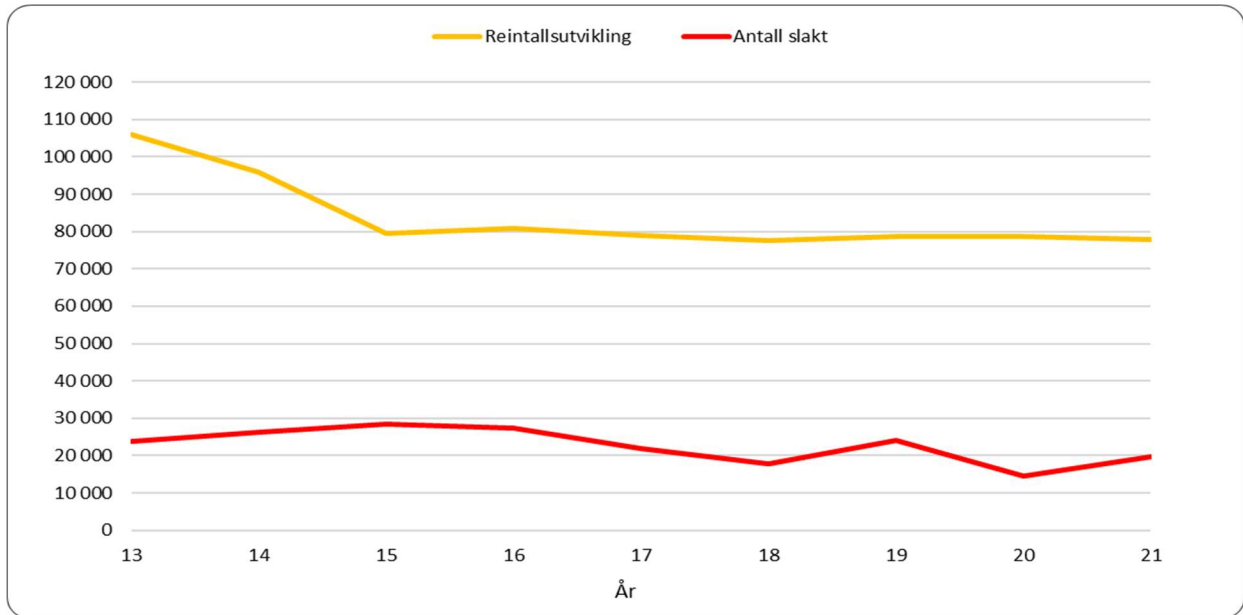
I perioden 2012-2017 var statstilskuddene økende, blant annet som følge av økning i kjøttinntektene fra 2012-2015. Et lavere slakteuttak i 2017 førte til reduserte statstilskudd i 2018. Fra 2019 til 2020 økte statstilskuddene. Økningen i 2020 kom i hovedsak som følge av utbetalinger over ordningen ekstraordinært tilskudd til kriseberedskap. I 2021 ble statstilskuddene redusert igjen, dette som følge av reduserte kjøttinntekter og utbetalinger til kriseberedskap.

Ser vi hele perioden under ett, har erstatningsutbetalingene i Vest-Finnmark økt fra 16,9 mill. kroner i 2012 til 31,3 mill. kroner i 2021. Utbetalingene har variert en del i perioden. I 2021 var andelen erstatninger utbetalt for tap av rein 96 prosent.

Figur 8.1.8 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriften totalregnskap i Vest-Finnmark i perioden 2012-2022 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2022, 2021 kroner)

Kostnadsnivået har i hele sammenligningsperioden ligget godt over kjøttinntektene i Vest-Finnmark. I perioden 2012 til 2016 økte kostnadene med 29 prosent. I 2017 ble kostnadene redusert, økte i 2018 for så å reduseres igjen i 2019. I 2020 økte kostnadene i området blant annet som følge av økt kjøp av fôr i forbindelse med beitekrisen i 2020. I 2021 ble kostnadene redusert sammenlignet med året før.

Figur 8.1.9 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Vest-Finnmark i perioden 2013-2021

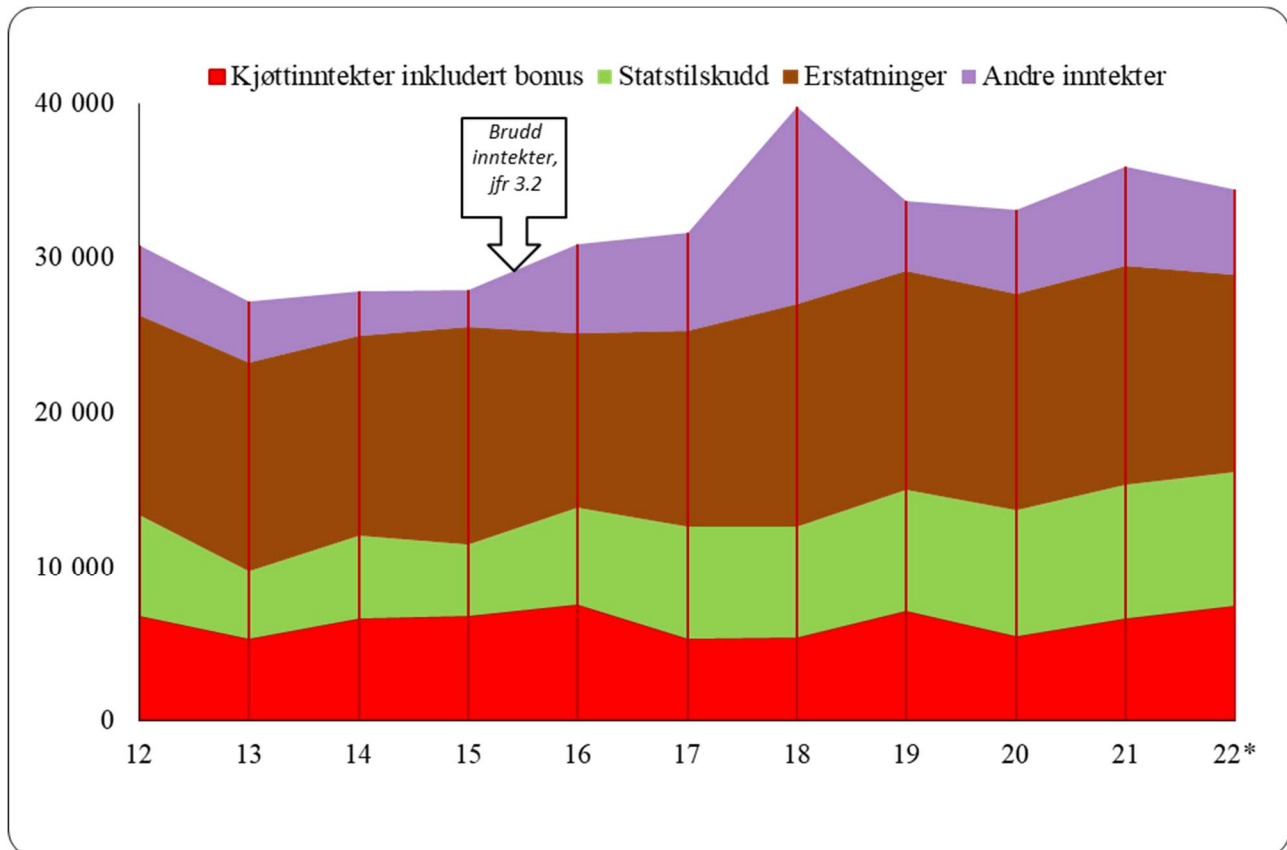
I 2001 var reintallet i Vest-Finnmark nede i 73 000 dyr etter ett par snørike vintre med påfølgende store tap i 1997 og 2000. I påvente av forholdsmessig reduksjon som følge av ny reindriftslov fikk man en reintallsøkning opp til en topp i perioden 2012-2013 på i overkant av 100 000 dyr, jf. figur 8.1.9.

Den gjennomsnittlige slaktevekten på kalv var over 19 kg i 2001-2004, og sank etter det gradvis ned til rundt 16 kg. I 2021 var gjennomsnittsvekt på kalv 18 kg, til sammenligning var den året før 16,3 kg.

Etter at siidaandelene fikk pålegg om forholdsmessig reduksjon gikk reintallet ned til rundt 80 000 dyr i 2015. Etter dette har enkelte siidaer/distrikt igjen økt reintallet. Reduksjonen i reintall i første del av sammenlikningsperioden har gitt utslag i noe distriktsvis økning i slaktevektene på kalv. Slakteuttaket i antall slakt har variert mellom 14 000 og 28 000 i perioden 2012-2021, som det fremgår av figur 8.1.9. Det har vært en økende andel kalveslakt i dette uttaket.

Utfordringen i Vest-Finnmark var i de første årene i perioden å få ned reintallet til et bærekraftig nivå. I 2021 er reintallet i Vest-Finnmark nede på om lag 78 000 dyr.

Troms

Figur 8.1.10 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i Troms i perioden 2012-2022 (1 000 kroner, *Budsjetttall for 2022, 2021-kroner)

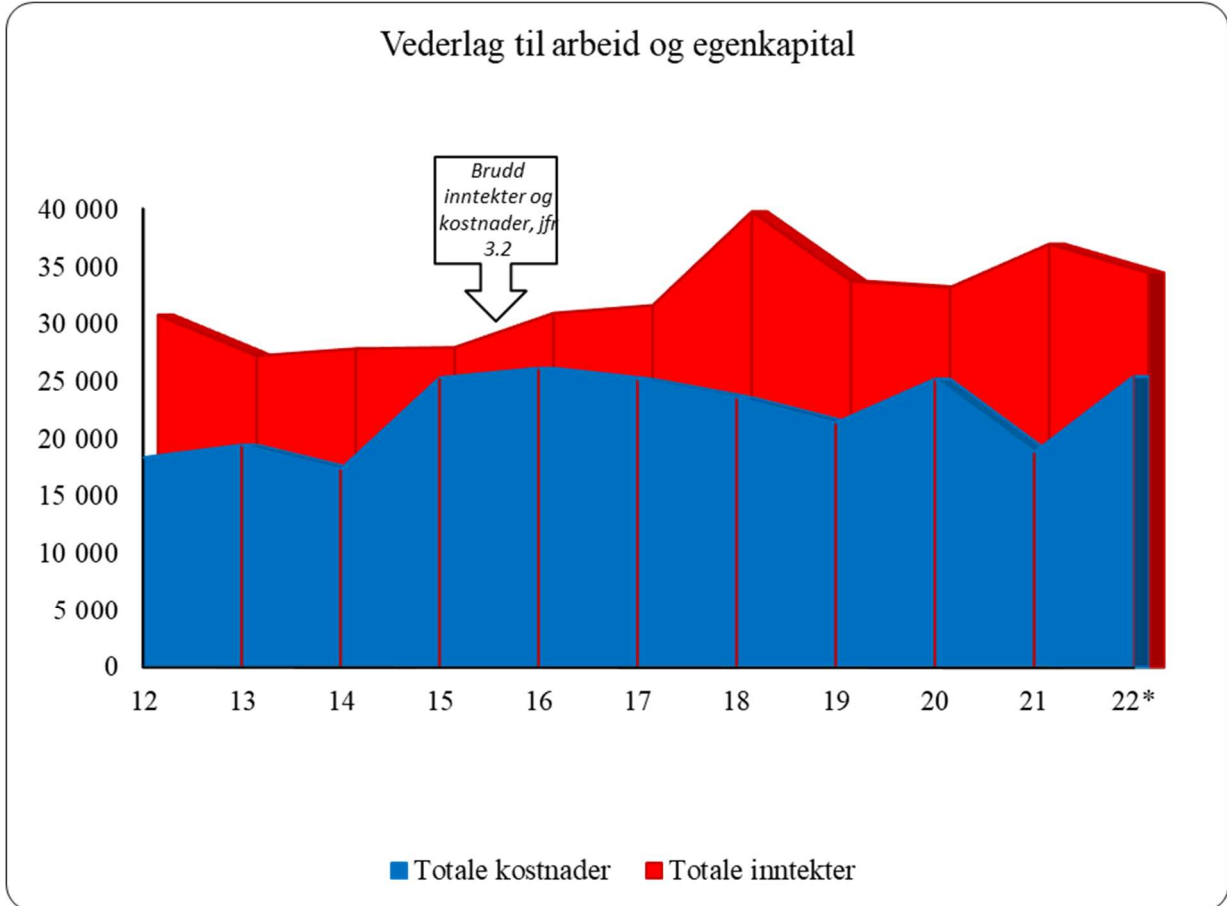
Antall slakt er forholdsvis stabilt i Troms. Fra 2020 til 2021 økte antall slakt med 36 prosent, dette kan blant annet skyldes beitekrisen i 2020.

Troms har blant de høyeste gjennomsnittsvektene på rapportert slakt gjennom stort sett hele perioden, og har i perioden 2014-2020 hatt landets høyeste gjennomsnittspris per kg kjøtt.

Statstilskuddene har vært noe varierende i sammenligningsperioden. En sannsynlig årsak til dette kan være tilslagsprosenten for tilskudd til siidaandeler og reinlag, altså hvor mange som får innvilget tilskudd av totalt antall søknadsberettigede. Troms er et av områdene med lavest tilslagsprosent i perioden. Bakgrunns materialet viser at tilslagsprosenten fra 2012-2021 har variert fra 51 prosent til 77 prosent. I 2021 var andelen siidaandeler som ikke hadde søkt 37 prosent.

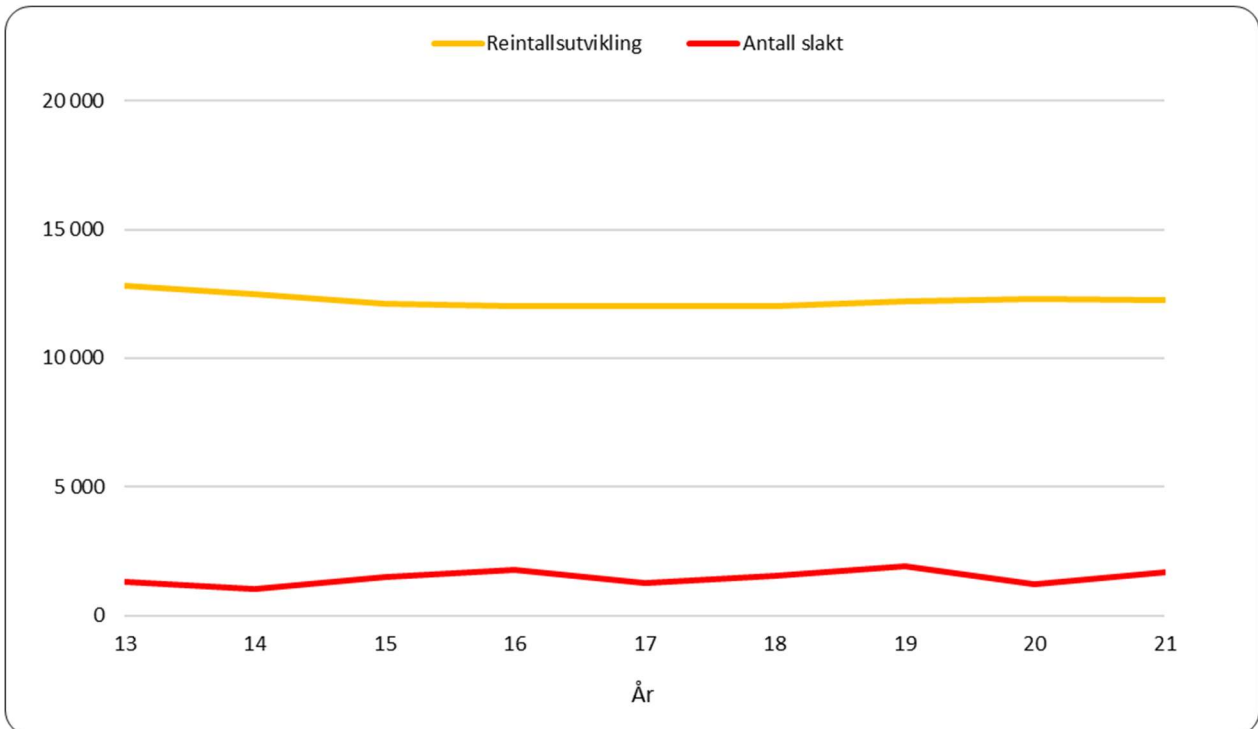
Tidligere har det vært slik at mange av de som ikke har fått tilskudd i Troms, har fått avslag med bakgrunn i at leder av siidaandelen mottar alderspensjon. En overføring av siidaandelen til yngre generasjoner har vært et av tiltakene for å sikre at siidaandelen oppfyller kravene for å motta tilskudd. I tillegg kan en slik overføring/generasjonsovergang utløse andre tilskudd, jf. ordninger i reindrifftsavtalen, og kan dermed være et virkemiddel for å forbedre økonomien i de enkelte siidaandelene. Dette ser nå ut til å ha endret seg, de siste årene ser det ut til at hovedtyngden av de som har fått avslag har fått dette med bakgrunn i at de ikke oppfyller de gitte inntektskrav.

Troms er et område hvor erstatningsutbetalingene knyttet opp mot rein tatt av rovvilt har vært stabile, med en økende tendens, i sammenligningsperioden. Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt, erstattet i forhold til omsøkt, i Troms de fem siste årene (2017-2021) er på 42 prosent. I 2021 er erstatningsandelen omsøkt i forhold til reintall 45 prosent og erstatningsandelen erstattet i forhold til reintall er 18 prosent.

Figur 8.1.11 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriften totalregnskap i Troms i perioden 2012-2022 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2022, 2021 kroner)

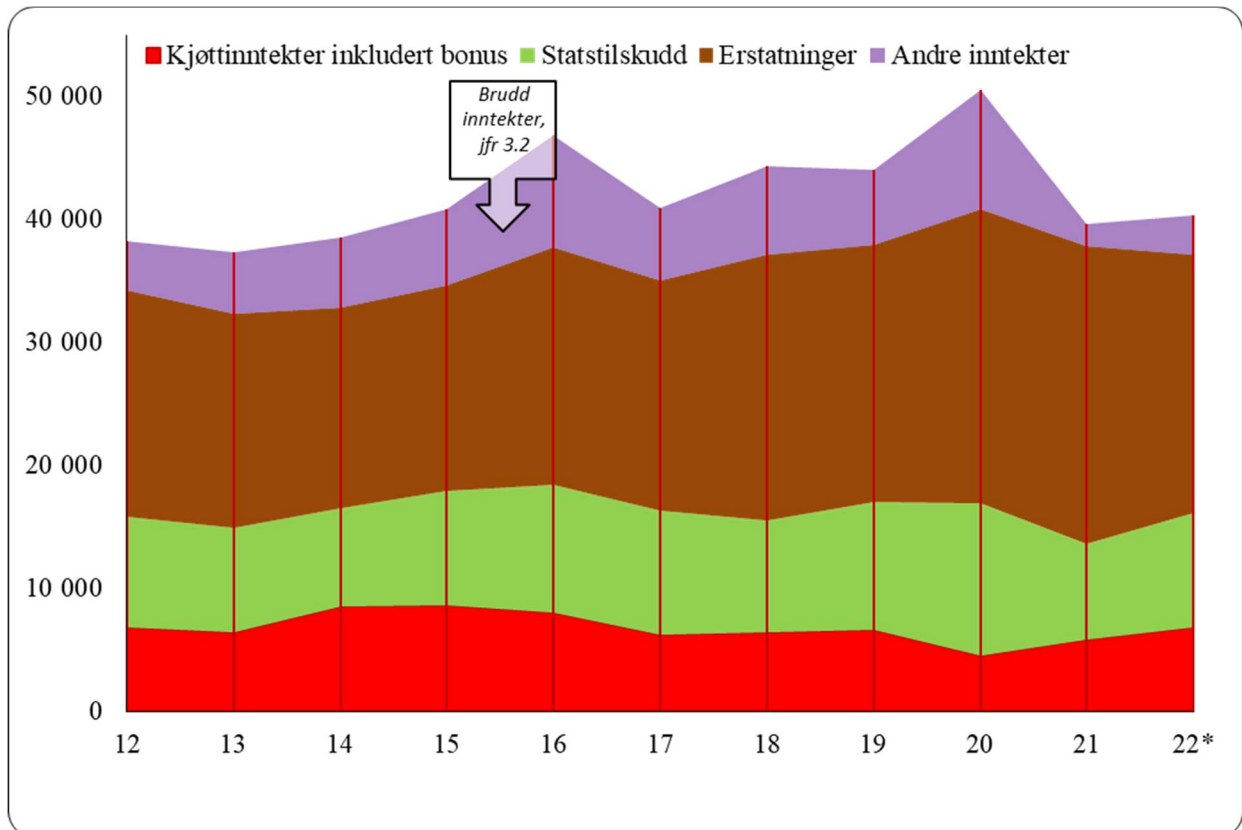
Kostnadsnivået for dette området er betydelig, sett i forhold til inntektene. Fra 2020 til 2021 ble kostnadene redusert med 25 prosent. Totalt sett står Troms for 8 prosent av reindriftnæringens totale kostnader i 2021. Det høye kostnadsnivået kan blant annet ses i sammenheng med driftsstrukturen med mange små distrikt med få siidaandeler og manglende stordriftsfordeler.

Figur 8.1.12 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Troms i perioden 2013-2021

Som det fremgår av figur 8.1.12 har reintallet holdt seg relativt stabilt rundt 12-13 000 dyr i sammenligningsperioden. Det fremgår av ressursregnskap for reindriftnæringen at produksjonen i Troms generelt er lav, dette gir utslag i et relativt lavt slakteuttak. Årsaken til den lave produksjonen ligger trolig i en kombinasjon av store rovvilttap og utfordrende vinterbeiter. Som følge av manglende enighet om ny reinbeitekonvensjon med Sverige, har flere reinbeitedistrikter i Troms ikke mulighet til å benytte tidligere avsatte vinterbeiter i Sverige. I Troms er det 20 prosent av distriktene som får tilgang til tilskuddet til foring og flytting i 2021.

Nordland

Figur 8.1.13 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftenes totalregnskap i Nordland i perioden 2012-2022 (1 000 kroner, *Budsjettall for 2022, 2021-kroner)

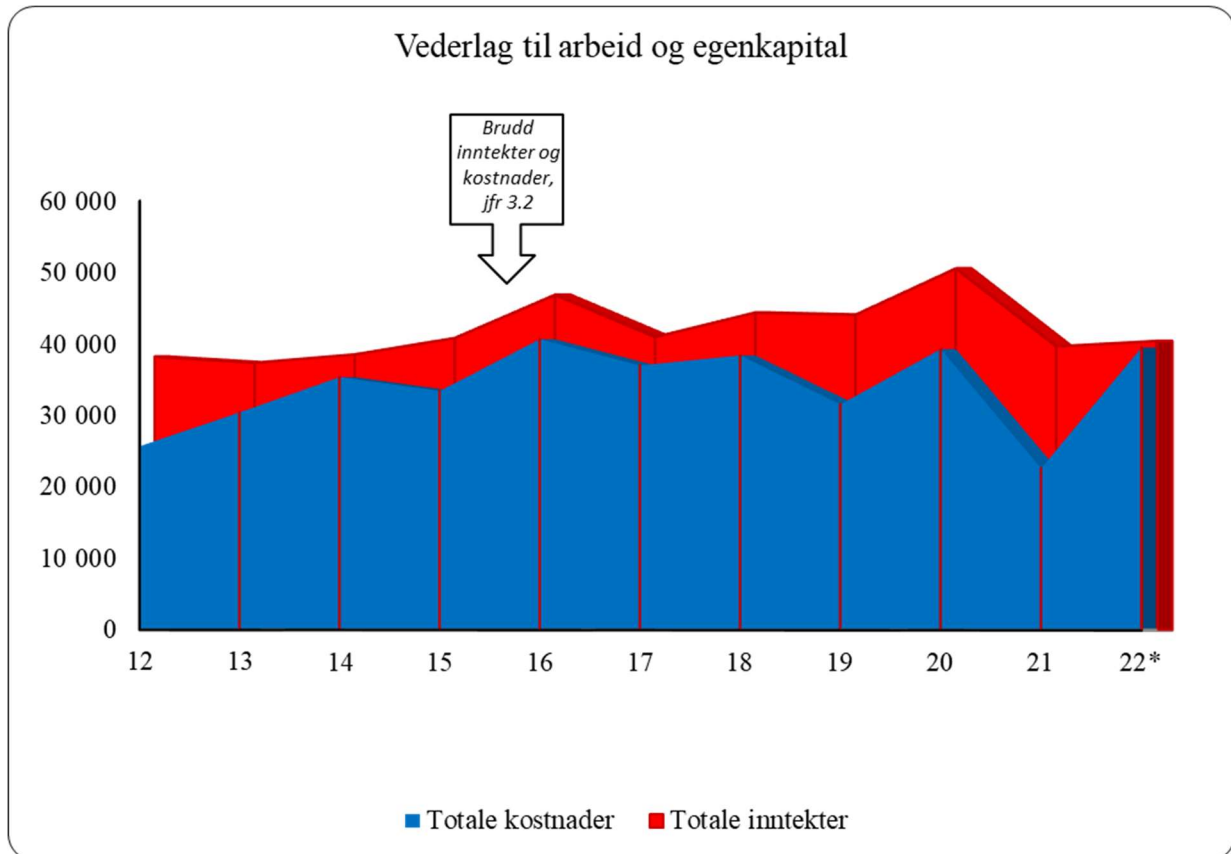
I likhet med Troms er Nordland et område hvor økonomien preges av et høyt kostnadsnivå. Dette må også her blant annet ses i sammenheng med driftsstrukturen med mange små distrikt med få siidaandeler. Gjennom hele sammenligningsperioden har kostnadene ligget betydelig over kjøttinntektene. Kostnadene har økt med 8 prosent fra 2021 til 2012.

Kjøttinntektene har holdt seg relativt stabile i sammenligningsperioden. Det var en nedgang i 2020 som følge av beitekrise, men det øker igjen i 2021.

Statstilskuddene har variert en del i sammenligningsperioden. I 2020 har den høyeste utbetalingen det kommer som en følge av økning i distriktstilskudd og ekstraordinært tilskudd til kriseberedskap.

Erstatningsutbetalingene for Nordland har gjennom hele perioden vært forholdsvis stabilt høyt. Fra 2020 til 2021 har antall erstattede rovvilttap vært relativt stabilt med en økning på 1,3 prosent. Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt, erstattet i forhold til omsøkt, i Nordland de fem siste årene (2017-2021) er på 43 prosent. I 2021 er erstatningsandelen, omsøkt i forhold til reintall, 54 prosent og erstatningsandelen, erstattet i forhold til reintall, er 25 prosent.

Nordland er også et område hvor erstatninger for trafikkdrepte dyr utgjør en del av de totale erstatningsutbetalingene, om lag 6 prosent av utbetalingene på tap av rein i 2021 baserer seg på denne type tap. Påkjørsler på jernbanen er en viktig tapsårsak i enkelte distrikter i Nordland. Disse tapene er med på å forklare de økte tapene som ikke skyldes økning i rovviltbestanden.

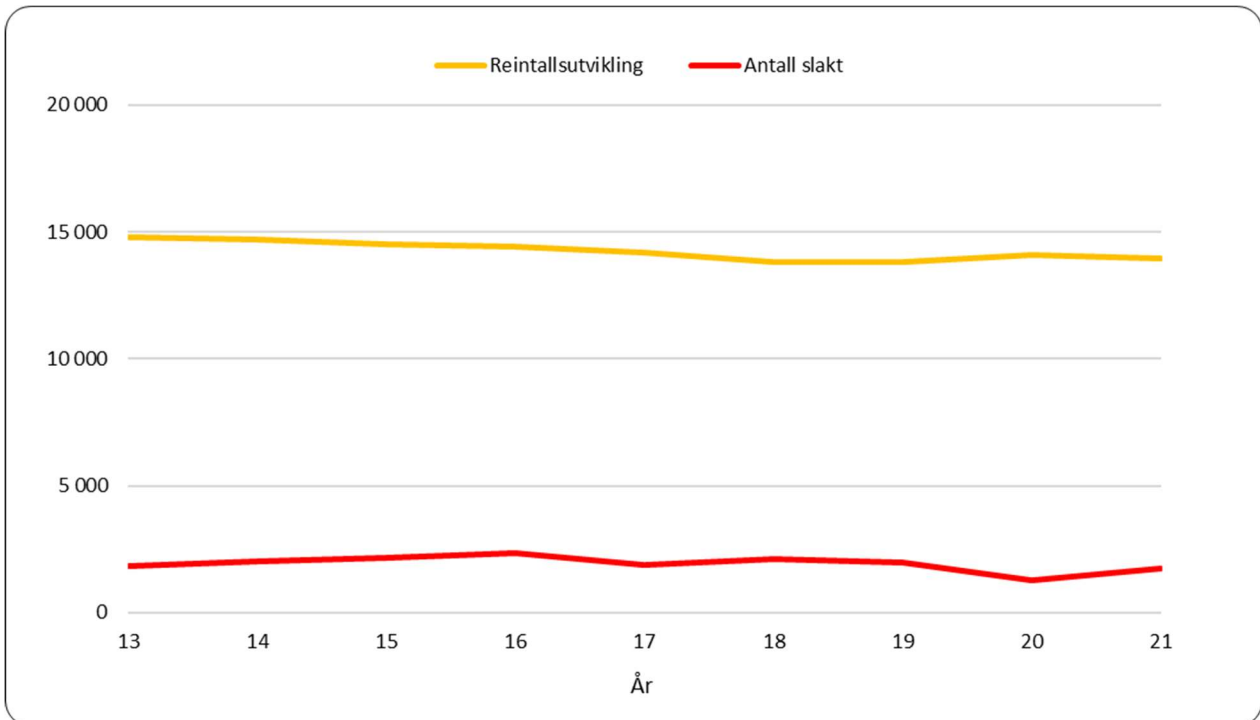

Figur 8.1.14 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriften totalregnskap i Nordland i perioden 2012-2022 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2022, 2021 kroner)

Kostnadene ligger, som tidligere nevnt, betydelig over kjøttinntektene. Inntektsnivået fra kjøtt og biprodukter er de siste 5 årene på rundt 1/5 av kostnadsnivået. Det er utgifter knyttet til varekjøp (25 prosent), utstyr (16 prosent) og avskrivninger (16 prosent) som står for den største andelen av de totale kostnadene i 2021. Disse tre postene utgjør da til sammen om lag 60 prosent av de totale kostnadene. Kostnadenen har økt med 9 prosent fra 2012 til 2021.

Reintallet i Nordland har blitt redusert i sammenligningsperioden. Dette er en utvikling som har pågått flere år tilbake enn siste tiårsperiode. Høyt totaltap er det som påvirker reintallet mest. Hovedårsaken er tap til fredet rovvilt og effekter av arealinngrep. Dette påvirker også produksjonsflokkene, mulighetene for avlsarbeid og uttak av slakt.

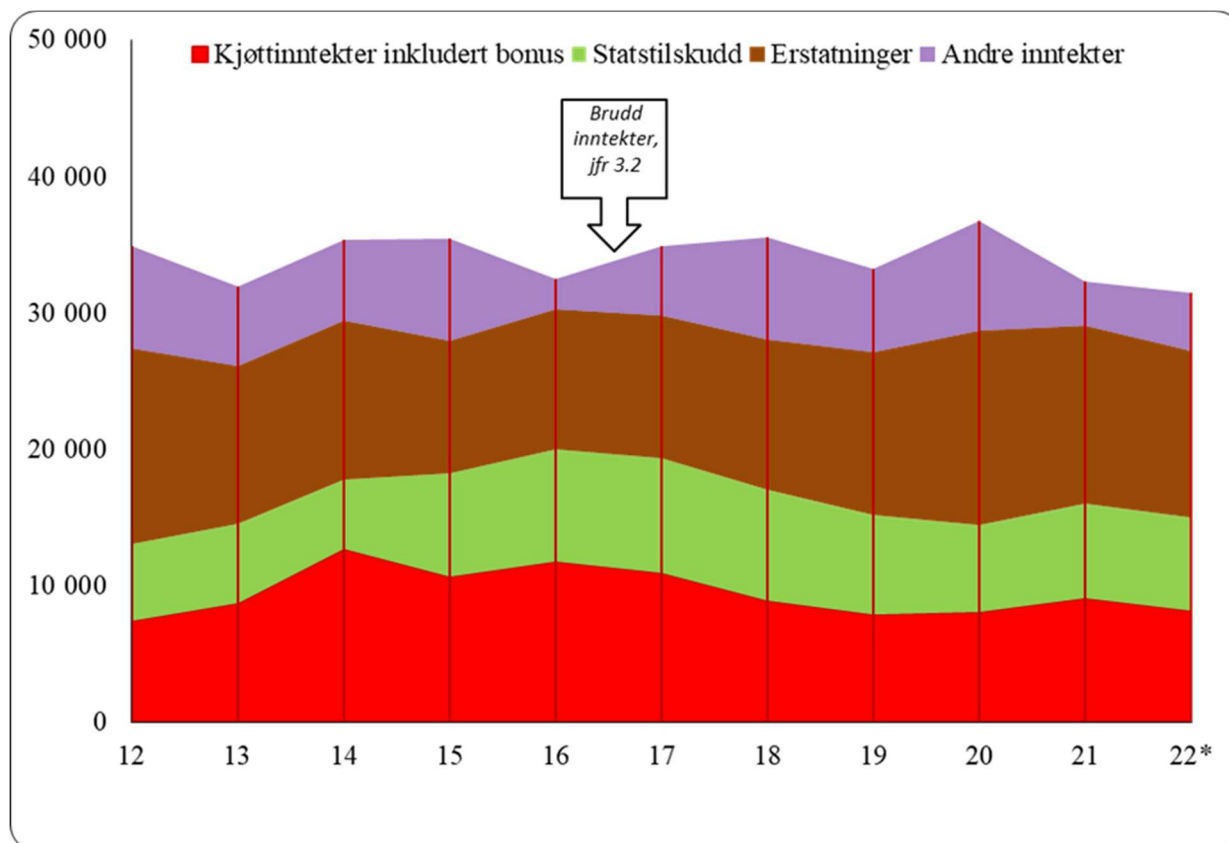
Beiteforholdene i Nordland varierer fra år til år. Det er også variasjoner mellom de reinbeitedistriktene som har kystnære vinterbeiter, og de som har vinterbeite i indre områder. Dersom det oppstår vanskelige forhold på vinteren, løser reinbeitedistriktene dette med tilleggsfôring, samt bruk av kystvinterbeite. Tilleggsfôring brukes også som tiltak på våren som beredskap mot rovvilt, men det har ikke ført til reduksjon i rovvilttapene sett over år.

Figur 8.1.15 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Nordland i perioden 2013-2021

Som det fremgår av ressursregnskap for reindriftsnæringen er produksjonen i Nordland lav, noe som resulterer i at reieiere har lite å slakte. På samme måte som for Troms, ligger trolig de bakenforliggende årsakene til dette i en kombinasjon av høyt rovvilttap og varierende tilgjengelighet av vinterbeite. I Nordland er det ca 30 prosent av distriktene som har fått tilskudd til foring og flytting i 2021 i forbindelse med manglende beitekonvensjon med Sverige.

Nord-Trøndelag

Figur 8.1.16 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftenes totalregnskap i Nord-Trøndelag i perioden 2012-2022 (1 000 kroner, *Budsjetttall for 2022, 2021-kroner)

Kjøttinntektene har vært forholdsvis stabile i hele perioden, med størst inntekt i midten av perioden. Prisutviklingen har i sammenligningsperioden variert mye og fra 2013 til 2021 har gjennomsnittsprisen økt jevnt.

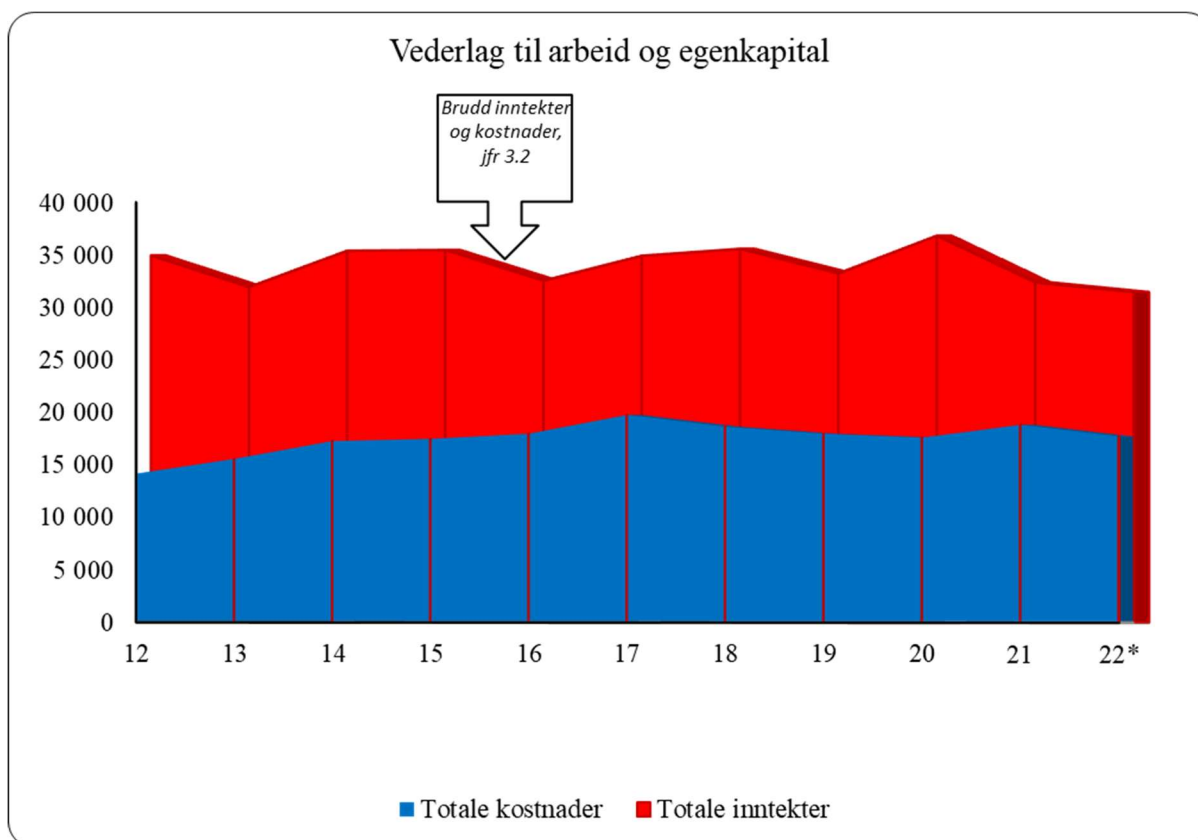
Gjennomsnittsvektene har vært stabile i sammenligningsperioden.

Slakteuttaket har også vært stabilt i sammenligningsperioden, med høyest uttak i 2014 og 2016, både i antall dyr og i kg kjøtt.

Tilskuddsnivået i Nord-Trøndelag har i sammenligningsperioden vært relativt stabilt. Både produksjonspremie, kalveslaktetilskudd og tidligslaktetilskudd er direkte knyttet opp mot enten kjøttverdien eller slakteuttaket, og varierer i samme takt som kjøttinntekten.

Rovvilttapene i Nord-Trøndelag er høye og stabile. Dette skaper store utfordringer for flere av distriktene i området. Det har også vært stor tap til trafikk i denne perioden. Dette kom av en snørrik vinter som gjorde at reinen trakk ned i terrenget. I perioden 2013 til 2015 var erstatningsutbetalingene nedadgående. I perioden 2016 - 2021 økte utbetalingene igjen. Erstatningsandelen (antall erstattet i forhold til omsøkt) var i perioden 2017-2021 på under 40 prosent. I 2021 er erstatningsandelen, omsøkt i forhold til reintall, 39 prosent og erstatningsandelen, erstattet i forhold til reintall, er 18 prosent.

Erstatningsutbetalingene i Nord-Trøndelag er i hovedsak knyttet mot rein tatt av rovvilt. Utbetalingene knyttet til arealinngrep utgjør omtrent 3 prosent av de totale erstatningene i 2021, og er av mindre betydning for den økonomiske utviklingen i dette området.

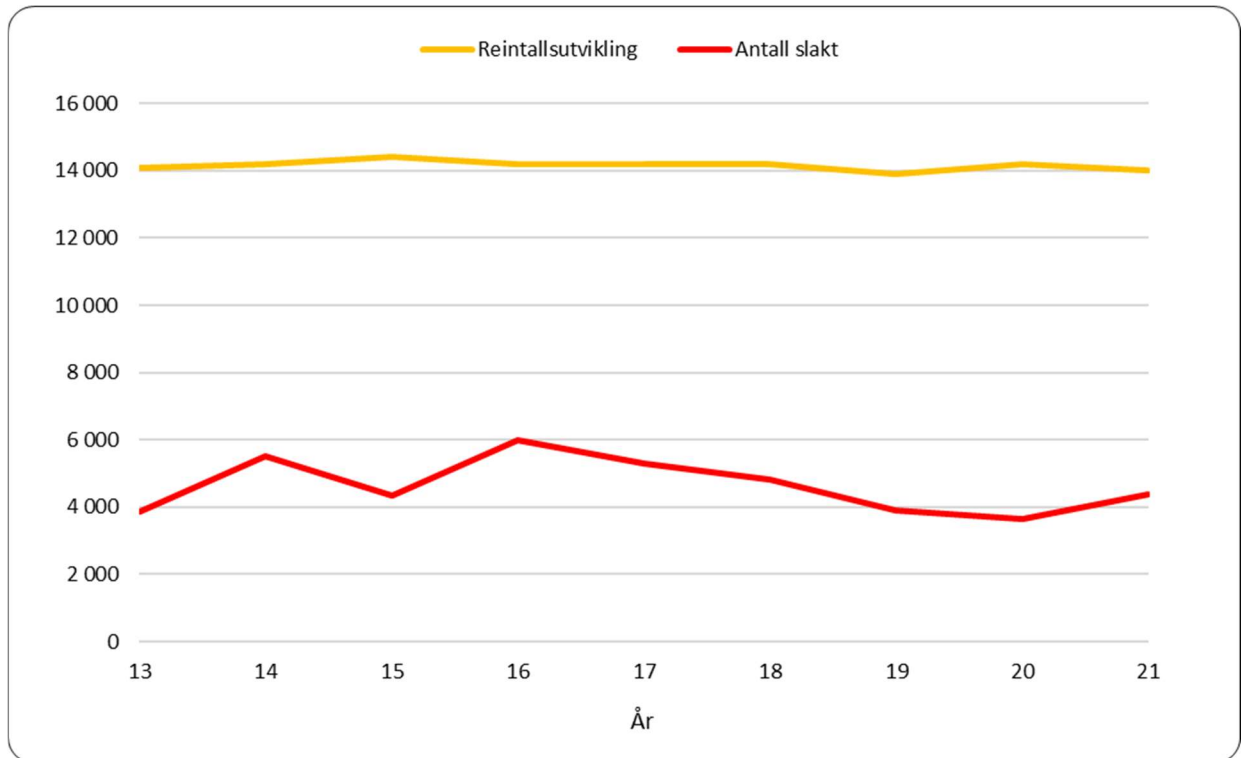

Figur 8.1.17 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Nord-Trøndelag i perioden 2012-2022 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2022, 2021 kroner)

Kostnadsnivået i Nord-Trøndelag var i sammenligningsperioden høyest i 2021. Da hadde kostnadene økt med 39 prosent fra 2012. En av grunnene til det økte kostnadsnivået gjennom perioden kan være rovviltsituasjonen. Både dokumentasjonskravene og økte behov for gjeting og tilsyn har økt bruken av motoriserte kjøretøyer betraktelig. Endret områdebruk har også medført større bruk av helikopter i forbindelse med samlinger. Bakgrunns materialet viser at det er postene varekjøp (18 prosent), avskrivninger (15 prosent) og utstyr (14 prosent) som står for den største delen av kostnadene i 2021.

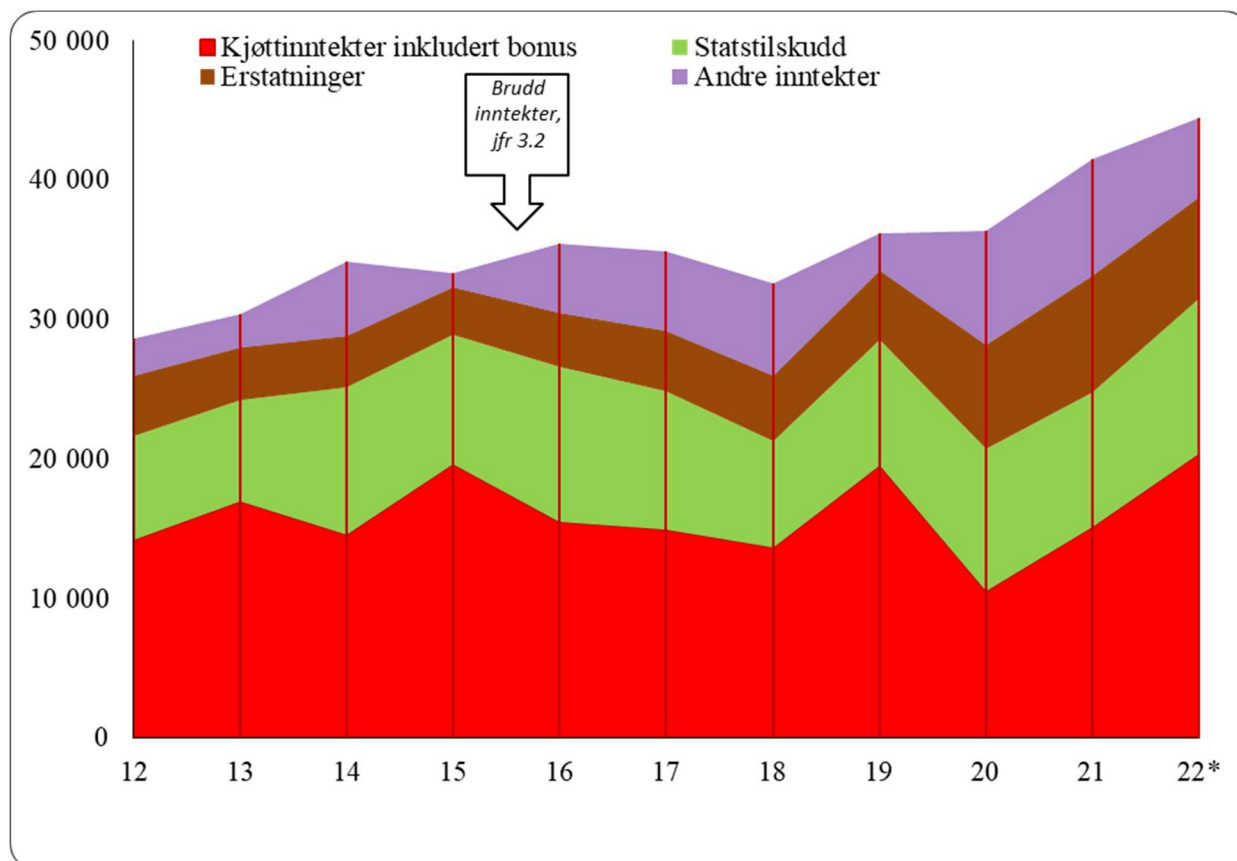
Det er to hovedperioder for slaktning i Nord-Trøndelag, men er sterkt avhengig av værforholdene. Det har vært slaktet både før og etter brunst av flere distrikter. To av distriktene har slaktet det meste etter jul. Det er en mindre økning i slaktingen i perioden denne økningen fordeler seg i hovedsak på kalv.

I sammenligningsperioden har reintallet stabilisert seg på rundt 14 000 dyr. Dette er det samme nivået området hadde på 1990-tallet.

Figur 8.1.18 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Nord-Trøndelag i perioden 2013-2021

Sør-Trøndelag/Hedmark

Figur 8.1.19 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap i Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2012-2022 (1 000 kroner, *Budsjetttall for 2022, 2021-kroner)

Utviklingen i Sør-Trøndelag/Hedmark har i stor grad vært preget av stabilitet og forutsigbarhet.

Kjøttinntektene har vært forholdsvis stabile i sammenligningsperioden og har gjennom deler av perioden vært større enn både kostnader, erstatninger og statstilskudd. I 2019 og 2022 var kjøttinntektene på høyeste nivå i sammenligningsperioden. Vinteren 2021 var det gode vinterbeiter i hele reinbeiteområdet. Dette ga gode vekstforhold i mai, juni og juli for simle og kalv. Oppgang i produksjon per livrein kommer som en følge av oppgang i slaktevekter, det meldes også om et lavere totaltap enn tidligere.

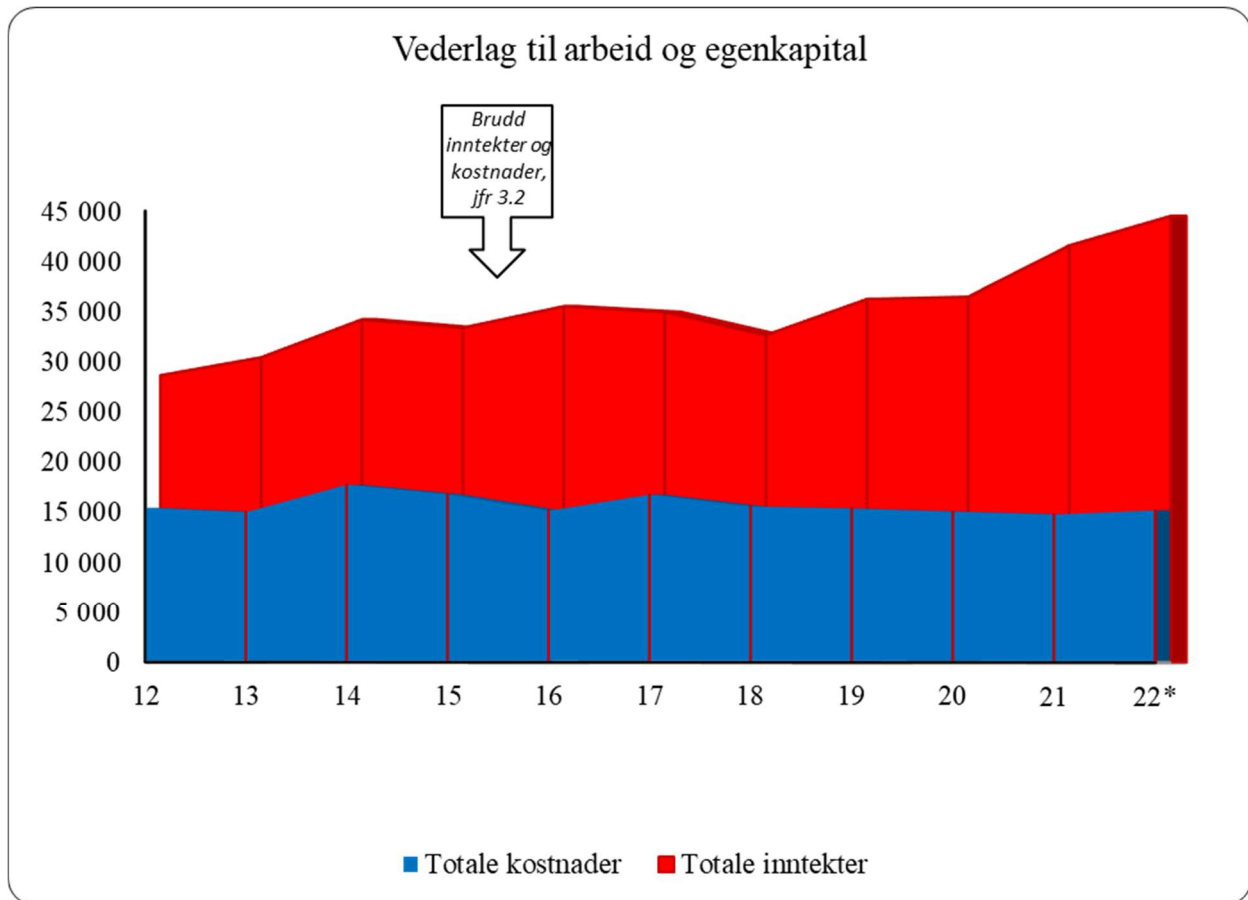
Prisene i Sør-Trøndelag har i store deler av perioden ligget høyere enn de totale gjennomsnittsprisene for landet sett under ett, og fra 2012 til 2021 er prisen økt med 40 prosent. De gode prisene er i stor grad et resultat av gode slaktevekter og høy kvalitetsklasse på kjøttet.

Gjennomsnittsvektene i Sør-Trøndelag er stabile. Sammen med reinlagene er dette det området som utpeker seg med høyest totalproduksjon per livrein.

Tilskuddsnivået er stabilt. 2016 var året med periodens høyeste tilskuddsutbetalinger.

Erstatningsutbetalingene er stabile og gjelder i all hovedsak erstatninger for rein tatt av rovvilt. I 2015 var utbetalingene på det laveste nivået gjennom hele perioden, men utbetalingene i 2021 er høyest i sammenligningsperioden. Den totale erstatningsandelen for rein tatt av rovvilt, erstattet i

forhold til omsøkt, i Sør-Trøndelag de fem siste årene (2017-2021) er på 35 prosent. I 2021 er erstatningsandelen, omsøkt i forhold til reintall, 15 prosent og erstatningsandelen, erstattet i forhold til reintall er 10 prosent.

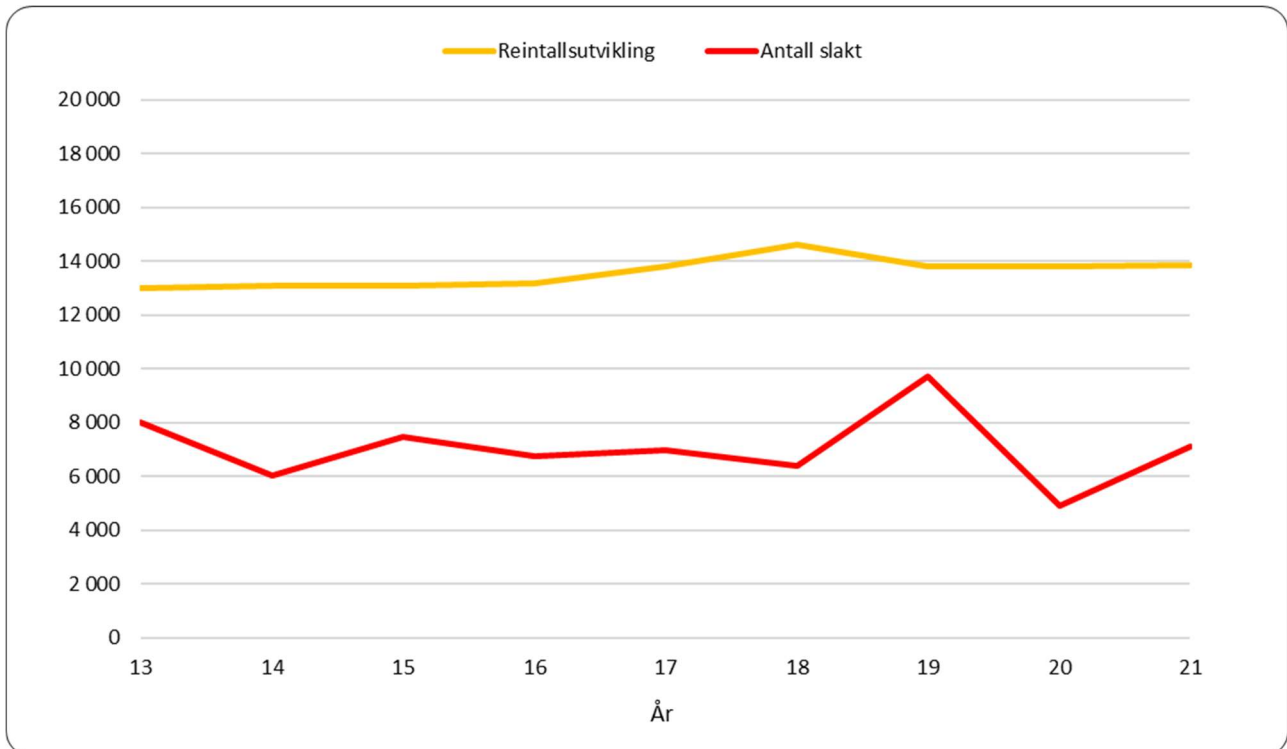

Figur 8.1.20 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2012-2022 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2022, 2021 kroner)

Kostnadsnivået har vært stabilt i sammenligningsperioden. I 2021 er frakt og transport (42 prosent), varekjøp (11 prosent) og utstyr (10 prosent) de største postene. Til sammen utgjør de 62 prosent av kostnadene i 2021.

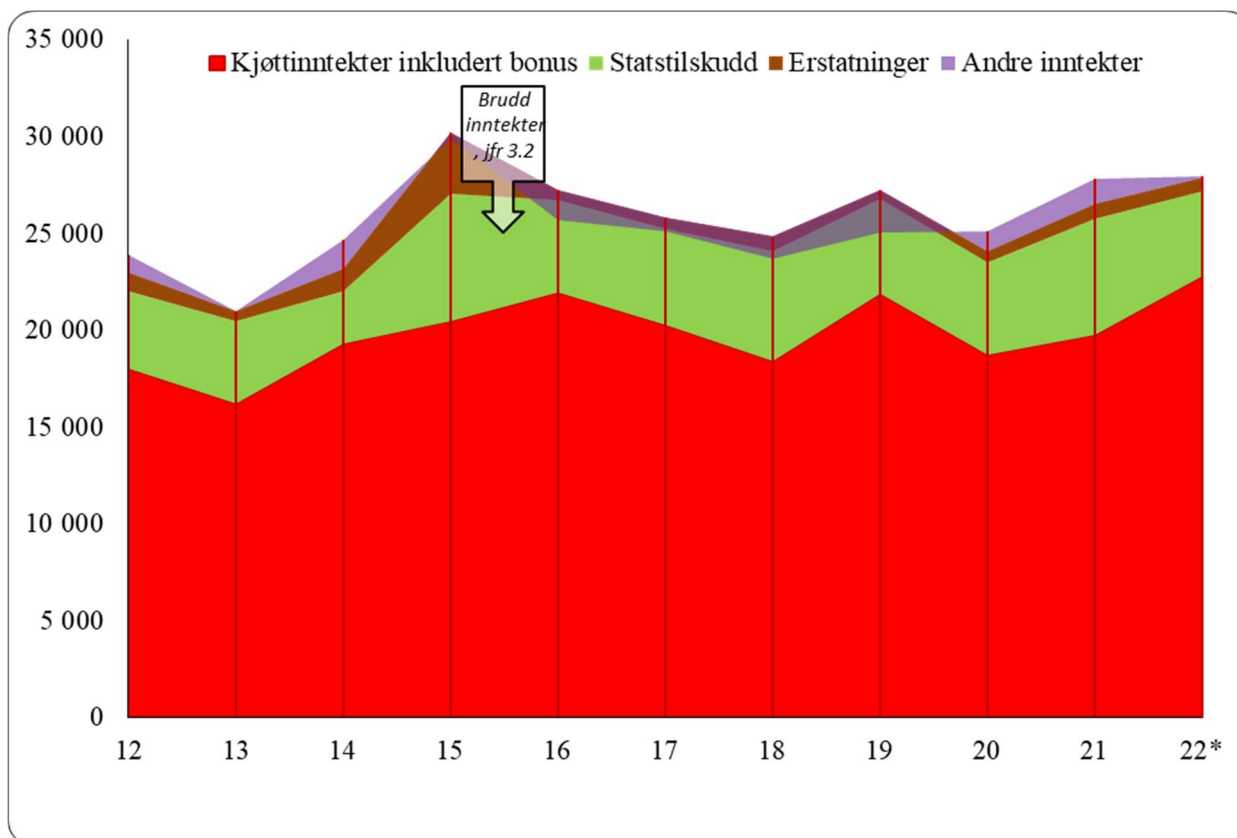
Det var mye snø på fjellet i vinteren 2021, med noe mindre i lavlandet. Det var en varm vår som kan ha redusert snøens på virkning på kalvetilgangen våren 2021. Det var gode beiteforhold sommer og høst.

Indikatorer som produksjon per livrein, slaktevekter og tap forteller at beiteforholdene i Sør-Trøndelag/Hedmark er stabile. Befaringer og tilbakemelding fra reindriften forteller også om gode beiteforhold og ingen antydning til nedbeiting. Endrede klimaforhold vanskeliggjør tilgangen til beite vinterstid, noe som medfører en del uro i flokkene, økt ressursbruk, og problematikk rundt rein utenfor lovlig beiteområde. Dette har resultert i et økende konfliktnivå mellom reindrift og landbruk de siste 5-6 år.

Figur 8.1.21 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt i Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 2013-2021

Reinlag

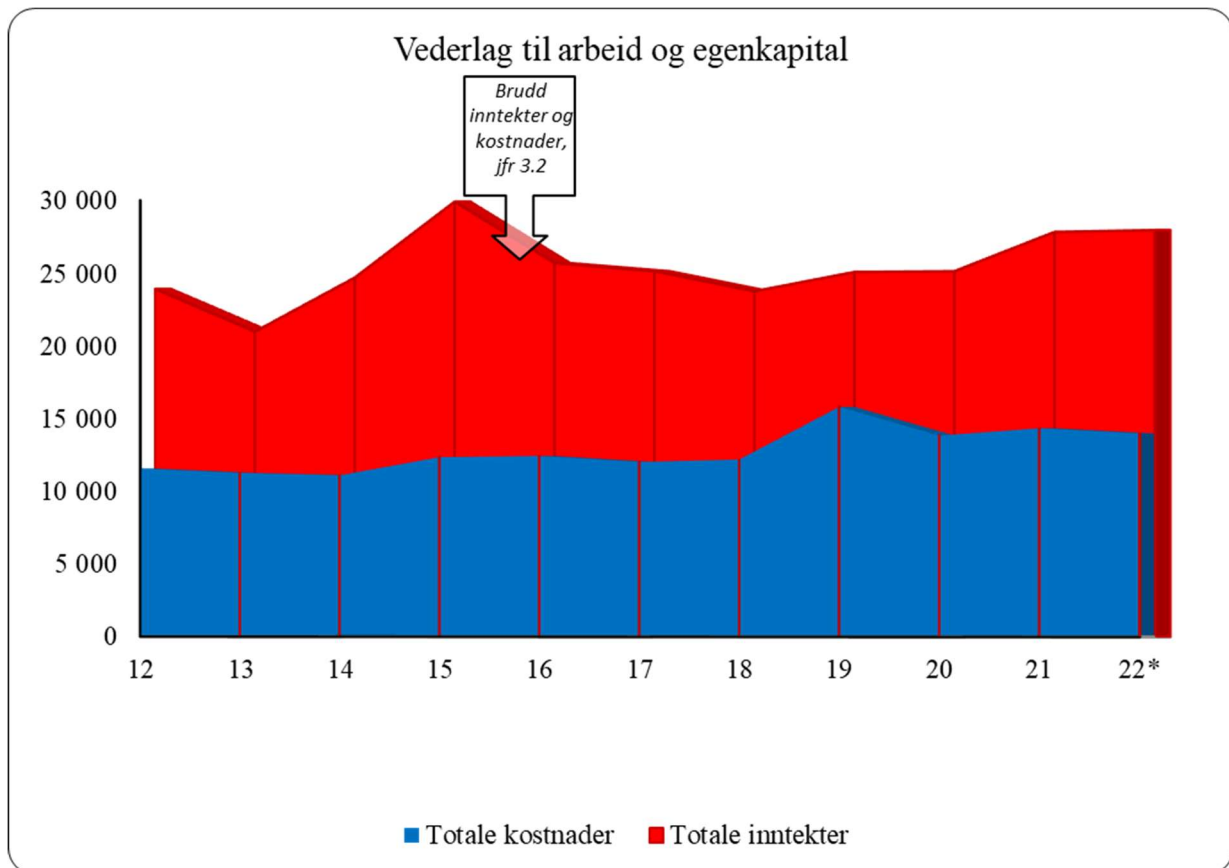

Figur 8.1.22 Utvikling i størrelsen på inntekstpostene i reindriftens totalregnskap hos reinlagene i perioden 2012-2022 (1 000 kroner, *Budsjetttall for 2022, 2021-kroner)

Kjøttinntektene hos reinlagene har gjennom hele perioden vært høyere enn de øvrige hovedpostene, og den økonomiske situasjonen hos reinlagene har dermed vært gjennomgående positiv. Inntektsreduksjonen i 2013 kom som en kombinasjon av lavere gjennomsnittsvekter og lavere slakteuttak. I 2012 hadde området periodens høyeste gjennomsnittlige slaktevekt på 31,2 kg. Gjennomsnittsprisen per kg kjøtt har økt jevnt i sammenligningsperioden og slakteuttaket har vært stabilt over år.

Tilskuddsnivået har vært noe varierende gjennom perioden. Reinlagene har stabile inntektsoverføringer på de direkte tilskuddene. Det som skaper variasjoner i de totale tilskuddsbeløpene er hvorvidt det foreligger investeringer som utløser tilskudd, samt størrelsen på tilskudd til tiltak mot radioaktiv forurensning, siste år det var utbetalt tilskudd av denne typen var i 2018. Reinlagene er det området som gjennom årene har mottatt hovedandelen av denne typen tilskudd. Det er særlig kompensasjonen for tidligslakt som har vært dominerende. I 2015 hadde også reinlagene forholdsvis store utbetalinger knyttet til tap av rein ved ulykke, noe som gav utslag i en høyere utbetaling på de totale tilskuddene.

Erstatningsnivået hos reinlagene har vært lave, og omfatter kun erstatninger for tap av rein. Dette tilsier at det her mistes få dyr til rovvilt, hvilket gir mer forutsigbare rammer for produksjon av reinkjøtt. I 2021 er erstatningsandelen erstattet i forhold til reintall, er 2 prosent.

Figur 8.1.23 Utvikling i størrelsen på hovedpostene i reindriftens totalregnskap i reinlagene i perioden 2012-2022 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2022, 2021 kroner)

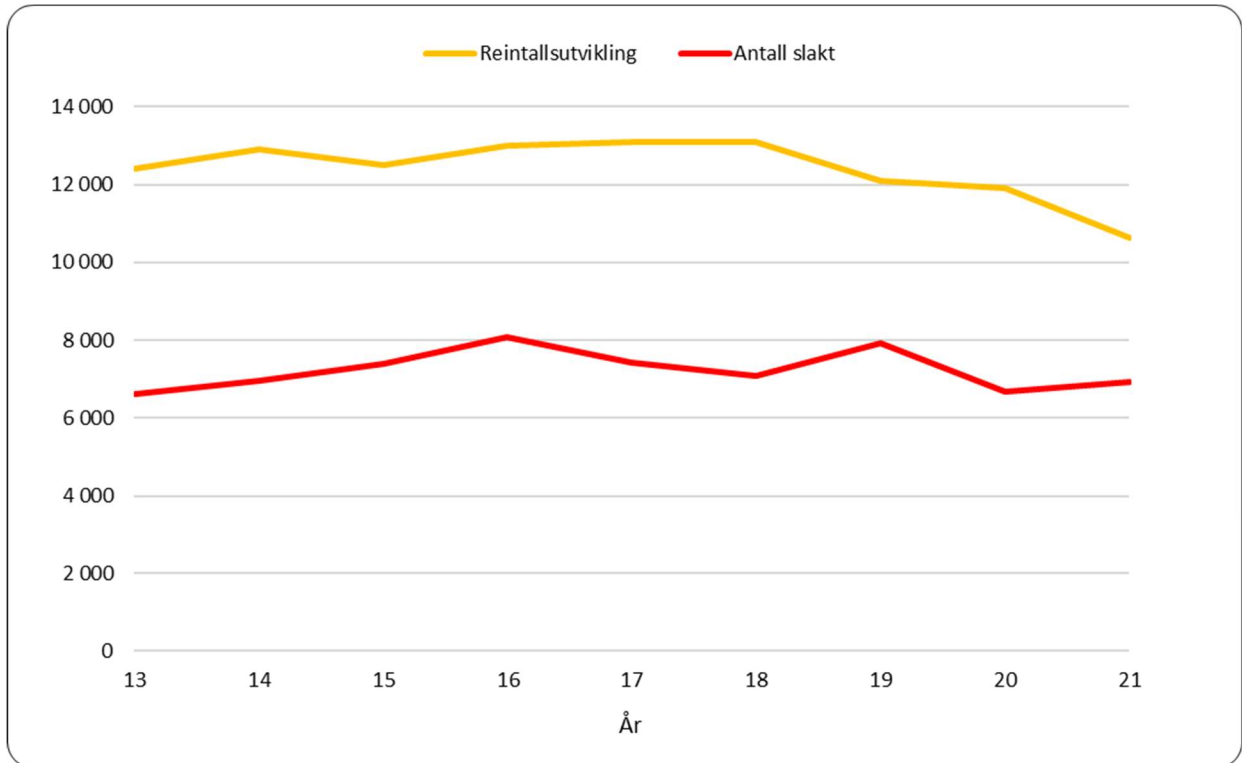
Kostnadene hos reinlagene i sammenligningsperioden har stort sett vært stabile. I 2021 var det utstyr, varekjøp og avskrivninger som sto for den største andelen av kostnadene. Lønnsutgiftene holdes utenfor i Totalregnskapet. Dette har sammenheng med at vederlag til arbeid og egenkapital skal omfatte godtgjørelse for egen og leid arbeidskraft. Som følge av organisasjonsformen gir dette særlig utslag for reinlagene, der lønnsutgiftene til gjetere er en betydelig kostnadspost.

Reinlagene er også det området som utpeker seg med høyest produktivitet blant samtlige områder. Totalproduksjonen per livrein¹ gjennom perioden har ligget mellom 15,5 kg per dyr og 18,9 kg per dyr. Gjennomsnittet for hele reindriften gjennom perioden har ligget mellom 6,0 kg per dyr og 8,3 kg per dyr. Høy totalproduksjon per livrein innebærer ofte god kalvetilgang, lite tap og gode slaktevekter.

Indikatorer som produksjon per livrein, slaktevekter og tap forteller at beiteforholdene er stabile. Tilbakemeldinger fra reindriften forteller om gode beiteforhold og ingen antydning til nedbeiting. I 2021 meldes det om noe ising, men var ikke et stort problem. Våren kom tidlig og det var gode beiteforhold. På våren 2022 ble det vanskeligere driftsforhold for reinlagene på grunn lite sne og en del ising. Det var utfordrende å holde reinen på vinterbeite på grunn av mildvær og sterk vind. Det bedret seg driftsmessig etter noe snøfall.

Forutsetningen for reinlagene er konsesjon som igjen forutsetter leieavtaler med grunneiere. Lite forutsigbare og svært dyre leieavtaler er en utfordring for reinlagene.

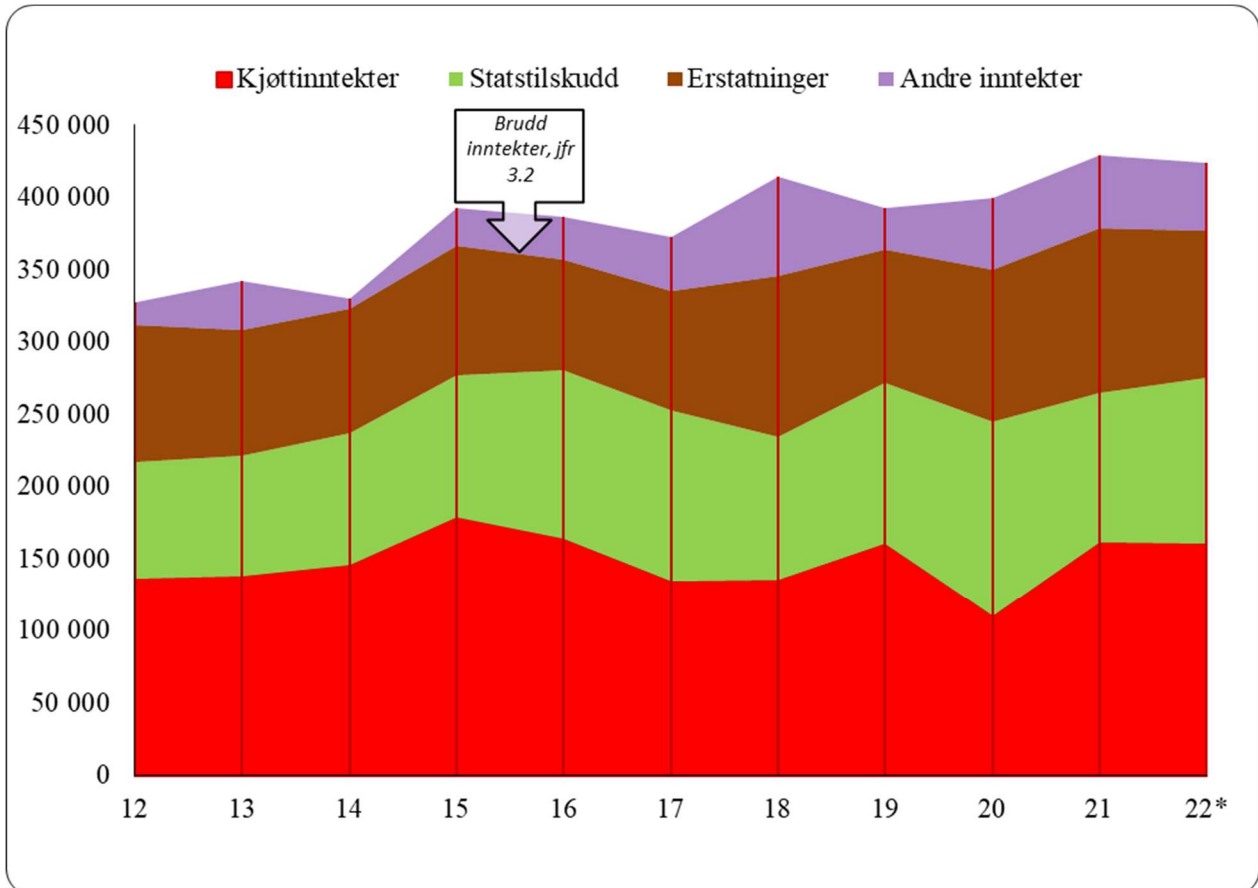
¹ Tall fra Ressursregnskapet for reindriftsnæringen.

Figur 8.1.24 Utvikling i størrelsen på reintall og antall slakt hos reinlagene i perioden 2013-2021

8.2 Generelle vurderinger

I dette avsnittet vurderes den økonomiske utviklingen i reindriftsnæringen med utgangspunkt i sentrale poster i totalregnskapet. Figurene 8.2.1 og 8.2.2 danner grunnlaget for vurderingene.

Figur 8.2.1 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i perioden 2012-2022 (1 000 kroner, *Budsjettall for 2022, 2021-kroner)

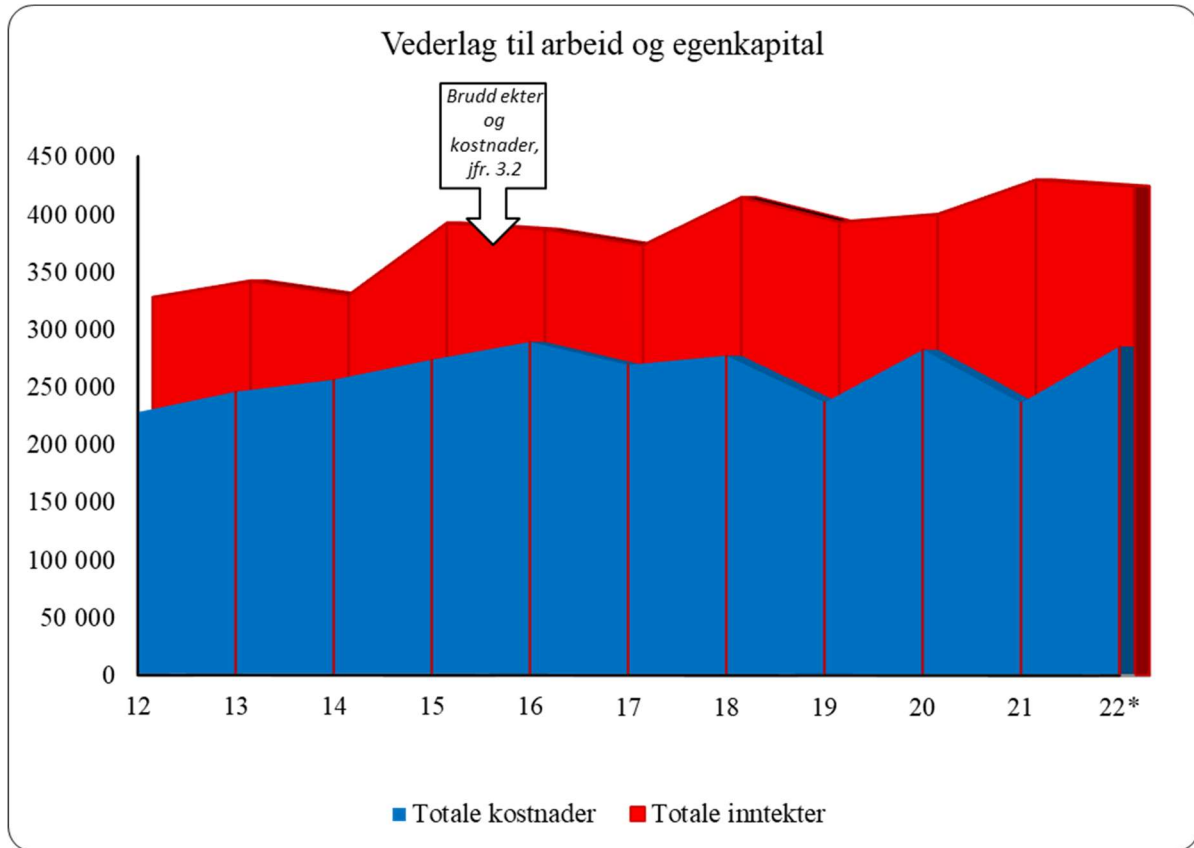
Gjennomsnittsprisen har hatt en positiv utvikling i sammenligningsperioden. Økningen i nettoppris fra 2012 til 2021 er på 57 prosent.

Slaktekvantumet er redusert med 18 prosent fra 2011 til 2020. Gjennomsnittlig slaktevekt har blitt redusert fra 22,5 kg i 2012 til 22,1 kg i 2021, den høyeste gjennomsnittlige slaktevekten i sammenligningsperioden var i 2020 på 20,7 kg.

De totale kjøttinntektene økte med 51 prosent fra 2020 til 2021. Økningen skyldes blant annet at det lave slakteuttaket som følge av beitekrisen i 2020 i de fleste distrikter i Troms og Finnmark og Nordland.

Tilskuddsnivået målt i 2021 kroner har vært varierende i perioden, men tendensen har vært økende. Fra 2020 til 2021 ble statstilskuddene redusert med 21 prosent. Reduksjonen kom i hovedsak som følge av høye tilskuddsutbetalinger i 2020 til ekstraordinært tilskudd til kriseberedskap i 2020.

Erstatningsutbetalingene har økt med 17 prosent i sammenligningsperioden, og det er tap til rovvilt står for den største delen av erstatningsutbetalingene. Andelen erstatninger for tap til rovvilt var på 90 prosent i 2021.

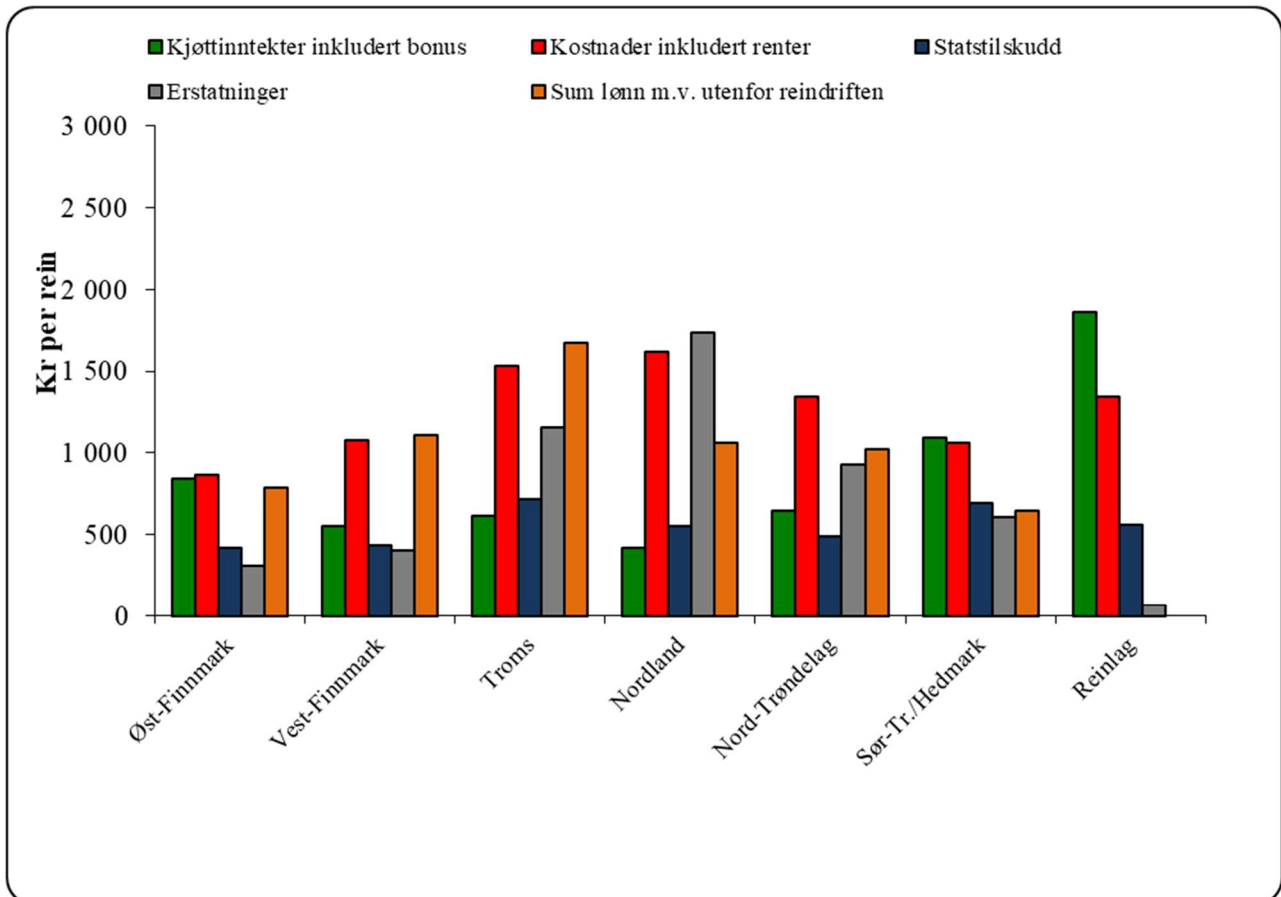

Figur 8.2.2 Utvikling i størrelsen på inntektspostene i reindriftens totalregnskap i perioden 2012-2021 (1 000 kroner, *Budsjett-tall for 2022, 2021 kroner)

De totale kostnadene har økt jevnt i sammenligningsperioden, og totalt med 5 prosent (2021 kroner). Fra 2019 til 2020 økte kostnadene med 22 prosent, i stor grad som følge av økning i felleskostnadene. Økningen skyldes blant annet økt kjøp av fôr som følge av beitekrisen i 2020.

Kjøttinntektene har i hele perioden vært lavere enn kostnadene.

Figur 8.2.3 viser fordelingen av totalregnskapets hovedposter i 2021 etter reinbeiteområde og reintall. Som det fremgår av kapittel 7.1, har ”sum lønn m.v. utenfor reindriften” stor betydning for økonomien i næringen. For å gi et inntrykk av hvor stor betydning disse inntektene har, er også sum lønn m.v. tatt med i figuren.

Figur 8.2.3 Fordeling av totalregnskapets hovedposter og "sum lønn m.v. utenfor næringen" i 2021 etter reintall (kroner per rein)

Det fremgår av figuren at reinlagene har den sunneste økonomien i næringen. Her er kjøttinntektene per rein større enn kostnadene, statstilskuddene og erstatningene per rein.

Erstatningene per rein er høyest i Nordland, og lavest hos reinlagene.

Statstilskuddene per rein er høyest i Troms, og lavest i Øst og Vest-Finnmark.

Troms og Nordland skiller seg ut som reinbeiteområdene der kostnadene per rein ligger klart høyest. Disse to områdene har også lave kjøttinntekter per rein.

Figuren viser for øvrig at «sum lønn med videre utenfor reindriften» i de samiske reinbeiteområdene er høyest i Troms, Nordland og Vest-Finnmark.

Vedlegg

1. Tabeller

Vedleggstabell 1 Kjøttinntekter i 2021 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	Ant. slakt ¹	Gjennomsnittsvekt ¹	Tonn	Snittpris	Verdi (1000 kr)
Polmak/ Varanger	14 467	21,80	315	99,13	31 267
Karasjok øst	5 067	21,98	111	104,19	11 602
Karasjok vest	7 555	20,78	157	90,49	14 204
Øst-Finnmark	27 089	21,55	584	97,87	57 132
Kautokeino øst	6 619	21,47	142	94,58	13 441
Kautokeino midt	7 559	20,73	157	81,94	12 841
Kautokeino vest	8 256	19,58	162	77,21	12 479
Vest-Finnmark	22 434	20,53	460	84,67	38 989
Troms	2 107	30,01	63	103,43	6 540
Nordland	1 991	32,06	64	85,59	5 464
Nord-Trøndelag	4 599	23,93	110	81,97	9 021
Sør-Tr./Hedm.	7 357	23,75	175	86,27	15 074
Reinlag	6 971	28,65	200	98,38	19 646
Totalt	72 548	22,82	1 656	91,72	151 866

Vedleggstabell 2 Kjøttinntekter i perioden 2017-21 (1 000 kroner)

Slakteuttak	2017	2018	2019	2020	2021
Slakteri	59 033	63 250	77 725	46 095	66 827
Privat	5 864	5 845	6 761	6 547	5 721
Totalt antall dyr	64 897	69 095	84 486	52 642	72 548
Gj. sn. vekt ¹	23,28	22,74	22,60	23,81	22,82
Prod. i tonn	1 511	1 571	1 909	1 253	1 656
Pris (kr/kg)	75,46	78,13	76,94	79,97	91,72
Inntekt	113 989	122 767	146 898	100 231	151 866

¹ Inklusive beregnet privat forbruk og omsetning

Vedleggstabell 3 Inntektsoverføringer inntektsoverføringer i perioden 2017-21 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2017	2018	2019	2020	2021
Polmak/Varanger	14 740	8 214	13 787	13 010	13 162
Karasjok øst	6 496	3 374	5 621	5 392	4 086
Karasjok vest	9 145	7 341	11 193	8 518	9 953
Øst-Finnmark	30 381	18 930	30 601	26 919	27 202
Kautokeino øst	8 577	6 571	8 115	9 154	7 659
Kautokeino midt	11 397	11 233	11 223	10 535	12 262
Kautokeino vest	8 818	8 859	6 735	9 087	9 298
Vest-Finnmark	28 791	26 663	26 073	28 776	29 220
Troms	3 654	3 434	4 334	4 683	5 440
Nordland	3 858	3 530	4 383	4 591	4 872
Nord-Trøndelag	6 319	6 068	5 927	4 741	6 841
Sør-Tr./Hedmark	8 650	6 804	8 048	9 387	9 349
Reinlag	4 501	4 412	4 579	4 628	5 712
Totalt	86 154	69 841	83 946	83 724	88 636

Vedleggstabell 4 Inntektsoverføringer per siidaandel i 2021 (1 000 kroner)

Reinbeiteområde	2021		
	Prod. avh.	Andre	Totalt
Polmak/Varanger	270 509	2 745	301 891
Karasjok øst	61 891	2 940	83 066
Karasjok vest	117 329	8 211	150 398
Øst-Finnmark	141 042	5 124	169 984
Kautokeino øst	100 304	55 964	179 494
Kautokeino midt	108 951	17 581	149 435
Kautokeino vest	134 973	7 437	167 755
Vest-Finnmark	113 520	25 991	163 173
Troms	92 553	44 880	151 550
Nordland	96 710	58 870	174 866
Nord-Trøndelag	155 405	1 899	177 304
Sør-Tr./Hedmark	282 634	9 875	321 509
Sum tilskudd per siidaandel	153 562	21 321	174 883

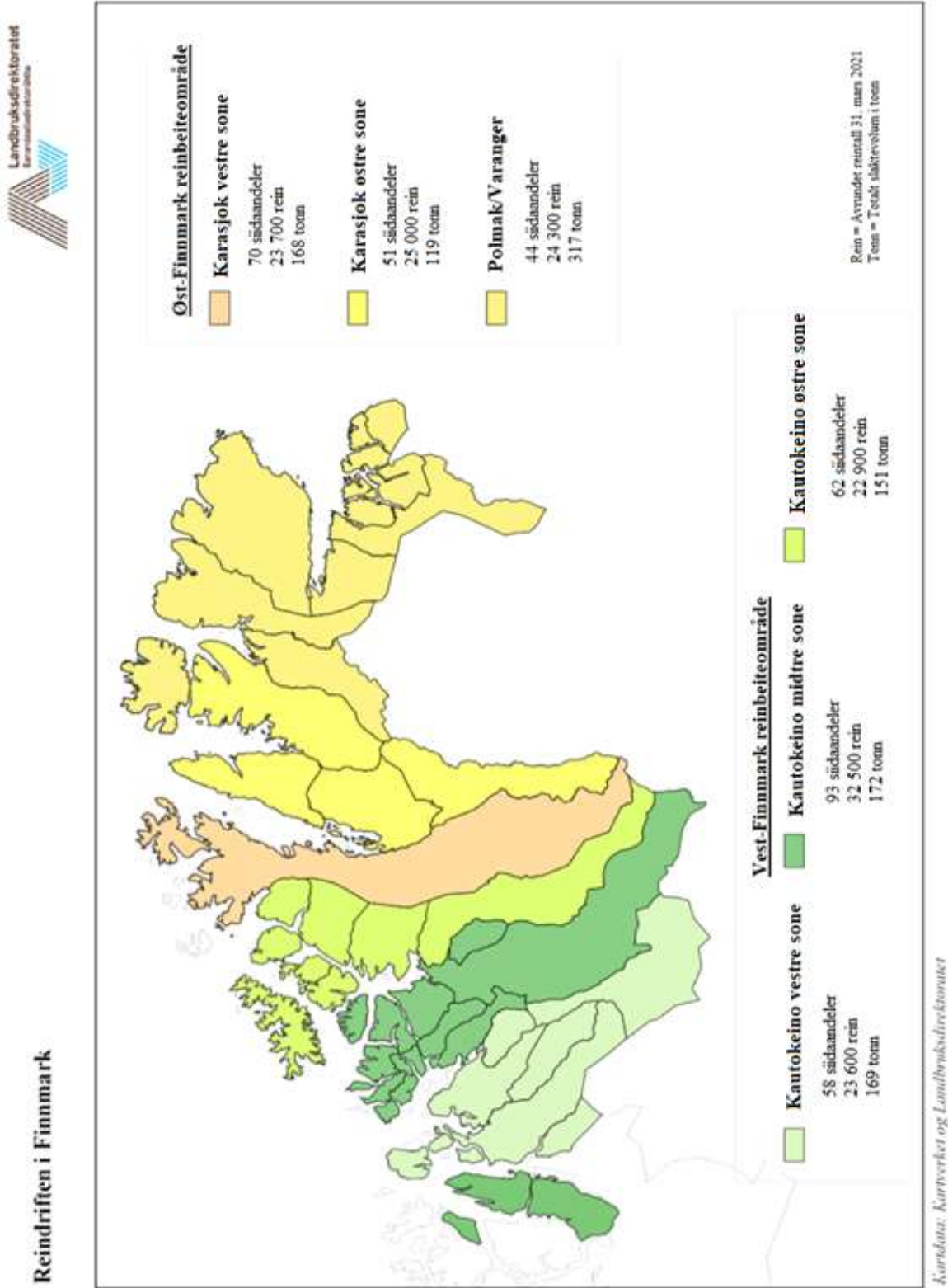
Vedleggstabell 5 Tiltak mot radioaktivitet i perioden 1990-2021 (1 000 kroner)

År	Anlegg/ foring/tap	Tidlig slakt	Kostholds- komp.	Nedføring	Totalt
1990	1833	-	3281	-	5 114
1991	2200	-	2515	-	4 715
1992	2 811	-	1 358	-	4 169
1993	2 306	682	1 276	-	4 264
1994	1 017	1 360	1 492	-	3 869
1995	3 352	2 005	1 217	-	6 574
1996	1 702	778	855	-	3 334
1997	867	1 892	866	-	3 625
1998	1 613	1 312	807	-	3 732
1999	1 276	1 560	806	-	3 633
2000	554	1 597	618	30	2 799
2001	498	1 456	775	192	2 921
2002	173	1 234	403	85	1 894
2003	270	1 186	1 021	180	2 657
2004	310	1 013	707	197	2 227
2005	186	1 673	686	-	2 545
2006	-	1 075	156	-	1 231
2008	343	156	132	-	631
2009	412	518	4	1	935
2010	545	273	13	6	837
2011	755	774	4	-	1 532
2012	266	530	3	37	835
2013	337	377	-	-	715
2014	-	57	-	224	281
2015	-	-	-	167	167
2016	-	-	-	-	-
2017	-	-	-	-	-
2018	909	-	-	-	909
2019	-	-	-	-	-
2020	-	-	-	-	-
2021	-	-	-	-	-
Total	24 534	21 508	18 994	1 118	66 144

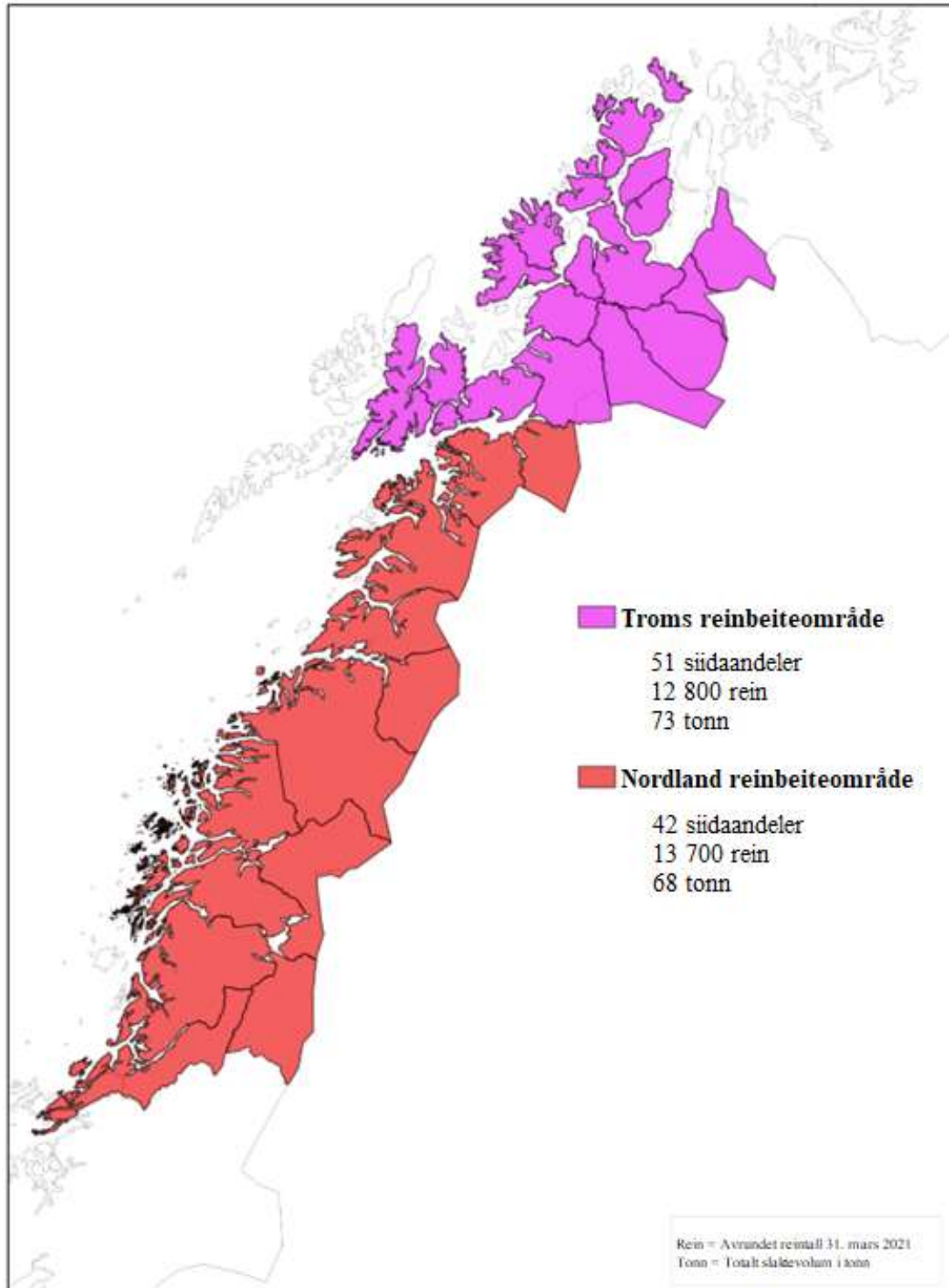
Vedleggstabell 6 Erstatninger for tap av rein 2017-21 (1 000 kroner)

	2017	2018	2019	2020	2021
Miljødirektoratet – tap rovvilt	66 401	89 092	80 450	92 252	103 913
Jernbaneverket – tap tog	611	974	2 015	4 135	1 518
Forsikringselskaper – tap bil	1 489	1 602	1 206	1 758	1 797
Reindriftsavtalen – andre store tap	-	-	-	-	0
Totalt	68 501	91 667	83 671	98 145	107 228

4. Kart over reinbeiteområdene

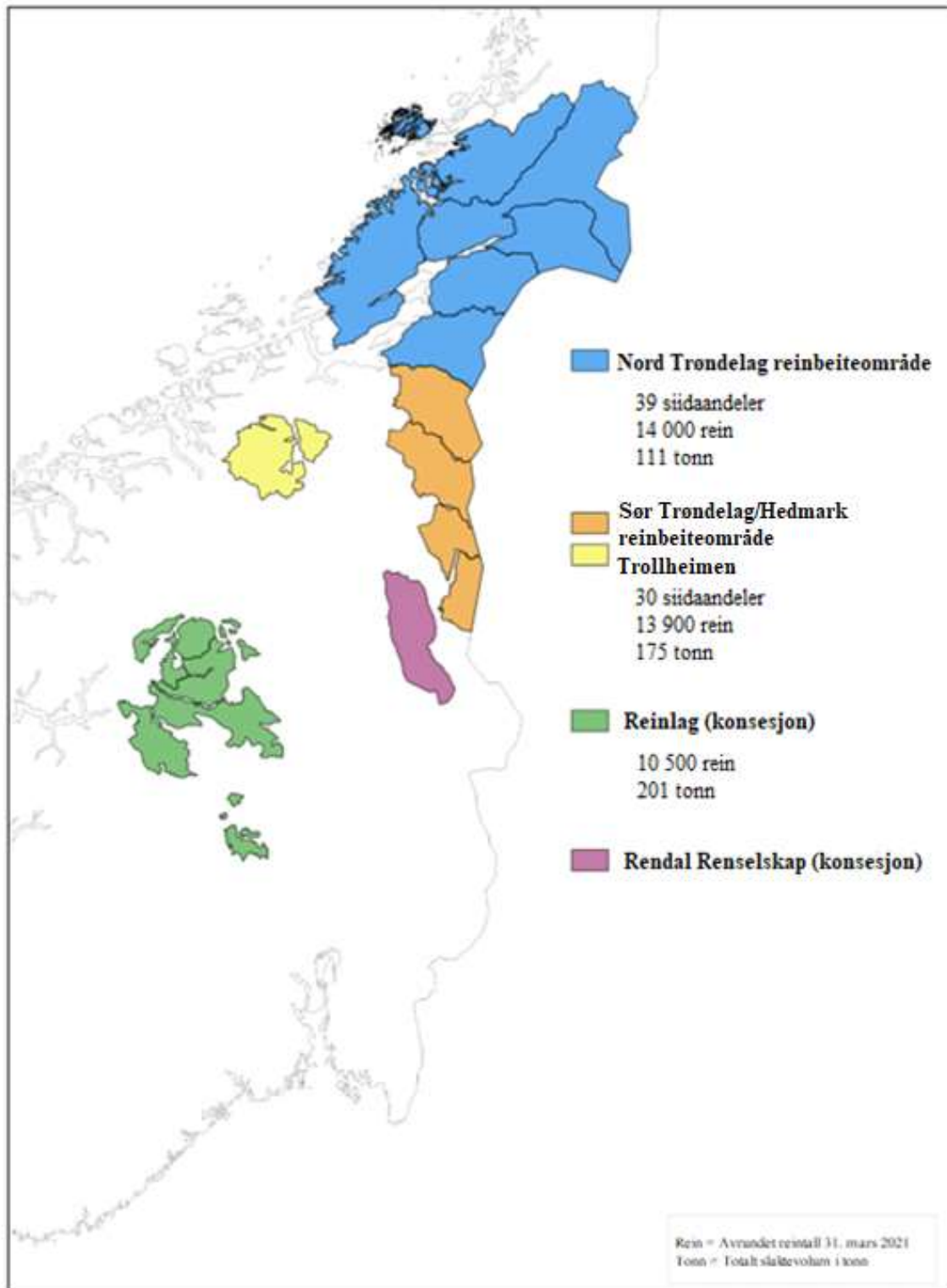

Reindriften i Troms og Nordland

Kortdata: Kartverket og Landbruksdirektoratet

Reindriften i Trøndelag/Hedmark og konsejonsområder

Kartfoto: Kartverket og Landbruksdirektoratet

5. Ordforklaringer

<i>Aktiv siidaandel</i>	Siidaandel som er oppført med rein i utgående beholdning (per 31. mars) i melding om reindrift.
<i>Andre tilskudd</i>	Tilskudd til øvrige reindrifftsanlegg, livdyrlån, gjeterhytter, ekstraordinær satsing på infrastrukturtiltak, pramming/transport, tiltak konvensjonsbeiter, utdanningsstipend, avviklingslønn, fagbrevordning i reindrifften, feltbarnehage og innløsning av siidaandel.
<i>Binæringsinntekter</i>	Inntekter av duodji, jakt, fiske, bærplukking og annen virksomhet knyttet til reindrift.
<i>Becquerel (Bq)</i>	Måleenhet for radioaktivitet.
<i>Bruttopris</i>	Pris til reineier fra slakteri, før eventuelle slakte- og fraktekostnader er trukket fra.
<i>CWD</i>	Chronic Wasting Disease eller Skrantesyke er en prionsykdom hos hjortedyr.
<i>Distriktstilskudd</i>	Direkte tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag (over reindrifftsavtalen).
<i>Direkte tilskudd</i>	Distriktstilskudd, produksjonspremie, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd, ektefelle- og samboertillegg og etableringstilskudd, særskilt driftstilskudd til kvinner med egen siidaandel, særskilt driftstilskudd til ungdom.
<i>Driftstilskudd</i>	Særskilt driftstilskudd til siidaandeler der leder er under 30 år (over reindrifftsavtalen).
<i>Driftsår</i>	1. april – 31. mars (reindrifftsåret).
<i>Duodji</i>	Samisk husflid.
<i>Ektefellelillegg</i>	Direkte tilskudd til siidaandeler der begge ektefeller utøver aktiv reindrift (over reindrifftsavtalen).
<i>Felles siidaandel</i>	Siidaandel drevet av to ansvarlige ledere i fellesskap (ektefeller/samboere).
<i>Felleskostnader</i>	Felles kostnader som dekkes av reinbeitedistriktet, reindrifftsfondet eller særskilte erstatningsfond.
<i>Gápmasat</i>	Leggskinn.
<i>Hovedavtalen</i>	Avtale som ligger til grunn for de årlige reindrifftsforhandlingene (revidert i 1992/93 – St.prp. nr. 66 (1992-1993)), inngått mellom

	staten ved Landbruksdepartementet og Norske reindriftsamers landsforbund (NRL).
<i>Investeringer</i>	Inngår under direkte tilskudd, og omfatter tilskudd til øvrige reindrifftsanlegg, livdyrlån, gjeterhytter og ekstraordinær satsing på infrastrukturtiltak.
<i>Kalveslaktetilskudd</i>	Direkte tilskudd til siidaandel for slakt av kalv (over reindrifftsavtalen).
<i>Kapitalinnsats</i>	Innsats av kapital, for eksempel i form av rein, snøscooter og lignende.
<i>Konsumprisindeks</i>	Statistisk forholdstall for forbruksvarer (viser prisstigningen).
<i>Korrigert reintall</i>	Reintall per 31. mars korrigert i henhold til opplysninger i siidaandelens melding om reindrift påfølgende år.
<i>Kostholdskompensasjon</i>	Tilskudd til kompensasjon for alternativt kosthold som følge av radioaktivitet i matrein.
<i>Livdyrverdi</i>	Verdi av levende rein (livdyr).
<i>Låste beiter</i>	Beiter som ikke er tilgjengelige på grunn av klimatiske forhold (is og snø).
<i>Lærings og omsorgsbaserte tjenester</i>	Tilleggsnæring hvor det ytes tjeneste for å gi læring, mestring, trivsel og forståelse av samisk kultur. Et eksempel er «ut på vidda».
<i>Melding om reindrift</i>	Melding som siidaandelsleder leverer inn hvert driftsår med oversikt over reintall, tap, slakteuttak, siidaandelens medlemmer, med videre.
<i>Nettopris</i>	Pris til reineier fra slakteri, etter at slakte-/ og eventuelle fraktkostnader er trukket fra.
<i>NRL</i>	Norske Reindrifftsamers Landsforbund (næringsorganisasjon for norske reindrifftsamer).
<i>Oppgitt rovvilttap</i>	Rovvilttap oppgitt i siidaandelens melding om reindrift.
<i>Populasjon</i>	Alle individer innenfor et visst område.
<i>Produksjonspremie</i>	Tilskudd til siidaandeler og reinlag som beregnes med utgangspunkt i en prosentsats av avgiftspliktig salg av kjøtt og avgiftspliktige inntekter fra reinen.
<i>Produktivit</i>	Kjøttproduksjon per dyr eller per arealenhet.

<i>Reinbeitedistrikt</i>	Reinbeiteområdet er delt inn i flere reinbeitedistrikter (etter reindrifftsloven §6).
<i>Reinbeiteområde</i>	Største forvaltningsenhet innenfor det samiske reindrifftsområdet (etter reindrifftsloven §5).
<i>Reindrifftsavtalen</i>	Ettårig økonomisk avtale mellom staten (ved Landbruks- og matdepartementet) og NRL.
<i>Reindrifftsfond</i>	Fond som forvaltes og disponeres av distriktsstyret (etter reindrifftsloven §47).
<i>Reinmerke</i>	All rein skal være øremerket ved snitt i ørene med eierens registrerte merke. Merking skal foregå innen 31. oktober det året dyret er født. Alle registrerte reinmerker i Norge finnes i et merkeregister.
<i>Samlet livdyrverdi</i>	Summen av alle livdyrverdier.
<i>Ressursregnskapet</i>	Økologisk regnskap over reindrifftsressursgrunnlag og ressursutnyttelse.
<i>RUF</i>	Reindrifftsens Utviklingsfond.
<i>Samisk reindrift</i>	Reindrift innenfor reinbeitedistrikt, inkludert Trollheimen i Sør-Trøndelag/Hedmark.
<i>Siida/sijte</i>	Geografisk og sosial betegnelse for en gruppe av reineiere som utøver deler av driften i fellesskap innenfor et bestemt areal.
<i>Siidaandel</i>	En familiegruppe eller enkeltperson som er del av en siida, og som driver reindrift under ledelse av en person eller ektefeller/samboere i fellesskap.
<i>Slakteuttak</i>	Antall slaktedyr eller antall kg slakt.
<i>St.meld. nr. 32 (2016-2017)</i>	Stortingsmeldingen "Reindrift. Lang tradisjon – unike muligheter".
<i>Reinlag</i>	Sammenslutning av andelshavere med konsesjon for reindrift i enkelte sørnorske fjellområder utenfor det samiske reindrifftsområdet (etter reindrifftsloven §8).
<i>Tidligslaktestilskudd</i>	Direkte tilskudd til tidlig slakt (høstslakt) av rein i Finnmark (over reindrifftsavtalen). Avsluttet i 2011.
<i>Tilskudd til siidaandeler og reinlag</i>	Omfatter produksjonspremie, særskilt driftstilskudd til ungdom, særskilt driftstilskudd til kvinner med egen siidaandel,

	kalveslaktetilskudd, etableringstilskudd og ektefelle-/samboertillegg.
<i>Totalkostnader</i>	Summen av siidaandelenes kostnader, felleskostnader og kostnader i reinlag.
<i>Totalkvantum</i>	Summen av kjøttmengde levert slakteri, privat omsetning og privat forbruk.
<i>Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping</i>	Det tidligere <i>Reinprogrammet</i> inngår fra 2015 i <i>Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping</i> . Programmet administreres av Innovasjon Norge.
<i>Vederlag til arbeid og egenkapital</i>	Inntekter minus kostnader. Kostnader til arbeid er ikke tatt med. Godtgjørelse til alt arbeid og egenkapital som er satt inn i siidaandelen.
<i>Vederlag til arbeid og kapital</i>	Inntekter minus kostnader. Kostnader til arbeid og renter på lånt kapital er ikke tatt med.
<i>Årsverk</i>	Normert arbeidsinnsats gjennom året (i reindriften 1.800 timer).

LANDBRUKSDIREKTORATET OSLO

POSTADRESSE:
Postboks 1450 Vika, 0116 Oslo

BESØKSADRESSE:
Stortingsgt. 28, 0161 Oslo

TELEFON: 78 60 60 00

E-POST: postmottak@landbruksdirektoratet.no

LANDBRUKSDIREKTORATET ALTA

BESØKSADRESSE:
Løkkeveien 111, 9510 Alta

LANDBRUKSDIREKTORATET STEINKJER

BESØKSADRESSE:
Skolegata 22, C-bygget, 7713 Steinkjer

www.landbruksdirektoratet.no
